

Vuosikertomus

1905.

I. Kaupunginvaltuusto.

Valtuuston vuoden kuluessa käsittelemistä asioista esitetään tässä seuraavat:

a) Kaupungin kiinteimistön hoitoa koskevia asioita.

Sittenkun Valtuusto oli 25 päivänä lokakuuta edellisenä vuonna tekemänsä päätöksen ¹⁾ mukaisesti anonut Keisarilliselta Senaatilta sellaista kaupungin asemakaavan muutosta, jonka aiheutti Tokantorin varustaminen istutuksilla ja leikkikentän laittaminen sinne, oli Senaatti asiaa esiteltäessä 8 päivänä helmikuuta suostunut mainittuun anomukseen, mistä Valtuustolle annettiin tieto ²⁾ Maistraatin kirjelmällä 4 päivältä maaliskuuta.

Vahvistettu
asemakaavan
muutos, kos-
keva Tokan-
toria.

Samoin sai Valtuusto Maistraatin kirjelmällä 4 p:ltä helmikuuta tiedon siitä, että K. Senaatti esittelyssä 16 p. tammikuuta oli suostunut Valtuuston anomukseen ³⁾ sellaisesta muutoksesta kymmenennen, yhden- ja kahdennentoista kaupunginosan asemakaavaan, että sen kautta muodostettaisiin kaksi uutta korttelia, N:ot 250 ja 251, sekä että korttelit N:ot 340, 343, 347 ja 358 järjestettäisiin anomukseen liitetyn kartan mukaan, mistä Valtuusto päätti ⁴⁾ ilmoittaa Rahatoimikamarille.

Vahvistettu
asemakaavan
muutos, kos-
keva 10-12
kaupungin-
osia.

Sittenkun Valtuusto edellisenä vuonna oli anonut ⁵⁾ vahvistusta K. Senaatilta siihen, että kortteli N:o 299 Siltasaarella uudella tavalla jaettaisiin siitä tehdyn ehdotuksen mukaisesti, ilmoitettiin Valtuustolle Maist-

Vahvistettu
asemakaavan
muutos, kos-
keva korttelia
N:o 299.

¹⁾ Katso 1904 vuoden kert. siv. I. 12. — ²⁾ Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 3. —

³⁾ Katso 1904 vuoden kert. siv. I 6 j. ss. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 26. —

⁵⁾ Katso 1904 vuoden kert. siv. I 3 j. s.

raatin kirjelmällä 17 p:ltä kesäkuuta, että K. Senaatti asiaa esittäessä 27 p. maaliskuuta oli suostunut mainittuun anomukseen, mistä Valtuusto päätti ¹⁾ ilmoittaa Rahatoimikamarille.

Vahvistettu
asemakaava,
koskeva tehdas-
korttelia
N:o 292.

Sittenkun Valtuusto, käsitellessään ²⁾ Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön anomusta saada ostaa ja täyttää korttelin N:o 292 vieressä oleva vesialue, oli päättänyt K. Senaatilta anoa tarpeellisen asemakaavan muutoksen vahvistusta, tuli Maistraatilta tiedonanto siitä, että läänin Kuvernöörinviraston lähetepäätöksen mukaan 22 p:ltä huhtikuuta K. Senaatti 10 p:nä samaa kuuta oli suostunut Valtuuston edellämainittuun anomukseen, mistä Valtuusto päätti ³⁾ ilmoittaa Rahatoimikamarille.

Vahvistettu esi-
tys tilusvaihi-
dosta valtion-
rautateitten
kanssa.

Sittenkun Valtuusto Rautatiehallituksen ehdottaman ja Valtuuston hyväksymän tilusvahdon johdosta, jossa Helsingin kaupunki luovuttaisi valtionrautateille kaksi yhteensä 708,85 m² laajuista maa-aluetta Kaisaniemen puistosta saaden valtionrautateiltä vaihdoksena 991,60 m² laajuisen maa-alueen, oli päättänyt ⁴⁾ tehdä K. Senaatille esityksen tarvittavasta asemakaavan muutoksesta, oli Maistraatilta kirjelmässä 21 p:ltä tammikuuta tullut tieto siitä, että K. Senaatti oli suostunut mainittuun tilusvaihtoon, mistä Valtuusto päätti ⁵⁾ ilmoittaa Rahatoimikamarille.

Anomus asema-
kaavan muu-
toksesta koske-
va tonttia N:o 22
Huvilalien var-
rella korttelissa
N:o 199.

Sittenkun Valtuusto oli valtuuttanut ⁶⁾ Rahatoimikamarin myymään Suomen Taideyhdistykselle tai sen asettamalle sijaiselle tontin N:o 22 Huvilalien varrella korttelissa N:o 199 Itäisessä Kaivopuistossa, tontti siten järjestettynä, kuin oli osoitettu oheenliitetyssä asemakaavapiirustuksessa, oli Rahatoimikamari, myötäliittäen Rakennuskonttorin tekemästä piirustuksesta kaksi kappaletta, anonut ⁷⁾ Valtuustolta tarvittavan vahvistuksen hankkimista kysymyksenalaiselle kaupunginasemakaavan muutokselle. Hankittuaan asiasta Terveyslaitokunnan lausunnon päätti ⁸⁾ Valtuusto ryhtyä Rahatoimikamarin esittämään toimenpiteeseen.

Gumtähden
y. m. tilusten
yhdistäminen
Helsingin kau-
punkiin.

Käsitellessään kysymystä Gumtähden y. m. tilusten yhdistämisestä Helsingin kaupunkiin oli Valtuusto v. 1902 kysymyksen valmistelua varten asetetun erityisen valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päättänyt ⁹⁾ K. Senaatilta anoa, että nämä tilukset, nimittäin Gumtähden tila, jonka

1) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 1. — 2) Katso edemp. siv. 26. — 3) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 34. — 4) Katso 1904 vuoden kert. siv. I 3. — 5) Valt. pöytäk. 31 p. tammik. § 12. — 6) Katso vuoden kert. siv. I 19. — 7) Rhtk kirj. N:o 194 29 p:ltä kesäk. — 8) Valt. pöytäk. 10 p. lokak. § 16. — 9) Katso 1902 vuoden kert. siv. 53 j. ss.

muodostavat Wiksbergin allodisäteritila Gumtähden kylässä ja sen kanssa yhdysviljelyksessä oleva Kottbyn puoliverotalo Kottbyn kylässä, Hinder-näsin eli Meilansin yksinäisverotalo sekä Grejuksen kruununtila siihen kuuluvine kruununsiirtotiloineen Pikku-Huopalahden kylässä ja Helsingin pitäjässä, käsittäen myös kruunun pakkolunastaman alueen, mihin Sörnäisten rangaistusvankila on rakennettu, sekä vielä Kottbyn tilalla olevan valtionrautateille kuuluvan alueen, luovutettaisiin kaupungille, joko kokonaisuudessaan tai lukuunottamatta niitä mainittuihin tiluksiin kuuluvia seitsemää maapalstaa, joita kokonaan ympäröivät kaupungille kuulumattomat Helsingin pitäjässä olevat maa-alat. Läänin v. t. Kuvernöörin lähetepäätöksen mukaan 13 p:ltä kesäkuuta, sisältävä Oikeus-toimituskunnan kirjelmän toukokuun 29 p:ltä, joka annettiin Valtuuston tiedoksi Maistraatin kirjelmällä kesäkuun 26 p:ltä, oli K. Senaatti tehnyt asiassa 29 p:nä toukokuuta päätöksen, ja oli päätös näin kuuluva:

» — — — Kuulustettuaan asiassa Helsinginpitäjän kuntaa sekä Helsingin kaupungin Maistraatin ja Uudenmaan läänin Kuvernöörin annettua asiasta lausuntonsa on K. Senaatti 27 p:nä huhtikuuta 1903 säättänyt, että kysymyksenalaiset Helsingin kaupungille kuuluvat maakirjatilukset, lukuunottamatta edellämainittuja kaupungille kuulumattomien maa-alojen keskellä olevia maa-osuuksia, kuin myös Sörnäisten vankila-alue ja valtionrautateitten Kottbyn tilalla oleva alue ovat kaupunkiin liitettävät ja siihen hallinnollisessa suhteessa yhdistettävät; jonka ohessa Helsinginpitäjän kunnan puolesta tehty vaatimus luovutuksesta saada korvausta Helsingin kaupungilta on perusteettomana jätetty huomioonottamatta, ja Helsingin pitäjän kunnan anomus siitä, että ne esikaupungeissa asuvat henkilöt, jotka ovat saavuttaneet kotopaikkaoikeuden Helsingin kunnassa, siinä suhteessa siirrettäisiin kaupunkiin, joka kysymys kussakin erikoisessa tapauksessa on ratkaistava voimassa olevan vaivaishoitolainsäädännön mukaan, ei ole asiain näin ollen vaatinut tässä yhteydessä sen pitempää lausuntoa.

Tämän jälkeen on K. Senaatti 23 p. marraskuuta 1903 päättänyt, että kyseessä oleva siirto on tapahtuva myös kameraalisessa suhteessa noudattamalla seuraavia tarkempia määräyksiä: että Wiksbergin rälssisäteritila N:o 1 Gumtähden kylässä poistetaan maakirjatilusten joukosta merkitsemällä maakirjaan että se on Helsingin kaupunkiin yhdistetty, että kun § 58 mukaan Kuninkaallisessa päätöksessä kaupunkien v. 1757 tekemän valituksen johdosta kaupunkien tulee maksaa karjaveroa »tiloista,

jotka kaupungeille tilaksi ja karjalaitumeksi suodut ja lahjoitetut ovat», mutta Wiksbergin säteritilan Helsingin kaupunki on ostamalla hankkinut, kaupunkia ei tule velvoittaa suorittamaan kruunulle tästä tiluksesta karjaveroa, sekä että, koska muut edellämainitut maakirjatilukset ainoastaan osittain ovat kaupungin alueeseen yhdytetyt eikä vielä mitään tietoa ole siitä, kuinka suuren osan edellämainitut seitsemän maaosuutta, joita ei ole säädetty yhdyttämiseen, tekevät kukin emätiluksestaan sekä koska senvuoksi nykyään ei voida kylliksi tarkoin määrätä, kuinka suuri osa mainituista maakirjatiluksista on maakirjaan merkittävä yhdistetyksi ja kuinka suuri osa on yhä edelleen säilytettävä maatiluksena, joka suorittaa veroa suhteellisesti kokonsa mukaan, eikä myöskään sen karjaveron suuruutta, mikä kunkin viimeainituista maakirjatiluksista on suoritettava yhdistetystä osasta, tulee Helsingin kaupungin sekä ryhtyä lohkomaan ja muodostamaan mainitut maaosuudet laillisella tilusjaolla eri tiluksiksi, kuuluen kukin vastaavaan maakirjatilukseen, että myös, sittenkun jaotus on tapahtunut ja laillistunut, jättää K. Senaattiin siihen kuuluvat asiakirjat tarkempien säädösten antamista varten äskenmainittujen maakirjatilusten yhdistämisen merkitsemisestä maakirjaan kuin myös jostakin näistä tiluksista vastaisuudessa mahdollisesti suoritettavan karjaveron suuruuden määräämistä varten.

Asianomaisia seurakuntalaisia ja papistoa kuulustettua anomuksen johdosta sekä Porvoon hiippakunnan Tuomiokapitulin annettua asiassa lausuntonsa on K. Senaatti 4 p. lokakuuta 1904 säätänyt, että kyseessä-oleva siirto on tapahtuva myös kirkollisessa suhteessa, ehdolla että nykyisten kirkollisten palkansaaajain oikeutta ei loukata sekä että jaettaessa Helsingin suomalais-ruotsalaista seurakuntaa kohtuullisesti otetaan huomioon näitten alueitten asukasten hengellisen ja siveellisen hoidon tarve, jonka ohessa Helsingin maalaisseurakunnan asiassa tekemät korvausvaatimukset perusteettomina on hyljätty.

Mitä lopuksi tulee siirtoon oikeudellisessa suhteessa katsoo K. Senaatti, Turun Hovioikeuden, Helsingin tuomiokunnan Kihlakunnantuomarin sekä asianomaisten käräjäkuntalaisten annettua lausuntonsa asiassa, hyväksi säättää, että kyseessäolevat tilukset on erotettava Helsingin pitäjän käräjäkunnasta ja liitettävä Helsingin kaupungin tuomiovallan alle.

Mainittujen tilusten siirto on sekä hallinnollisessa, kirkollisessa että oikeudellisessa suhteessa astuva voimaan 1 päivänä tammikuuta 1906, ollen kuitenkin nykyiset kirkolliset palkansaaajat Helsinginpitäjässä kuin myös

Helsingin Tuomiokunnan Kihlakunnantuomari, niin kauan kuin he nykyisissä viroissaan pysyvät, oikeutetut Helsingin kaupungilta vuosittain kantamaan sen korvauksen tulojensa vähennyksestä, mikä heille siinä suhteessa lain mukaan tulee, ja asianomaisten virastojen Helsingin kaupungissa siinä tapauksessa että tämä siirto vaatisi työvoimien lisäystä kaupungin Raastuvanoikeudessa, siitä jätettävä erityinen esitys.»

Tämä päätös oli ilmoitettava asianomaisille viranomaisille tiedoksi ja noudatukseksi. Tämän johdosta päätti ¹⁾ Valtuusto Maistraatilta anoa, että Maistraatti tämän päätöksen sisällyksestä antaisi tiedon kaikille niille kaupungin virkakunnille, joitten toimintaa se koski, kuin myös kehoittaa Rahatoimikamaria ryhtymään tarpeenvaatiimiin toimenpiteisiin päätöksessä mainittujen maaosuuksien lohkomiseksi ja muodostamiseksi erityisiksi tiluksiksi.

Käsitellessään insinööri K. Janssonin ehdotusta suoranaisen kulkutien laittamisesta Erottajankadun sekä Iso- ja Pikku-Roopertinkadun risteyksestä Tehtaankatuun ja edelleen merenrantaan oli Valtuusto päättänyt ²⁾ antaa erikoisen valiokunnan toimeksi asettaa kysymys tarkemman harkinnan alaiseksi sekä jättää siitä lausunto. Mietinnössään ³⁾ lausui valiokunta ehdotetusta kulkutiestä, että se oli yhtä mieltä Rahatoimikamarin ja Rakennuskonttorin kanssa siitä, että hyöty tästä uudesta tiestä ei vastaisi niitä suuria kustannuksia, mitkä työ, etenkin korttelin N:o 94 läpimurtaminen, vaatisi. Sitävastoin olivat erinäiset muut toimenpiteet tarpeen liikenteen helpottamiseksi Erottajan ja kuudennen sekä seitsemännen kaupunginosan välillä, jossa suhteessa valiokunta oli antanut Rakennuskonttorin laatia mietintöön liitetylle kartalle merkityn suunnitelman Punanotkon toisenlaiseksi jaoksi, jonka suunnitelman mukaan ajotie olisi laitettava Laivurinkadusta Laivurinteen poikki ja edelleen Punanotkon halki haarautuen Annankatuun sekä Yrjön-, Korkeavuoren- ja Ullanlinnankatujen kulmaukseen. Tämän yhteydessä huomautti valiokunta mukavampien kulkuteitten tarpeesta mainittujen kaupunginosien ja Kasarmin- sekä Kauppatorin välillä, joka liikenne oli pääasiallisesti rajoitettu ahtaisiin Iso- ja Pikku-Roopertinkatuihin; näitten epäkohtien poistamiseksi oli valiokunta anta-

Kysymys suoranaisesta kulkutiestä Erottajalta Tehtaankatuun ja merenrantaan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 22. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I 24. —

³⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 16.

nut Rakennuskonttorin laatia erinäisiä vaihtoehtoja läheisten korttelien toisin järjestämiseksi. Huomauttaen niistä eduista, mitkä liikenne voittaisi, ehdotti valiokunta siis että Valtuusto päättäisi, että insinööri Janssonin edellämainittu ehdotus saisi raueta; hyväksyä valiokunnan oheenliitettyyn karttaan merkityn ehdotuksen Punanotkoa ja kortteleita N:ot 60 ja 110 koskevaksi kaupunginasemakaavan muutokseksi, kuin myös, sittenkun Rakennuskonttori siihen kehoitettuna oli jättänyt tarkoitukseen tarvittavat piirustukset, hankkia asianmukaisen vahvistuksen mainitulle kaupunginasemakaavan muutokselle; kehoittaa Rahatoimikamaria hankkimaan asianomaisten talonomistajain lausunnot ja sitten jättämään Valtuustolle selvityksen siitä kustannuksesta, minkä vaatisi N:olla IV merkitty vaihtoehdotus korttelin N:o 52 asemakaavan muutokseksi, jonka jälkeen Valtuuston, jos mainitusta selvityksestä kävisi ilmi että ehdotus liiallisista kustannuksista voitaisiin toteuttaa, olisi Maistraatille ilmoitettava, että lisätty Valtuusto oli tarpeen hankkeen harkitsemista varten; sekä antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi jättää Valtuustolle lausunto ja ehdotus valiokunnan nostamasta kysymyksestä kulman kaarentamisesta tontissa N:o 1 Iso-Roopotinkadun varrella.

Mietintöön oli liitetty vastalause, jossa ehdotettiin että Valtuusto kehoittaisi Rahatoimikamaria hankkimaan asianomaisten talonomistajain lausunnot ja sitten jättämään Valtuustolle selvityksen siitä kustannuksesta, minkä vaatisi edellämainittu ehdotus korttelin N:o 94 ja tontin Iso-Roopotinkadun N:o 1 asemakaavan muutokseksi, jonka jälkeen, jos mainitusta selvityksestä kävisi ilmi että ehdotus liiallisista kustannuksista voitaisiin panna täytäntöön, Maistraatille ilmoitettaisiin, että lisätty Valtuusto olisi tarpeen kysymyksen pohtimista varten; sekä että Valtuusto hyväksyisi vastalauseentekijän laatiman ehdotuksen korttelin N:o 110 ja n. s. Koulutorin järjestämiseksi. — Asian esittelyssä päätti¹⁾ Valtuusto lykätä kysymyksen kokonaisuudessaan Rahatoimikamariin kehoittaen Kamaria jättämään selvityksen sekä valiokunnanmietinnössä että vastalauseessa esitettyjen ehdotusten toteuttamisen vaatimista kustannuksista.

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 10.

Sittenkun insinööri Gustaf Zitting Valtuustolle jätetyssä esityksessä oli ehdottanut, että kaupungin puolelta ryhdyttäisiin toimenpiteisiin työväenasuntokysymyksen ratkaisemiseksi ja että Valtuusto siinä suhteessa ottaisi harkinnan alaiseksi, voisiko kaupunki huokeilla ehdoilla antaa vuokralle pieniin, tarkoituksenmukaisiin tontteihin jaetun alueen, joka muodostaisi erinäisen työväenkaupunginosan, oli Valtuusto kysymyksen valmistelua varten asetetun valiokunnan ehdotuksesta päättänyt¹⁾ periaatteessa hyväksyä esittäjän ehdotuksen, että jollekin kaupungille kuuluvalla, syrjässä olevalle alueelle perustettaisiin kaupunginosa, jonne rakennettaisiin etupäässä työväelle sopivia asuntoja ja joka olisi suunniteltu ja muutenkin niin järjestetty kuin tämä tarkoituserä vaatisi, jonka ohessa Rahatoimikamaria kehoitettiin hankkimaan Rakennuskonttorin lausunto ja sitten jättämään Valtuustolle seikkaperäinen ehdotus asiasta. Senjälkeen oli Lisätty Valtuusto käsitellessään kysymystä uuden obligatsioonilainan ottamisesta 17 p. kesäkuuta 1902 varannut lainavaroista yhden miljoonan markan suuruisen määrän edistääkseen pienien, etupäässä työväelle aiottujen asuintalojen rakennushankkeita, sekä jättänyt varsinaisen Valtuuston tarkemmin päätettäväksi, millä tavoin näitä varoja olisi käytettävä; ja sai Rahatoimikamari 15 p. joulukuuta 1903 kehoituksen jättää Valtuustolle lausunnon asiassa.

Kysymys esi-
kaupungista
työväenasun-
toja varten ja
kunnallisista
työväen asun-
noista.

Näitten tehtävien perusteella antoivat Rakennuskonttori ja Rahatoimikamari lausuntonsa,²⁾ joista edellinen oli lyhyesti seuraavansisältöinen:

Tärkeimpiä näkökohtia perustettaessa työväenesikaupunkia oli, Konttorin mielestä, se että matka työmiehen asunnon ja työpaikan välillä ei tulisi liian pitkä. Kuitenkaan ei voitaisi tätä vaatimusta täyttää, jos työväenesikaupunki sijoitettaisiin niin kauas varsinaisen kaupunginalueen ulkopuolelle, että tämän luonnollinen laajeneminen ei häiriytyisi, mikäli ei välimatkoja lyhentäisi ylen huokeamaksuiset kulkuneuvot; toiselta puolen ei ollut tarkoituksenmukaista sijoittaa työläiskaupunkia välittömästi kaupunginaseman ulkolaidan viereen alueille, joitten vuoro oli lähinnä tulla yhdistetyiksi mainittuun asemaan. Koska kuitenkin Valtuuston tarkoitus oli kaupungin kustannuksella ainoastaan antaa laittaa työläiskaupungin synnylle välttämättömät kadut y. m. ja yrityksen toteuttaminen oli siis

¹⁾ Katso 1902 vuoden kert. siv. 5 j. ss. sekä 71 j. ss. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 3.

riippuvainen yksityisestä toiminnasta, ei kaupungin pitäisi antaa suunnitella mitään osaa laita-alueestaan työväenesikaupungiksi, ennenkuin oli takeita siitä, että tonteille myös rakennettaisiin ja tarpeelliset kulkuneuvot paikalle laitettaisiin. Jos valittaisiin tarkoitukseensa sopiva maa-ala, voitaisiin sekä tasotus- että kanavoimistyöt suorittaa rakennustyön yhteydessä; työväenesikaupungin syntymisen turvaamiseksi kaupungin varsinaisen laajenemisalueen ulkopuolelle ei siis kaupunginvirastoilta vaadittu muuta kuin, niinpiankuin vankalle pohjalle muodostettu yhtiö oli selittäytynyt halukkaaksi alkamaan rakennustyöt, sopia tämän kanssa paikan määrittämisestä kyseessäolevalle esikaupungille ja heti varata tarvittavat varat perustamiseen kuuluvia katutasotuksia ja kanavoimisia varten. Näihin töihin tarvittava summa voitaisiin aluksi määrätä 200,000: — Smk:ksi.

Koska tämä ei kuitenkaan ollut kylläksi työläisasuntojen synnyn edistämiseksi ja koska melkoisen joukon työmiehiä aina täytyi asua varsinaisessa kaupungissa, näytti Konttorista oikeammalta että kaupungin viranomaiset koettaisivat helpottaa työläisasuntojen perustamista sopiville paikoille kaupunginasemakaavan piirin sisällä. Sellaiseen sopivina mainittiin Töölönalueella, pohjoispuolella Hietaniemen tietä olevat äskentäetut korttelit N:ot 414, 415 ja 421 sekä osa korttelista N:o 207 ja kortteli N:o 411 Leppäsuon perhehuvilan vieressä, mitkä korttelit, jonne niiden aseman vuoksi luultavasti tulisivat, tarpeellisten katutasotuksien tapahduttua, joka tapauksessa etupäässä työmiehet rakentamaan, kaupunki voisi luovuttaa mahdollisimman edullisilla ehdoilla joko suuremmille työväenyhtiöille tai yksityisille työmiehille. Kummassakin tapauksessa voitaisiin tontit antaa vuokralle oikeudella vuokra-ajan pidentämiseen sekä työväenyhtiöille niiden lunastamiseen määrätyillä ehdoilla. Sen ohessa pitäisi joko kaupungin tai yksityisen yhtiön koetteeksi rakentaa yksinkertaisia asuntoja naimattomille työmiehille. Edelläesitetyn nojalla ehdotti Rakennuskonttori:

että, jos yksityinen yhtiö olisi halukas perustamaan työväenesikaupungin varsinaisen kaupunginalueen ulkopuolelle, kaupunginviranomaiset vastaiseksi määräisivät tarvittaviin katutasotuksiin ja kanavoimisiin korkeintaan 200,000 Smk:n suuruisen summan;

että sensijaan välittömästi ryhdyttäisiin toimenpiteeseen kortteleja N:ot 190, 411, 414, 415 ja 421 y. m. ympäröivien katujen tasottamiseen, jotka korttelit halpaa vuokraa vastaan tai muilla edullisilla ehdoilla luo-

vutettaisiin erityisen tarkoitusta varten laaditun rakennusjärjestyksen mukaan rakennettavien työväenasuntojen perustamiseen; sekä

että kaupunki antaisi kortteliin N:o 179 rakentaa asuintalon esimerkiksi 100 naimatonta työmiestä varten, johon samalla sijoitettaisiin kansankeittiö; jonka ohessa Konttori ilmoitti että kustannukset mainittujen ehdotuksien toteuttamiseen kuuluvista katutasotuksista ja kanavoimisista oli laskettu noin 300,000: — Smk:ksi, siten saadun tonttialan noustessa 61,000 m².

Rahatoimikamari huomautti taas lausunnossaan kuten esityksentekijäkin, kuinka oli ollut puute halvoista, etenkin alemman työväestön, apumiesten ja sentapaisten, asunnoista, jonka vuoksi näitten usein oli pakko asustaa sangen kaukana kaupungista. Mutta vaikkapa sellaisia esikaupunkeja kuin Hermanninkaupunki ja Toukola sekä viimeksi Böls Fredriksbergin rautatieaseman läheisyydessä, joihin oli rakennettu osaksi suuria puutaloja, osaksi pieniä työläismajoja, oli voinut syntyä, ei ollut kaupungille mahdollista tämän itsensä tai sen avustaman yhtiön, kaupungin alueen ulkopuolelle perustamassa esikaupungissa laiminlyödä tasotustöitä ja terveydellisiä toimenpiteitä siinä määrin kuin oli tapahtunut mainituissa esikaupungeissa. Ei myöskään näyttänyt tarkoituksenmukaiselta vahvistetun kaupunginasemakaavan lähimpään läheisyyteen muodostaa vuokratonteiksi aiottu esikaupunki, jonka suunnittelu oli kokonansa muutettava, kun alue otettaisiin kaupunginasemakaavaan ja rakennettaisiin voimassaolevan rakennusjärjestyksen mukaan. Olisi sentähden välttämätöntä että, jos esikaupunki perustettaisiin varsinaisen kaupunginasemakaavan ulkopuolelle, paikka tätä varten valittaisiin kauempaa ja sellaiselta maaperältä, missä tasotus- ja kanavoimiskustannukset tulisivat mahdollisimman halvat. Muussa tapauksessa ei, kuten esityksentekijäkin oli neuvottelussa Rahatoimikamarin kanssa myöntänyt, ajatus esikaupungista pikkuasumuksia varten osuisi oikeaan. Mutta sellainen sopiva paikka oli vain Guntähden säteritilan ja Bakkastilan alueilla, jotka oli annettu vuokralle vuoden 1908 loppuun asti. Rahatoimikamarin mielestä oli senvuoksi kysymys kaupungin alueen ulkopuolelle ehdotetusta esikaupungista jätettävä toistaiseksi sikseen.

Sitävästoin ja koska rakennustoimintaan pääasiallisesti voisi vaikuttaa se, että oli runsaasti tarjolla halpoja tontteja, oli Rahatoimikamari esityksentekijän kannattamana yhtynyt Rakennuskonttorin esittämään ajatukseen sellaisesta välittömästä toimenpiteestä, että varsinaisen kaupun-

ginasemakaavan sisällä alue jätettäisiin jaettavaksi pieniksi rakennustonteiksi, jotka edullisilla ehdoilla luovutettaisiin työläisasuntojen eli ylimalkaan sellaisten asuntojen perustamiseen, joissa olisi korkeintaan kaksi huonetta ja keittiön sisältäviä asuinhuoneistoja. Valmistaviin töihin olikin ryhdytty niitten Töölön alueella olevien korttelien uudelleenjakamiseksi, jotka Rakennuskonttori oli huomauttanut sopiviksi; mutta kun vahvistusta ehdotukselle viimeksimainitun alueen asemakaavaksi ei vielä oltu saatu, oli Rahatoimikamari ottanut harkittavaksi, voitaisiinko jokin toinen paikka kyseessäolevaan tarkoitukseen osottaa, ja neuvoteltuaan Rakennuskonttorin kanssa katsonut sopivaksi Fredriksbergin rautatieaseman vieressä olevan luoteisen osan kahdennestatoista kaupunginosasta, jonka asema jotakuinkin näytti vastaavan niitä vaatimuksia, mitkä voitiin asettaa työläiskaupungille. Tarkoitukseen voitaisiin jättää korttelit N:ot 376—389, jotka olivat uudelleen järjestettävät saadakseen niistä pikku tontteja, ja täten lisäantaisi korttelien lukumäärä 14:stä 16:een, yhteensä 157 tonttia, pinta-alaltaan 440 ja 1,400 m² välillä. Mahdollisimman lyhyen kulkutien aikaansaamiseksi Sörnäisten alueelta Töölön uuteen kaupunginosaan vaadittiin uusi katu, joka kulkisi osittain Eläintarhan puiston läpi Fredriksbergin- ja Sturekatujen risteyksestä rautatieradan alla olevaan pohjoiseen kulkupaikkaan. Tarpeellisiin tasotus- ja kanavoimistoihin oli laskettu menevän suunnilleen 520,000 Smk. — Mitään erikoisempia helpotuksia rakennustavassa vähentääkseen rakennuskustannuksia ei Kamari katsonut voivansa ehdottaa, koska sensuuntaista ehdotusta olivat vastustaneet kaupunkien yleisen paloapuyhtiön johtokunta ja Palotoimikunta; sitävastoin pitäisi kyseessäolevien tonttien hinta, tehdäkseen ne enemmän halutuiksi, määrätä sängen alhaiseksi, kun kerran ehdoksi täytyi asettaa, että alueelle saisi rakentaa ainoastaan taloja, joissa olisi korkeintaan kaksi huonetta ja keittiön sisältäviä huoneustoja. Tontteja myytäessä olisi sen vuoksi arvioimisen perustaksi pantava kaupungin suoranaiset menot alueesta, jonka ohessa tonttilunastuksen korko voitaisiin määrätä 4 $\frac{1}{2}$ % eli likimain samaksi korkomääräksi, minkä kaupunki suorittaa vuoden 1902 obligatsioonilainasta. Kuuden % vuotuismaksulla tulisivat tonttilainat maksetuiksi 31 $\frac{1}{2}$ vuodessa. Kun tämän lisäksi tuli, että Rahatoimikamari voisi siirtää kiinnitetyn tontinlunastuksen työväen asuntotonteista, harkinnan mukaan, irtisanomattoman kuoletuslainan jälkeen, tulisivat tontinmyyntiehdot ostajille varsin edullisiksi. Ehdot rakennusten varustamisesta ainoastaan pienillä huoneustoilla ei kuitenkaan saattaisi olla sidottuna tonttei-

hin ainaiseksi, vaan olisi tätä varten määrättävä esim. kolmenkymmenen vuoden määräaika, mikä ajanjakso näytti voivan vastustaa tonttikeinottelua; ja olisi, voimassapitääkseen ehtoa korkeimmasta sallitusta huone-lukumäärästä eri huoneustoissa mainitulla ajanjaksolla, kauppakirjaan otettava määräys siitä, että ellei ehtoa tarkoin noudatettaisi, tontinhaltija olisi velvoitettu välittömästi kaupungille suorittamaan vielä maksamattoman kauppasumman sekä sitä paitsi jonkin lisämaksun, esim. 60 % kauppasummasta. Tehdäkseen mahdolliseksi aivan pienten työläisasuntojen rakentamisen, voitaisiin toistaiseksi varata jokin pienehkö osa alueesta, esim. korttelit N:ot 377, 378, 379, 389 ja 391 uuden asemakaavajaotuksen mukaan, vuokratontteja varten, jotka voitaisiin luovuttaa vuoden 1935 loppuun asti ja vuokraa vastaan, joka pääasiallisesti vastaisi vain korkoa kaupungin suoranaista menoista tonteista; vuokra-ajan loputtua pitäisi tontinhaltijalla olla etuoikeus tontin lunastamiseen silloin tapahtuvan arvioimisen mukaan.

Mitä sitten tulee eritten työttömien työmiesten Kenraalikuvernöörille jättämään anomukseen ¹⁾ muun muassa halpojen työväenasuntojen hankkimisesta, jonka anomuksen Valtuusto oli lykännyt Rahatoimikamariin, lausui Kamari mielipiteenään, että kaupungin ei pitäisi esiintyä suoranaishan kilpailijana rakennusteollisuuden alalla, jota vastoin Kamari katsoi voivansa puoltaa Rakennuskonttorin edellämäinittua ehdotusta työväen asuinhuoneista, koskapa kaupungilla suurena työnantajana saattoi olla etua huokeitten asumusten varaamisesta erityisen kunnollisille työmiehille siten kiinnittääkseen heidät pitemmäksi aikaa kaupungin palvelukseen; ja voitaisiin tähän tarkoitukseen määrätä esim. 100,000 Smk:n suuruinen summa.

Keinoihin nähden halpojen ja tarkoituksenmukaisten työväenasuntojen syntymisen edistämiseksi oli mainittu vuoden 1902 lainatoimikunta vastustanut ajatusta, että kunta suorastaan myöntäisi lainoja sellaisiin rakennusyrityksiin. Sitävastoin huomautti toimikunta että jos erityinen kiinteistöluotonantolaitos syntyisi ja järjestäisi toimintansa välittääkseen lainoja myöhempää kiinnitystä vastaan kaupunginkiinteistöihin sekä tarjoisi tarpeeksi takeita siitä, että se avustaisi etupäässä pikkurakennusyrityksiä hyväksyttävillä ehdoilla annetuilla lainoilla ja lisäksi ottaisi huolekseen valvoa yritysten varainhoitoa ja toimintaa, saattaisi olla syytä

¹⁾ Katso 1904 vuod. kert. siv. I 117.

harkita, eikö sellainen laitos ansaitsisi kunnan avustusta merkitsemällä kaupungin puolesta sopivan määrän sen osakkeita. Juuri sellaista hypoteekkilaitosta varten tarkoitettua määrärahaa silmälläpitäen ehdotti toimikunta niin suuren summan kuin miljoonan markan varaamista.

Sinä aikana, joka tämän jälkeen oli kulunut, ei mainitunlaista kiinteistöluotonantolaitosta oltu saatu aikaan eikä Rahatoimikamarin mielestä vastaisuudessakaan ollut toiveita siitä. Suoranainen hypoteekkilainaliike ei taas ollenkaan kuulunut kunnan tehtäviin ja olisi senvuoksi rakennuslainojen välittäminen jätettävä jo toimivien luotonantolaitosten huostaan. Sitävastoin saattaisi kaupunki kuten aikaisemminkin oli tapahtunut myöntää erityisiä etuja tontteja myydessään yhtiöille, jotka ilman keinottelutarkoituksia perustettaisiin soveliaiden ja halpojen pikkurakennuksien aikaansaamiseksi. — Edelläesitetyn perusteella ehdotti Rahatoimikamari että Valtuusto päättäisi:

määrätä pieniä asuinrakennuksia tarkoittavien rakennusyrityksien edistämiseksi kahdennessatoista kaupunginosassa olevien silloisten korttelien N:o:jen 376—389 muodostama alue, joka jaettaisiin sopiviin kortteleihin pieniä asuintontteja varten ja siinä suhteessa hyväksyä mietintöön liitetty ehdotus alueen uudelleenjakamiseksi;

että sittenkun vahvistus on saatu tälle ehdotukselle kaupunginasema-kaavan muutokseksi, alueella oleville tonteille, mikäli katuja on tasotettu, sallittaisiin rakentaa yksityisiä huoneita tai korkeintaan kahden huoneen ja keittiön huoneustoja sisältäviä taloja, mikä rajoitus rakentamisoikeudessa olisi voimassa kolmenkymmenen vuoden ajan;

että kaupunki suorittaisi mahdollisimman halvan suunnitelman mukaan alueella tarvittavat tasotus- ja kanavoimistyöt sekä kustannukset tästä pantaisiin niitten lainavarojen vastattavaksi, jotka oli varattu vuoden 1902 obligatsioonilainasta pikku asuinrakennusten synnyn edistämiseksi;

että Rahatoimikamari saisi edellähuomautetulla välipuheella tavallisessa järjestyksessä myydä tontit muissa kortteleissa, paitsi N:oissa 377, 378, 379, 389 ja 391, jolloin arvioimisen perusteeksi pantaisiin pääasiassa vain kaupungin suoranaiset menot alueesta;

että kauppasumma pitäisi saada vähitellen suorittaa 6 % vuotuismaksulla, josta ensinnä vähennettäisiin 4½ % koroksi silloin maksamattomasta pääomasta ja loput olisi kuoletusta;

että tonttien kauppakirjoihin otettaisiin määräys siitä, että jos ehto asuinrakennusten suuruuden rajoittamisesta siihen määrätyn ajan kuluessa

rikottaisiin, tontinomistaja olisi velvoitettu välittömästi kaupunginrahas-
toon suorittamaan vielä maksamattoman kauppasumman ja sitäpaitsi
lisämaksun, 60 % siitä summasta, mistä kaupunki oli tontin myynyt;

että korttelit N:ot 377, 378, 379, 389 ja 391 varattaisiin mahdollisesti
tarvittavia vuokratontteja varten, mitkä Rahatoimikamari saisi antaa
vuokralle vuoden 1935 loppuun asti vuokraa vastaan, joka vastaisi pää-
asiallisesti vain korkoa kaupungin menoista tonteista, ja jotka vuokraa-
jalla olisi vuokra-ajan kuluttua oikeus lunastaa itselleen silloin tapahtu-
van arvioimisen mukaan sekä muuten ehdoilla, jotka Rahatoimikamari
saisi määrätä;

että sopivalle paikalle kyseessäolevalla alueella rakennettaisiin kaupun-
gin laskuun yksi tai mahdollisesti useampia rakennuksia, joissa olisi yksi-
tyisiä huoneita tai pieniä huoneustoja, mitkä vuokrattaisiin pitemmän ai-
kaa kaupungin yleisissä töissä olleille henkilöille;

että tämä kaupungin rakennushanke, jonka toimeensaamiseen saatai-
siin lainavaroista käyttää aina 100,000 mk:kaan asti, suoritettaisiin siinä
tarkoituksessa, että täten saataisiin mahdollisimman soveliaita ja huokeita
mallirakennuksia yksityisten rakennusyrityksille;

että Rahatoimikamari valtuutettaisiin mainitusta määrärahasta käyt-
tämään korkeintaan 3,000 Smk sopivalla tavalla hankkiakseen malli-
piirustuksia työläisasuintaloiksi sekä kivistä että puusta; sekä

että menot kaupungin mainituista työläisasunnoista ynnä vuokratulot
erikseen merkittäisiin kirjoihin ja perustamiskustannukset kuoletettaisiin
sillä tavalla kuin aikaisemmin tonttien kauppasummasta on sanottu, jonka
ohessa jos edellä esitetty ehdotus, koskeva kahdennentoista kaupungin-
osan asemakaavan muutosta, saavuttaisi Valtuuston hyväksymisen,
tämä antaisi Rahatoimikamarille tehtäväksi jättää Valtuustolle tarvit-
tavat mainittua asemakaavanmuutoksen ehdotusta koskevat piirus-
tukset.

Rahatoimikamarin mietintöä esiteltäessä päätti ¹⁾ Valtuusto lykätä
asiakirjat Työväenasiainlautakuntaan kehoittaen sitä Valtuustolle jättä-
mään oman lausuntonsa ohella tšekäläisiltä järjestyneiltä työväen- ja
ammattiyhdistyksiltä rakennusteollisuudessa vaaditut lausunnot asiassa.

Laajassa, 22 p. syyskuuta päivätyssä mietinnössään ²⁾ ilmoitti Työ-
väenasiainlautakunta, että lausuntoja oli hankittu yhdistyksiltä »Arbe-

¹⁾ Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 9. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 24.

tets Vänner», »Svenska Arbetareföreningen», »Helsingin Työväenyhdistys», »Helsingin ulkotyöväenyhdistys», »Töölön työväenyhdistys» sekä »Kirvesmiesten ammattiosasto», ja »Rapparien ammattiosasto», ja esitettiin näissä lausunnoissa, jotka oli liitetty Lautakunnan omaan lausuntoon, yleensä se mielipide, että kaupungin itsensä tulisi eri, ei aivan syrjäisiin osiin kaupunkia rakentaa asuntoja työväestön vuokrattavaksi sekä että tähän tarkoitukseen pitäisi määrätä miljoonan markkaa ehdotettujen 100,000 mk:n asemesta. Eriäviä mielipiteitä olivat lausuneet vain yhdistykset »Arbetets Vänner» ja »Rapparien ammattiosasto», nämä kun arvelivat, että kunnan pitäisi avustaa myös yksityisiä rakennusyrityksiä ja että rakennustontteja ei pitäisi antaa ainoastaan vuokralle, vaan täydellä omistusoikeudella sekä ilman huutokauppaa arvioimishinnasta. — Omassa lausunnossaan teki Lautakunta ensin tarkoin selkoa nykyään vallitsevista työväestön asunto-oloista sen Helsingin työväenasunto-oloja käsittelevän tutkimuksen nojalla, minkä oli Terveyslaitoslautakunnan puolesta laatinut ensimmäinen kaupunginlääkäri, professori Vilh. Sucksdorff ja joka oli painosta ilmestynyt v. 1904. Tästä tutkimuksesta oli käynyt selville, että asunto-oloista työväestön keskuudessa saattaisi koitua sängen arveluttavia terveydellisiä ja siveellisiä vaaroja sekä mainitulle väestölle että myös yhteiskunnalle kokonaisuudessaan, jonka vuoksi mitä tarmokkaimmat toimenpiteet olivat Lautakunnan mielestä tarpeen mainitun epäkohdan poistamiseksi.

Katsoen asuntotarpeen suureen laajuuteen, jota Lautakunta valaisi numeroilla, ei ollut ajateltavissa että kunta yksinänsä voisi ottaa huolekseen sen tyydyttämisen, vaan oli tähän tarpeen myös yksityinen rakennustoiminta, jonka helpottamiseksi, mikäli se tarkoitti pienten asuntojen rakentamista, kaupungin pitäisi tarjota erityisillä, edullisilla myyntiehdoilla tarkoitukseen sopivia tontteja, joita Lautakunnan ilmoituksen mukaan oli suuri joukko tarjolla; sellaisia ehtoja oli Valtuusto jo aikaisemmin asettanut, muun muassa päätöksellä 21 p:ltä toukokuuta 1901, myytäessä sellaisia tontteja työläisasuntojen rakentamiseksi, joita varten oli saatu joko rakennuslainoja valtiolta tai myös lainanantajan puolelta irtisanomattomia lainoja Suomen kaupunkien hypoteekkirahastosta tai muusta rahalaitoksesta, kaupungin tyytyessä toiseen tontin ja siihen rakennettujen talojen kiinnitykseen. Näitä etuja myönnettäessä oli tosin määrätty erinäisiä ehtoja turvatakseen tonttien käytön tarkoitettuun tarpeeseen. Mitä tulee niihin tarkempiin määräyksiin, joitten

mukaan voitaisiin myöntää lisähelpotusta tontinlunastuksen suorittamisessa, oli Lautakunta tullut Rahatoimikamarin ehdotuksesta erinäisissä kohdin poikkeavaan mielipiteeseen; siten ei esim. kyseessäolevaa etua pitäisi rajoittaa eräisiin edeltäkäs in määrättyihin tontteihin yhdessä ainoassa osassa kaupunkia, Rahatoimikamarin ehdotuksessa Fredriksbergin aseman vieressä olevaan alueeseen, vaan olisi se myönnettävä työläisasunnoille muissakin osissa kaupunkia. Lisäksi ei pitäisi aikaa kyseessä olevien tonttien käyttöä varten työläisasunnoiksi määrättämän 30 vuodeksi, vaan olisi siihen määrättävä rajaton määräaika, jonka ohessa vastuu tonteille rakentamista koskevan ehdon rikkomisesta olisi kovennettava siksi, että siitä olisi seurauksena velvollisuus heti suorittaa tontinlunastus, laskettuna asuintonteista silloin voimassa olevien yleisten määräysten mukaan ja siihen lisättynä 60 % myyntisummasta. Sopivana myyntitapana ehdotettiin julkista huutokauppaa. Mitä tulee kysymykseen, olisiko kaupungin toimesta pidettävä rakennusluottoa työväenasunto-osakeyhtiöitten saatavissa, ei Lautakunta katsonut voivansa puoltaa, että luoton myöntäminen, sopivien tonttilainojen lisäksi, kyseessä olevaan tarkoitukseen olisi tätä nykyä järjestettävä yleiseksi toimenpiteeksi; vaan olisi kunnan myötävaikutus asiassa tontinlunastuksen järjestämisen ohella edellä esitetyllä tavalla keskitettävä osaksi soveliaain rakennustonttien tasottamiseen työväenasuntoja varten, osaksi pienten vuokrahuoneustojen rakentamiseen kunnan toimesta, osaksi viimein asuintalon rakentamiseen ainakin osalle niitä naimattomia työmiehiä, jotka nykyään asuivat loisina työmiesperheissä.

Mitä tulee sopivaan paikkaan aiotuille työväenkortteille näytti Rahatoimikamarin ehdottamalla alueella, kortteilla N:ot 376—389 Fredriksbergin rautatieaseman vieressä, vaikkapa maan epätasaisuus oli omiansa korottamaan tasotus- ja rakennuskustannuksia, olevan melkoisia etuja muitten paikkojen rinnalla kaupunginalueella, etenkin jos kulkulaitokset sopivalla tavalla järjestettäisiin. Sitävastoin ei Lautakunta voinut yhtyä Rahatoimikamarin ehdotukseen tasotuskustannusten suorittamisesta lainavaroilla, vaan pitäisi nämä varata muihin toimenpiteisiin asuntopuutteen poistamiseksi, ja mainitut kustannukset suorittaa tontinlunastuksilla. Ehdotusta muutamien tonttien vuokralle antamisesta puolsi sitävastoin mitä lämpimimmin Lautakunta, tehden selkoa sellaisista toimenpiteistä ulkomailla. Erityisen rakennusjärjestyksen laa-

timinen kyseessäolevaa aluetta varten olisi annettava sen valiokunnan¹⁾ toimeksi, jonka oli tehtävä rakennusjärjestys Töölön aluetta varten.
— Edellä selostetun ehdotuksen keskitti Lautakunta seuraaviin kohtiin:

I.

»Rakennusyrityksille, jotka tarkoittavat talojen rakentamista, joissa on terveellisiä ja soveliaita yhden huoneen, yhden huoneen ja keittiön tai kahden huoneen pikkuhuoneustoja, myönnetään, ilman rajoitusta johonkin erinäiseen kaupunginosaan, se etu, että tontinlunastus saa jäädä kiinnityslainaksi vuotuismaksua vastaan, jota on suorittava a) sellaisten yksityisten talonomistajain tai yhtiöitten, jotka rakentavat vuokrahuoneustoja, 6 0/0, josta 5 0/0 maksamattoman pääoman korkoa ja 1 0/0 kuoletusta, b) sellaisten yksityisten henkilöitten tai yhtiöitten (osuuskuntien), jotka rakentavat asuntoja omaa tai omien osakasten tarvetta varten, sekä yleishyödyllisten rakennusyritysten, jotka tarkoittavat vuokrahuoneustojen rakentamista, 6 0/0, josta 4 1/2 0/0 korkoa ja 1 1/2 0/0 kuoletusta.

Viimemainitun maksuehdon voivat yksityiset henkilöt tai yhtiöt (osuuskunnat), jotka rakentavat asuntoja omaa tai omien osakasten tarvetta varten, poikkeustapauksissa saada myös kahden huoneen ja keittiön huoneustoille.

Jos rakennusta, jonka rakentamista mainitussa määrin on helpotettu, käytettäisiin muuhun kuin aiottuun tarkoitukseen, on haltijan heti suoritettava vielä maksamaton tontinlunastus, laskettuna nykyään voimassa olevien yleisten ehtojen mukaan (7 0/0 vuotuismaksu, josta 5 1/2 0/0 korkoa ja 1 1/2 kuoletusta), sekä sitäpaitsi lisämaksu, 60 0/0 siitä summasta, josta kaupunki on tontin myynyt.

Milloin yleishyödyllisen rakennusyrityksen pienten vuokrahuoneustojen rakentamista varten katsotaan ansaitsevan lisäetuja, kuten suurempaa huojennusta tonttia myytäessä, osakkeitten merkitsemistä tai rakennusluoton myöntämistä, on Valtuuston asiaa harkittuansa erikseen ratkaistava kussakin tapauksessa kysymys.

2.

Rahatoimikamarin ehdottama alue Fredriksbergin aseman vieressä on mahdollisimman halvan suunnitelman mukaan tasotettava ja kana-voitava varoilla, jotka siihen tarkoitukseen otetaan tulevan vuoden meno-

¹⁾ Katso 1903 vuod. kert. I 2.

arvioehdotukseen, ja siinä olevat tontit annetaan yksinomaan edellämainitunlaatuista pikku asuntoja sisältävien talojen rakentamiseen, mikäli niitä halutaan, joko vuokralle tai täydellä omistusoikeudella, jonka ohessa arvioimisen perusteeksi on pääasiallisesti pantava vain kaupungin suoranaiset menot alueesta.

Kyseessä olevaa aluetta varten on laadittava erityinen rakennusjärjestys, sisältävä sekä määräyksen alueen käytöstä edellämainitulla tavalla että myös mahdolliset helpotukset kaupungin yleisen rakennusjärjestyksen mukaan voimassaolevista säädöksistä.

3.

Rahatoimikamaria kehoitetaan välittömästi ryhtymään laatimaan lopullista ehdotusta työväenasikaupungin perustamiseksi sopivalle, kaupungille kuuluvalla alueella asemakaavan ulkopuolella, jolta alueelta, niinpiankuin se on saatu jälleen kaupungin vapaasti käytettäväksi, vuokratontteja annetaan mikäli mahdollista pienten talojen rakentamiseen puutarha-laitteineen.»

Kunnallisten työväenasuntojen rakentamisesta päättyi Lautakunnan mietintö seuraavaan ehdotukseen:

»Niistä yhden miljoonan markan suuruisista lainavaroista, jotka on varattu pienten, etupäässä työmiehille tarkoitettujen asuinhuoneustojen rakentamisyritysten edistämiseksi, määrätään 800,000 markkaa yhden huoneen, yhden huoneen ja keittiön tai kahden huoneen vuokrahuoneustoja sisältävien rakennusten rakentamiseen sopiville tarjolla oleville tonteille kunnan laskuun, mitkä huoneustot kohtuullista vuokraa vastaan annetaan etupäässä työmiehille, jotka kauemman aikaa ovat olleet kaupungin palveluksessa, sekä työläisperheille, joilla on monta lasta. Aina 3,000 mk:kaan asti sanotusta määräsummasta käytettäköön mallipiirustusten hankkimiseen työväenasuinrakennuksille.

Mainituista varatuista lainavaroista määrätään vielä 200,000 markkaa sellaisen työläisasumatalon rakentamiseen, jossa on pieniä yksityisiä huoneita naimattomia työmiehiä varten sekä yhteinen olinhuone y. m. sellaisia tarpeellisia mukavuuksia».

Työväenasiainlautakunnan mietintöön oli liitetty vastalause, jossa kaksi sen jäsenistä puolsi Rahatoimikamarin esitystä.

Asiaa esiteltäessä päätti Valtuusto yksityiskohtaisen käsittelyn poh-

jaksi panna Työväenasiainlautakunnan ehdotuksen ja hyväksyi ¹⁾ mitä tulee yksityisen ja yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämiseen (Lautakunnan ponsissa kohdat n:ot 1, 2 ja 3) pienillä sanamuotoa koskevilla muutoksilla ensimmäisen ja toisen kappaleen kohdasta 1 Lautakunnan ehdotuksessa. Mitä tulee keinoihin pakoittaa kyseessäolevien tonttien omistajat käyttämään niitä aiottuun tarkoitukseensa päätti Valtuusto antaa Rahatoimikamarin huoleksi jättää Valtuustolle ehdotus siitä vastuusta, mikä pitäisi asettaa tämän tapauksen varalle. Neljäs kappale hyväksyttiin seuraavalla lisäyksellä:

» — — — Kuitenkin myönnettäköön sellainen etu vain yhtiölle (osuuskunnalle), jolla säännöissään on määräys siitä, että vuotuisesta tulosta korkeintaan 6 % maksetusta pääomasta voidaan jakaa osakkaille, mutta että loput on käytettävä vuokrien alentamiseen, sekä ehdolla, että selonteko yrityksen toiminnasta ja tuloksista vuosittain jätetään kaupunginvirastoille». — Kohta 2 tehtiin näin kuuluvaksi: »Nykyisten korttelien N:o:jen 376—389 muodostama alue Fredriksbergin aseman vieressä on mahdollisimman halvan suunnitelman mukaan tasotettava ja kanavoitava varoilla, jotka sitä varten otetaan tulevan vuoden menoehdotukseen, ja tontteja siitä annetaan *etupäässä* pienten asuntojen rakentamiseen — — —». Kohta 3 hyväksyttiin muuttamattomana. Mitä tulee kysymykseen kunnallisten työväenasuntojen rakentamisesta päätettiin, että kyseessäoleva miljoonan markan suuruinen summa kokonansa käytettäisiin työväenasuntojen rakentamiseen, joissa olisi osaksi pieniä vuokrahuoneustoja kaupungin työmiehiä varten, osaksi asuinhuoneita naimattomia työmiehiä ja työläisnaisia varten, tarkemmin rajoittamatta, kuinka paljon kumpaankin tarkoitukseen olisi käytettävä. Lisäksi päätettiin asettaa toimikunta, jonka huolena olisi jättää Valtuustolle tarkempi ehdotus toimenpiteistä viimeksimainitun päätöksen täytäntöönpanoa varten ja jätettiin Valmistusvaliokunnan tehtäväksi laatia ehdotus toimikunnan kokoonpanosta ja sen jäsenten kohtuullisesta palkitsemisesta.

Toimikunta
kunnallisten
työväenasun-
tojen rakenta-
mista varten.

Valmistusvaliokunnan tämän jälkeen tekemästä esityksestä valtuutti ²⁾ Valtuusto mainitun toimikunnan ottamaan apumiehiikseen sihteerin ja arkkitehdin sekä määräsi sen jäsenten palkkion kymmeneksi markaksi kustakin kokouksesta, jonka ohessa toimikunnan oli Valtuustolle ehdotettava

¹⁾ Valt. pöytäk. 21 p. marrask. § 4 (Valt. kirj. N:o 369 sam. päiv.). — ²⁾ Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 1.

mainittujen toimimiesten palkkion suuruus. Toimikunnan jäseniksi valittiin kaupungininsinööri G. Idström, herra J. H. Alkunen, arkkitehti A. Nyberg, tehtailija V. von Wright ja rakennusmestari J. Johansson.

Sittenkun Valtuusto päätöksellä ¹⁾ 15 p:ltä joulukuuta 1903, hyväksymällä sen mietinnön, minkä oli antanut Sallin, Kaavin, Savilan ja Daalin tilojen vastaista käyttöä koskevaa kysymystä varten asetettu valiokunta, oli valtuuttanut Rahatoimikamarin muun muuassa julkisella huutokaupalla tarjoamaan vuokralle 1 p:stä tammikuuta 1904 kymmentä erityistä näistä tiloista muodostettua viljelyspalstaa, mitkä mietintöön liitetyle kartalle olivat merkityt N:oilla 1—10, joista palstat 1, 3, 5 ja 6 toistaiseksi vuodeksi kerrallaan sekä muut viideksi vuodeksi, Valtuuston mainituksessa päätöksessä määräämiä alimpia vuosimaksuja vastaan, niin oli vuoden 1904 kuluessa tehty vuokrasopimuksia ²⁾ useimmista näistä viljelyspalstoista osaksi huutokaupalla osaksi sopimuksen mukaan, mutta N:oilla 2 Salli ja 4 Kaavi merkityistä palstoista, joista alimmaksi vuosimaksuksi oli määrätty 550 ja 1,050 markkaa, ei oltu voitu saada mitään tarjouksia, jonka vuoksi ne vastaiseksi olivat käyttämättöminä. Saadakseen selvitystä mainitun asiaintilan vaatimista toimenpiteistä oli Rahatoimikamari määrännyt kyseessäolevien viljelyspalstojen katselmuksen antaen samalla tarkastusmiehille toimeksi lausua mielipiteensä siitä, eikö sitä maata Savilan tilalla, joka Valtuuston useinmainitun päätöksen mukaan olisi jätettävä Puutarhalautakunnan käytettäväksi, mutta jota Lautakunta tähän saakka ei ollut vaatinut, voitaisi toistaiseksi antaa vuokralle. Tästä antamassaan lausunnossa ehdottivat tarkastusmiehet esiintuomiensa perusteiden nojalla sellaista muutosta määräykseen kyseessäolevien maapalstojen vuokraehdoista, että niitten vuokraajat saisivat yli alkujaan määrätyn vuokra-ajan, josta luettuna 1 p:stä tammikuuta 1905 oli jäljellä neljä vuotta, pysyä nautinto-oikeudessaan toistaiseksi 6 kuukauden irtisanomisella, mikä sovitettaisiin niin, että palstoista ei tarvitsisi luopua heinä—syyskuun kuluessa, jonka ohessa vähin vuokramaksu olisi alennettava Smk:kaan 300:— ja 500:—. Mitä tulee mainittuun alueeseen Savilan tilalla ehdotettiin, että se 1905 vuoden alusta annettaisiin vuokralle kuuden kuukauden irtisanomisajaksi samallaisella ehdolla heinä—syyskuuhun nähden kuin edellä oli puollettu sekä vähintään 600 markan suuruista vuotuista vuokraa vastaan. Tämän ehdotuksen, jota Rahatoi-

Sallin, Kaavin
ja Savilan
vuokralle
antaminen.

¹⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. I 12 ja ss. — ²⁾ Katso 1904 vuod. kert. siv. II 3.

mikamari kannatti, esittäen ¹⁾ Kamarin valtuuttamista tarkastusmiesten ehdottamilla ehdoilla antamaan vuokralle mainitut maapalstat, hyväksyi ²⁾ Valtuusto.

Uusi rakennus-
järjestys Itä-
Kaivopuistoa
varten.

Sittenkun Keisarillinen Senaatti oli hyljännyt ³⁾ erään Valtuuston 13 kesäkuuta p:nä 1899 hyväksymän ja vahvistettavaksi jättämän ehdotuksen rakennusjärjestykseksi Kaivopuiston itäistä huvila-aluetta varten sillä perustuksella, että tontinomistajalle nykyään tuleva oikeus rakentamiseen käyttää tonttejansa tulisi ehdotetun rakennusjärjestyksen kautta ylenmäärin rajoitetuksi, lykkäsi Valtuusto, tästä saatuaan tiedon Maistraatin kirjelmällä 15 p:ltä marraskuuta 1902, asian kysymyksen valmistelua varten aikaisemmin asetettuun valiokuntaan. Mietinnössään ⁴⁾ mainitsi valiokunta, tuoden esiin rinnakkain Valtuuston ehdotuksen mainituksi rakennusjärjestykseksi, valittajain huomautukset sitä vastaan sekä mitä vastaselitykseksi näihin huomautuksiin oli mainittu, kuinka Valtuusto jo aikaisemmin oli huomauttanut, että Hallituksen tutkinto-oikeus mitä tulee kaupunkien rakennusjärjestyksiin ei saattanut sisältää muuta kuin oikeuden valvoa, että lainmukaisesti noudatettiin kaikkea, mitä yleisen järjestyksen sekä terveyden- ja palohoidon etu vaatii. Jos jollakin rakennusjärjestyksen säädöksellä loukattiin yksityisen oikeutta, olisi ojennusta siihen haettava oikeudenkäynnin kautta yleisessä tuomioistuimessa. Senaatin kielto vahvistaa kyseessäoleva ehdotus sillä perustuksella, että ehdotuksen kautta »tontinomistajille tuleva oikeus rakentamiseen käyttää tonttejansa tulisi ylemmäärin rajoitetuksi» oli senvuoksi oikeudeton ja loukkasi kaupunkien laillista oikeutta itsehallintoon. Jos useinmainitulle huvila-alueelle silloin voimassa olevat, ai-
van vanhentuneet määräykset eivät kaikin puolin pysyisi muuttumattomina, tulisi kuitenkin välttämättömäksi muodostaa ehdotus siihen suuntaan kuin mainitussa päätöksessä ilmaistiin. Siinä syntyi kuitenkin se vaikeus, että Senaatin kirjelmästä ei käynyt selville, missä suhteessa muka ehdotus »ylenmäärin» rajoitti tontinomistajain oikeutta. Useimmista ehdotuksen pykälistä olivat nämä näet valittaneet. Valtuusto joutuisi siis saamaan ehdotuksen takaisin yhtäläisellä päätöksellä kuin aikaisemmin, ellei se ilman poikkeusta suostuisi hyväksymään tontinomistajain kaikkia muistutuksia. Koska kuitenkin näytti käyvän ilmi, että pääasiallisin

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 302 15 p:ltä jouluk. 1904. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 12. — ³⁾ Katso 1901 vuod. kert. siv. 114 ja 1902 vuod. kert. siv. 4. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. N:o 2.

muistutus koski ehdotuksen 5 §, jonka pykälän mukaan tontin alasta yleensä korkeintaan viidesosa saataisiin käyttää rakentamiseen, ehdotti valiokunta, kun ei mitään mahdollisuutta ollut saada ehdotus alkuperäisessä muodossaan hyväksytyksi, sellaista muutosta mainitun § sanamuotoon, että tontin alasta korkeintaan neljäsosa saataisiin rakentamiseen käyttää sekä että Valtuusto päättäisi:

uudelleen anoa vahvistusta Valtuuston aikaisemmin hyväksymälle ehdotukselle uudeksi rakennusjärjestykseksi Kaivopuiston itäistä huvila-aluetta varten, kuitenkin 5 § ehdotuksessa siten muutettuna kuin edellä on mainittu;

sekä että mainituissa esityksessä nimenomaan anottaisiin, että jos Senaatti syystä tai toisesta ei hyväksyisi esitystä, päätöksessä selvästi ilmaistaisiin, mihin mainittu kiello perustui.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi Valtuusto aikaisemmin tehdyn ehdotuksen, 5:n § sanamuoto niin muutettuna kuin valiokunta nyt oli ehdottanut, jonka ohessa Valtuusto, hyljäten valiokunnan jälkimäisessä ponnassa ehdotetun lauselman, päätti ¹⁾ Keisarilliseen Senaattiin jättää anomuksen nyt hyväksytyn, kyseessäolevan alueen uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksen vahvistamisesta.

Tämän jälkeen jätti Maistraatti kirjelmällä 28 p:ltä syyskuuta Valtuustolle Lääninhallituksen remissin eräitten Itä-Kaivopuiston huvilanomistajain uudelleen ennenmainittua ehdotusta vastaan tekemien huomautusten johdosta, jonka asian Valtuusto lykkäsi ²⁾ erityiseen valiokuntaan, minkä jäseniksi valittiin herrat von Pfaler, Nyström ja Lundqvist sekä oikeusneuvosmiehet Heimbürger ja Lindberg.

Valtuuston kansliaan jätetyssä kirjelmässä oli »Aktiebolaget Chr. Jacobson & Söner», esittäen eräitä muistutuksia K. Senaatin 24 p:nä heinäkuuta 1902 kortteileita N:ot 180, 182, 183 ja 185 varten seitsemännessä kaupunginosassa vahvistamaa rakennusjärjestystä ³⁾ vastaan, joka anojan mielestä vaikeutti mainittuihin kortteleihin rakentamista, tehnyt anomuksen eräistä muutoksista mainittuun rakennusjärjestykseen; asian lykkäsi ⁴⁾ Valtuusto Rahatoimikamariin, kehoitaen Kamaria kuulusteltuaan rakennustarkastelijan mieltä jättämään Valtuustolle lausunnon asiasta.

Esitys muutoksista kortteilein N:ot 180, 182, 183 ja 185 rakennusjärjestykseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 31 p. tammik. § 2. — ²⁾ S:n s:n 10 p. lokak. § 9. — ³⁾ Katso 1902 vuod. kert. siv. 3. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 17.

Lausuntoja
tonttien yhteen-
rakentami-
sesta.

Sittenkun Maistraatti oli anonut Valtuuston lausuntoa Arkkitehti Mauritz Gripenbergin jättämästä anomuksesta saada yhdeksi rakennus-tontiksi yhdistää anojalle kuuluvat tontit N:ot 18 ja 20 Kapteeninkadun varrella korttelissa N:o 180, päätti ¹⁾ Valtuusto puoltaa tämän anomuksen hyväksymistä, kuitenkin ehdolla että yhdistämällä syntyneestä tontista ei saisi suurempaa pinta-alaa käyttää rakentamiseen kuin olisi sallittua, jos näille tonteille olisi rakennettu kullekin erikseen. — Samallaisesta Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön tekemästä anomuksesta, joka koski tontteja N:oja 3, 6, 8 ja 9 korttelissa N:o 294 antoi ²⁾ Valtuusto sellaisen lausunnon, että jos anoja poistaisi sen esteen kyseessäolevien tonttien yhteenrakentamiselle, jonka § 9 koht. 1 rakennusjärjestyksessä asetti, Valtuustolla puolestaan ei ollut mitään anomusta vastaan muistutettavaa. — Yhtäläisellä ehdolla kuin mitä tulee kumpaankin mainittuun anomukseen puolsi ³⁾ Valtuusto, kuulustettuaan Terveyslaitoslautakuntaa, samoin suostumusta Asunto-osakeyhtiö Merilän anomukseen saada rakentaa yhteen tontit N:ot 24 Pietarinkadun varrella ja 11 Laivurinkadun varrella korttelissa N:o 183; kauppias Uno Staudingerin ⁴⁾ anomukseen saada rakentaa yhteen tontit N:ot 17 ja 19 viimeainitun kadun varrella korttelissa N:o 185, sekä Suomen Puuseppäin Kauppa- ja Teollisuus-Osakeyhtiön ⁵⁾ samallaiseen anomukseen, joka koski tehdastontteja N:oja 61 a ja 61 b Vladimirinkadun varrella korttelissa N:o 174.

Anomus Lapin-
lahdenkadun
tontin N:o 17
halkaisemi-
sesta.

Maistraatille jätetyssä ja Valtuustolle lausunnon antamista varten lähetetyssä kirjelmässä oli Lapinlahdenkadun talon ja tontin N:o 17 omistaja, Lainopinylioppilas Aarne Dahlström, ilmoittaen että hän oli kaupungin Rahatoimikamarilta ostanut ⁶⁾ asianmukaisesti vahvistetun kaupunginasemakaavanmuutoksen mukaan mainittuun tonttiin yhdistetyn lisäalueen, anonut luvan hankkimista tontin halkaisemiseen kokonaisuudessaan ja päätti Valtuusto yhtäpitävästi Rakennuskonttorin ja Rahatoimikamarin puoltavien lausuntojen ⁷⁾ kanssa myös puolestaan puoltaa ⁸⁾ sanotun anomuksen hyväksymistä.

Uuden tien
perustaminen
Sörnäisten
vankila-alueen
poikki.

Niitten haittojen vuoksi, mitkä Sörnäisten vankilalle tuotti liikenne Sörnäisten panimolta vankila-alueen poikki, aivan läheltä vankien työpaikkoja, Itäiselle Viertotielle vievällä tiellä, oli Vankeinhoitohallitus anonut Rahatoimikamarilta sellaista toimenpidettä, että mainittu tie saatai-

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 2. — ²⁾ S:n s:n 11 p. huhtik. § 11. — ³⁾ S:n s:n 10 p. lokak. § 5. — ⁴⁾ S:n s:n 12 p. jouluk. § 12. — ⁵⁾ S:n s:n 9 p. toukok. § 8. — ⁶⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. I 6 ja ss. — ⁷⁾ Rhkn kirje N:o 68 9 p. maalisk. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 26.

siin yleiseltä liikenteeltä sulkea. Neuvoteltuaan vankilan johtokunnan kanssa oli Rakennuskonttori tähän tehnyt ehdotuksen siitä, että kaupunki perustaisi uuden tien vankilan eteläpuolella olevan asumattoman vankila-alueen poikki ja myös pitäisi sen kunnossa sekä että ensinmainitun tien saisi kuritushuoneen johtokunta sulkea. Uuden tien perustamiskustannukset oli Konttori laskenut 11,900 markaksi, mutta vankilan johtokunta oli tarjoutunut vankilan toimesta suorittamaan tasotustyön summasta, joka perustuen hiukan alhaisempaan yksikkömaksuun kallionlouhimisesta y. m. nousisi noin 8,000 markkaan. Rahatoimikamarin anottua Vankeinhoitohallitukselta tietoa siitä, oliko valtion puolelta mitään estettä kyseessäolevan uuden tien perustamiselle ja saataisiinko se vastaiseksi avata yleiselle liikenteelle, oli Senaatti Oikeustoimituskunnan kirjelmällä 3 p:ltä huhtikuuta valtuuttanut Vankeinhoitohallituksen, joka oli jättänyt asian K. Senaatin ratkaistavaksi, Helsingin kaupungin kanssa sopimaan maan luovuttamisesta mainittuun tarkoitukseen vankila-alueelta ehdolla, että vanhempi tie Sörnäisten panimolta saataisiin sulkea. Tämän johdosta anoi ¹⁾ Rahatoimikamari Valtuustolta edellämainitun sopimuksen hyväksymistä sekä Kamarin valtuuttamista kuritushuoneen johtokunnalle jättämään ehdotetun uuden tien perustaminen kaikkiansa 8,000 markan suuruista korvausta vastaan, joka olisi otettava tulevan vuoden menoarvioon. Tiedoksisaatuansa erään Rahatoimikamarin kirjelmän ²⁾, jossa Kamari vielä huomautti mainitun tien tarpeesta, päätti ³⁾ Valtuusto suostua Rahatoimikamarin sen aikaisemmassa kirjelmässä tekemään esitykseen.

Sittenkun Valtuusto käsitellessään kysymystä Eläintarhan huvila-alueen N:o:jen 1—5 ja 14 luovuttamisesta valtiolle käytettäväksi tonttipai-koiksi erinäisille Yliopiston sairashuoneille oli päättänyt ⁴⁾ palauttaa asian Rahatoimikamariin, jotta Kamari antaisi lausunnon siitä, eikö mainittuun tarkoitukseen voitaisi osoittaa mitään muuta kuin nyt ehdotettua aluetta, jätti Rahatoimikamari vaaditun uuden lausunnon ⁵⁾, joka oli seuraavan sisältöinen :

Saamansa tehtävän johdosta oli Kamari kehoittanut Rakennuskonttoria jättämään ehdotuksen mainitussa tarkoituksessa ja oli Konttori huomauttanut, että Lääkintöhallituksen Valtuustolle osoittamassa anomuksessa

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 108 27 p. huhtik. — ²⁾ S:n s:n N:o 147 25 p. toukok. —

³⁾ Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 6 §. — ⁴⁾ Katso 1904 vuod. kert. siv. I 16 ja s. —

⁵⁾ Rhkn kirj. N:o 121 1 p. toukok.

Kysymys tonttien luovuttamisesta Yliopiston sairashuoneita varten.

mainittujen huviloiden luovuttamisesta sairashuoneitten perustamiseen ei mitään mainittu tarvittavan alueen pienimmästä koosta, jonka vuoksi Konttori katsoi pitävänsä edellyttää, että niitten paikkojen, jotka vaihtoehtoisesti voisivat tulla kysymykseen, tulisi olla suunnilleen ehdotetun Eläintarhan alueen kokoiset. Vahvistetussa kaupunginasemakaavassa ei ollut yhtään yhtenäistä mainitunkokoista aluetta, ellei saataisi ottaa lukuun Valtuuston hyväksymää asemakaavaa Töölön aluetta varten, missä kahdella alueella, nimittäin Hietaniemellä ja venäläisen sotaväen ruutikellarin paikalla saattaisi olla kylläksi tilaa kyseessäolevanlaatuisia rakennushankkeita varten; koska kuitenkin näitä alueita kaiketi tultaisiin erikokoisesti haluamaan asuntopaikoiksi, ja kaupungilla ei suinkaan ollut ylenmäärin sellaisia, ei Konttori ollut katsonut näitä alueita voitavan luovuttaa. Sitävastoin oli Konttori ajatellut mahdolliseksi, että useampia vierekkäin olevia kortteleja, joita eivät kaikilta puolin rajoittaneet vilkasliikenteiset kadut, yhdistettäisiin yhteen käytettäväksi kyseessäolevaan tarkoitukseen. Kaupunginpiirissä oli Konttori huomannut kuitenkin vain yhden alueen niin jaetuksi, että korttelien yhdistäminen voitaisiin toimittaa yleisen liikenteen siitä häiriytymättä, nimittäin korttelit II:nessä kaupunginosassa N:ot 334, 335, 337, 338, 341 ja 342 sekä näitten väliset kadut, jota aluetta rajoittivat pohjoisessa Helsingin- ja Torkelinkadut, idässä Pengerkatu, etelässä Agricolankatu sekä lännessä Fleminginkatu, jotka kaikki olivat vilkasliikenteisiä katuja, kun sitä vastoin mainittuja kortteleja eroittavia katuja tultaisiin käyttämään vain paikallisliikenteeseen ja ilman niitäkin siis hyvin tultaisiin toimeen, jos korttelit yhdistettäisiin yhteen. Rakennuskonttorin ehdottama alue oli Rahatoimikamarin mielestä ollut kyseessäolevaan tarkoitukseen sopiva, ja oli myös Lääkintöhallituksen Päätirehtööri katsonut sitä voitavan puoltaa, vaikkapa Eläintarhan alue olikin kaikin puolin edullisempi. Kyseessäolevan alueen, joka voimassaolevan kaupunginasemakaavan mukaan oli pinta-alaltaan 52,800 m², oli Rakennuskonttori arvioinut 15 markaksi m²:ltä eli 792,000 markaksi. Jos tästä summasta vähennettiin kustannukset kaduntasotus- ja kanavoimistöistä alueella, laskettuina 106,000 markaksi, nousisi kauppasumma noin 686,000 markkaan, ja kun koko alueen pinta-ala, käsittäen tontit ja niitten väliset kadut, teki 66,800 m², tulisi perushinta m²:ltä olemaan 10 markkaa 30 penniä. Tähän vaihtoehtoon olisi kuitenkin liitettävä Kamarin aikaisemmin ehdottama ehto, että valtio ilman erinäistä korvausta luovuttaisi kaupungille rakentamat-

toman alueen Vanhan ja Uuden sairaalan tonttien välillä. Vielä olisi se ehto asetettava, että Valtuusto ennen toukokuun loppua v. 1906 saisi tiedon siitä, haluaisiko valtio käyttää hyväkseen kaupungin tarjomusta. Edelläesitetyn perustuksella ehdotti Rahatoimikamari, että Valtuusto, ellei Kamarin ehdotusta 13 p:ltä lokakuuta 1904 otettaisi huomioon, ilmoittaisi Lääkintöhallitukselle vastaukseksi:

että Valtuusto ei voinut valtiolle luovuttaa Lääkintöhallituksen ehdottamaa Eläintarhan aluetta;

että Valtuusto sitävastoin, edellyttäen että siihen tarvittava kaupunginasemakaavan muutos tulisi hyväksytyksi, oli halukas tonttipaikaksi erinäisille Yliopiston sairaaloille 686,000 markan suuruudesta hinnasta myymään oheenliitetyssä karttapiirustuksessa esitetyn alueen, joka käsittää mainitut kortelit N:ot 334, 335, 337, 338, 341 ja 342 sekä näitten väliset kadut 11:nnessä kaupunginosassa;

että se osa kysymyksenalaisesta alueesta, joka on Ekon huvila-alueella, saataisiin ottaa haltuun vasta vuoden 1906 kuluttua;

että kauppasopimusta päätettäessä vähintään kolmasosa sovitusta summasta olisi maksettava ja loput suoritettava kolmen vuoden kuluessa senjälkeen;

että valtion olisi mainitun kauppasumman lisäksi kaupungille luovutettava myös oheenliitetyssä karttapiirustuksessa esitetty alue n. s. vanhan ja uuden sairaalan välillä puistikon laittamista ja mahdollisesti kadun vetämistä varten; sekä

että tämä kaupungin tarjomus olisi voimassa toukokuun loppuun 1906, jonka ajan kuluessa ratkaiseva vastaus pitäisi olla Valtuustolle annettu. — Tämän Rahatoimikamarin esityksen hyväksyi ¹⁾ Valtuusto kaikin puolin.

Tätä tarjomusta harkitessaan ei Lääkintöhallitus kuitenkaan, sen mukaan mitä hallitus kirjelmässä Valtuustolle 8 p:ltä syyskuuta oli ilmoittanut, ollut katsonut voivansa esiintuotujen syitten nojalla puoltaa siten tarjotun alueen ostamista valtion laskuun, eikä sen myöskään, huolimatta siitä että useita muita alueita oli otettu tarkasteltavaksi, ollut onnistunut löytää muuta sopivaa paikkaa, joka olisi kylläksi suuri kaikkien sairaanhoitolaitosten rakentamista varten, kuin ensin aiottu paikka Eläintarhan alueella, jonka vuoksi hallitus oli katsonut itsensä pakoitetuksi toistai-

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 25.

seksi jättämään tuuman rakentaa kaikki sairaanhoitolaitokset samalle alueelle. Koska kuitenkin se tila, missä olivat vanhaan sairaalaan sijoitetut sairashuoneet, ensinnä vaati uusien huoneustojen hankkimista näille sairashuoneosastoille, s. o. silmä-, iho- ja naistautien sairaaloille, oli Lääkintöhallitus, K. Senaatin kehoituksesta, katsonut itsellään olevan syytä Valtuustolta anoa suostumusta Eläintarhahuvilain N:o:jen 1 ja 2 luostamiseen rakentaakseen sinne sairaaloita mainittuja sairashuoneosastoja varten, joka tuuma hallituksen mielestä ei tulisi ehkäisemään Valtuuston aikomusta Eläintarhan huvila-alueesta muodostaa puisto. Sitten oli Lääkintöhallitus kirjelmällä Valtuustolle 26 p:ltä syyskuuta saattanut Valtuuston tietoon Suomen Lääkäriseuran samassa asiassa antaman lausunnon, joka sisälsi että erinäisiä sairashuoneosastoja varten aiotut rakennukset olisivat rakennettavat yhteiselle alueelle, nimittäin mainitulle Eläintarhan alueelle, mikä oli ainoa tarkoitukseen täysin sopiva. Rahatoimikamari, jolle myös oli lähetetty nämät kirjelmät, mainitsi antamassaan lausunnossa¹⁾ että Kamari uudelleen asiaa käsitellessään ei ollut voinut olla huomioonottamatta niitä samoja näkökohtia, jotka olivat aiheuttaneet Kamarin aikaisemman lausunnon välttämättömyydestä suostua esitykseen paikan luovuttamisesta kaikkia kysymyksenalaisia sairashuonerakennuksia varten Eläintarhan alueella, ja oli Kamari saanut lisää tukea tälle mielipiteelleen niistä näkökohdista, joita Lääkäriseuran mainituksessa lausunnossa täysin päteväältä taholta oli esitetty. Rahatoimikamari ehdotti senvuoksi, että Valtuusto vastaukseksi Lääkintöhallituksen uudistettuun esitykseen asiassa ilmoittaisi:

että Valtuusto edellytyksellä, että tarpeellinen uusi kaupunginasema-kaavanjako tulisi vahvistetuksi, oli halukas valtiolaitokselle luovuttamaan Eläintarhan huvilat N:ot 1, 2, 3, 4, 5 ja 14 sekä osan N:osta 13 sen suuruisesta kauppasummasta sekä muuten niillä ehdoilla, jotka Kamari kirjelmässään 13 p:ltä lokakuuta 1904 N:o 215, oli ehdottanut, kuitenkin niin, että aika, minkä tämä tarjoumus olisi voimassa, pidennettäisiin 1 p:ään kesäkuuta 1906, jota ennen kauppasopimuksen pitäisi olla tehty, sekä ollen valtiolaitos velvoitettu korkeintaan 20 vuoden kuluessa rakentamaan tälle alueelle useimmat yliopistonsairaalat, paitsi psykiatrasta sairaalaa. — Asian lykkäsi²⁾ Valtuusto Puutarhalautakuntaan.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 277 30 p. marrask. (Valt. pain. asiak. N:o 30). — ²⁾ Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 11.

Maistraatilta oli tullut kirjelmä ynnä Rautatiehallituksen tiedustelu siitä, luovutettaisiinko valtionrautateitten tarpeihin maa-alueita Helsingin—Oulunkylän välisen rautatien varrelta sekä vesialueita Töölönlahdesta; esityksestä vaati¹⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin lausuntoa.

Sittenkun talonomistaja C. O. Saxelin kirjelmässä Valtuustolle oli tarjoutunut Helsingin kaupungille myymään omistamansa tehdastontin N:o 25 Ruoholahdenkadun varrella käytettäväksi Marian sairaalaa mahdollisesti laajennettaessa, oli Terveyshoitolautakunta, jolle asia oli lykätty lausunnon antamista varten, kuulustettuaan mainitun sairaalan hallitusta, kirjelmässä 6 p:ltä helmikuuta ilmoittanut, että Lautakunta ei katsonut kyseessäolevaa tonttia ainakaan toistaiseksi sairaalalle tarpeelliseksi sekä että siitä vaadittu hinta kaikissa tapauksissa oli liian korkea. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti²⁾ Valtuusto hyljätä talonomistaja Saxelinin tarjoumuksen.

Ottaessaan lopullisesti ratkaistavaksensa Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön anomuksen saada yhtiön tehdasalueen laajentamista varten ostaa ja täyttää korttelin N:o 292 vieressä olevan vesialueen, jossa asiassa Rahatoimikamari³⁾ ja Terveyshoitolautakunta olivat antaneet puoltavia lausuntoja, päätti⁴⁾ Valtuusto, saatuaan tiedon yhtiön jättämästä uudesta kirjelmästä, jossa yhtiö vastasi niihin vaatimuksiin mainitun anomuksen hylkäämisestä, mitkä asiaa valmistelevasti käsiteltäessä Valtuustossa oli esitetty, Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyä Rahatoimikamarin esityksen asiassa, kuitenkin sillä selvittelevällä lisäyksellä, että kyseessäolevan alueen luovutus ei sisältäisi oikeutta yhtiölle käyttää ympärilläolevaa vesialuetta, sekä K. Senaattiin jättää anomuksen tarvittavan kaupunginasemakaavan muutoksen vahvistamisesta.

Rahatoimikamarilta oli osakeyhtiö »Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad» anonut saada lisättyä vuokraa vastaan laajentaa tehdaskorttelin N:o 176 pinta-alaa uuden veistämön rakentamista varten osaksi täyttämällä mainitun korttelin länsipuolella olevan vesialueen, osaksi yhdistämällä siihen silloin käyttämättömänä olevan maa-alueen Munkkisaarensalmen ja Munkkisaarensalmen välillä; sitoutuen yhtiö samalla täyttämällä perustamaan viimeainitusta kadusta tehdasalueen edustalla olevaan aallonmurtajaan vievän uuden tien, jotta kaupunki voisi sinne valmistaa tilaa tarpeellisille vene- ja pesulaitureille

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 13. — ²⁾ S:n s:n 15 p. maalisk. § 14. — ³⁾ Katso 1904 vuod. kert. siv. I, 21 j. s. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 3.

Kysymys erinäisten alueitten luovuttamisesta valtionrautateille.

Hyljätty tarjous Ruoholahdenkadun tontin N:o 25 myymisestä kaupungille.

Korttelin N:o 292 vieressä olevan vesialueen myyminen.

Osakeyhtiön »Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad» anomus alueen laajennuksesta.

y. m., kaikki anomukseen liitetyn asemakartan mukaisesti. — Kuulusteltuaan Rakennuskonttorin mieltä oli Rahatoimikamari määrännyt paikan katselmuksen ja arvioimisen ja kävi selville toimituksessa syntyneestä asiakirjasta, että kaupungin viranomaiset 17 p. lokakuuta 1864 olivat antaneet mainitun korttelin vuokralle paikaksi kuivatelakalle ja »sellaista laitosta varten tarpeelliselle konepajalle» niin pitkäksi ajaksi kuin mainitut laitokset olisivat siinä käytössä ja kunnossa, jolloin vuotuinen vuokramaksu oli määrätty 500 markaksi, sekä että korttelia Valtuuston päätöksen mukaan 23 p:ltä syyskuuta 1884 ja 15 p:ltä marraskuuta 1898 kaksi kertaa oli suurennettu ja muodosteltu, niin että sen pinta-ala nykyään oli 25,105,307 m², jonka ohessa vuotuista vuokramaksua näissä muodosteluissa oli korotettu edellisellä kertaa 180 markalla ja jälkimäisellä 451 markalla 25 pennillä. Katselmusmiehet puolsivat suostumusta yhtiön anomukseen seuraavilla ehdoilla, nimittäin:

että nyt pyydetyn lisäalueen vuokra-aika, joka alue oli pinta-alaltaan noin 4,470 m², määrättäisiin 30 vuodeksi, kuitenkin sillä ehdolla, että jos nykyinen tehdasalue ennen mainitun ajan loppua tehdasliikkeen lakkaamisen vuoksi jälleen joutuisi kaupungin käytettäväksi, vuokrasopimus näistä lisäalueista myös samalla kertaa lakkaisi olemasta voimassa;

että vuokraaja aluetta käyttäessään alistuisi niihin määräyksiin, jotka kaupungin satamajärjestys ja liikennetaksat sisältävät;

että vesialueitten ulkorajaa pitkin aiotut satamalaitokset rakennettaisiin niin, että kaupungille ei senkautta koituisi mitään menoja satamaa syvennettäessä y. m.;

että mainitut laiturit aina pidettäisiin hyvässä kunnossa;

että kaupunki, kun kyseessäolevat alueet sille jälleen luovutettaisiin, ei olisi velvoitettu korvaamaan kustannuksia sinne rakennetuista laitoksista;

että anoja velvoitettaisiin laittamaan kuntoon aallonmurtajalle vievän tien, ennenkuin nyt kysessäolevat alueet aidattaisiin ja erotettaisiin Munkkisaarenkadusta, jotta pesulaituri ja uimahuone voitaisiin sinne siirtää; sekä

että vuotuinen vuokramaksu mainituista lisäalueista määrättäisiin 500 markaksi.

Satamakonttorin ja Rahatoimikamarin puoltolauseitten ¹⁾ nojalla suostui ²⁾ Valtuusto anomukseen.

Rahatoimikamarilta oli toiminimi J. D. Stenberg & Pojat Näkin-
kujan tehdastontin N:o 7 korttelissa N:o 296 omistajana anonut saada
lunastaa ja mainittuun tonttiin yhdistää osan tontin kaakkoispuolella ole-
vaa vesialuetta, jonka anoja aikoi täyttää ja varustaa satamalaitoksella
ja laivatelakalla laiturineen, anomukseen liitetyn asemapiirustuksen mu-
kaisesti. Rahatoimikamarin määrättyä paikalla pidettäväksi katselmuk-
sen olivat katselmusmiehet puoltaneet suostumista anomukseen seuraa-
villa ehdoilla, nimittäin:

Lisäalueen
myynti tehdas-
tonttiin N:o 7
Näinkujan
varrella.

että kyseessäolevan lisäalueen rajat määrättäisiin katselmusasiakir-
jaa seuraavan karttapiirustuksen mukaan, jonka kautta hakijan ehdotuk-
sesta poistettaisiin ristikkonostimelle paikaksi aiottu laiturahaara;

että hinta mainitusta lisäalueesta, pinta-alaltaan 2,156,280 m², mää-
rättäisiin 2,156 markaksi 28 penniksi;

että ostaja aluetta käyttäessään alistuisi niihin määräyksiin, jotka
kaupungin satamajärjestys ja liikennetaksa sisältävät;

että alueen ulkorajaa pitkin aiotut satamalaitokset rakennettaisiin
niin, että kaupungille ei siitä koituisi ylimääräisiä menoja satamaa syven-
nettäessä;

että sanotut laiturit aina pidettäisiin hyvässä kunnossa; sekä

että kyseessäolevan alueen lunastaminen ei tuottaisi ostajalle oikeutta
käyttää ympärillä olevaa vesialuetta, eikä myöskään mitään rajoitusta
kaupungin oikeuteen käyttää sitä mielensä mukaan.

Antamassaan lausunnossa puolsi ³⁾ Rahatoimikamari suostumusta
anomukseen yhtäpitävästi katselmusmiesten ehdotuksen kanssa ja sillä
edellytyksellä, että tarpeellinen kaupunginasemakaavan muutos tulisi
vahvistetuksi, jonka ohessa Kamari anoi valtuutusta jättää ehdotuksen
mainituksi muutokseksi. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi ⁴⁾.

Sittenkun Äsin alueen tonttipaikan N:o 22 vuokraaja, ajuri J. J.
Eklund oli Rahatoimikamarilta anonut saada ilman huutokauppaa omak-
seen lunastaa vahvistetun asemakaavan mukaan mainittua tonttipaikkaa
vastaavan asuintontin N:o 18 Vaasankadun varrella korttelissa N:o 349,
oli Kamari antanut toimittaa mainitun tontin katselmuksen ja arvioimi-
sen, jolloin se, pinta-alaltaan 1,755 m², arvioitiin 10 markaksi m:ltä eli

Vaasankadun
tontin N:o 18
korttelissa N:o
349 myynti.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 234 14 p. syysk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 56. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 287 7 p. jouluk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 48.

kaikkiansa 17,550 markaksi. Antamassaan lausunnossa huomautti ¹⁾ Kamari, että sanotusta tontista tehdyssä vuokrasopimuksessa 17 p:ltä joulukuuta 1886, jossa vuokra-aika oli määrätty 30 vuodeksi ja vuotuinen vuokramaksu 150 markaksi, oikeutta ilman huutokauppaa lunastaa tontin sen tultua otetuksi kaupunginasemakaavaan ei nimenomaan oltu myönnetty vuokraajalle, mutta että sellainen oikeus kohtuullisuussyistä samallaisissa tapauksissa oli myönnetty muille Åsin tonttien vuokraajille, jonka vuoksi Kamari puolsi suostumusta tehtyyn anomukseen suoritettun arvioimisen mukaan; ja suostuikin ²⁾ Valtuusto siihen.

Vaasankadun
tontin N:o 11
korttelissa
N:o 359 myynti

Samallaisen anomuksen oli Rahatoimikamarille tehnyt kauppias E. Jäppinen tontista N:o 11 Vaasankadun varrella korttelissa N:o 359, joka vastasi vuokratonttia N:o 7 Åsin alueella, mikä sopimuksella 27 p:ltä tammikuuta 1882 oli annettu vuokralle samallaisilla ehdoilla kuin edellinen. Sanottu tontti, pinta-alaltaan 1,881,560 m², oli toimitetussa katselmuksessa arvioitu 12 markan yksikköhinnan mukaan m²:ltä 22,578 markaksi 72 penniksi. Tähänkin anomukseen suostui ³⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin puoltavan lausunnon⁴⁾ mukaisesti.

Vaasankadun
tontin N:o 12
korttelissa N:o
348 myynti.

Vielä oli samallaisen anomuksen Rahatoimikamarille tehnyt Åsin tontin N:o 12 vuokraaja, kauppias O. V. Vainio, vahvistetun asemakaavan mukaan mainitusta vuokratontista muodostetusta asuintontista N:o 10 Vaasankadun varrella korttelissa N:o 348. Anojan hallitseman tontin vuokra-aika tulisi päättymään vuonna 1913 ja vuotuinen vuokra teki 171 markkaa. Toimitetussa arvioimisessa oli vasta muodostettu tontti, pinta-alaltaan 1,645 m², arvioitu 10 markaksi m²:ltä eli kaikkiaan 16,450 markaksi. Rahatoimikamarin esityksestä ⁵⁾ suostui ⁶⁾ Valtuusto anomukseen sillä ehdolla, että alkuperäinen vuokrasopimus heti lakkaisi olemasta voimassa, mutta että ostajalla olisi oikeus toistaiseksi kuuden kuukauden irtisanomisajalla ja 40 markan vuotuista maksua vastaan nykyisellä paikallansa säilyttää asuinrakennus, joka ulottui tontin etelärajan yli.

Ehto myytäissä
Tehtaankadun
tontteja N:oja
5 ja 7 korttelissa
N:o 127.

Koska Rahatoimikamarilta oli anottu, että käyttämättä olevat Tehtaankadun tontit N:ot 5 ja 7 korttelissa N:o 127 luovutettaisiin rakentamiseen, oli Kamarissa nostettu kysymys että tontteja myytäessä vahvistettaisiin määräys siitä, että niille, ne kun molemmin puolin rajoittuivat suuriin 4- ja 5-kerroksisiin kivitaloihin ja avoimen paikan

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 55 23 p. helmik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 20. —

³⁾ Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 21. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 56 23 p. helmik. —

⁵⁾ Rhkn kirj. N:o 224 24 p. elok. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 39.

ollessa niitten pohjoispuolella, pitäisi samaan malliin kivitaloja rakentaa. Huomauttaen että sellaisen ehdon määräämisen ei pitäisi tehdä mahdottomaksi kilpailua huutokaupassa sekä että tonteille arvioitaessa oli pantu niin korkea hinta, eli 20 markkaa m²:ltä, että sen mukaan laskettua kauppasummaa, vaikkapa arvioimisummaa suurempia tarjoumuksia ei saataisi, täytyi pitää kohtuullisena, ehdotti ¹⁾ Kamari, että huutokauppaa pidettäissä mainituista Tehtaankadun tonteista nämä tarjottaisiin yhtäikaa ja kaupungin puolelta asetetulla mainitunlaisella ehdolla. Tämän esityksen hyväksyi ²⁾ Valtuusto, jonka ohessa päätettiin Maistraatilta anoa mainitun päätöksen ottamista kaupungin tonttikirjaan, jotta sitä vastaisuudessa noudatettaisiin sivulliseenkin nähden.

Valtuustolle osottamassa kirjelmässä olivat Helsingin Filharmoninen Seura ja Taiteilijaseura, ilmoittaen että mainitut seurat olivat lyöttäytyneet yhteen saadakseen toimeen ajanmukaisen ja kaupungin arvoa vastaavan konserttialin sekä taideteosten näyttelyhuoneuston, anoneet, että Valtuusto ottaen huomion sellaisen huoneuston syvästi tunnetun tarpeen, yrityksen toteuttamiseksi osottaisi sopivan tontin tai myös 200,000 markan suuruisella suoranaishuoneistolla tekisi mahdolliseksi ostaa silloin tarjolla olevan, sopivalla paikalla sijaitsevan talon. Rahatoimikamarin epäävän lausunnon ³⁾ mukaisesti päätti ⁴⁾ Valtuusto tällä kertaa hyljätä tehdyn esityksen.

Vaaditussa ⁵⁾ lausunnossa Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen Valtuustolle tekemän anomuksen johdosta saada maksuttomasti omistusoikeuden yhdistyksen jo vuokralla hallitsemaan tonttiin N:o 19 Alppikadun varrella korttelissa N:o 324 sinne aiotun rukoushuoneen rakentamista varten, ehdotti ⁶⁾ Rahatoimikamari, annettuaan toimittaa tontin katselmuksen ja arvioimisen, jossa tämä, pinta-alaltaan 1,636,611 m², oli arvioitu 17 markan yksikköhinnan mukaan neliömetriltä 27,822 markan 39 pennin arvoiseksi, katsoen siihen hyödylliseen toimintaan, jota yhdistys harjoitti Kalliossa asuvan väestön hyväksi, että Valtuusto luovuttaisi Luterilaiselle Evankeliumiyhdistykselle omistusoikeuden mainittuun tonttiin arvioimisessa määrätystä hinnasta; että sanottu kauppasumma saisi ensimmäistä kiinnitystä vastaan korottomasti olla maksamattomana niin kauan kuin yhdistykselle kuuluvaa rukoushuonetta, joka tontille rakennettaisiin, pi-

Hyljätty anomus ilmaisen tontin luovuttamisesta konserttialille y. m.

Hyljätty anomus maksuttoman tontin luovuttamisesta Luterilaiselle Evankeliumiyhdistykselle.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 97 13 p. huhtik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 14. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 82 23 p. maalisk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 5. — ⁵⁾ Katso 1904 vuod. kert. siv. I, 30 j. s. — ⁶⁾ Rhkn kirj. N:o 46 2 p. helmik.

dettäisiin tarpeellisessa kunnossa, mutta päinvastaisessa tapauksessa olisi kaupungille suoritettava; sekä että Rahatoimikamari valtuutettaisiin myöntämään mainitun kiinnityksen siirtämisen mahdollisesti otettavien lainojen hyväksi, siihen määrään mikä Rahatoimikamarin harkinnan mukaan saatettaisiin myöntää kaupungin menettämättä takuutaan. Valmistusvaliokunnan esityksestä hylkäsi 1) kuitenkin Valtuusto yhdistyksen anomuksen ja yhdistystä kehoitettiin, jos se niin halusi, tavallisessa järjestyksessä lunastamaan itselleen mainitun tontin.

Hyljätty anomus maksuttoman tontin luovuttamisesta »Suomen Liikemiesten kauppapöytäk.»,

Sittenkun Valtuusto oli Rahatoimikamarille lausunnon antamista varten lykännyt 2) Suomen Liikemiesten Kauppapöytäk. osakeyhtiön johtokunnan kirjelmässä 4 p:ltä marraskuuta 1904 tekemän anomuksen maksuttoman tontin, esimerkiksi Kansakoulukadun N:o 3 korttelissa N:o 162, luovuttamisesta yhtiön kannattamaa kauppapöytäk. varten, oli Rahatoimikamari antamassaan lausunnossa 3) myöntäen että opisto tyydytti todellista sivistystarvetta, huomauttanut että kaupunki aina siitä asti kuin opisto perustettiin oli kannattanut sitä rahaavustuksella, jonka vuoksi Rahatoimikamari ei ollut voinut puoltaa suostumista tehtyyn anomukseen. Tämän mukaisesti päätti 4) Valtuusto hyljätä kysymyksenalaisen anomuksen.

Hyljätty anomus tontin luovuttamisesta venäläiselle kansakoululle.

Maistraattiin jätetyssä ja tämän Valtuustolle lähettämässä kirjelmässä oli Neuvotteleva komitea Suomen venäläisiä kouluja varten, ilmoittaen että toimikunnalla oli aikomus rakentaa oma talo Kenraaliajutanntti N. I Bobrikoffin muistoksi Sörnäisten esikaupunkiin perustettua valmistavaa venäläistä kansakoulua varten, anonut että Valtuusto koulun paikaksi luovuttaisi ilman korvausta tai ainakin mahdollisimman halvasta hinnasta tontit N:ot 3 ja 5 Itä-Braahenkadun varrella korttelissa N:o 351, tuoden esiin anomuksensa perusteeksi, että se vuokrahuoneusto, johon koulu nykyään oli sijoitettuna, oli osottautunut tarkoitustaan vastaamattomaksi sekä syrjäisen asemansa vuoksi että puuttuvan tilan takia yhä kasvavalle oppilaslukumäärälle, sekä että kaikki sopivamman huoneuston hankkimiseksi tehdyt yritykset olivat osottautuneet tuloksettomiksi. Vaaditussa lausunnossaan anomuksesta huomautti 5) Rahatoimikamari, toimitettuaan katselmuksen ja arvioimisen kyseessäolevista tonteista, oikeammin N:o 3 Josafatinkadun ja N:o 5 Itä-Braahenkadun varrella, ja yhtäpitävästi Kansakoulunjohtokunnan lausunnon kanssa, että anomuskirjelmässä ei oltu

1) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 18. — 2) Katso 1904 vuod. kert. siv. I, 26 j. s. — 3) Rhkn kirj. N:o 17 12 p. tammik. — 4) Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 14. — 5) Rhkn kirj. N:o 235 14 p. syysk.

ilmoitettu mitään varmoja tietoja oppilasmäärästä mainitussa koulussa, yhtä vähän kuin oli mitään selvitystä tuotu esiin niitten kouluunpyrkijäin määrästä, joita ei tilan puutteen takia oltu voitu kouluun ottaa, vaikka sellainen selvitys olisi ollut välttämätön, ennenkuin tehtiin anomus kyseessäolevan alueen luovuttamisesta; että anomuksessa ei oltu annettu mitään tietoa mainittua koulua käypien oppilasten vanhemmista ja eivätkö useimmat näistä ehkä olleet suomalaisten kansalaisten lapsia; sekä että tähänastisen kouluhuoneuston asemaa välittömästi Itäisen Viertotien alussa ei voitu pitää epäedullisena; lopuksi että tarpeellista selvitystä ei oltu tuotu esiin edes siitä, että mainittu komitea olisi sellainen asianmukaisesti perustettu yhdistys, että sen oli lupa omistaa maassa kiinteistöä, vaan että vain kenraalikuvernöörinkansliasta oli annettu todistus siitä, että »mainitulla komitealla jo oli kiinteistöjä eri paikoissa Suomea ja että se saattoi vastaisuudessaakin hankkia itselleen sellaisia». Näillä perusteilla ehdotti Rahatoimikamari, että Valtuusto hylkäisi anomuksen tonttien luovuttamisesta komitealle ilman korvausta, mutta samalla ilmoittaisi, että ne toimituksessa katselmuksessa oli arvioitu yhteensä 60,106 markan 75 pennin arvoksi, josta hinnasta ne voitaisiin myydä. Valmistusvaliokunnan esityksestä päätti¹⁾ Valtuusto Maistraatille lähettää vastauksen, jossa Valtuusto, toistaen Rahatoimikamarin lausunnon, esitti seuraavaa:

»— — — Tähän tulee vielä eräs seikka, joka kaikissa tapauksissa tekisi Valtuustolle mahdottomaksi kaupungin puolesta tehdä uhrauksia kyseessäolevan koulun hyväksi. Tämä koulu ilmoitetaan perustetun Kenraaliajutantti N. I. Bobrikoffin muistoksi. Niin ollen ei Valtuusto saata jättää huomioonottamatta, kuinka Kenraaliajutantti Bobrikoff, toimiessaan Suomen kenraalikuvernöörinä, sillä tavalla ja siinä laajuudessa, että se herätti hämmästyä ja kauhua koko maassa, työskenteli sekä hävittääkseen maan itsenäisen aseman ja riistääkseen sen kansalaisilta personallisen vapauden ja loukkaamattomuuden että myös tukahuttaakseen työn kansallisen sivistyksen hyväksi, ja että Kenraaliajutantti Bobrikoff näillä toimenpiteillä on täällä hankkinut itselleen myöhään katoovan muiston, mutta muiston, joka on aivan toista laatua kuin koulun perustajissa on edellytettävä. Tieto tästä velvoittaa ehdottomasti Helsingin Valtuustoa pysymään erillään kaikesta osallisuudesta kysymyksenalaiseen muistomerkkiin. Lähettäen mainitun vastineen on Valtuustolla kun-

¹⁾ Valt. pöytäk. 10 p. lokak. § 18.

nia anoa, että neuvottelevalle komitealle Maistraatin suosiollisesta toimesta annettaisiin tieto Valtuuston hylkäävästä päätöksestä».

Katajanokan
makasiinikort-
telin N:o 189
käyttö.

Valtuuston valtuuttamana oli Rahatoimikamari sopimuksella 10 p:ltä kesäkuuta 1896 erinäisillä ehdoilla vuokrannut¹⁾ Helsingin Makasiiniosakeyhtiölle makasiinikorttelin N:o 187 Katajanokalla kymmeneksi vuodeksi, luettuna vuoden 1896 alusta. Sittenkun Makasiiniosakeyhtiö oli Rahatoimikamarilta anonut vuokra-ajan pidentämistä viidellä vuodella, oli Kamari antanut toimittaa paikan katselmuksen, ja olivat katselmusmiehet, koska vuokraajalla, jolla sopimuksen mukaan oli lunastusoikeus kortteliin, ei ollut tilaisuutta lähimpien viiden vuoden kuluessa rakentaa sinne sellaista taloa, jonka paikan asema vaati, puoltaneet suostumusta anomukseen erinäisillä ehdoilla ja 1,750 markan suuruisia vuotuista vuokramaksua vastaan. Anomuksesta antamassaan lausunnossa²⁾ huomautti Rahatoimikamari, että kaupungin tarvetta varten ei oltu varattu tarpeeksi tilaa Katajanokalla vastaisille pakkahuonerakennuksille, rautatien tavarahuoneille y. m., jonka vuoksi Kamari ehdotti, että Makasiiniosakeyhtiön anomus pidennetystä vuokraoikeudesta mainittuun kortteliin N:o 187 säilyttäen vastaisen lunastusoikeuden kortteliin hyljättäisiin; että jäljelläolevia makasiinitontteja Katajanokalla toistaiseksi ei yksityisille myytäisi sekä että Rahatoimikamari valtuutettaisiin Makasiiniosakeyhtiön kanssa ryhtymään neuvotteluihin, jotta tämä luopuisi oikeudestaan kyseessäolevan korttelin lunastamiseen, saaden sen sijaan oikeuden sovitusta hinnasta lunastaa itselleen muita kaupungille kuuluvia makasiinitontteja Katajanokalla. — Tämän esityksen hyväksyi³⁾ Valtuusto.

Sumparn saa-
ren järjestely.

Siihen katsoen että kaupungille kuuluvan tiluksen N:o 96, Sumparnsaaren vuokra-aika oli loppuva tänä vuonna, oli Rahatoimikamarin määräyksestä mainitulla tiluksella, joka tällöin oli kauppias Axel Pihlgrenin hallussa, 27 p:nä toukokuuta toimitettu säädetty lähtökatselmus, ja oli toimituskirjaan merkitty että Sumparn tiluksen, pinta-alaltaan 10,117 tynnyrinalaa maata, 30 p:nä elokuuta 1857 kaupungin Vanhimmat ja Maistraatti olivat antaneet vuokralle 30 vuodeksi 1 p:stä tammikuuta 1856, mikä 30 p:nä lokakuuta 1885 oli pidennetty 20 vuodella; että vuotuinen vuokramaksu tiluksesta oli tehnyt 552 markkaa ja 2,58 tynnyriä rukiita pohjaveroa; sekä että vuokraaja oli velvollinen vuokra-ajan lopussa jättämään takaisin tiluksen samassa kunnossa, jossa se oli ollut pidennys-

¹⁾ Katso 1895 vuod. kert. siv. 15 ja ss. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 181 8 p. kesäk. — ³⁾ Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 52.

ajan alussa, tai vastaisessa tapauksessa suorittamaan korvauksen kaupunginrahastoon vuokrasopimuksessa määrätyn laskuperusteen mukaan; ollen vuokraajalla samalla oikeus seuraavalta vuokraajalta saada hyvitystä kaupungin katselmusmiesten arvioimisen mukaan erinäisistä rakentamistaan huonerakennuksista. Tiluksella toimitetussa tarkastuksessa olivat katselmusmiehet havainneet sen olevan kunnossa ja hyvin hoidettuna, jonka vuoksi mitään uutta arvioimista tiluksen maista kaupungille mahdollisesti suoritettavan korvauksen määräämistä varten ei oltu katsottu tarpeelliseksi. Koska tilus katselmusmiesten mielestä olisi yhä edelleen annettava vuokralle ja koska entinen vuokraaja katselmustilaisuudessa oli ilmoittautunut halukkaaksi tilukselta poistamaan kaikki muut rakennukset, jos hänelle myönnettäisiin uusi hallinto-oikeus siihen osaan saarta, missä päärakennus ja arvokkaimmat puutarhaistutukset sijaitsivat, olivat katselmusmiehet yhtyneet ehdottamaan:

että Sumparn tilus uutta vuokralle antoa varten jaettaisiin neljään eri maaosuuteen, sillä tavalla kuin katselmusasiakirjaan liitetty kartta tarkemmin osoitti;

että näistä osuuksista N:o 1 luovutettaisiin ilman huutokauppaa entiselle vuokraajalle siellä sijaitsevien istutusten kalleuden tähden, mutta muut myytäisiin huutokaupalla; sekä

että osuuksien N:ot 1, 2 ja 3 vuokra-aika määrättäisiin 30 vuodeksi, luettuna 1 p:stä tammikuuta 1906, mutta osuus N:o 4, katsoen sen asemaan vastapäätä Sörnäisten satamaa ja Mustikkamaata sekä sen sopivaisuuteen satama- ja varastopaikaksi, annettaisiin vuokralle ainoastaan 1909 vuoden loppuun, jolloin Mustikkamaan vuokra-aika loppuu.

Vuotuiset vuokramaksut eri maaosuuksista olisi määrättävä osuudesta N:o 1 350 Smk:ksi, kummastakin osuuksista N:o 2 ja 3 vähintään 225 Smk:ksi, ja osuudesta N:o 4 vähintään 150 Smk:ksi.

Tämän mukaisesti ehdotti¹⁾ Rahatoimikamari, että Valtuusto hyväksyisi Sumparn saaren mainitun jaotuksen sekä valtuuttaisi Kamarin antamaan nämä osuudet vuokralle lukien 1 p:stä tammikuuta 1906, osuuden N:o 1 entiselle vuokraajalle kauppias Axel Pihlgrenille 30 vuodeksi 350 markan suuruista vuotuista vuokramaksua vastaan, osuudet N:ot 2 ja 3 huutokaupalla enimmän tarjoavalle yhtä pitkäksi ajaksi katselmusmiesten ehdot-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 225 24 p. elok.

tamaa vähintä vuokraa vastaan, sekä osuuden N:o 4 samoin huutokaupalla vuoden 1909 loppuun 150 markan suuruista vähintä vuotuisvuokraa vastaan.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti¹⁾ Valtuusto suostua tähän esitykseen, kuitenkin niin, että sopimukseen kauppias Axel Pihlgrenin kanssa ei enää saisi ottaa määräystä hyvityksestä talorakennuksista vuokra-ajan lopussa.

Rajasaaren
järjestely.

Sen johdosta että kaupungille kuuluvan Rajasaaren eteläisen huvilapalstan vuokraaja, kauppias N. T. Resvoy, tammikuussa oli Rahatoimikamarilta anonut saada, vaikkapa muutamia vuosia mainitun palstan vuokra-ajasta vielä oli jäljellä, kaupungin käytettäväksi heti jättää palstan, oli Rahatoimikamari antanut siellä toimittaa lähtökatselmuksen. Katselmusmiehille lausunnon antamista varten oli Kamari sittemmin myös jättänyt Maistraatista tulleen lähetteen ynnä K. Venäläisen meripelastusseuran Suomenmaalaisen piirihallituksen läänin Kuvernöörille tekemän esityksen myötävaikutuksesta siihen, että tällä osalla Rajasaarta kunnossapidettyä pelastusasemaa varten luovutettaisiin 75 neliösashenin suuruinen alue. Toimituksessa syntyneeseen katselmusasiakirjaan oli merkitty: että kyseessäolevan tiluksen, pinta- alaltaan 4,91 tynnyrinalaa maata, Maistraatti 27 p. elokuuta 1859 oli antanut vuokralle 30 vuodeksi, laskettuna 1 p:stä tammikuuta 1860, ja että siitä suoritettiin 12 ruplaa 50 kopekkaa, eli 50 markkaa, vuotuista vuokraa, ja 0,156 tynnyriä ruista pohjaveroa; että Valtuusto joulukuussa 1892 oli pidentänyt vuokra-ajan 20 vuodella eli vuoden 1910 loppuun, ollen vuokraaja velvollinen tiluksesta luopuessaan jättämään sen samassa kunnossa, jossa se pidennysajan alussa oli, jonka ohessa tiluksella olevat istutukset ja maallenousulaiturit ilman korvausta olisivat jätettävät kaupungin huostaan, jota vastoin vuokraaja saisi viedä pois kaikki rakennukset. Puoltaen suostumusta vuokraaja Resvoyn mainittuun anomuksen olivat katselmusmiehet tiluksen vastaisesta käytöstä ehdottaneet, että se jaettaisiin kahteen huvilapalstaan, asiakirjaan liitetyllä kartalla merkittyinä 1 a ja 1 b, jotka annettaisiin vuokralle 30 vuodeksi 1 p:stä tammikuuta 1906, jonka ohessa vuotuiset vuokramaksut näistä palstoista eivät saisi olla 250 markkaa ja 200 markkaa pie-nemmät. — Venäläisen meripelastusseuran tekemän esityksen olivat katselmusmiehet esiintuotujen perusteitten nojalla katsoneet olevan hyljättävä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 40.

— Puoltaen suostumusta edelläkosketeltuun ehdotukseen anoi ¹⁾ Rahatoimikamari valtuutusta antamaan vuokralle mainitut huvilapalstat; esityksen hyväksyi ²⁾ Valtuusto.

Kirjelmässä Valtuustolle 30 p:ltä tammikuuta oli Terveyshoitolautakunta, etupäässä niitten muistutusten johdosta, jotka ensimmäinen kaupunginlääkäri oli terveydelliseltä näkökannalta esittänyt yhtenä kaupungin ylempänä kansakouluna käytettyä vuokrahuoneustoa vastaan talossa N:o 13 Antinkadun varrella, esiintuotujen syitten nojalla ehdottanut, että uusi koulutalo kaupungin kansakoulujentarkastajan tekemän, mainittuun kirjelmään liitetyn ohjelman mukaan rakennettaisiin sellaiseen tarkoituksen aikaisemmin varatuille ³⁾ tonteille N:ot 15 ja 17 Tehtaankadun varrella ja että talon rakentaminen aloitettaisiin niin pian, että taloihin N:ot 13 Antinkadun ja 21 Kasarminkadun varrella sijoitetut kansakoululuokat voitaisiin uuteen koulurakennuksen muuttaa lukuvuoden 1906—1907 alussa. — Esityksestä antamassaan lausunnossa ⁴⁾ mainitsi Rahatoimikamari, että se ei ollut katsonut voivansa Kansakoulujenjohtokunnan ehdotusta vastaan tehdä mitään muistutuksia, mutta sitävastoin niistä valmistavista toimenpiteistä, jotka rakennusyritystä varten tulisivat tarpeen, oli Kamari havainnut olevan syytä erinäisiä näkökohtia sisältävään lausuntoon. Kansakouluhuoneustojen tarpeen kasvaessa vuosi vuodelta oli näet Kamari katsonut olevan syytä koettaa saada aikaan jonkinlaisia mallipiirustuksia, jotka vähäisillä asianhaarain vaatimilla muodosteluilla voitaisiin panna perustaksi rakennettaessa niitä koulutaloja, jotka lähimmässä tulevaisuudessa kaupungin laskuun olisivat rakennettavat. Tietystikin tulisi niitten ensi sijassa tarkoittaa mainitulle tontille Tehtaankadun varrella nyt rakennettavaa koulutaloa. Kamari oli arvellut olevan siinä tarkoituksessa ehdotettava palkintokilpailun julistamista nyt puheenaolevan kansakoulutalon luonnospiirustusten saamista varten, jossa seuraavat seikat olisi huomioonotettava:

että piirustusten samalla tulisi täyttää tarkoitus olla mallipiirustuksina tämänlaatuisille vastaisille koulurakennuksille;

että niitten laatimisessa pääasiallinen paino olisi pantava huoneustojen yksinkertaiseen ja tarkoituksenmukaiseen järjestelyyn ja sisustukseen, jota vastoin rakennuksen etusivu saisi olla mahdollisimman yksinkertainen;

Kysymys
uuden kansa-
koulutalon ra-
kentamisesta
tonteille N:ot
15 ja 17 Teh-
taankadun
varrella kort-
telissa N:o 126.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 226 24 p. elok. — ²⁾ Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 41. —
³⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. I, 22. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 103 27 p. huhtik.

että rakennuksen sisustuksessa olisi otettava huomioon sekä terveydelliset vaatimukset että uusimmat edistykset koulurakennustaidossa, mutta kaikkea liiallista kustannusta vältettävä;

että kilpailusuunnitelmia tulisi, jotta ne palkinnonjaossa voitaisiin ottaa lukuun, seurata kustannusehdotukset, laskettuina kilpailun aikana käypien työn ja aineiden hintojen mukaan; sekä

että ensimmäisen palkinnon saaneet luonnospiirustukset jäisivät kaupungin omaksi, kaupungin silti kumminkaan olematta velvoitettu rakennuttamaan koulutalo täydellisesti yhtäpitävästi mainittujen piirustusten kanssa.

Jätettyjen kilpailupiirustusten arvosteleminen olisi annettava Rahatoimikamarin asettaman toimikunnan huoleksi, jossa olisi arkkitehtiseuran valitsema jäsen, kansakoulujentarkastaja, kaupungininsinööri ja kaupungin rakennustentarkastaja sekä yksi Rahatoimikamarin jäsen, jonka toimikunnan asiana olisi laatia tarkempi ohjelma kilpailua varten sekä julistaa se.

Siltä varalta että Valtuusto hyväksyisi nämä näkökohdat ehdotti Rahatoimikamari, että Valtuusto oikeuttaisi Kamarin panemaan toimeen yleisen palkintokilpailun saadakseen luonnospiirustuksia mainittua kansakoulurakennusta varten, huomioonottamalla edellä ehdotetut määräykset; sekä

että Valtuusto osottaisi tämän vuoden käyttövaroistaan 2,500 markan suuruisen summan, käytettäväksi kolmeen palkintoon: Smk 1,200: —, 800: — ja 500: — paraista jätetyistä luonnoksista.

Asiaa esiteltäessä päätti 1) Valtuusto, ennenkuin muuhun toimenpiteeseen ryhdyttiin, asettaa erityisen toimikunnan tekemään ohjelman tulevaa kansakoulutaloa varten, jonka toimikunnan myös tulisi lausua mielipiteensä sen paikasta, ja valitsi²⁾ Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti jäseniksi toimikuntaan kansakoulujentarkastajan, kansakoulujenlääkärin, kaupungininsinöörin, arkkitehti W. Aspelinin ja herra Tallbergin. Kesäkuun 3 p:nä antamassaan lausunnossa ehdotti toimikunta, esittäen erinäisiä näkökohtia ja toivomuksia koulurakennukseen nähden, että sen paikaksi valittaisiin mainitut tontit N:ot 15 ja 17 Tehtaankadun varrella; että palkintolautakunta asetettaisiin, jonka toimena olisi julistaa palkintokilpailu luonnospiirustusten ynnä niihin liittyvien arviolta laskettujen kustannusehdotusten valmistamista varten; että jäseniksi tä-

1) Valt. pöytäk. 9 p. toukok § 14. — 2) S:n s:n 23 p. toukok. § 2.

hän lautakuntaan, jonka olisi Valtuustolle aikansa jätettävä selonteko kilpailun tuloksista, valittaisiin kaupungininsinööri, kaupungin rakennustentarkastaja, kansakoulujentarkastaja, kansakoulujenlääkäri sekä kolme arkkitehtiseuran Valtuuston kehoituksesta valitsemaa henkilöä sekä että Valtuusto sittemmin, palkintolautakunnan lausuntoa harkittuansa, määräisi mikä palkituista kilpailupiirustuksista olisi pantava perustaksi yksityiskohtaisten piirustusten laatimiselle, ja kehoittaa Rahatoimikamaria ryhtymään toimenpiteisiin rakennustyön alkamiseksi; mitä tulee määrärahaan kilpailupalkintoja varten ja niitten suuruuteen yhtyi toimikunta Rahatoimikamarin ehdotukseen. — Tämän esityksen hyväksyi ¹⁾ Valtuusto kaikin puolin.

Sittemmin jätti palkintolautakunta kirjelmässä 11 p:ltä lokakuuta selonteon kilpailun tuloksista ynnä lautakunnan kokouksissa pidetyn pöytäkirjan, jossa se ehdotti, että palkittujen kilpailuehdotusten laatijoille suoritettaisiin heille jaetut palkinnot; että arkkitehti Albert Nybergin laatima kilpailuehdotus muodostellussa muodossaan hyväksyttäisiin pohjaksi kaikkein tarpeellisten piirustusten valmistamiselle ja koulurakennustyön suorittamiselle, sekä että kaksi jätetyistä ehdotuksista ostettaisiin suorittamalla 500 markkaa kumpasestakin. — Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi ²⁾, jonka ohessa päätettiin, että kyseessäolevat piirustukset tilattaisiin arkkitehti Nybergiltä, sekä että tulevan vuoden meno- ja tulotarvion otettaisiin arviolta laskettu määräraha rakennustyön suorittamista varten, jossa tarkoituksessa Rahatoimikamaria kehoitettiin hetimiten jättämään lausunto tarvittavan määrärahan suuruudesta.

Sittenkun Valtuusto käsitellessään 1905 vuoden tulo- ja menoarviota oli siihen ottanut ³⁾ m. m. 200,000 markan suuruisen määrärahan kauppahallin rakentamista varten Kasarmintorille, oli Rahatoimikamari, huomauttaen että tämä päätös vaati sanotun torin voimassaolevan asema-kaavan muuttamista, ynnä lähettäen kaksi kappaletta Rakennuskonttorin laatimaa ehdotusta kyseessäolevaksi kaupunginasemakaavan muutokseksi, Valtuustolta anonut ⁴⁾ asianomaisen vahvistuksen hankkimista sille. Kirjelmään oli liitetty Kasarminkadun talon N:o 38 omistajain, kauppias K. O. Geselliuksen perillisten Kamarille jättämä kirjoitus, sisältäen muistutuksia aiotun hallin rakentamista vastaan, jonka Kamari katsoi olevan

Kasarmitorin
kauppahalli.

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 20. — ²⁾ S:n s:n 28 p. marrask. § 7. — ³⁾ Katso 1904 vuod. kert. siv. I, 65. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 50 16 p. helmik.

jätettävä huomionottamatta. Saatuansa tiedon samassa tarkoituksessa saman kadun talon N:o 34 omistajan Valtuuston kansliaan jättämästä kirjoituksesta, päätti ¹⁾ Valtuusto jättää asian enemmän käsittelyn siksi, kunnes kauppahallin täydelliset piirustukset olisivat laaditut ja Valtuustolle jätetyt, jonka ohessa Rahatoimikamari velvoitettiin antamaan keskeyttää Kasarmintorilla alotetut perustustyöt, sekä mikäli mahdollista valmistamaan tilaisuutta ansioon muissa kaupungin töissä niille työmiehille, jotka olivat olleet edellämainitussa työssä.

Tämän johdosta jätti Rahatoimikamari Rakennuskonttorin toimeksi antaa arkkitehti S. Lindqvistin, joka oli tehnyt kauppahallin alkuperäiset luonnospiirustukset, laatia vaihtoehtoiset piirustukset siihen, jolloin Valtuustossa tehdyt yleiset lausunnot olisivat otettavat huomioon; ja lähetti Konttori sitten Rahatoimikamarin kautta oman lausuntonsa ²⁾ ohella kaksi erinäistä arkkitehti Lindqvistin tekemää ehdotusta mainituksi kaksikerroksiseksi halliksi, jotka ehdotukset päättyivät 195,000 ja 187,500 markan suuruiseen arviokustannukseen. Asian lykkäsi ³⁾ Valtuusto erityiseen valiokuntaan, johon valittiin herrat Öhman ja Rydman sekä arkkitehti Lars Sonck. Syyskuun 13 p:nä antamassaan lausunnossa ⁴⁾ mainitsi valiokunta, että se ei ollut voinut kiinnittää mitään huomiota niihin muistutuksiin, joita mainittujen Kasarminkadun talojen omistajat olivat esittäneet kyseessäolevaa rakennushanketta vastaan, koska yrityksen ei voitu katsoa loukkaavan yksityisen oikeutta ja voimassa olevassa kaupunginasemakaavassa, kuten Rahatoimikamari oli huomauttanut, jo oli merkittynä sija kyseessäolevalle paikalle aiottua kauppahallia varten. Sitävastoin olivat Valtuuston aikaisemmin hyväksymä ehdotus ja Rahatoimikamarin viimeksi lähettämät kaksi vaihtoehdotusta näyttäneet valiokunnasta vähemmän tyydyttäviltä erityisesti esteettiseltä näkökannalta katsoen, jonka vuoksi valiokunta oli antanut arkkitehti Lindqvistin laatia uuden ainoastaan yksikerroksisen ehdotuksen, joka päättyi 125,000 markan suuruiseen kustannukseen. Lähettäen tämän ehdotuksen esitti valiokunta sen vuoksi, että Valtuusto hyväksyisi sen ja jättäisi Rahatoimikamarille toimeksi teettää ehdotus rakennusyritykseen tarvittavaksi kaupunginasemakaavan muutokseksi ja jättää se Valtuustolle, sekä kehoitaisi Rahatoimikamaria heti, kun asemakaavan muutos ja piirustusten

¹⁾ Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 20. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 152 25 p. toukok. —

³⁾ Valt. pöytäk. 30 p. toukok. § 4. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. N:o 23.

vahvistus oli hankittu, ryhtymään työn suorittamiseen. — Asiaa esiteltäessä sekä sittenkun Valtuustolle oli annettu tieto arkkitehti Lindqvistin tekemästä uudesta kustannusehdotuksesta, joka päättyi hiukan korotettuna 150,000 markan suuruiseen summaan, hyväksyttiin 1) valiokunnan mietinnön ponnet, jonka ohessa Valtuusto päätti, että erinäiset keskustelussa lausutut hallin sisustusta koskevat toivomukset saatettaisiin Rahatoimikamarin tietoon. — Tämän johdosta lähetti Kamari Rakenuskonttorin kahdessa kappaleessa laatiman ehdotuksen mainituksi asemakaavanmuutokseksi, huomauttaen 2) samalla, että muutoksen vaati se seikka, että päätetty hallirakennus, vaikka se sijoitettiinkin sille osalle toria, joka voimassa olevassa asemakaavassa oli merkittynä paikaksi sellaista tarkoitusta varten, Valtuuston viimeksi hyväksymän piirustuksen mukaan tulisi olemaan leveämpi kuin sanotun paikan siihenastinen laajuus salli, jonka vuoksi Kamari ehdotti, että Valtuusto hankkisi asianomaisen vahvistuksen mainitulle ehdotukselle. Valmistusvaliokunnan esityksestä päätti 3) Valtuusto edellyttäen, että Terveyslaitokunnalla, jonka lausunto hankittaisiin, ei olisi mitään muistuttamista kyseessäolevaa asemakaavanmuutosta vastaan, hankkia sille asianomaisen vahvistuksen.

Kokouksessa 14 p:nä kesäkuuta 1904 oli lisätty Valtuusto käsitellessään sähkövalaistuksen järjestämistä varten asetetun valiokunnan esittämää ehdotusta kunnallisen sähkölaitoksen perustamisesta palauttanut 4) valiokuntaan asian saadakseen lisäselvitystä erinäisistä ehdotuksen yhteydessä olevista kysymyksistä. Tämän johdosta oli valiokunta laatinut uuden mietinnön, joka oli lähetetty vakinaisen Valtuuston kokoukseen 10 p:nä lokakuuta 1905, jolloin Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti 5), että seuraavaan kokoukseen kutsuttaisiin kysymystä varten aikaisemmin valitut lisävaltuusmiehet saamaan samalla kertaa kuin vakinainen Valtuusto tiedon mainitusta selvityksestä sekä päättämään, pitäisikö lisätyn Valtuuston toimivalta ulottaa asian käsittelyyn sen muutetussakin muodossa, vai olisiko tehtävä esitys uusien vaalien toimittamisesta. Kokouksessa 17 p:nä lokakuuta esitettiin 6) mietintö ynnä uusi kirjelmä valiokunnalta, jossa se selitti syyn, mikä oli viivyttänyt Valtuuston vaatiman selvityksen lähettämistä, sekä ehdotti, että edellisessä mietinnössä 14 p:ltä toukokuuta 1904 esitetyt ponnet eivät antaisi

1) Valt. pöytäk. 10 p. lokak. § 12. — 2) Rhkn kirj. N:o 269 23 p. marrask. —

3) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 18. — 4) Katso 1904 vuod. kert. s. I, 51 j. ss. —

5) Valt. pöytäk. 10 p. lokak. § 15. — 6) Lis. Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 1.

aihetta mihinkään toimenpiteeseen. Valiokunnan nyt antama, varsin laaja mietintö¹⁾, päivätty 18 p:nä syyskuuta 1905, oli lyhyesti seuraavansisältöinen:

Yleissilmäyksestä asian kulkuun siirtyy valiokunta vastaamaan lisätyn Valtuuston valiokunnalle asettamaan kysymykseen, voitaisiinko periaatteelliselta kannalta katsoa sopivaksi että kunta ryhtyy mainitunlaatuiseen taloudelliseen yritykseen ja eikö ehdotuksella tarkoitettua päämäärää voitaisi sopivammin saavuttaa myöntämällä yksityisille henkilöille tai yhtiöille yksinomainen oikeus sähkövirran hankkimiseen valoksi ja voimaksi; tähän vastasi valiokunta, perusteellisesti tutkittuansa monopoli-järjestelmää, mitä tulee kysymyksen edelliseen puoleen, ehdottomasti myöntävästi, jolloin kyseessäoleva monopoli voitaisiin pidättää kunnalle. Mitä tulee itse laitokseen, oli valiokunta nyt asettanut edellisestä täydellisesti poikkeavalle kannalle, valiokunta kun oli entisessä mietinnössään ehdottanut ainoastaan väliaikaisia toimenpiteitä sähkövirran saannin turvaamiseksi sinä odotusaikana, kunnes kyseessäoleva laitos tulisi rakennetuksi, ja että valaistuslaitoksen hallitukselle annettaisiin toimeksi jättää uusi ehdotus ynnä kustannuslaskelmat tähän. Kun kuitenkin lisätty Valtuusto oli hyljännyt tämän ehdotuksen, oli valiokunnan nyt ollut pakko ensi sijassa koettaa ratkaista itse pääkysymys, nimittäin kysymys sähkölaitoksen perustamisesta. Mitä tulee siihen järjestelmään, jota olisi laitoksessa käytettävä, oli yksi valiokunnan jäsenistä, insinööri J. Sohlman pitänyt n. s. yksifaasi-vaihtojärjestelmää parempana kuin asiantuntijain herrojen Deckerin ja Holmgrenin ehdottamaa kolmifaasisasavirta-järjestelmää. Vielä yhden ehdotuksen oli valiokunnan kehoituksesta antanut insinööri E. Wikander Düsseldorffista. Kaikki nämä lausunnot seurasivat liitteinä valiokunnan mietintöä²⁾. Valiokunta puolestaan oli tullut siihen käsitykseen, että täydellisellä tasavirtajärjestelmällä oli sellaisia etuja kaikkiin muihin järjestelmiin verraten, että valiokunnan mielestä ei ollut mitään syytä olla puoltamatta tämän järjestelmän käyttöä jaettaessa virtaa kuluttajille. Sähkölaitoksen paikka olisi valittava niin keskuksesta kuin mahdollista, ja ehdotti valiokunta siinä suhteessa kortteliä N:o 192, jota silloin käytettiin kaasulaitoksen varastopaikkana. Yhden kulman ulottuessa satamarataan tarjosi tämä kortteli tilaisuuden mukavasti varustaa laitos polttoaineella, sinne kun voitaisiin satamaradasta johtaa

1) Valt. pain. asiak. N:o 22. — 2) Valt. pain. asiak. N:o 22, liitteet I–IV.

lyhyt sivu-raide. — Mitä tulee laitoksen ja johtoverkon suuruuteen ja siihen laajennuksen, jonka nämä vastaisuudessa voisivat vaatia, oli valiokunta antanut laatia erityisen ohjelman¹⁾ ja hankkiakseen täydellisiä ja mahdollisimman luotettavia sekä keskinäistä vertailua ja asiaankuuluvaa keskinäistä täydennystä varten tarpeellisia kustannuslaskelmia laitoksesta tämän ohjelman mukaisesti oli valiokunta anonut yksityiskohtaisen suunnitelman ja kustannuslaskelman toiminimiltä »Allgemeine Elektricitäts Gesellschaft» ja »Siemens & Halske» sekä aikaisemmilta asiantuntijoilta Deckeriltä ja Holmgrenilta. Näistä eivät kuitenkaan viimeainitut jättäneet lausuntoa, jota vastoin sellaisen antoi Tukholman »Elektriska Pröfningsanstalten». Sitten siirtyy valiokunta tekemään selkoa jätetyistä ehdotuksista. Näitten perustuksella oli valiokunta tullut siihen käsitykseen, että tarkoitettunlaajuinen sähkövalaistuslaitos, s. o. 22,000 yhtäikaa palavine lamppuineen, voitaisiin valiokunnan ehdottamalle tontille rakentaa 2,500,000 markan suuruisella kustannuksella. Laitosta kolmin kerroin laajennettaessa ja johtoverkkoa kaksin kerroin suurennettaessa tulisi koko kustannus nousemaan 5,530,000 markkaan eli asiantuntijan Deckerin ja Holmgrenin laskemaan summaan. — Lopuksi mainitsee valiokunta erinäisiä laskelmia kyseessäolevan laitoksen kannattavuudesta.

Siltä varalta että Valiokunta päättäisi olla pidättämättä monopolia kunnan käsissä, vaan luovuttaisi sen yksityiselle tarjonnalle, jolloin se olisi tarjottava koko sille liikemaailmalle, sekä koti- että ulkomaiselle, joka harjoittaa sellaista liikettä, ehdotti valiokunta erinäisiä ehtoja ja välipuheita, jotka Valtuuston olisi asetettava, ennenkuin edellytetty monopoli tarjottaisiin, ja jotka tarkoittivat turvata kunnan ja kuluttajain oikeutettuja etuja. — Mitä tulee nykyisten sähköliikkeitten oikeuteen säilyttää johtonsa kaupungin kaduilla ja toreilla oli valiokunta nyt, poiketen aikaisemmasta kannastaan kysymyksessä, sitä mieltä, että tämä oikeus pitäisi anomuksesta ulottaa 1 päivään syyskuuta 1910, siinä tapauksessa nimittäin että kaupunki itse perustaisi sähkölaitoksen, jota vastoin luovutettaessa monopoli yksityiselle sähköliikkeelle myönnytyssopimuksen määräyksiä tässä kohden luonnollisestikin olisi noudatettava.

Edelläesitetyn nojalla ehdotti siis valiokunta, että lisätty Valtuusto päättäisi:

rakennuttaa kaupungin laskuun kortteliin N:o 192 Töölön alueen

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 22, liite VI.

asemakaavan ehdotuksen mukaan sähkövoima-aseman tasasuuntaisen 2×220 voltin voimaisen sähkövirran synnyttämistä varten sekä siihen kuuluvan johtoverkon pääasiallisesti valiokunnan mietinnössään tekemän esityksen mukaan;

osoittaa sanottua tarkoitusta varten korkeintaan 2,500,000 markan suuruisen summan kahta vuotta pitemmäksi maksuajaksi otetuista lainavaroista; sekä

antaa vakinaisen Valtuuston tehtäväksi sekä hankkia vahvistus päätökselle käyttää lainavaroja mainittuun tarkoitukseen että myös ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin kyseessäolevan laitoksen rakentamista ja käyttämistä varten.

Siinä tapauksessa että nämä ehdotukset hyväksyttäisiin ehdotti valiokunta vakinaisen Valtuuston päätettäväksi:

hankkia K. Senaatilta vahvistuksen lisätyn Valtuuston edellämainitulle päätökselle kustantaa kyseessäoleva laitos kahta vuotta pitemmäksi maksuajaksi otetulla lainalla;

kehoittaa Valaistuslaitoksen hallitusta jättämään ehdotuksen rakennustyön teknillisen johtajan ottamisesta ynnä tämän palkkaamisesta;

jättää samaisen hallituksen toimeksi yksissä neuvoin tämän tekniikan kanssa ja mietinnössä lausuttujen näkökohtien ynnä edellämainitun ehdotuksen nojalla antaa Valtuustolle mahdollisimman pian sähkölaitoksen lopullinen suunnitelma sekä kustannuslaskelma; sekä

että asianomaisella luvalla asetetut sähköjohdot yli kaupungin katujen, teitten ja yleisten paikkojen saataisiin Rahatoimikamarille jätetystä anomuksesta säilyttää aina syyskuun 1 päivään 1910, ehdoilla, jotka Valtuusto katsoisi tarpeelliseksi määrätä.

Ellei kuitenkaan lisätty Valtuusto hyväksyisi valiokunnan ehdotusta lainavarojen myöntämisestä kyseessäolevaan tarkoitukseen, ehdotti valiokunta, että vakinainen Valtuusto päättäisi

antaa valiokunnan tehtäväksi vakinaiselle Valtuustolle jättää ehdotus niiksi ehdoiksi ja määräyksiksi, joilla koko kaupunkia käsittävän sähkölaitoksen toimiluvan saanti voitaisiin tarjota yleisessä kilpailussa.

Mietintöä seurasi vastalause, jonka oli allekirjoittanut kaksi valiokunnan jäsenistä, missä puollettiin insinööri J. Sohlmanin edellämainittua ehdotusta valittaessa järjestelmää laitosta varten.

Mietintöä esitettäessä päätti lisätty Valtuusto ilman uusia vaaleja ryhtyä asiaa käsittelemään, minkä jälkeen tämä jätettiin pöydälle ja Val-

tuusto päätti antaa valiokunnan toimeksi suorittaa se tehtävä, minkä lisätty Valtuusto 14 p:nä kesäkuuta 1904 muun muassa oli antanut valiokunnalle toimeksi, nimittäin hankkia selvitys siitä, millä ehdoilla kaupungin nykyiset sähkövirran hankkijat olivat halukkaat ottamaan monopolin sähkövirran hankkimiseen valoksi ja voimaksi.

Sittemmin päätti¹⁾ Valtuusto, valiokunnan esityksestä, että sen jäsenluku saataisiin lisätä yhdeksäksi siten että siihenastiset varamiehet tulisivat vakinaisiksi jäseniksi, kuitenkin niin että jonkun jäsenen ollessa jäävinä jossakin asian yksityiskohdassa lisävaramiehiä ei tarvittaisi.

Kirjelmässä²⁾ Valtuustolle 9 p:ltä helmikuuta huomautti valastuslaitoksen hallitus, että vuosi vuodelta lisääntyvä kaasun kulutus, josta menekistä numerotietoja oli myös esitetty, osoittaen että se vuodesta 1901 vuoteen 1904 oli tullut kaksinkertaiseksi, välttämättömästi vaati toimenpiteitä sanotun tarpeen tyydyttämiseksi, kunnes uusi hiilikaasulaitos voitaisiin saada rakennetuksi. Huokeimpana ja käytännöllisimpinä keinona hankkia kaupungille tarpeeksi kaasua yli sen määrän, minkä nykyinen kaasulaitos saattoi hankkia, ehdotti hallitus laitosta öljykarburoidun vesikaasun valmistamista varten, samanlaatuista kuin ulkomailla yleisesti on tullut käytäntöön suurempien hiilikaasulaitosten täydennyksenä. Sellaisen laitoksen tarjoomat edut olivat verrattain alhainen rakentamiskustannus ja lyhyt rakennusaika. Mitä tulee laitoksen paikkaan huomautti hallitus, että vaikka näyttikin siltä kuin siksi oli valittava se paikka, jonne tuleva hiilikaasulaitos sijoitettaisiin sekä että siis tämä pulmallinen paikka-kysymys ensinnä olisi ratkaistava, tämä ei kuitenkaan ollut välttämättömyyden vaatima. Niistä paikoista, jonne hiilikaasulaitos voitaisiin sijoittaa, olivat tulleet kysymykseen Sörnäisten niemi ja kortteli N:o 178 Hernesaarenkadun varrella. Jos öljykaasulaitos sijoitettaisiin Sörnäisten niemeen, täytyisi paksuja torvijohtoja heti asettaa sieltä kaupunkiin ja sen läpi, mitkä työt vaatisivat sekä melkoisia kustannuksia että niin pitkän ajan, että laitos ei ennättäisi valmistua seuraavaan syksyyn, jolloin sen pitäisi olla kunnossa. Kortteli N:o 178 Hernesaarenkadun varrella oli sitävastoin hallituksen mielestä erittäin sopiva puheenalaiseen tarkoitukseen, laitos kun voitaisiin sijoittaa sinne niin, että ei syntyisi esteitä hiilikaasulaitoksen rakentamiselle vastaisuudessa samaan kortteliin; jos taas viimeksimainittu laitos sijoitettaisiin Sörnäisten niemeen ja sittemmin tah-

Kysymys
uuden öljykaa-
sutehtaan ra-
kentamisesta
kortteliin
N:o 178.

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. marrask. § 6. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 4.

dottaisiin muuttaa sinne myös öljykaasulaitos, saattaisi tämän tapahtua uhraamalla ainoastaan rakennukset ja koneitten y. m. siirtämiskustannukset. Vielä saavutettaisiin täten myös se etu, että kaasunpaine lisääntyisi kaupungin eteläisissä osissa, missä se tähän asti oli ollut alhaisin. Mitä tulee uuden laitoksen laajuuteen oli hallitus laskenut, että laitos 9,000 m³ valmistuksella vuorokaudessa olisi riittävä seitsemäksi vuodeksi eteenpäin, jonka ajan kuluessa aiotun uuden hiilikaasulaitoksen pitäisi valmistua. Kirjelmään liitetyn laskelman mukaan tulisi kustannus kysymyksen alaisen suuruisesta öljykaasulaitoksesta nousemaan 210,000 markkaan. Hallitus esitti senvuoksi:

että öljykaasulaitos, joka kykenee tuottamaan noin 9,000 m³ kaasua vuorokaudessa, vuoden kuluessa rakennettaisiin kortteliin N:o 178 Herne-
saarenkadun varrella pääasiassa yhtäpitävästi kirjelmään liitetyn piirustuksen ja asemasuunnitelman kanssa korkeintaan 210,000 markan kustannuksella;

että työn suorittamista varten kaasulaitoksen käytettävissä olevista voittovaroista vuodelta 1904 osoitettaisiin 113,483 markan suuruinen summa ja että sen lisäksi tarvittavat varat eli korkeintaan 96,517 markkaa edeltäkäs in suoritettaisiin kaupunginrahastosta, mikä summa sittemmin otettaisiin huomioon kaasulaitoksen tulo- ja menoarviossa vuodelta 1906; sekä

että valaistuslaitoksen hallitukselle annettaisiin toimeksi välittömästi ryhtyä työn suorittamista varten tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Terveyshoitolautakunta, jota oli kehoitettu jättämään lausunto valaistuslaitoksen hallituksen edellämainitusta esityksestä, ilmoitti että Lautakunnalla ei terveydelliseltä kannalta ollut mitään muistuttamista ehdotusta vastaan, jos vaan siihen varokeinoon uusia johtoja asetettaessa ja niitä vaihdettaessa ryhdyttiin, että katsoen n. s. vesikaasun suuren hiilidioksiidipitoisuuteen, putkentaantumien ehkäisemiseksi kaikki öljykaasulaitokseen kuuluvat haarajohdot pääputkista aina maan pintaan asti ympäröitiin jäätymättömillä aineilla: hiekalla tai murskatulla kivellä, että putkijohtojen tarkastuksia toimitettiin maanporauksilla pitkin johtoja joka 10:n metrin päässä vähintään kolme kertaa vuodessa, yksi kerta kesällä, yksi maan jäädyttyä, sekä yksi kevättalvella, ja että karburoimisen tarkastus uskottaisiin kaupungin laboratorille terveydellisiä tutkimuksia varten. — Käsitellessään valaistuslaitoksen hallituksen esitystä hyväk-

syi¹⁾ Valtuusto sen ynnä Terveyshoitolautakunnan mietinnössään esittämät ehdot ja välipuheet.

Erinäisten Valtuuston mainitusta päätöksestä läänin Kuvernöörille tehtyjen valitusten johdosta antoi²⁾ Valtuusto vaaditun selvityksen.

Kirjelmässä 6 p:ltä huhtikuuta oli Terveyshoitolautakunta ilmoittanut Valtuustolle, että vaivashoidon sairashuoneitten lääkärin Vaivashoitohallitukselle tekemän ilmoituksen mukaan ei mitään mielisairaille naisille aiottuja paikkoja enää ollut käytettävissä vaivaistalossa sekä että valtion mielisairaaloitten johtajat Lapinlahdessa, Niuvaniemellä ja Pitkäniemellä olivat ilmoittaneet, että näissä laitoksissa ei kuukausmääriin voitu hankkia tilaa sairaille Helsingin kaupungista ja että tämän johdosta oli tapahtunut että mielisairaita pitemmän aikaa oli säilytetty poliisilaitoksen säilytysluoneessa ja Vaivashoitohallituksen oli ollut pakko hankkia tilaa sellaisille mielisairaille yksityisissä sairashuoneissa. Tämän vuoksi oli Lautakunta katsonut toimenpiteitä tarpeellisiksi mainitunlaisten sairaspaiikkojen lisäämiseksi vaivaistalossa ja siinä tarkoituksessa Valtuustolle ehdottanut, että viimeksi valmistunut, keuhkotautisille aiottu paviljonki³⁾ toistaiseksi luovutettaisiin mielisairaitten hoitoa varten. Mutta kun tämä toimenpide melkoisesti vähentäisi keuhkotautisten sairaspaiikkain lukumäärää, pitäisi näille valmistaa tilaa muualla. Hankittuansa tiedon sopivista käytettävissä olevista huoneustoista oli Lautakunta voinut hyväksyä kyseessäolevaan tarkoitukseen pää- ynnä muut rakennukset kaupungille kuuluvalla Grejuksen tilalla, josta huoneustosta oli vaadittu vuokraa 3,000 markkaa ja johon voitaisiin sijoittaa noin 30 sairasta. Sen lisäksi pitäisi vielä ryhtyä toimenpiteisiin toisen huoneuston vuokraamiseksi, johon mahtuisi noin 50 potilasta, Lautakunnan noin 10,000 markkaan laskemasta vuokramaksusta. Mitä tulee Grejuksen aiotun sairashuoneen hoitoon oli Lautakunta ajatellut, että se sikäli olisi järjestettävä Marian sairaalan haaraosastoksi, että viimeainitun sairaalan johtajan vallassa olisi sijoittaa sinne valinnan mukaan lievemmin sairaita, mutta että sairashoitoa siellä valvoisi siihen tarkoitukseen otettu lääkäri tarpeellisen sairashoitohenkilökunnan avustamana. Oheenliitetyn laskelman mukaan tulisi kustannus sairaalan sisustuksesta nousemaan 12,600 markkaan ja vuotuinen meno sen kunossapidosta 29,000 markkaan. Toisen huoneuston sisustuksen ja

Vaivaistalon uuden keuhkotautisten paviljongin luovutus vaivashoidon mielisairaita varten. Väliaikainen keuhkotautisten sairaalan perustaminen Grejukseen. Uusi paviljonki keuhkotautisille vaivaistalolla.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 12. — ²⁾ S:n s:n 9 p. toukok. § 7 sekä 23 p. toukok. § 19. — ³⁾ Katso 1904 vuod. kert. s. I, 81.

kunnossapidon vaatimasta kustannuksesta tulisi Lautakunta vastaisuudessa jättämään Valtuustolle esityksen. Oheenliittäen Vaivaishoitohallituksen puoltavan lausunnon ehdotti Lautakunta senvuoksi, että Valtuusto päättäisi toistaiseksi luovuttaa mainitun paviljongin vaivaistalossa mielisairaitten hoitolaitokseksi; myöntää keuhkotautisten sairaalan vuokraamiseksi Grejuksen tilalta 22 päivään marraskuuta 1908 vuotuisen 3,000 markan suuruisen määrärahan ja sairaalan kunnossapitämiseksi 29,000 markkaa vuosittain sekä valtuuttaa Lautakunnan toista keuhkotautisten sairaalaa varten vuokraamaan noin 50 paikkaa sisältävän huoneuston kolmeksi vuodeksi, myöntää tätä varten aina 10,000 markan suuruisen määrärahan vuotta kohti ja oikeuttaa Lautakunnan aikanansa jättämään Valtuustolle kustannusehdotuksen sairaalan sisustuksesta ja vuotuisesta kunnossapidosta. Rahatoimikamari, asiassa kuulustettuna, puolsi annetussa lausunnossa¹⁾ suostumusta Terveyshoitolautakunnan esitykseen keuhkotautisten paviljongin luovuttamisesta mielisairaitten hoitoa varten ja Grejuksen rakennusten vuokraamisesta keuhkotautisten sairaalaksi; sen ohessa ehdotti Kamari, että Valtuuston käyttövaroista sinä vuonna määrättäisiin sitä osaa varten mainitusta vuokrasummasta, joka tuli kesäkuun 1 p:n — joulukuun 31 p:n välille, 1,750 markkaa että myös 12,600 markan suuruinen summa Grejuksen sairaalan sisustamiseksi ja kuntoonpanemiseksi sekä 17,000 markkaa sitä varten lasketusta, 29,000 markkaan nousevasta vuotuisesta kunnossapitokustannuksesta, sekä että Terveyshoitolautakunnalle annettaisiin toimeksi vastaisuudessa jättää tarkempi ehdotus huoneuston vuokraamisesta toista keuhkotautisten sairaalaa varten sekä tiedonanto määrärahasta tämän sairaalan vuokran, sisustuskustannusten ja vuotuisen kunnossapidon suorittamiseksi. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti²⁾ Valtuusto hyväksyä ensimmäisen ja toisen kohdan Rahatoimikamarin esityksessä, kuitenkin sillä lisäyksellä että Vaivaishoitohallitusta sen ohessa kehoitettaisiin jättämään ehdotus kyseessäolevan paviljongin sisustukseen tarvittavasta määrärahasta; ja kolmanteen kohtaan nähden myöntää käyttövaroistaan paitsi siinä ehdotettuja määrärahoja vielä 500 markkaa rautaristikkojen hankkimista varten sanotun paviljongin ikkunoihin; sekä lopuksi hyljätä neljännessä kohdassa olevan ehdotuksen toimenpiteistä huoneuston vuokraamiseksi toista keuhkotautisten

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 107 27 p. huhtik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9 p. toukok. § 17.

sairaalaa varten, jota vastoin tehtiin päätös heti rakennuttaa vaivaistaloon viimeainittuja potilaita varten kolmas paviljonki tarkoin yhtäpitävästi viimeksi valmistuneen kanssa, johon tarkoitukseen myönnettiin 50,000 markan suuruinen summa edeltäkäsikin maksettavaksi kaupunginkassasta ja sitten vietäväksi seuraavan vuoden meno- ja tuloarvioon, jonka ohessa Rakennuskonttori sai toimekseen yksissä neuvoin Vaivahoitohallituksen ja Terveyslaitoksentakunnan kanssa viipymättä ryhtyä toimenpiteisiin tämän rakennussuunnitelman toteuttamiseksi.

Sittemmin jätti Vaivahoitohallitus kirjelmässä Valtuustolle 5 p:ltä kesäkuuta anomuksen kaikkiansa 6,000 markan myöntämisestä oheenliitetyn kustannusehdotuksen mukaan edellämaitun mielisairaita varten luovutetun paviljongin kalustamiseksi ja kunnossapitämiseksi vuoden jälkimäisellä puoliskolla, jonka ohessa hallitus, joka puuttuvan tilan takia oli antanut toisin sijoitella eräitä hoidokkaita hulluinhoitolaitoksessa ja jonka senvuoksi oli ollut pakko ottaa palvelukseensa vielä kaksi nais- ja kaksi mieshoitajaa yhteensä 1,520 markan palkkiota vastaan, anoi askeennaitunsuuruisen määrärahan myöntämistä tähän tarkoitukseen. Myös nämä esitykset hyväksyi ¹⁾ Valtuusto.

Samalla kun Valtuusto päätöksellä 15 p:ltä joulukuuta 1903 hyväksyi Terveyslaitoksentakunnan esityksen korjausten ja lisärakennusten suorittamisesta 1904 vuoden kuluessa kulkutautipaviljongissa Marian sairaalan tontilla, jätti ²⁾ Valtuusto viisijäsenisen toimikunnan huoleksi laatia yksityiskohtainen ehdotus uuden noin 130 sairaspaikkaa sisältävän kulkutautisairaalan rakentamista varten, sekä jättää lausunto Terveyslaitoksentakunnan samalla tekemästä ehdotuksesta Fredriksbergin aseman läheisyydessä olevan osan Malmin huvila-alueesta N:o 43 varaamisesta tätä sairaalaa varten.

Kysymys uuden kulkutautisairaalan rakentamisesta, sekä työ- ja vaivaistalon siirtämisestä.

Tammikuun 26 p:nä 1904 jätti ³⁾ Valtuusto vielä samaisen toimikunnan tehtäväksi, hankittuansa Vaivahoitohallituksen lausunnon, antaa lausunto Terveyslaitoksentakunnan kirjelmässä Valtuustolle 14 p:ltä joulukuuta 1903 ⁴⁾ tekemästä ehdotuksesta laajentaa hulluinhoitolaitosta kaupungin työ- ja vaivaistalossa rakentamalla lisäksi, pääasiassa yhtäpitävästi arkkitehti K. G. Grahnin tekemän suunnitelman kanssa, nykyiseen mielisairaalaan kaksi käytävällä yhdistettyä kaksikerroksista paviljonkia kivistä, joihin mahtuisi yhteensä 72 sairaspaikkaa, minkä yhtey-

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 23. — ²⁾ Katso 1903 vuod. kert. s. I 36.

³⁾ Katso 1904 vuod. kert. s. I. 82 j. s. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. N:o 4 vuod. 1904.

dessä Terveyslaitokunta oli ehdottanut, että mielisairaala erotettaisiin vaivaistalosta ja asetettaisiin Terveyslaitokunnan valvonnan alaiseksi, — kuitenkin niin, että vaivaistalonhallitus, niinkauan kuin vaivaistalo ja sairashoitolaitokset olisivat yhteisellä alueella, erityistä korvausta vastaan toimittaisi mielisairaalaan tarvittavan ravinnon ja pitäisi huolen pesusta, kuin myös että vaivaistalon johtaja toimisi mainitun sairaalan taloudenhoitajana, — ja että, sittenkun mainittu lisärakennus on suoritettu, sairaalan lääkärin apulaiseksi otettaisiin amanuenssi, jolla olisi vuotuista palkkiota 1,200 markkaa ynnä vapaat huoneet, lämpö, ruoka ja valaistus.

Sittenkun vaivaistalon ja siihen kuuluvien sairashoitolaitosten lääkäri kirjelmässä Terveyslaitokunnalle vieläkin oli muistuttanut siitä pakottavasta välttämättömyydestä, että vallitseva tilanpuute vaivaistalon mielisairaalaan tyydytettäisiin ja Terveyslaitokunta tämän johdosta uudessa kirjelmässä Valtuustolle 19 p:ltä joulukuuta 1904 oli anonut, että ehdotus lisärakennuksen laittamisesta mielisairaalaan mahdollisimman pian otettaisiin käsiteltäväksi, oli myös nämä asiakirjat valiokuntaan lykätty¹⁾.

Kirjelmässä valiokunnalle 30 p:ltä tammikuuta 1905 antoi Vaivashoitohallitus tämän jälkeen lausunnon Terveyslaitokunnan edellämainitusta ehdotuksesta vaivaistalon hulluinhoitolaitoksen laajentamiseksi, missä hallitus mainitsi, että vaatimus lisätyn tilan hankkimisesta varattomille mielisairaille hallituksenkin mielestä oli epäämätön, jonka vuoksi se periaatteessa kannattikin Terveyslaitokunnan lausuntoa, mutta ei ollut voinut keinoihin nähden hyväksyä Laitokunnan ehdotusta; tämä näet korjaisi vallitsevan tilanpuutteen vain väliaikaisesti, jonka ohessa sekä hulluinhoitolaite että myös itse vaivaistalo kaipasi laajentamista. Vaikkeitä tuottaisi vielä sen laajuisen laitoksen hallinto, minkä vaivaistalo suunnitelman toteuttamisen kautta saavuttaisi. Näillä perusteilla ja koska hyöty hulluinhoitolaitoksen laajentamisesta ei tulisi vastaamaan työn vaatimia melkoisia kustannuksia, oli vaivashoitohallitus katsonut ajan olevan käsissä toteuttaa jo ennen esitetty tuuma muuttaa työ- ja vaivaistalo johonkin paikkaan, joka on kaupungin ulkopuolella, mutta kuitenkin siihen kuuluvalla alueella, mikä tuuma ei Terveyslaitokunnallekaan näyttänyt olleen outo, kuten sen perustelusta kävi ilmi. Nykyinen työ- ja vaivaistalo voitaisiin siinä tapauksessa kaikkine rakennuksineen jättää Terveyslaitokunnan huostaan sairaalaksi sisus-

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 10.

tettavaksi, jotenka myös mielisairaalan laajennus kävisi mahdolliseksi ja haaraosasto Marian sairaalaan siten voitaisiin muodostaa. Tuuman toteuttamisella tulisi myös Terveyshoitolautakunnan kirjelmässä 9 p:ltä marraskuuta 1903 nostama edellämainittu kysymys uuden kulkutautisairaalan rakentamisesta ratkaistuksi, kyseessäoleva laitos kun voitaisiin sijoittaa nykyiselle vaivaistalon alueelle, jotenka melkoinen säästö kustannuksissa sairaalan rakentamisesta ja kunnossapidosta voitaisiin saada aikaan. — Mielisairaitten hoitoon nähden huomautti Vaivaishoitohallitus, että täysihoidonanto-järjestelmän vielä suuremmassa laajuudessa kuin ennen pitäisi tulla käytäntöön, ollen sekä huokeampi että sairaille terveellisempi kuin hoito suljetuissa laitoksissa. — Seurauksena mielisairaalan erottamisesta vaivaistalosta ja asettamisesta Terveyshoitolautakunnan valvonnan alle olisi, että mielisairaitten hoitoonanto ja valvonta tapahtuisi vastaisen sairaalahallituksen tai taloudenhoitajan toimesta ja että kustannukset hoitoonannosta pantaisiin sairaalan menosääntöön, jonka vuoksi Vaivaishoitohallitus ei tahtonut lausua mieltänsä tästä yksityiskohdasta. — Sopivana paikkana vastaiselle vaivaistalolle ehdotti hallitus asettamansa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti oheenliitetylle kartalle tarkemmin merkittyä aluetta, joka sijaitsi Forsbyn tilan maalla länsipuolella Vanhastakaupungista Oulunkylään vievää ajotietä. — Mietintöön oli liitettynä erinäisiä tietoja vaivaishoidon huostaansa ottamista mielisairaista henkilöistä vuosina 1896—1903.

Sittenkun Valtuuston asettama edellämainittu valiokunta oli saanut vastaanottaa tämän lausunnon, oli Vaivaishoitohallitus vielä kirjelmässä 20 p:ltä maaliskuuta lähettänyt valiokunnalle vaivaistalon lääkärin, tohtori Hagelstamin Vaivaishoitohallitukselle tekemän kirjallisen ilmoituksen siitä, että vaivaistalon mielisairaalan naisosastossa ei enää ollut saatavissa yhtään ainoata yksityistä huonetta, jonka ohessa Vaivaishoitohallitus oli samalla ilmoittanut, että myös sairaalan miesosastossa tilanpuute kauan oli ollut vallalla, sekä että ainoastaan muutamille mielisairaille oli voitu saada paikkoja valtion keskuslaitoksissa, ja että useat samassa tarkoituksessa tehdyt anomukset yhä edelleen olivat mainituissa laitoksissa ratkaisematta.

Toukokuun 17 p:nä päivätyssä mietinnössään¹⁾ mainitsi valiokunta ensinnä mitä tulee esitykseen uuden kulkutautisairaalan rakentamisesta että se melkoisen laaja ala, joka sellaiseen nykyajan vaatimusten mukaan

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 17.

rakennettuun laitokseen tarvittiin, teki mahdottomaksi sijoittaa se Marian sairaalan alueelle. Valiokunnan mielestä ei myöskään olisi soveliaista rakentaa tämänlaatuinen sairaala vaivaistalon alueelle, koska se ehdottomasti vaati muista sairashuoneista ja asutuista kaupunginosista erillään olevan aseman. Sitävastoin saattoi toimikunta hyväksyä Terveyshoitolautakunnan ehdottaman alueen Malmin tilalla N:o 43 Fredriksbergin aseman vieressä, joka paikka senvuoksi olisi siihen tarkoitukseen varattava. Edelläesitetyn johdosta ehdotti valiokunta, että Valtuusto päättäisi:

kehottaa Rahatoimikamaria paikaksi tulevalle kulkutautisairaallalle varaamaan oheenliitettyyn asemakarttaan merkityn alueen Malmin huvilatilasta N:o 43; sekä

lähettää lääkärin ja arkkitehdin tutkimaan ulkomailla olevia uusia kulkutautisairaalalaitoksia sekä osottaa näitten henkilöiden matkakustannusten suorittamiseksi vuoden käyttövaroistaan 2,000 markan suuruisen summan.

Mitä sitten tulee esitykseen vaivaistalon hulluinhoitolaitoksen laajentamisesta tahi viimemainitun laitoksen mahdollisesta muutosta, huomautti valiokunta niistä uudistetuista valituksista tilan puutteesta sanotussa sairaalassa, mitkä äsken olivat aiheuttaneet Valtuuston päätöksen luovuttaa viimeksi rakennettu keuhkotautisten paviljonki mielisairaitten hoitoa varten sekä järjestää väliaikainen keuhkotautisten sairaala Grejukanseen. Tämän epäkohdan poistamiseksi näytti myös valiokunnasta sopivimmalta erottaa toisistaan nämä molemmat laitokset ja vaivaistalon paikkaan nähden puolsi valiokunta Vaivaishoitohallituksen ehdotusta. Tämän mukaisesti ehdotti valiokunta:

että Valtuusto lausuisi periaatteessa kannattavansa työ- ja vaivaistalon muuttoa nykyiseltä alueelta sekä mainitulla alueella olevien, nykyään vaivaishoitotarkoitukseen käytettyjen rakennusten luovuttamista sairashoitoa varten:

että Rahatoimikamarille annettaisiin toimeksi ryhtyä Forsbyn tilan vuokraajan kanssa neuvotteluihin uudelle vaivaistalolle paikaksi ehdotetun alueen välittömästä jättämisestä kaupungin käytettäväksi sekä yksissä neuvoin Vaivaishoitohallituksen kanssa ja tämän uutta vaivaistalorakennusta varten laatiman suunnitelman mukaisesti teettää piirustukset ja kustannusehdotus siihen tarvittavia uutisrakennuksia varten; sekä

että Terveyshoitolautakunnan huoleksi annettaisiin toimitettunsa asiantuntijain kautta katselmuksen, jättää Valtuustolle tarkempi ehdo-

tus vaivaistalon muuton jälkeen vapaiksitulleitten rakennusten käytöstä edellämainittuun tarkoitukseen sekä muutoksista, jotka olisi niihin tehtävä niiden sovittamiseksi uuteen tarkoitukseensa.

Lopuksi huomautti valiokunta, että kun menot mainituista uutisrakennuksista olisi suoritettava lainavaroilla, toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä lisätyn Valtuuston valitsemiseksi määrärahakysymyksen käsittelyä varten.

Tämän toimikunnan esityksen hyväksyi ¹⁾ Valtuusto kokonansa, jonka ohessa Valtuusto valitsi dosentti R. Sieversin ja arkkitehti M. Schjerfbeckin tekemään mietinnössä ehdotetun matkan ulkomaisten uudempien kulkutautisairaalalaitosten tutkimista varten.

Kirjelmän ohella 25 p:ltä helmikuuta oli Maistraatti lähettänyt Raha-
toimikamarille toimenpidettä varten Asunto-Osakeyhtiö Salmelan jättä-
män kirjelmän, jossa pyydettiin Hämeenkadun väliaikaisen paloaseman
poistamista, koska se asemansa kautta tulisi aiheuttamaan vähennyksen
toivotussa vuokratulossa myymälähuoneustoista yhtiön rakenteilla ole-
vassa ja 1 p:nä seuraavaa kesäkuuta valmiiksitulevassa viisikerroksisessa
kivitalossa tontilla N:o 2 a sanotun kadun varrella. Rakennuskonttori,
jonka lausunnon Kamari oli vaatinut, oli ilmoittanut, että myös Konttori
katsoi paloaseman silloisella paikallaan olevan suurena esteenä vilkkaalle
sekä henkilö- että ajoliikenteelle, joka Hämeenkadun tultua tasotetuksi
oli syntynyt siinä, jonka vuoksi asema olisi pikimmiten poistettava.
Koska kuitenkin ilman sitä palomiehistöä, joka oli sijoitettuna asemalle,
ei voitu tulla niillä tienoin toimeen eikä sitä voitu sijoittaa äskenrakenne-
tulle samoin väliaikaiselle asemalle 4:n:llä linjalla, viimeksimainittua ase-
maa laajentamatta, olisi joko Hämeenkadun paloasema muutettava toiseen
sopivaan paikkaan tai myös toimitettava lisärakennus 4:n:nen linjan ase-
maan. Näitä kahta vaihtoehtoista ehdotusta varten oli Konttori laatinut
kustannuslaskelmat, toinen päättyen 1,500 markkaan, toinen 2,800 mark-
kaan. Konttorin lausunnon mukaisesti esitti ²⁾ Rahatoimikamari, että
Valtuusto jättäisi Kamarille toimeksi antaa heti poistaa mainittu Hä-
meenkadun paloasema ja käyttämällä siitä saatuja rakennusaineita laajen-
taa Kallion 4:n:nen linjan väliaikainen paloasema oheenliitetyn piirustuk-
sen mukaisesti, sekä manitun laajennuksen kustantamiseksi käyttövarois-
taan myöntäisi 2,800 markan suuruisen määrärahan. Kuulustettuaan
Palotoimikuntaa suostui ³⁾ Valtuusto tähän Rahatoimikamarin esitykseen.

Kallion 4:n:nen
linjan väliai-
kaisen paloase-
man laajennus.

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 29. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 88 6 p. huhtik. —

³⁾ Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 21.

Töölön kansakoulun pihamaan laajentaminen.

Sittenkun Kansakoulujenjohtokunta oli Töölön uuden kansakoulurakennuksen toimikunnalle huomauttanut, että rakentamaton osa koululle luovutetuista tonteista N:o 41 ja 43 Töölönkadun varrella korttelissa N:o 486 ei läheskään tarjonnut kylläksi tilaa oppilasten leikeille ja huvituksille väliajoilla, oli rakennustoimikunta Rahatoimikamarilta anonut toimenpidettä siihen, että tontti N:o 45 sanotun kadun varrella yhdistettäisiin aikaisempiin koulutontteihin käytettäväksi koulun leikkikentän laajentamiseen. Tämän johdosta esitti ¹⁾ Rahatoimikamari, hankittuaan Rakennuskonttorista kustannusarvion kyseessäolevan uuden tontin tasottamisesta, että Valtuusto luovuttaisi Töölön kansakoulun pihamaan laajentamista varten mainitun tontin N:o 45 Töölönkadun varrella sekä tämän tontin tasottamista varten ottaisi 1906 vuoden tulo- ja menoarvion tästä lasketun kustannussumman 3,200 markkaa. Valtuusto päätti ²⁾ suostua tähän esitykseen.

Uusi käytävä Hakasalmen huvilaan.

Sittenkun Rahatoimikamari, Valtuuston siitä tekemän päätöksen ³⁾ mukaisesti, valtiolle oli vuokrannut päärakennuksen Hakasalmen huvilasta kolmen vuoden ajaksi 1 p:stä kesäkuuta 1905 Arkeologisen komissionin käytettäväksi museontarkoituksiin, oli mainittu komissioni kirjelmässä Rahatoimikamarille 20 p:ltä maaliskuuta esiintuotujen syitten nojalla esittänyt toimenpidettä siihen, että muitten sanotulla huvila-alueelle suoritettaviksi päätettyjen korjaustöitten yhteydessä uusi käytävä alueelle, komissionin kirjelmään liitetyn asemasuunnitelman mukaan, laitettaisiin suoraan Läntisestä Viertotiestä pihamaalle ja pääovelle. Rakennuskonttoria kuulustettuaan esitti ⁴⁾ Rahatoimikamari, että sanottuun tarkoitukseen Valtuuston käyttövaroista myönnettäisiin Rakennuskonttorin laskema summa 850 markkaa. Puutarhalautakunta, jolle lausunnon antamista varten Valtuusto oli asian lykännyt ⁵⁾, puolsi neuvoteltuaan arkkitehti Armas Lindgrenin kanssa, joka toimii vastapäätä toisella puolen viertotietä olevan kansallismuseorakennuksen johtavana arkkitehtina, suostumusta esitykseen ja siihen myös Valtuusto suostui ⁶⁾.

Kiinnityslaituri soutuveneitä varten Ruoholahden rannassa.

Sittenkun eräät veneenomistajat Valtuustolta olivat anoneet, että kunnes laitureja Ruoholahden rantaan rakennettaisiin, sinne laitettaisiin väliaikaisia maallenousulaitureja, joihin voitaisiin kiinnittää 350 tai 400 venettä, oli Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiassa oli vaadittu, kehot-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 276 30 p. marrask. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 41. —

³⁾ Katso 1904 vuod. kert. s. I. 33 j. s. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 95 13 p. huhtik. —

⁵⁾ Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 15. — ⁶⁾ S:n s:n 9 p. toukok. § 12.

tanut Satamakonttoria neuvoteltuaan Rakennuskonttorin kanssa jättämään lausunnon anomuksesta, jonka johdosta Konttorit olivat ehdottaneet, että Ruoholahden täyterannassa olevaa vanhempaa purkamuslaituria pidennettäisiin sekä tämän molemmille puolille laitettaisiin noin 60 m. pitkä paalulaituri, johon voitaisiin kiinnittää veneitä, mitkä työt vaatisivat 1,200 markan suuruisen kustannuksen. Rahatoimikamarin puoltavan lausunnon ¹⁾ mukaisesti suostui ²⁾ Valtuusto esilläolevaan esitykseen, ja oli määräraha tätä varten suoritettava Valtuuston käyttövaroista.

Sittenkun Marian sairaalan ylilääkäri, huomauttaen sairaalan tarvitsevan erinäisen varastopaikan puita varten, oli tehnyt esityksen sellaisen paikan laittamisesta sopivalle kohtaa Ruoholahden täyterantaan, mikä tarkoitusta varten olisi ympäröitävä aidalla ja varustettava katoksella, josta kustannus oli laskettu 2,000 markaksi, esitti ³⁾ Kamari, että vaadittu summa myönnettäisiin Valtuuston käyttövaroista. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ⁴⁾ Valtuusto suostua tähän esitykseen.

Määräraha puu-
varastopaikan
laittamista var-
ten Marian sai-
raalalle.

Valtuustolta oli Puutarhalautakunta, huomauttaen että määräraha kaupungin puistojen, istutusten, kasvihuoneitten ja puuntaimistojen kunnossapitoa varten useana vuonna oli näyttäytynyt riittämättömäksi ja että sen yli oli tämän johdosta melkoisella summalla noustu, anonut, että tätä vuotta varten tulo- ja menoarvioon otetun määrärahan lisäksi myönnettäisiin Valtuuston käyttövaroista mainittuun tarkoitukseen arviolta 4,300 markan suuruinen lisämääräraha; tähän esitykseen ⁵⁾ Valtuusto suostui.

Lisämääräraha
kaupungin
puistojen y. m.
hoitoa varten.

Valtuustolta oli Teollisuushallitus, Keisariillisen Senaatin siihen kehottamana, anonut Helsingin kaupungin sitoutumista yleisistä varoista kerta kaikkiansa suoritettua 19,100 markan suuruista korvausta vastaan ottamaan huolekseen kaikki Polyteknillisen opiston talon edustalle tulevan puistikon laittamiseen ja vastaiseen hoitoon kuuluvat kustannukset; ja päätti ⁶⁾ Valtuusto antaa sellaisen sitoumuksen.

Polyteknillisen
opiston edus-
talla olevan
puistikon
hoito.

Kirjelmässä Rahatoimikamarille 19 p:ltä huhtikuuta oli Puutarhalautakunta ilmoittanut, että Kirurgisen sairaalan taloudenhoitaja oli tehnyt esityksen siitä, että kaupungin puutarhahallinto ottaisi huolekseen sairaalan alueeseen kuuluvien istutusten ja ruohokenttäin sekä hietakäytävien hoidon vuotuista 700 markan suuruista korvausta vastaan. Tämän summan oli kaupunginpuutarhuri, joka oli laatinut Lautakunnan kirjel-

Kirurgisen sai-
raalan istutus-
ten hoito.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 155 2 p. kesäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 3. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 57 23 p. helmik. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 22. — ⁵⁾ S:n s:n 17 p. lokak. § 10. — ⁶⁾ S:n s:n 15 p. maalisk. § 13.

mään liitetyn laskelman hoitokustannuksista, katsonut olevan riittävän istutusten kunnossapitoa varten, jonka ohessa kuitenkin oli edellytetty, että kaksi vesijohtoa laitettaisiin sairaalan kustannuksella istutetulle alueelle ruohokenttään kastelemista varten. Istutukset olivat kuitenkin ennen niitten jättöä kaupungin hoitoon perinpohjin puhdistettavat ja perattavat, mikä oli laskettu aiheuttavan ylimääräisen 1,200 markan suuruisen kustannuksen. Tämän johdosta oli Puutarhalautakunta ehdottanut, että kaupunki ottaisi huolekseen sanottujen istutusten hoidon ehdotettua 700 markan korvausta vastaan vuodessa sekä sen lisäksi kerta kaikkiansa 1,200 markan suuruisia hyvitystä vastaan kuin myös kaupunginpuutarhurin ehdottamilla ehdoilla. Rahatoimikamarin puoleltua ¹⁾ ehdotusta suostui ²⁾ Valtuusto siihen, kuitenkin niin että Kamari valtuutettaisiin tekemään sopimuksen kyseessä olevien istutusten hoidosta ainoastaan toistaiseksi.

Z. Topeliuksen
haudan hoito.

Valtuustolta oli Suomen Naisyhdistyksen toimikunta, ilmoittaen että yleisellä rahankeräyksellä aikaansaatu Z. Topeliuksen hautapatsas nyttemmin oli melkein valmiina, anonut että kaupunki ottaisi 1 p: stä kesäkuuta huolekseen haudan hoidon, johon Valtuusto suostui ³⁾ ja jätti Puutarhalautakunnan toimeksi pitää tästä huolta.

Valtuuston istu-
ntosalin kor-
jaus.

Valmistusvaliokunnan esityksestä päätti Valtuusto, siihen katsoen että raatihuoneessa seuraavana kesänä tehtäisiin laajanlaisia korjauksia, samalla kertaa antaa korjata myöskin Valtuuston istuntosalin sekä että sen ohessa lukittava pulpetti hankittaisiin jokaiselle valtuusmiehelle; tarkoitukseen osotettiin arviolta 20,000 markan summa edeltäkäs in maksettavaksi kaupunginkassasta ja sitten otettavaksi huomioon seuraavan vuoden tulo- ja menoarviossa.

Uuden huoneuston sisustaminen
Vaivais-
hoitohallitukselle.

Valtuustolle oli Rahatoimikamari, oheenliittäen tarpeelliset piirustukset sekä kustannusehdotuksen huoneuston sisustamiseksi Vaivais-
hoitohallitukselle entiseen pakkahuoneeseen Aleksanterinkadun varrella, joka huoneusto viimeksi oli ollut vuokralla huuto kaupantoimittajalla A. Frelanderilla, sekä ilmoituksen siitä, että vuokrasopimus tämän kanssa oli lakkautettu, esiintuotujen perusteitten nojalla ehdottanut ⁴⁾ että tämän työn kustantamiseksi myönnettäisiin Valtuuston käyttö-
varoista 12,500 markan suuruinen määräraha; ja tähän esitykseen Valtuusto suostui. ¹⁾

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 109 27 p. huhtik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9 p. toukok. § 20. — ³⁾ S:n s:n 9 p. toukok. § 26. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 58 23 p. helmik. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 23.

Kirjelmässä Maistraatille 7 p:ltä maaliskuuta oli Lääkintähallitus, Lupa Gumtähden pääraakennuksen vuokraamiseen veneriseksi sairaalaksi.

samalla ilmoittaen, että oli päätetty välittömästi laittaa valtion kustannuksella ylimääräinen venerinen sairaala kaupunkiin tai sen läheisyyteen, sekä että kaupungille kuuluvan Gumtähden tilan vuokraaja, Kiialan Osakeyhtiö maanviljelystä ja teollisuutta varten, oli sitoutunut huoneustoksi mainitulle sairaalalle vuokraamaan pääraakennuksen mainitulla tilalla, anonut että sille mahdollisimman pian annettaisiin tieto siitä, oliko kaupungin viranomaisten puolelta mitään estettä huoneuston vuokraamiselle mainittuun tarkoitukseen. Rahatoimikamari, jolle Maistraatti toimenpidettä varten oli asian jättänyt, kehotti ¹⁾ Valtuustoa suostumaan ehdotukseen sillä ehdolla, että mitään laajanlaista muutosta rakennuksen sisustukseen ei tehtäisi, ja sen myös Valtuusto hyväksyi ²⁾.

Kirjelmässä Rahatoimikamarille oli Vesijohtokonttori huomauttanut, Uusi vesijohtotorvi Katajanokkaan.

että konttorin jo aikaisemmin laatimassa suunnitelmassa vesijohdon torviverkon vaihtamiseksi 1—9:nnessä kaupunginosassa myös oli ollut Katajanokan torvijohdon vaihto, joka tarkoitti 153 mm:n läpimittaisten torvien vaihtoa 305 mm:n läpimittaisiin torviin. Vedensaannin turvaamiseksi Katajanokkaan, jos silloinen ainoa johto jostakin syystä suljettaisiin, oli kuitenkin tarpeellista saada aikaan uusi johto, jonka ohella vanha yhä edelleen olisi säilytettävä. Katajanokan siltaa kohti laajennettaessa tarjoutui nyt sopiva tilaisuus laskea uuden johdon torvi Katajanokkanavan pohjaan, koska tämä sillan vierestä kokonansa kuivattaisiin; ja tulisi johto, joka laskettaisiin sillan eteläpuolelle, kulkemaan Pohjois-Esplanadinkadun päästä ja yhdistettäisiin se vanhaan johtoon Kanavakadun päässä, jotta sitä mahdollisesti vastaisuudessa voitaisiin jatkaa eteläpuolitse korttelia N:o 142 Läntiseen Satamakatuun. Puoltaen suostumusta tähän esitykseen ehdotti ³⁾ Rahatoimikamari, että mainitun 305 mm:n läpimittaisen johtotorven välitöntä laskemista varten Pohjois-Esplanadinkadun päästä Kanavakatuun osotettaisiin siihen tarkoitukseen käytettävistä lainavaroista 12,500 markan suuruisen summa; ja tähän esitykseen Valtuusto suostui. ⁴⁾

Rahatoimikamarilta olivat eräitten Humlebergin huvilatonttien vuokraajat anoneet, että vesijohto ulotettaisiin Läntisestä viertotiestä vastaisen Humalistonkadun alitse mainittuihin huviloihin, jossa suhteessa hakijat Vesijohtoverkon ulottaminen Humalistonkadun alitse.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 86 30 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 6. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 51 16 p. helmik. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 21.

olivat antaneet tavanmukaisen takuusitoumuksen vuotuisesta vesimaksusta. Antamassaan lausunnossa oli Vesijohtokonttori ilmoittanut, että kustannus mainitusta johdosta oheenliitetyn kustannuslaskelman mukaan nousisi 9,700 markkaan, jonka ohessa konttori oli lausunut suotavaksi, että vesijohtoa mikäli mahdollista laajennettaisiin tulevassa Töölön kaupunginosassa, ja niin muodoin puoltanut mainittuun anomukseen suostumista. Rakennuskonttorinkin puollettua anomusta esitti ¹⁾ Rahatoimikamari Valtuustolle, että vesijohtoverkkoa seuraavana kesänä laajennettaisiin Humalistonkadun alitse Humlebergin huviloihin N:o:ihin 15, 16 ja 17 ja että tästä työstä johtuvat menot otettaisiin 1906 vuoden menoarvioon. Tähän esitykseen Valtuusto suostui. ²⁾

Määräraha viemäri- ja vesijohdon laajentamiseen Töölön kansakoulutontille.

Rahatoimikammarille oli Töölön uuden rakenteella olevan kansakoulutalon rakennustoimikunta ³⁾ ilmottanut, että mainitun rakennuksen kustannusarvioon oli otettu rahaerä vesi- ja viemärijohtojen asettamista varten eri kouluhuoneustoihin, mutta että koulutontilta tätä nykyä puuttui yhteys yleisen vesi- ja viemäriputkiston kanssa; koska kuitenkin rakennus oli aikomus luovuttaa tarkotukseensa jo tammikuun 1 p:nä 1906, jolloin myös sisäjohtojen pitäisi olla täysin käyttökelpoisia, mutta tämä ei olisi mahdollista, ennenkuin yleisiä johtoja olisi laskettu läheisten katujen alle, oli rakennustoimikunta siinä tarkotuksessa hankkinut Vesijohto- ja Rakennuskonttorien 19,200 markkaan päättyvän kustannuslaskelman puheenalaisten putkien laskemiseksi Kammionkadun alitse, niin laajalle että kansakoulutontti voisi niitä käyttää, sekä anonut, että tämä työ vielä vuoden kuluessa suoritettaisiin, jonka ohessa toimikunta oli ilmottanut, että sekä vesi- että viemärijohtojen koko oli laskettu silmällä pitäen sitä että vastaiset johdot läheisten katujen alla esteettömästi voitaisiin liittää nyt ehdotettuihin johtoihin. Tämän johdosta esitti ⁴⁾ Rahatoimikamari Valtuustolle että puheenalaista tarkotusta varten vuoden kuluessa laskettaisiin vesi- ja viemärijohtot Kammionkadun alitse ja että näiden töiden kustannusten suorittamiseksi myönnettäisiin 19,200 markan määräraha, joista 6,000 markkaa olisi suoritettava käytettävistä lainavaroista ja loput 13,200 markkaa osotettaisiin Valtuuston käyttövarosta. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ⁵⁾ Valtuusto suostua tähän Rahatoimikamarin esitykseen, kuitenkin siten että viemärijohtojen laske-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 151 25 p. toukok. — ²⁾ Valt. pöytäk. 30 p. toukok. § 5. —

³⁾ Katso 1904 v. kert. s. I 34 j. ss. — ⁴⁾ Rhkn. kirj. N:o 96 13 p. huhtik. —

⁵⁾ Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 17.

miseen käytettävä summa 13,600 markkaa ei olisi suoritettava Valtuuston tämän vuoden käyttövaroista, vaan otettava tulevan vuoden menoarvioon sekä etukäteen maksettava kaupunginrahastosta.

Valtuustolta olivat erinäiset Töölön ja Söörnäisten etukaupungeissa toimivat työväen- ja raittiusyhdistykset, huomauttaen että mainittujen esikaupunkien katuvalaistus, jota urakalla toimitti lääketieteentohtori A. af Forselles, jo kauemman aikaa muka oli ollut puutteellinen ja nyttemmin puhjenneen lakon takia aivan oli lakkautettu, anoneet että kaupunki ottaisi huostaansa tämän valaistuksen. Urakoitsijan annettua suostumuksensa siihen, että hänen ja kaupungin välillä tulevaan kevääseen tehty sopimus petroleumivalaistuksen toimittamisesta puheenalaisilla alueilla paikalla kumottiin, sekä Valaistuslaitoksen hallituksen selitettyä ettei mikään estänyt anomuksiin suostumista, jos vaan hallitukselle jätettiin valmistusaikaa kaksi viikkoa, päätti¹⁾ Valtuusto kumota mainitun sopimuksen ja antaa valaistuslaitokselle toimeksi heti tahi viimeistään joulukuun 15 p:nä ottaa huolekseen tämäkin valaistus.

Öljykatuvalaistus-
sopimuksen
kumoaminen.

Kaupungin rokotusainevaraston, dosentti A. Clopatt'in anottua että Terveyslaitoslautakunta ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin että kaupunki luovuttaisi sopivia huoneustoja rokotuksen toimittamista varten ja että rokotusainevarastolle myönnettäisiin vuotuinen 200 markan määräraha varastolle tarpeellisten lääkeaineiden y. m. hankkimiseen, oli Lautakunta kirjelmässä Valtuustolle 7 p:ltä joulukuuta, ilmottaen että rokotusta aikasemmin oli toimitettu kaupungin kansakouluissa sekä viime vuosina satunnaisissa huoneustoissa, anonut että kahden uuden huoneuston vuokraamiseen ja näiden siivoamiseen otettaisiin 1906 vuoden menoarvioon 600 markan määräraha. Asian lykkäsi²⁾ Valtuusto Budgettivaliokuntaan.

Huoneustoja
rokotusta
varten.

Herra V. Rydmanin Valtuustolle tekemän ehdotuksen toimenpiteistä lisätilan hankkimiseksi kaupungin pakkahuoneella lykkäsi³⁾ Valtuusto Sattarakennusdelegatsioonille; lausuntoa ei annettu vuoden kuluessa.

Esitys toimen-
piteistä lisä-
tilan hankkimi-
seksi kaupun-
gin pakka-
huoneessa.
Esitys uuden
kansakoulu-
talon rakenta-
misesta
Kallioon.

Maistraattiin jättämässään, Valtuustolle osotetussa kirjelmässä oli Ruotsalainen Työväenyhdistys, huomauttaen että Kallion alueelta puutui täydellinen ylempi kansakoulu, anonut että Valtuusto mainittuun kaupunginosaan rakennuttaisi uuden kansakoulutalon, »ennenkuin sinne kirkko rakennettiin»; asian lykkäsi⁴⁾ Valtuusto Kansakoulujohtokunnalle ke-

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 2. — ²⁾ S:n s:n 18 p. jouluk. § 12. — ³⁾ S:n s:n § 6. — ⁴⁾ S:n s:n 10 p. lokak. § 10.

hottaen tätä samalla hankkimaan tietoja eri kaupunginosissa asuvain lasten lukumäärästä, käytettäväksi perustana käsiteltäessä uusien kansakoulutalojen rakentamista koskevia kysymyksiä. Antamassaan lausunnossa mainitsi Kansakoulujohtokunta, että sen jo oli ollut aikomus tehdä esitys hakijain lausumassa tarkoituksessa, mutta oli se katsonut asian olevan lykättävä tulevaan vuoteen, koska Valtuusto jo oli päättänyt¹⁾ tämän vuoden kuluessa rakennuttaa uuden kansakoulutalon Tehtaankadun varrelle; mitä tulee Valtuuston päätöksen jälkimäisessä osassa annettuun tehtävään viittasi Johtokunta kansakoulujentarkastajan laatimiin, painosta julkaistuihin vuosikertomuksiin kansakoulujen toiminnasta kolmena viimeksi kuluneena vuonna. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti²⁾ Valtuusto, katsoen siihen että kaupunki vuoden kuluessa oli kustantanut suuren kansakoulutalon Töölöön sekä äskettäin tehnyt päätöksen yllämainitun kansakoulutalon rakentamisesta Tehtaankadun varrelle, antaa anomuksessa tehdyn ehdotuksen tällä kertaa raueta sekä jättää sen vastaisen käsittelyn Kansakoulujohtokunnan uuden esityksen varaan.

Paikan luovuttaminen tullilaitoksen tähtelypaviljongille.

Sittenkun Valtuusto käsitellessään Helsingin Tullikamarin anomusta saada Merisatamaan laittaa tähtelypaviljonki tullilaitokselle, erinäisten Kapteeninkadun tontin N:o 17 omistajan anomusta vastaan tekemäin muistutusten johdosta oli³⁾ Rahatoimikamariin palauttanut asian, oli Rahatoimikamari vaatinut lausunnon Rakennuskonttorilta, joka paviljongin paikaksi ehdotti vaihtoehtoista edellämainitun kanssa korkealla sijaitsevan, kaupungin tarpeihin varatun korttelin N:o 181 pohjoisosan. Tullikamarinikin hyväksyttyä tämän paikan, esitti⁴⁾ Rahatoimikamarin että se luovutettaisiin kyseessä olevaan tarkoitukseen samoilla ehdoilla kuin edelliseen paikkaan nähden oli ehdotettu. Valtuusto hyväksyi⁵⁾ esityksen.

Kysymys paikan luovuttamisesta meripelastusasemaa varten.

Sittenkun Valtuusto päätöksellä syyskuun 19 p:ltä oli hylännyt⁶⁾ Venäläisen meripelastusseuran Suomenmaalaisen piirihallinnon anomuksen paikan luovuttamisesta Rajasaarella meripelastusasemaa varten, oli Maistraatti kirjelmän ohella marraskuun 9 p:ltä Valtuustolle toimittanut läänin Kuvernöörin lähetteen, jossa tiedusteltiin, eikö kaupunki olisi halukas mainittuun tarkoitukseen luovuttamaan mitään muuta paikkaa. Rahatoimi-

1) Katso yllä s. 38 j. ss. — 2) Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 6. — 3) Katso 1904 vuoden kert. s. I 38. — 4) Rhkn kirj. N:o 289 14 p. jouluk. — 5) Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 13. — 6) Katso yllä s. 36.

kamarilta vaadittua lausuntoa asiassa esitti¹⁾ Kamari, Rakennuskonttorin ehdotuksen mukaisesti, että yllämainittuun tiedusteluun annettaisiin se vastaus, että kaupunki oli taipuvainen pelastusaseman paikaksi maksuttomasti kymmenen vuoden ajaksi luovuttamaan läntisimmän n.s. Särkistä (Öarne), joka sijaitsee Hietanokan länsipuolella. Tämän mukaisesti laadittiin²⁾ Valtuuston vastauskirjelmä.

Helsingin Työväen-Pursiseura, joka oli saanut vuokrata kaupungille kuuluvan Skällarn-saaren³⁾ rakentaakseen sinne laivatelakan y. m. laitteita seuraa varten, oli Rahatoimikamarilta anonut lupaa saada oheenliitetyn asemakartan mukaisesti rakentaa saaren itäisimpään niemeen laivatelakan sekä pohjoisrannalle kaksi laituria, ja oli anomuksen oheen liitetty satamakapteenin lausunto, jossa tämä selitti ei olevan mitään laiturien rakentamista vastaan muistutettavaa, mutta että aiotun telakan käyttäminen voi tuottaa hankaluutta saaren ohitse kulkevan väylän höyrypursiliikenteelle, jolleivät asianomaiset noudattaneet sellaista järjestystä että nostavat aluksensa telakkaan sillä tavalla ja niinä aikoina, että sellaiset häiriöt ehkäistäisiin. Antamassaan lausunnossa puolsi⁴⁾ Rahatoimikamari anomukseen suostumista ehdolla että seura käyttäessään telakkaa noudatti Satamakonttorin lähempiä ohjeita sekä piti huolta siitä ettei siten syntyisi höyrylaivaliikenteelle häiriötä. Valtuusto hyväksyi⁵⁾ tämän esityksen.

Helsingin Työväen-pursiseuralle myönnetty lupa laivatelakan y. m. rakentamiseen Skällarnsaarelle.

Kuten edellisinä vuosina suostui⁶⁾ Valtuusto tänäkin vuonna Rahatoimikamarin puoltolauseella Helsingin Uimaseuran anomukseen saada kesän aikaan maksuttomasti käyttää kaupungin uimahuonetta Merisataman rannassa.

Merisataman uimahuone.

Kaupunginvaltuuston kansliaan jättämässään kirjelmässä olivat Töölön väestön keskuudessa toimivat raittiusyhdistykset »Rauha» ja »Kilpi» sekä Töölön työväenyhdistys anoneet, että vuoden lopussa joutilaaksi tuleva Hesperian kansakoulutalo luovutettaisiin kansansivistystarkotuksiin, kuten luentokurssien, esitelmien y. m. pitämiseen; anomuksen lykäsi⁷⁾ Valtuusto Rahatoimikamariin.

Auomus Hesperian kansakoulurakennuksen luovuttamisesta kansansivistystarkotuksiin.

Rahatoimikamarin esityksestä⁸⁾ päätti⁹⁾ Valtuusto yhdeksi vuodeksi pidentää Kaivohuoneen ravintola-osakeyhtiön ja kaupungin välillä tehdyn vuokrasopimuksen Ulrikaporin kaivohuoneesta entisillä ehdoilla.

Pitennetty Ulrikaporin kaivohuoneen vuokra-aika.

1) Rhkn kirj. N:o 298 21 p. jouluk. — 2) Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 11. — 3) Katso 1903 vuod. kert. s. I. 16. — 4) Rhkn kirj. N:o 94 13 p. huhtik. — 5) Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 17. — 6) S:n s:n 30 p. toukok. § 7. — 7) S:n s:n 28 p. marrask. § 22. — 8) Rhkn kirj. N:o 299 21 p. jouluk. — 9) Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 12.

Vanhankaupungin tullijauhomyllyn vuokralle antaminen.

Syystä että vuokraoikeus Vanhankaupungin vesiputouksen luona olevaan tullijauhomyllyn vuoden lopussa oli päättävä, oli Rahatoimikamari kuulutuksella kehottanut halullisia jättämään mainitun myllyn vuokraamistarjouksia kolmen tai viiden vuoden ajaksi; sittenkun määräajan sisällä kaksi tarjousta oli jätetty, esitti¹⁾ Kamari, siihen katsoen että tarjoukset eivät näyttäneet edullisilta, valtuutusta toistaiseksi ainoastaan yhdeksi vuodeksi eteenpäin entisen vuokraajan, mylläri K. Skogsterin, kanssa uudistaa vuokrasopimuksen puheenalaisesta tullijauhomyllystä 2,000 markan vuotuisvuokraa vastaan ja muuten entisillä ehdoilla. Tähän esitykseen Valtuusto suostui²⁾.

Hylätty anomus ilmaisen huoneuston myöntämisestä Helsingin yleiselle saira- ja hautausapukassalle.

Kaupunginvaltuuston kansliaan jättämässään kirjelmässä oli Helsingin yleisen saira- ja hautausapukassan johtokunta anonut että kassan tarpeisiin luovutettaisiin ilmaiseksi huoneusto jossain kaupungin talossa, ilmottaen samalla että kassa pidettiin avoinna kahtena päivänä viikossa klo: 7—9 i. p. Rahatoimikamarin epäävän lausunnon³⁾ mukaisesti hylkäsi⁴⁾ Valtuusto tämän anomuksen.

Anomus erityiskaivojen säilyttämisestä.

Sittekun Kiinteistöosakeyhtiö Olofsborg, Palovakuutusyhtiö Pohjola ja Osakeyhtiö Aeolus Valtuustolle jättämässään yhteisessä anomuksessa olivat pyytäneet saada entisellään säilyttää näiden yhtiöiden taloihin kuuluvat erityiskaivot, jotka olivat laitettut viereisten katujen alle, oli Rahatoimikamari, jolta oli vaadittu lausuntoa⁵⁾, kuultuaan Rakennuskonttoria, esittämillään syillä ehdottanut⁶⁾ että anojille myönnettäisiin toistaiseksi lupa säilyttää talojansa varten laittamansa erityiskaivot silloisilla paikoillaan ollen kuitenkin talonomistajat velvolliset vastedes, jolloin kaupungin tahi sen jolle kaupungin oikeus tässä suhteessa luovutettiin tarve vaati, kolmen kuukauden kuluessa irtisanomisen perästä poistamaan puheenalaiset kaivot. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti⁷⁾. Valtuusto hyväksyä tämän Rahatoimikamarin esityksen, mutta samalla kehottaa Maistraattia toimittamaan että Valtuuston päätös merkittäisiin kaupungin kiinteistökirjaan niiden tonttien kohdalle, joita nyt myönnetty etu tarkotti.

Rahatoimikamarille annettu valtuutus myöntää sähköjohtojen säilyttämisluvan pidennystä.

Valtuustolle oli sähkövalaistuksen järjestämistä varten asetettu valiokunta huomauttanut, että Lisätyn Valtuuston valiokunnan ehdotuksen käsittelyssä kesäkuun 14 p:nä 1904 tekemä päätös⁸⁾ palauttaa asia Valiokuntaan

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 286 7 p. jouluk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 47. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 124 18 p. toukok. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 26. —

⁵⁾ Katso 1904 v. kert. s. I. 45. — ⁶⁾ Rhkn kirj. N:o 16 12 p. tammik. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 16. — ⁸⁾ Katso 1904 v. kert. s. I. 51 ja ss.

oli suuressa määrin hidastuttanut asian lopullista käsittelyä. Nyt kumminkin se toimilupa, jonka Valtuusto oli myöntänyt muutamille yksityishenkilöille ja yhtiöille, oli päättävä syyskuun 1 p:nä, jonka vuoksi valiokunta esitti Valtuustolle, että Rahatoimikamari valtuutettaisiin anomuksesta myöntämään niille henkilöille ja yhtiöille, joilla viimeksi oli ollut oikeus sähköjohtojaan varten käyttää kaupungin katuja, teitä ja julkisia paikkoja, oikeuden pidennystä yhdeksi vuodeksi eteenpäin eli siis syyskuun 1 p:ään 1906 entisillä ehdoilla ja samassa laajuudessa kuin ennen. Koska kuitenkin niihin liikkeisiin, jotka hankkivat kaupungille sähkövoiman, laitosten suuremman käytön takia oli yhä syvemmälle juurtunut tapa paksulla nokisella savulla liata kaupunkia, katsoi valiokunta tarpeelliseksi, Valtuustolle huomauttaa, eikä Valtuustolla olisi syytä kääntää Maistraatin huomio tähän epäkohtaan ja anoa, että Maistraatti ryhtyisi niihin toimenpiteisiin, jotka sen ehkäisemiseksi voivat olla tarpeen. Asiaa esitetäissä päätti¹⁾ Valtuusto, hyväksymällä valiokunnan ehdotuksen muissa kohdin, pitentää toimilupa syyskuun 1 p:ään 1907, jonka ohessa valiokuntaan lykättiin keskustelun kuluessa tehty ehdotus Rahatoimikamarin valtuuttamisesta myöntää samaksi ajaksi lupaa uusien haarajohtojen asettamiseen. Valiokunnan toinenkin ponsi hyväksyttiin.

Tämän yhteydessä päätti Valtuusto katsoen valiokunnan ensimmäisen ponnin johdosta tekemänsä päätökseen jättää Rahatoimikamarin päättäväksi sähkötekniikko Otto A. Blomqvistin Valtuuston kansliaan jättämän anomuksen saada syyskuun 1 p:n 1905 jälkeenkin säilyttää ja käyttää pystyttämänsä sähköjohdot, joita hän aikasemmin oli saanut luvan käyttää mainittuun päivään asti.

Tehtyjen anomusten johdosta ja hankittuaan valaistuslaitoksen toimitusjohtajan lausunnot sekä tämän ehdottamilla ehdoilla myönsi Valtuusto seuraaville hakijoille luvan sähkövalaistus- ja -voimajohtojen asettamiseen kaupungin katujen ja julkisten paikkain ylitse tai alitse, nimittäin: kauppias M. E. Fazer²⁾ maanpäällisen johdon toiminimi M. E. Fazer & C:ön sokeritehtaalta Nuoranpunojankadun talossa N:o 4 saman kadun tonttiin N:o 3; kiinteistöosakeyhtiöt »Sirius» ja »Fredsgatan 11» maanalaisia johtoja Helsingin Sähkövalaistus Osakeyhtiön johtoverkosta yhtiöiden taloihin Fabianin- ja P. Makasiinikatujen kulmauksessa sekä

Myönnetty ja kielletty lupa sähköjohtojen asettamiseen.

1) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 14. — 2) S:n s:n 9 p. toukok. § 16.

Rauhan- ja Mariankatujen kulmauksessa; Aleksanterin Yliopisto¹⁾ maanpäällisen johdon sanotusta johtoverkosta Fysiologisen Laitoksen taloon Silta-vuorella; viimeainittu hakija toisen maanpäällisen johdon Kirurgisesta sairaalasta Tähtitieteelliseen Observatorioon²⁾; sekä Helsingin Puuseppätehdas osakeyhtiö³⁾ samoin maanpäällisen johdon yhtiön sähkösentraalista Lastenkodonkadun tontilla N:o 5 varastopaikalle N:o 6 Ruoholahden rannassa. — Sitävastoin hylättiin⁴⁾ kiinteistöosakeyhtiö Ainon anomus saada asettaa maanalaisen haarajohdon Valaistusosakeyhtiön verkosta yhtiön taloon Yrjön- ja Uudenmaankatujen kulmauksessa.

Määräraha
Korkeasaaren
ja Seurasaaren
ylläpitoon.

Valtuuston antaman ohjeen mukaan oli Helsingin anniskeluosakeyhtiön Johtokunta kirjelmässä marraskuun 24 p:ltä tehnyt esityksen⁵⁾ määrärahan myöntämisestä yhtiön voittovaroista vuodelta 1905 Johtokunnan hallittavana olevain Korkeasaaren ja Seurasaaren kansanpuistojen kunnossapitämiseksi vuonna 1906. Menot, joista merkittävimpinä mainittiin kahden uuden aitauksen kustannukset, oli Johtokunta laskenut seuraavasti:

Korkeasaarelle:

Palkkauksia ja päiväpalkkoja	Smk. 13,000: —
Eläintarha ja sen raken-	
nukset	» 32,000: —
Korjaus- ja istutustöitä	 » 8,000: — Smk. 54,000: —

Seurasaarelle:

Palkkauksia ja päiväpalkkoja	 Smk. 12,000: —
Korjaustöitä	 » 4,000: —
Sekalaisia	 » 1,000: — » 17,000: —
Yhteensä	— — Smk. 71,000: —

Kun yhtiön talojen ylläpito ja sekalaiset kustannukset oli laskettu 7,400 markaksi, sekä nettojäännös vuokrasta y. m. noin 43,400 markaksi, vaadittiin saarien ja sikäläisten laitteiden kunnossapitoon 35,000 markan suuruinen summa. Johtokunta esitti näin ollen Valtuustolle, että tämä

1) Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 15. — 2) S:n s:n 17 p. lokak. § 18. — 3) S:n s:n 19 p. syysk. § 38. — 4) S:n s:n 9 p. toukok. § 23. — 5) Valt. pain. asiak. N:o 34.

summa myönnettäisin puheenalaiseen tarkotukseen. Budgettivaliokunnan anomuksesta antaman lausunnon mukaisesti myönsi¹⁾ Valtuusto pyydetyn summan.

Vahvistaessaan menosäännön vuodelle 1906 päätti²⁾ Kaupunginvaltuusto suoritettavaksi erinäisiä yleisiä töitä, joista tässä mainittakoon seuraavat:

Vesijohdon putkiverkon laajentamiseen ja vesimittarien ostoon otettiin menoarvioon yhteensä Smk. 167,000: — ja olivat päätetyt uutislaitteet seuraavat: vesijohto Kammionkadun alle, tulevan Humalistonkadun osan alle, Perämiehenkadun alle Merimiehen- ja Pursimiehenkatujen välillä (putkienvaihto), Kasarmikadun alle P. Robertinkadusta Vuorimiehenkadulle, sekä Neitsytpolun alle viimeksimainitusta kadusta Tehtaankadulle (ensimmäinen osa putkienvaihtoa), Aleksanterin-, Helenan- ja P. Esplanadikatujen alle Senaatintorista Mariankadulle (putkienvaihto), Unioninkadun alle P. Esplanadin- ja Aleksanterinkatujen välillä (osittain putkienvaihtoa), Kanavatorin alle Konstantininkadusta Aleksanterinkatuun, Ritarikadun alle Hallituskadusta Aleksanterinkatuun, Sofiankadun alle (putkienvaihto), E. Esplanadikadun alle Korkeavuorenkadusta Kasarmikatuun, sekä Fabianinkadusta Länsi-Rantaan (putkienvaihto), Pitkäsillanrannan alle pitkin korttelia N:o 298, Pääskylänkadun alle I. Viertotien ja Söörnäisten Rantatien välille, Kulmalankadun alle, pitkin Hermannin I Vuorikatua, Museokadun alle Töölönkadusta L. Viertotielle sekä Aurorankadun alle Museokadun ja Viertotien välille, sekä Porvoon-, Inkoon- ja Espoonkatujen alle.

1906 vuoden
menoarvio.

Vesijohdon
putkiverkon
laajentaminen.

Sittenkun kaikki siivilät oli betoneerattu ja vanhemman vesisäiliön katto uudestaan katettu, otettiin tämän otsakkeen alle ainoastaan määräraha vesijohdon rakennusten y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon, Smk. 25:000,— sekä vesimittarien korjaukseen arviolta Smk. 5,400: —, Smk. 37,200: — vastaan yhteensä koko otsakkeelta edellisen vuoden menoarviossa.

Vesijohdon
kunnossapito
ja korjaus.

Erinäisiä pienempiä vesijohtoon kuuluvia töitä varten merkittiin yhteensä Smk. 4,100: —. Nämä työt olivat: uuden hevosjuottoaltaan asettaminen Katajanokalle, Pohjoissataman vapaakaivon muutos, ukkosenjohdattimen pystyttäminen vesisäiliöön ja istutustöitä Vanhassakaupungissa.

Sekalaisia töitä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 2. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 258 26 p. lokak. (Valt. pain. asiak. N:o 26), Valt. pain. asiak. N:ot 29, 33 ja 35, Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 1.

Kaupungin
rakennusten ja
tilusten korjaus
ja kunnossapito.

Rakennusten ja tilusten korjaus ja kunnossapito nimisen otsakkeen alla huomataan muutamia suurempia töitä, nimittäin: erinäisiä pohjoisen ja eteläisen palotornin korjauksia, yhteensä Smk. 7,000: —, yllämainittu Kaupunginvaltuuston istuntosalin korjaus sekä uuden kaluston hankkiminen siihen, Smk. 20,000: —, sekä Marian sairaalan tavanmukainen vuosikorjaus, Smk. 19,000: —. Muut työt, osittain jokavuotisia, ynnä sekalaiset korjaukset nousevat yhteensä Smk. 57,625: —

Uutisrakennukset.

Otsakkeen »Uutisrakennukset» alle merkittiin määrärahat seuraavia jo edellä mainittuja töitä varten: uusi keuhkotautispaaviljonki Vaivaisalolle Smk. 50,000: —, uusi kansakoulutalo Tehtaankadun varrelle, osa kustannuksesta, Smk. 200,000: —, sekä sen lisäksi desinfisioimislaitoksen lisärakennukseen Smk. 4,800: —.

Katujen ja
yleisten paikkain
korjaus,
kunnossapito
ja uudistustyöt.

Katujen ja yleisten paikkain korjaukseen ja kunnossapitoon otettiin yhteensä Smk. 131,200: — ja oli näillä varoilla paitsi erinäisiä korjauksia suoritettava kaupungille kuuluvan Mikonkadun osuuden pitkin Rautatientoria, kaupungin Sofiankadun osuuden, kaupungin L. Heikinkadun Bulevardinkadun ja Vladimirkadun välisen osuuden Vladimirkadun jatkon L. ja I. Heikinkatujen välillä, Antinkadun jatkon L. ja I. Heikinkatujen välillä sekä Kauppatorin jälellä olevan osan laskeminen priima nupukivillä asfalttiin; samoin 2,5 metrin levyisen käytävän laskeminen priima nupukivillä Erottajantorin poikki Erottajankadun jatkoksi sekä kaupungille kuuluvan Siltasaarenkadun osuuden laskeminen samallailla kivillä asfalttiin. — Uutislaitteita nimisen otsakkeen alla määrättiin kaikkiaan Smk. 408,933: 14 seuraaviin töihin: Töölönkadun tontin N:o 45 tasottaminen leikkikentäksi¹⁾; kaupungille kuuluvan Tehtaankadun osuuden Laivurinkadusta Sepänkatuun ja kaupungin Tehtaan- ja Sepänkatujen välisen Laivurinkadun osuuden laskeminen mukulakivillä, kaupungin Merikadun osuuden ja Meritorin osien makadamiseeraus; samoin Sörnäisten Rantatien laskeminen mukulakivillä Hakaniemen torin ja Haapaniemenkatujen välillä; vaihderaitteet Hakaniementorille ja Sörnäisten Rantatien länsiosaan; samoin Rahapajanrantaan; Ruoholahden täyterannassa olevan yksityisen omistaman rautatieraitteen lunastus; Pitkäsillan Rantakadun tasotus 15 metrin levyiseksi pitkin korttelia N:o 298; 3:n linjan pitkin korttelia N:o 313, Pääskylänkadun I. Viertotien ja Sörnäisten Rantatien välisen osan, Kulmalankadun sekä kort-

¹⁾ Katso yllä s. 53.

telin N:o 285 itäpuolitse kulkevan kadun tasotus; Fjälldalin museotonttia ympäröivien Museo-, Töölön-, Cygnaeus- ja Aurorankatujen ynnä L. Viertotien tasotus; korttelin N:o 107 pohjoispuolitse kulkevan tien, Ruoholahden täyterannan varastopaikkojen välisten teiden tasotus, sekä samoin Porvoonkadun Kotkan- ja Karjalankatujen välisen pohjoispuolen ja Fredriksberginkadun tasotus 8 metrin levyiseksi Kotkan- ja Karjalankatujen välillä sekä Espoon-, Inkoon- ja Karjalankatujen tasotus 12 metrin levyiseksi Porvoon- ja Fredriksberginkatujen välillä.

Tämän otsakkeen alle otettiin samoin kuin vuoden menoarvioon erinäisiin kunnossapito- ja täydennystöihin Smk. 15,000: — edellisiin ja 3,000: — jälkimäisiin sekä sen lisäksi uutislaskutöihin erinäisten katujen alla yhteensä Smk 20,500: — ja Näkinkujan alaisen kanavan jatkamiseen Smk 2,500: — Uutislaitteet, joita varten myönnettiin yhteensä Smk 83,540: —, kuuluvat pääasiallisesti vastaaviin kaduntasotustöihin.

Kanavain ja viemäriöjain korjaus, kunnossapito ja uudistyt.

Tiet ja Viertotiet nimisen otsakkeen alle otettiin korjauksiin ja kunnossapitoon Smk 10,000: — ja 15,000: — jonka ohessa huomataan seuraavat uutislaitteet: edellämäinittu tie Helsingin viereisen kuritushuoneen alueen halki, määräraha Smk 8,000: — sekä tie vanhan ja uuden Eläintarhan tien välillä huvilan N:o 7 halki, määräraha Smk 11,200: —.

Teiden ja viertoteiden korjaus.

Satamain korjaukseen ja kunnossapitoon määrättiin kaikkiaan Smk 44,000: — Smk 55,800: — vastaan vuoden menoarviossa. Uutislaitteet nousivat ainoastaan Smk 1,300: —.

Satamain korjaus, kunnossapito ja uutislaitteet.

Kaupungin istutusten korjauksiin ja kunnossapitoon otettiin Smk 65,500: — suuruinen summa, vastaten Smk 58,500: — vuoden menoarviossa. Uutislaitteista mainittakoon: Kaivopuiston istutustyöt, Smk 10,000: —, jatkettut tasotustyöt Eläintarhan urheilukentällä samoin Smk 10,000: —. Muut uutistytöt nousivat yhteensä Smk 12,900: —.

Istutusten korjaus, kunnossapito ja uutislaitteet.

Otsake »Puhtaanapitolaitos» käsittää Smk. 127,200: — määrärahan korjauksiin ja kunnossapitoon, vastaten Smk. 111,200: — tänä vuonna, jota vastoin uudislaittekustannukset, käsittäen 8 rikkakärryn ja 100 rikkalaatikon oston, ovat alenneet Smk:sta 31,800: — Smk:kaan 5,800: —.

Puhtaanapitolaitos.

Työkaluja ja sekalaisia nimisten otsakkeiden alla olevat määrarahat merkittiin Smk:ksi 7,000: — ja 8,940: —.

Työkalut ja sekalaisia.

Kaupungin yleiseen menoarvioon oli kuten ennenkin liitetty valaistuslaitoksen menoarvio, jossa menot olivat lasketut Smk:ksi 641,300: —, jakautuen seuraaviin eriin: hallinto Smk 55,150: —, kaasunvalmistuskustan-

Valaistuslaitoksen meno- ja tuloarvio.

nukset Smk 285,000: —, kustannukset sivutuotteista Smk 8,400: —, katuvalaistuksen kustannukset Smk 37,800: —, yksityisen kaasunkulutuksen kustannukset Smk 15,100: — korjaukset ja kunnossapito Smk 31,800: —, korkoa konttokuranttitililtä kaupunginkassan kanssa Smk 12,000: —, pääputkiverkon laajennus Smk 48,000: —, uusien kaasulyhtyjen asettaminen Smk 16,480: — sekä haarajohtoja, kalustoa y. m. Smk 35,053: —, jonka ohessa huomataan yllämainittu, Kaupunginvaltuuston päätöksellään maaliskuun 15 p:ltä myöntämä määrä Smk 96,517: — uuden öljykaasutehtaan rakentamiseen. Kun kaasutehtaan tulot laskettiin Smk:ksi 73,800: —, tuli kaupungin yleisen tuloarvion hyväksi Smk 89,500: — suuruinen nettosäästö. Vastaavat luvut tämän vuoden meno- ja tuloarviossa olivat: menot Smk 504,100: —, tulot Smk 674,300: —, nettosäästö siis Smk 170,200: —.

Katuvalaistus. Kaupungin katujen, laiturien ja tavaravajain valaisemiseksi kaasulla, petroleumilla ja sähkövalolla otettiin 1906 vuoden menosääntöön yhteensä Smk 250,089: 30 suuruinen määräraha vastaten Smk 239,576: — tämän vuoden menosäännössä.

b) *Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevia asioita.*

Kaupungin
rahaston tilin-
päättös vuodelta
1904.

Kaupunginvaltuustolle oli Rahatoimikamarin kautta lähetetty¹⁾ Raha-toimikonttorin laatimat ja sen toimesta painatetut asiakirjat²⁾, jotka koski-
vat Helsingin kaupungin tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1904; tämä tilin-
päättös oli yhteenvetona seuraavansisältöinen:

Tulot:

Käytetty säästö vuodelta 1903		Smk	560,000: —
Vuosirahansäännön mukaan		»	5,253,883: 87
» lisäksi		»	934,350: 29
Säästöä määrärahoista		»	167,702: 46
Yhteensä Smk			6,915,936: 62

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 75 16 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pain.asiak. N:o 8.

Menot:

Määrärahoja vuosirahansäännön mukaan	 Smk 5,813,883: 87
Määrärahain lisäksi käytetty	 » 262,898: 81
Vajausta lasketuissa tuloissa	 » 14,383: 72
	Smk 6,091,166: 40
Vuoden tulos, ylijäämä	 » 824,770: 22
	<u>Yhteensä Smk 6,915,936: 62</u>

Edellämainittu ylijäämä, lisättyä vuodesta 1903

käyttämättömällä säästöllä eli	 Smk 818,071: 13
tekee siirtoa vuoteen 1905	 Smk 1,642,841: 35

Tilinkertomuksessa tehdyn tiedonannon johdosta että nostamattom-
ain avustusten joukossa oli valtioavustus kansakouluja varten, 30,000
markkaa, jonka summan Lääninhallitus oli pidättänyt kolmannen vuosi-
neljänneksen avustuksesta vuodelta 1903 ja joka vielä oli maksamatta,
päätti¹⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta kehottaa Rahatoimi-
kamaria laatimaan Valtuustolle täydellisen selonteon siitä, miksi mainittua
avustusta ei vielä oltu kaupungille suoritettu. Muuten ei kertomus an-
tanut aihetta mihinkään muistutukseen.

Kaupunginvaltuustolle Maistraatin kautta lähetetystä tilikertomuk-
sesta²⁾ käy muun muassa selville,

Kaupungin
tilien tarkastus
vuodelta 1904.

että kaupungin viranomaisilta ja tilintarkastajilta, tänä vuonna, sa-
moin kuin edellisinäkin, kokonaan oli salattu polisilaitoksen ylläpitoon suo-
ritetun raha-avun käyttö. Tämä raha-avustus ja kustannus polisilaitok-
sen huoneustoista, niiden lämmittämisestä ja valaisemisesta ynnä seka-
laiset menot yhteenlaskettuina teki kaupungin koko kustannus polisi-
laitoksesta vuonna 1904 Smk 249,996:22, osottaen edelliseen vuoteen ver-
rattuna Smk 13,525: 57 lisäyksen.

Terveys- ja sairashoidon tileistä olivat tilientarkastajat huomautta-
neet että Terveyshoitolautakunnalla oli tilittämätön Smk 15,226: 98 suurui-
nen summa, käsittäen kahden vuoden tilit, jonka vuoksi lausuttiin toivo-
mus että tilit vastedes jätettäisiin hyvissä ajoin ennen kaupungin tilinpää-
töstä.

1) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. § 26. — 2) Valt. pain.asiak. N:o 19.

Vaivaishoitohallituksen myöntämistä hätäapulainoista, yhteensä 26,844 markkaa, oli tilintekovuonna suoritettu takaisin ainoastaan 514 markkaa; maksamatta oli Smk 24,252: —, joiden takaisinsaamisesta ei ollut suuria toiveita.

Opetustoimen tileistä olivat tilientarkastajat, sen johdosta että kansakoulujen tilit olivat ainoastaan kansakoulujen taloudenhoitajan todentamia, ehdottaneet, että näitä tilejä samaten kuin oli tapana kaupungin muissa lautakunnissa, ennen niiden jättämistä Rahatoimikamarille todentaisi myös Kansakoulujohtokunnan puheenjohtaja tai muu jäsen, jolle tämä tehtävä uskottiin.

Tilinpäätökseen ja hallintoon nähden kokonaisuudessaan esittivät tilientarkastajat, mitä tulee kunnallisverojen rästien perimiseen, eikä tätä voitaisi toimittaa kiireellisemmin, mainiten samalla että oli ollut mahdollon saada selville syytä siihen että useiden korkeassa asemassa olevien, valtionvaroilla palkattujen virkamiesten lainmukaiset verot Helsingin kaupungille vielä olivat kaupungin tileihin merkityt maksamattomina. — Tilienpäätös vuodelta 1904 osotti Smk:n 824,770: 22 ylijäämän. — Lopputuloksena tarkastuksesta lausuivat tilientarkastajat, että kaupungin rahaintointa edelleenkin oli hoidettu asianymmärryksellä ja huolellisesti.

Vastuuvapaus
kaupungin
lautakunnille
ja hallituksille.

Kansakoulujohtokunnan annettua selityksen tilientarkastajain yllämainittujen, kaupungin kansakoulujen tilien todentamista koskevain muistutuksen johdosta päätti ¹⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta myöntää kaupungin hallinnollisille virastoille, johtokunnille ja lautakunnille vastuuvapauden tilivuodelta.

Helsingin An-
niskeluosake-
yhtiön tilien-
tarkastus
vuodelta 1904.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan kirjelmän ohella maalisk. 24 p:ltä lähetettyä Maistraatin kautta Valtuustolle kertomuksen yhtiön tilien ja hallinnon tarkastuksesta vuodelta 1904, missä tilientarkastajat olivat lausuneet havainneensa että tilit olivat yhtäpitäviä heille näytettyjen verifi-kaattien kanssa sekä myös että tilinpäätös oli oikein ja huolellisesti tehty, päätti²⁾ Valtuusto myöntää johtokunnalle vastuuvapauden sanotulta vuodelta. Yhtiön käyttämättömästä voitosta tilivuodelta oli Smk 97,465: 65 mennyt kulkulaitosrahastoon ja Smk 146,198: 46 Helsingin kaupunkikunnalle.

Helsingin Vähittäismyynti-
osakeyhtiön
tilientarkastus
vuodelta 1904.

Kirjelmän ohella maaliskuun 21 p:ltä oli Maistraatti Kaupunginvaltuustolle lähettänyt jäljennöksen Helsingin Vähittäismyyntiosakeyhtiön tilien ja hallinnon tarkastuksen kertomuksesta vuodelta 1904, joka osotti

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 2. — S:n s:n 11 p. huhtik. § 24.

tilientarkastajain havainneen tulojen ja menojen olevan yhtäpitäviä näytettyjen verifikaattien kanssa, tilinpäätöksen olevan oikein tehdyn ja kirjanpidon muutenkin kaikin puolin tyydyttävästi toimitetun. Yhtiön käytettävänä oleva nettovoitto vuodelta oli Smk 96,534: 85, josta Smk 38,613: 94 meni kulkulaitosrahastoon ja Smk 57,920: 91 Helsingin kaupunkikunnalle. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta myönsi¹⁾ Valtuusto yhtiön johtokunnalle vastuuvapauden tilintekovuodelta.

Saatuaan tiedon Sedmigradskyn pientelasten koulun ja Marian turvakodin tilientarkastuskertomuksesta vuodelta 1904, päätti²⁾ Valtuusto myöntää näiden laitosten johtokunnalle vastuuvapauden sanotulta vuodelta, jonka ohessa tilientarkastajiksi tilivuodeksi 1905 valittiin konsuli G. Paulig ja maisteri Ernst Nordström.

Sedmigradskyn pientelasten koulun ja Marian turvakodin tilien tarkastus vuodelta 1904.

Lahjoitusrahastojen tilien päätettyä vuodelta 1904 oli Rahatoimikonttori jättänyt Rahatoimikamarille painetun kertomuksen³⁾ rahastojen hallinnosta, jonka Kamari lähetti⁴⁾ Valtuustolle.

Lahjoitusrahastojen hoito

Kirjelmässä Valtuustolle syyskuun 19 p:ltä oli Yhteinen Raastuvanoikeus anonut sellaiseen toimenpiteeseen ryhtymistä, että Raastuvanoikeuden neljäs osasto, samalla tavoin järjestettynä kuin toinen ja kolmas osasto otettaisiin vakinaiseen menosääntöön. Perustellakseen tätä ehdotusta mainitsi Yhteinen Raastuvanoikeus, miten sanottu neljäs osasto aluksi v. 1892 perustettiin väliaikaiseksi osaksi syystä että arveltiin puuttuvan kokemusta missä määrin Raastuvanoikeuden työtaakka uuden rikoslain käytäntöön otton ja sen aiheuttaman polisikamarioikeuden lakkauttamisen kautta tulisi lisääntymään, osaksi silmällä pitäen maan oikeuslaitoksen tekeillä olevaa uudistusta, joka arveltiin pian voitavan toteuttaa; kumminkin oli osottautunut että Raastuvanoikeuden työ lakkamatta kasvoi, jonka ohessa mainittua oikeuslaitoksen uudistusta nähtävästi ei pitkään aikaan voitu toteuttaa. Näin ollen oli Yhteinen Raastuvanoikeus arvellut olevan syytä asettaa neljäs osasto, jolla oli sama työ kuin muilla osastoilla, samaan asemaan kuin nämä, jonka kautta mainitun osaston virkamiehet pääsisivät nauttimaan samoja palkkaetuja kuin toisen ja kolmannen osaston virkailijat. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan päätti⁵⁾ Valtuusto periaatteellisesti hyväksyä tämän esityksen sekä kehottaa Yhteistä Raastuvanoikeutta laatimaan Valtuustolle ehdotuksen niiksi muutoksiksi ja lisäyksiksi, jotka tämän johdosta olivat tarpeen K. Senaa-

Esitys Raastuvanoikeuden neljännen osaston ottamisesta vakinaiseen menosääntöön.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. toukok. § 32. — ²⁾ S:n s:n § 4. — ³⁾ Valt. painasiak. N:o 8. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 31 p. tammik. § 10. — ⁵⁾ S:n s:n 17 p. lokak. § 19. —

tin kirjelmässä lokakuun 1 p:ltä 1887 annettuihin määräyksiin Raastuvan-oikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta.

Arkkitehdin
ottaminen Ter-
veyshoitolauta-
kunnan palve-
luksen.

Kokouksessaan marraskuun 29 p:ltä 1904 oli Valtuusto Rahatoimikamariin lykännyt¹⁾ Terveyshoitolautakunnan tekemän esityksen arkkitehdin ottamisesta Lautakunnan palvelukseen työläisasuntojen valvontaa varten, kehottaen Kamaria samalla antamaan lausuntonsa siitä, eikö olisi mahdollista jossain määrin jättää puheenalainen valvonta kaupungin rakennustarkastajalle korottamalla hänen palkkaetujaan. Antamassaan lausunnossa²⁾ esitti Rahatoimikamari tämän johdosta, että neuvoteltaissa kaupungin rakennustarkastajan, arkkitehti R. Björnbergin kanssa oli tämä selittänyt tarvitsevensa touko—lokakuussa melkein koko aikansa virkansa puolesta toimittamiinsa rakennusten tarkastuksiin, jota vastoin hän vuoden muina kuukausina oli taipuvainen vaadittaissa ottamaan osaa Terveyshoitolautakunnan määräämiin työläis- ja muiden asuntohuoneus-tojen tarkastuksiin tai itse toimittamaan niitä, milloin näissä tarkastuksissa ammattitietoja rakennustekniikassa katsottiin olevan tarpeen. Työläisasuntojen tarkastus, jossa, kun oli kysymys asuntojen ahtaudesta tai kosteusmäärästä, ammattitiedot eivät olleet välttämättömiä, oli siis yleensä Lautakunnan jäsenten, ensimmäisen kaupunginlääkärin tai jonkun Lautakunnan palveluksessa olevan tarkastusmiehen voitava toimittaa. Niistä katselmuksista, arviolta korkeintaan 200 vuodessa, jotka rakennustarkastaja ehti toimittaa, pyysi hän palkkiota rakennuskatselmusten taksan mukaan, siis 5 markkaa kultakin toimitukselta. — Kannattaen rakennustarkastajan lausumaa mielipidettä, arveli Rahatoimikamari siihen katsoen että Terveyshoitolautakunnan tarkastusmiesten lukua oli uudessa menosäännössä lisätty kahdella, että Lautakunnalle olisi mahdollista panna toimeen, joskin aluksi vähemmässä määrin, työläisasuntojen tarkastuksen Lautakunnan nykyisen henkilökunnan avulla käyttäen lisäksi kaupungin rakennustarkastajan apua, milloin arveltiin olevan teknillisiä ammattitietoja tarpeen. Näillä perusteilla ehdotti Rahatoimikamari:

että Terveyshoitolautakunnan tekemä esitys arkkitehdin ottamisesta Lautakunnan palvelukseen pääasiallisesti työläisasuntojen valvontaa varten tällä kertaa hyljättäisiin; sekä

että yllämainittujen katselmustoimitusten korvaukseksi Kaupunginvaltuuston kuluvan vuoden käyttövaroista myönnettäisiin 1,000 markan

¹⁾ Katso 1904 v. kert. s. I. 78, 79. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 32 26 p. tammik. (Valt. pain.asiak. N:o 7).

arviomääräraha, maksettavaksi Terveyshoitolautakunnan hyväksymäin laskujen mukaan.

Asian lykkäsi¹⁾ Valtuusto Työväenasiain lautakuntaan saadakseen sen lausunnon. Tämä annettiin²⁾ lokakuun 12 p., ja teki Lautakunta siinä selkoa asuntojen tarkastuksesta muissa maissa ja huomautti, mitenkä kaikkialla oli osottautunut puheenalaisen tarkastuksen tehokkaan toimittamisen edellytykseksi, että oli ryhdytty tarpeellisiin toimenpiteisiin asuntojen puutteen poistamiseksi yleensä. Kun tähän tuli lisäksi, että voimassa oleva asuntolainsäädäntö oli ylen puutteellinen ja ylimalkainen, oli Lautakunta sitä mieltä että Terveyshoitolautakunnan ehdotama toimenpide ei johtaisi tarkotettuun tulokseen, vaan olisivat kunnan voimat tätä nykyä suunnattavat yllämainitun epäkohdan, nimittäin asunonpuutteen, poistamiseksi, missä suhteessa Lautakunta viittasi syyskuun 29 p:nä antamaansa lausuntoon³⁾ työväen esikaupungin perustamisesta. Se tehtävä, joka Terveyshoitolautakunnan esityksen mukaan m. m. oli uskottava ehdotetulle virkailijalle, nimittäin työväenasuntokysymyksen tutkiminen kokonaisuudessaan ja ehdotusten laatiminen toimenpiteiksi työväestön asuntoolojen parantamiseksi yleensä, näytti sopivimmin olevan yhdistettävä niihin tehtäviin, jotka olivat jätettävät ehdotetulle rakennuslautakunnalle.

Yllälausutun perusteella ja kun Terveyshoitolautakunnassa parhailaan oli tekeillä ehdotus kaupungin terveyshoitojärjestykseksi ja tämä ehdotus oleellisesti vaikutti asuntojentarkastuksen järjestelyyn, katsoi Lautakunta tehdyn ehdotuksen voivan toistaiseksi raueta ja Terveyshoitolautakunnan edelleenkin olevan toimitettava puheenalaista tarkastusta. Tästä aiheutuvien kustannusten suorittamiseksi oli tulevan vuoden menosääntöön otettava 3,000 markan arviomääräraha käytettäväksi Terveyshoitolautakunnan harkinnan mukaan työvoiman lisäämiseksi usein mainitun tarkastuksen toimittamista varten.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti⁴⁾ Valtuusto suostua Työväenasiain lautakunnan tekemään esitykseen.

Kirjelmässä Valtuustolle kesäkuun 2 p:ltä oli Terveyshoitolautakunta, huomauttanut mitenkä läänin Kuvernöörin joulukuun 21 p:nä 1893 vahvistama ja vielä voimassa oleva Helsingin kaupunginlääkärien ohjesääntö ei ollut tyydyttävällä tavalla voinut järjestää molempain kaupunginlää-

Toisen kaupunginlääkäriinviiran toisinjärjestely.

¹⁾ Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 11. — ²⁾ Valt. pain.asiak. N:o 25. — ³⁾ Katso yllä s. 6 j. ss. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 11.

kärien yhteistyötä. Kun toinen kaupunginlääkärintyöntekijä E. Jusslinin kuoleman kautta oli tullut vapaaksi, oli Lautakunta ottanut harkittavakseen kysymystä millä tavalla, saavutetun kokemuksen nojalla, mainittu virka oli uudestaan järjesteltävä. Lautakunnan mielestä oli tarpeellista koettaa aikaansaada lähempää yhteistoimintaa molempain mainittujen virkailijain välillä siten, että toinen kaupunkilääkäri koko vuoden avustaisi kaupunginlääkäriä hänen virkatehtävissään ja siten saavuttaisi tarpeellista kokemusta kaupungin terveyshoidossa, tullakseen siten kykeneväksi tarpeen tullen astumaan hänen tilalleen. Oheenliittäen ehdotuksen sanotun virkamiehen ohjesäännöksi esitti Terveyslaitoslautakunta näin ollen, että Valtuusto, hyväksymällä Lautakunnan yllämainitun ehdotuksen toisen kaupunginlääkärintyöntekijän virkatehtävään muutoksiksi siten, että siihen luettaisiin, paitsi mitä hänen tehtäviinsä tähänkin asti on kuulunut, myös velvollisuus avustaa ensimmäistä kaupunginlääkäriä kaupungin terveysolojen valvoimisessa, toimittaisi asianomaiselta viranomaiselta vahvistuksen oheenliitettylle ohjesääntöehdotukselle; että Kaupunginvaltuusto vahvistaisi toisen kaupunginlääkärintyöntekijän vuosipalkkaukseksi 7,000 markkaa, josta palkkaa 5,000 markkaa ja palkiota 2,000 markkaa, oikeudella 1,000 markan palkkion korotukseen viiden ja kymmenen vuoden kuluttua sekä jättäisi asianomaiseen paikkaan anomukseen hänen osanotostaan siviiliviraston leski- ja orpokassaan; sekä että toisen kaupunginlääkärintyöntekijän sijaisen palkkaamiseksi tämän loma aikana myönnettäisiin 400 markan vuotuinen määräraha. Sen ohessa anoi Lautakunta että puheenalaisen viran täyttämisen lykättäisiin toistaiseksi ja että virkaa saisi hoitaa sijainen. Suostumalla Terveyslaitoslautakunnan viimeksimainittuun ehdotukseen¹⁾ lykkäsi²⁾ Valtuusto asian muissa kohdissa erityiseen valiokuntaan, jonka jäseniksi valittiin herrat Öhman, af Forselles ja Ignatius.

Ehdotus Terveyslaitoslautakunnan ohjesäännön 4 ja 5 §§ muutokseksi.

Samalla kun Valtuusto marraskuun 29 p:nä edellisenä vuonna pitämässään kokouksessa oli myöntänyt³⁾ Terveyslaitoslautakunnan puheenjohtajalle, laskettuna 1905 vuoden alusta, 1,200 markan vuosipalkkion oli Valtuusto kehottanut Lautakuntaa laatimaan ehdotuksen muutoksiksi ja lisäyksiksi Lautakunnan ohjesääntöön tarkoituksella lähemmin määrätä puheenjohtajan tehtävät. Tämän johdosta jätti Lautakunta Valtuustolle laatimansa ehdotuksen niiden Terveyslaitoslautakunnan ohjesäännön pykäläin muutokseksi, joita Valtuuston yllämainittu päätös koski,

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 17. — ²⁾ S:n s:n 19 p. syysk. § 42. — ³⁾ Katso 1904 v. kert. s. I. 89.

huomauttaen samalla ettei sen mielestä ollut tarpeellista jättää Lautakunnan puheenjohtajan tehtäväksi Marian sairaalan ja kaupungin avustamain yksityissairaalain tarkastuksen, koska sellainen tarkastus, Helsingin ensimmäisen kaupunginlääkäriin ohjesäännön 7 §:n mukaan, kuului tämän tehtäviin. Terveystoimikunnan ehdotuksen mukaan saivat yllämainitut ohjesäännön §§ seuraavan muutetun sananmuodon:

4 §.

Lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja valitaan vuosittain sen jäsenistä; puheenjohtajan valitsee Kaupunginvaltuusto ja varapuheenjohtajan Lautakunta. Vaalin tuloksista on kirjallisesti ilmoitettava läänin Kuvernöörille ja Maistraatille sekä yleisölle annettava tieto suomen- ja ruotsinkielellä kaupungissa ilmestyvässä sanomalehdessä.

5 §

Puheenjohtaja, joka nauttii Valtuuston määräämää vuotuista palkkiota, kutsuu kokoon Lautakunnan kerran kuussa tahi useammin, mikäli tarve vaatii, johtaa Lautakunnan keskusteluja sekä valvoo asiain esittelyä ja päätösten toimeenpanoa. Lautakunnan tulee myös kokoontua, kun vähintään kaksi sen jäsenistä sitä puheenjohtajalta anoo.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti¹⁾ Valtuusto hyväksyä Terveystoimikunnan laatiman ehdotuksen puheenalaisten Lautakunnan ohjesäännön pykäläin muutokseksi sekä läänin Kuvernööriltä anoa ehdotuksen vahvistusta.

Laajakkossa, maaliskuun 16 p. 1905 päivätyssä mietinnössä²⁾ oli Terveystoimikunta huomauttanut, mitenkä niiden ilmoitusten mukaan kaupungissa sattuneista akuutteisista sairaustapauksista, joita useimmat tšekäläiset lääkärit ja muutamat sairaalat viikottain jättävät Lautakunnan toimistoon, veneriset taudit olivat vuodesta 1901 arveluttavassa määrin lisääntyneet. Tämän seikan valaisemiseksi esitettiin tilastollisia tietoja, jotka m.m. osoittivat että kun vuosina 1897—1900 1000 asukasta kohti tuli keskimäärin 10,2 mainittujen tautien tartuttamia henkilöitä, tämä luku ajanjaksona 1901—1904 oli 19,3. Koska niin suuresta veneristen tautien lisääntymisestä ei ollut ainoastaan yksilölle, vaan myös yhteiskunnallekin suuri vaara, oli Lautakunta, toivoen voivansa keksiä

Toimenpiteitä
veneristen tautien
vastustamiseksi.

1) Valt pöytäk. 18 p. huhtik. § 10. — 2) Valt. pain. asiak. N:o 15.

sopivia keinoja näiden tautien laajenemisen ehkäisemiseksi, keväällä 1904 ottanut asian harkittavakseen ja sitten erinäisissä kokouksissa sitä käsitellyt käyttäen asiantuntijoiksi kutsuttujen entisen polisimestarin, eversti Ivar Gordie'n, professori C. Lundströmin, tohtorien W. Collanin ja vapaa-herra A. Cedercreutzin, entisen tarkastuslääkäriin W. Saxbäck'in, ja tämän kuoltua v. t. tarkastuslääkäriin, tohtori W. Stockmannin apua.

Veneristen tautien levenemisen syiksi mainittiin mietinnössä työn-etsijän sisäänmuutto kaupunkiin, luonaasujain-järjestelmä y. m. sekä ensi sijassa ammatillinen haureus. Venerisen tarkastustoimiston vuosikertomusten mukaan oli vuosina 1895—1903 73,8 % säännöllisen tarkastuksen alaisista julkisesti ammattihaureutta harjoittavista ja 39,6 % tilapäisesti tarkastetuista naisista tarkastuksessa ilmenneen venerisen taudin johdosta vuosittain lähetetty sairaalaan, ja täytyi siis ammatillista haureutta harjoittavain naisten kesken tavattavain veneristen tautien lukuisuuden takia katsoa näiden henkilöiden olevan suurena terveydellisenä vaarana.

Armollisessa, toukokuun 28 p. 1894 veneristen tautien vastustamisesta annetussa asetuksessa ja samana päivänä annetussa Arm. julistuksessa, joka sisältää lähempiä määräyksiä toimenpiteistä näiden tautien vastustamiseksi, säädettiin muun muassa että sekä lääkintö- (s. o. terveyshoito-) että myös polisiviranomaisten tulee vastustaa venerisiä tautia ja niiden leviämistä sekä että polisiviranomaisten etenkin tulee valvoa prostitueerattuja henkilöitä.

Mitä tulee lääkintöviranomaisten, s. o. Helsingin Terveyslaitoksen kunnan toimenpiteisiin oli niitä tuskin nimeksikään. Laajempiin toimenpiteisiin olivat sitä vastoin polisiviranomaiset ryhtyneet sekä mainitun asetuksen ja julistuksen että myös K. Senaatin toukokuun 19 p. 1896 antaman määräyksen ja kesäkuun 19 p. 1896 annetun Helsingin kaupungin prostitueerattujen henkilöiden tarkastuslääkäriin ja -polisin ohjesäännön perusteella. Näiden säädösten mukaan olivat polisin toimenpiteet melkein yksinomaan rajottuneet prostitueerattuihin henkilöihin ja veneristen tautien levenemiseen heidän kauttansa.

Tunnetusti prostitueerattujen valvonta sekä niiden naisten etsiminen, joiden voidaan epäillä antautuneen harjoittamaan ammattihaureutta, kuuluu kaupungin polisimestarin johdolla n. s. siveyspolisille, jonka muodostavat yksi komisarius, yksi ylikonstaapeli ja kuusi konstaapelia, jonka ohessa terveyshoidollinen tarkastus on uskottu tarkotusta varten otetulle lääkärille, jonka käytettäväksi kaupunki on asettanut kahden huoneen

suuruisen huoneuston kaupungin omistamassa, Aleksanterinkadun talossa N:o 22, sekä kaikki tarkastuksessa tarvittavat ainekset.

Sairashoidon hankkimiseksi venerisiä tauteja poteville ei Helsingin kaupungin puolelta oltu ryhdytty mihinkään erityisiin toimenpiteisiin. Kuitenkin olivat kaupungin aluelääkärit hoitaneet muutamia harvoja tämänlaatuisia sairaita. Kaikkea sitä sairashoitoa, jota veneriset potilaat olivat nauttineet, olivat niin muodoin tarjoneet joko yksityiset lääkärin tai yleisen sairaalan syfiliittinen osasto joko hoitamalla heitä poliklinillisesti tai sairaalaan ottamalla.

Tämän jälkeen siirtyy Lautakunta käsittelemään kysymystä sopivimmista toimenpiteistä veneristen tautien vastustamiseksi, ja huomauttaa että vaikei terveyshoito yksinään voi alottaa ja onnelliseen päätökseen saattaa taistelua näitä tauteja vastaan, ilman useiden muiden yhteiskuntalaitosten tehokasta apua, kuitenkin on meidän aikana kerta kaikkiaan sovitava siitä, että terveyshoitoviranomaisten tulee ottaa johtaakseen kaikkia niitä toimenpiteitä, jotka ensi sijassa tarkoittavat tautien vastustamista. Että tämä piti paikkansa veneristen tautien vastustamiseen nähden ei Lautakunnan mielestä voitu syyllä kieltää, ja sai virallista tukea siitäkin, että yllämainitussa, näiden tautien vastustamista koskevassa asetuksessa lääkintä- s. o. terveyshoitoviranomaiset mainitaan ensimmäisinä niistä viranomaisista, joille tämä toiminta kuuluu. Että sen ohessa poliisiviranomaiset olivat saaneet tehtäväkseen vastustaa näitä tauteja ja niiden levenemistä sekä erityisesti valvoa ammattihaureutta ja siitä yhteiskunnalle johtuvia terveyshoidollisia vaaroja sai luonnollisen selityksensä sekä siitä, että niinä aikoina, jolloin terveyshoito vielä oli alullaan, katsottiin sopivaksi uskoa tämä tehtävä suuremmalla virkavallalla varustetulle viranomaiselle, että myös siitä, että polisiviranomaisten yleisen järjestyksen kannalta tulee valvoa prostitueerattuja.

Mitä tulee keinoihin veneristen tautien vastustamiseksi, oli, niinkuin kaikkien tarttuvien tautien vastustamisessa, seuraavat seikat otettava huomioon ja toimeenpantava, nimittäin:

1:ksi tautien taajuuden ja niiden seikkain tutkiminen, jotka myötävaikuttavat niiden leviämiseen ja edistävät sitä;

2:ksi ehkäiseviin toimenpiteisiin ryhtyminen;

3:ksi parantaviin toimenpiteisiin ryhtyminen, jotka samalla vaikuttavat ehkäisevinä toimenpiteinä.

Ensimmäiseen kohtaan nähden oli Terveystoimikunta ryhtynyt toimenpiteeseen saadakseen kaikki ne tilastolliset ja yksityistapauksia käsittävät ainekset, jotka voivat olla tarpeen nyt puheena olevan kysymyksen selvittämiseen, ja siinä tarkoituksessa vaatinut kaikilta niiltä sairaaloilta ja lääkäreiltä jotka tarjoavat lääkärinapua ja hoitoa venerisiä tauteja poteville henkilöille, sekä kaupungin tarkastuslääkäriltä seikkaperäisiä tietoja puheenalaisten henkilöiden sukupuolesta, iästä y. m.

Venerisiin tauteihin, samoin kuin tarttuviin tauteihin nähden ylimalkaan, tarkotettiin parantavilla toimenpiteillä taasen ensi sijassa potilaiden terveyden parantamista; mutta jos tämä tarkotus kerran todella saavutettiin, oli samalla tartunnan pesä saatu hävitetyksi ja siten saavutettu profylaktinen (ehkäisevä) tulos. Tältä kannalta katsoen oli senvuoksi veneristen potilaiden terveyden parantamista pidettävä tärkeimpänä keinona näiden tautien ehkäisemiseksi. Näin ollen oli Helsingin kaupunginkin ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka mikäli mahdollista tarjoisivat sairaille tilaisuutta tarpeelliseen lääkärin- ja sairashoitoon.

Voimassa olevain asetusten mukaan oli yleensä valtion tehtävänä huolenpito veneristen potilaiden hoidosta; kuitenkin eivät yksityiset kunnat olleet kokonaan vapautetut suorittamasta puheenalaisten potilaiden hoitokustannuksia, koskapa mainitun Arm. julistuksen 12 § 3 mom. sisälsi seuraavan säädöksen: »Jos varaton potilas on saanut luvan olla lääkärin hoidettavana ulkopuolella yleistä sairashuonetta, suorittaa kunta siihen hoitoon menevät kustannukset.» Tämä kuntain velvollisuus kustantaa varattomain potilasten lääkrinhoitoa tarkoitti siis ensi sijassa kiertävää tahi poliklinista sairashoitoa. Että Helsingin kaupunkikunta toistaiseksi ei ollut tarvinnut suorittaa mitään suoranaisia menoja tätä sairashoitoa varten johtui siitä edullisesta seikasta, että valtion yleisen sairaalan syfiliitille osastolle oli järjestetty poliklinikka m. m. veneristen tautien hoitoa varten. Joskin kuten oli syytä otaksua, tämä poliklinikka oli tyydyttänyt aikasempia vähempiä vaatimuksia, ei sen nyt enää mitenkään voitu katsoa vastaavan veneristen potilaiden poliklinisen hoidon tarvetta, jonka vuoksi näytti tarpeelliselta nopean ja helposti saatavan lääkärinavun hankkimiseksi työväen luokkaan kuuluville tämänlaatuksille potilaille järjestää ainakin yksi, tahi mieluummin kaksi poliklinikkaa, toinen miehille ja toinen naisille, sellaisten veneristen potilaiden kiertävää ja luonnollisesti maksutonta hoitoa varten, jotka eivät kaipaa sairaalahoitoa. Nämä poliklinikat pitäisi sopivimmin sijoittaa niihin kaupunginosiin, missä asuu

lukuisampi työläisväestö, toinen siis 4:nteen tai 6:nteen kaupunginosaan ja toinen 10:nteen, 11:teen tai 12:teen kaupunginosaan, sekä olisivat pidettävät yleisölle avoinna joka arkipäivä illalla k:lo 6—7 tai 7—8. Kolmena päivänä viikossa pitäisi olla miesten vastaanotto ja samoin kolmena naisten.

Tiedusteltaissa kaupungin jo avustamain poliklinikkain johtajilta oli Kallion poliklinikan johtaja katsonut ei voivansa sinne järjestää venerisiä tauteja potevain henkilöiden vastaanottoa, jota vastoin Vladimirkadun poliklinikan johtajat olivat selittäneet olevansa taipuvaiset panemaan toimeen sellaisen vastaanoton, ja oli tästä johtuvat kustannukset laskettu nousevaan 1,500 markkaan kuntoonpanosta ja 4,700 markkaan vuotuisesta ylläpidosta.

Käsiteltäessä kysymystä, olisiko Helsingin kaupungin, samoin kuin muutamat muut, kuten esim. Tukholma ja Kööpenhamina, perustettava oma sairaala veneristen potilaiden hoitoa varten, oli Lautakunnan käsityksen mukaan erinäiset seikat otettava huomioon; siten että valtion sairaalan syfiliittisellä osastolla vallitsi tilanpuute, ja että se oli sopimaton prostitueerattujen naisten hoitolaksi, jonka ohessa sellainen siveellisessä suhteessa turmeltuneiden henkilöiden sulloutuminen yhteen kuin tätä nykyä vallitsi mainitulla osastolla, oli suurimmassa määrin epäkäytännöllinen ja vaikeutti näiden naisten palauttamista järjestyneisiin elintapoihin. Tämän epäkohdan poistamiseksi oli perustettava eristyssairaala venerisiä tauteja poteville naisille, sisältäen noin 50 sairaspaiikkaa, jonka johtajaksi oli otettava ylilääkäri, jolla sen lisäksi olisi sama tehtävä tässä alempana ehdotetussa Terveystoimistossa; sen lisäksi oli henkilökuntaa assistentti, ylihoitajatar, tarpeellinen luku hoitajattaria ja vahtimestari. Jos kaupunki päättäisi perustaa tämänlaatuisen sairaalan, olisi Valtiolaitoksen kanssa tehtävä sellainen sopimus, että kaupungin sairaalaan otettaisiin kaikki prostitueeratut potilaat, jonka kautta syfiliittinen osasto vapautuisi niiden hoidosta, mutta että kaupunki tämän korvaukseksi saisi valtiolta kohtuullista avustusta sairaalan rakentamiseen sekä vuotuisen apumaksun, joka vastaisi todellisia sairashoitokustannuksia esim. 75—80 % kaikista laitoksen sairaavuoteista; lisäksi anoi Lautakunta saada vastedes, Valtuuston tehtyä päätöksen sairaalan perustamisesta ja sijottamisesta, Valtuustolle jättää ehdotus sekä sairaalan rakennuskustannuksista että myös sen vuotuisesta ylläpidosta.

Mitä tulee varsinaisiin ehkäseviin toimenpiteisiin venerisiä tauteja vastaan, ensi sijassa tiedon levittäminen näiden tautien luonnosta ja vaa-

rasta sekä yksilölle että yhteiskunnalle, näytti sopivimmalta että kaupunki apurahoilla tai muulla tavoin kannatti niitä yhdistyksiä ja yksityisiä, jotka toimivat tässä tarkoituksessa.

Koska, kuten yllä mainittiin, prostitutsioni eli ammatillinen haureuden harjoittaminen oli tärkeimpänä syynä veneristen tautien leviämiseen, oli yleisen terveyshoidon, yrittäessään vastustaa näitä tauteja, tehokkaasti käytävä käsiksi tähän venerisen myrkyä pääpesään. Tässä suhteessa oli jyrkästi erotettava toisistaan terveyshoidon ja polisin tehtävät siten että polisin tuli valvoa kaikkea sellaista, joka voi loukata yleistä järjestystä, siveudentunnetta y. m., jota vastoin terveyshoidolle oli uskottava varsinaiset toimenpiteet puheenalaisten tautien vastustamiseksi. Edelleen oli venerinen tarkastustoimisto asetettava Terveyslaitoksen alaiseksi sekä muutettava terveystoimistoksi veneristen tautien vastustamista varten, jonka tehtävänä olisi sekä ryhtyä kaikkiin niihin toimenpiteisiin, jotka olivat omiaan ehkäsemään veneristen tautien leviämistä, että myös tehokkaalla tavalla helpottaa kaikkien niiden henkilöiden palautumista siveelliseen elämään, jotka jo ovat antautuneet ammattihaureuteen, sekä estää niiden henkilöiden joutumista sen valtaan, jotka ilmeisesti antautuvat siveettömään elämään. Tämän terveystoimiston välittömään yhteyteen oli järjestettävä veneris- poliklininen asema sellaisten, veneristen tautien levittämisestä epäiltyjen henkilöiden sairashoitoa ja terveydellistä tutkimista varten, jotka edellämainitun Arm. julistuksen 4 §:n 4 mom:n mukaan ovat asetettavat lääkärin tarkastuksen alaisiksi. Terveystoimiston esimieheksi oli otettava yllämainitun, prostitueerattujen sairaalan lääkäri ja johtamaan kaikkia muita, paitsi lääketieteellisiä tehtäviä, jotka kuuluvat terveystoimistolle, olisi otettava toimiston johtaja, joka olisi välittömästi lääkärin alaisena, mutta itse oleva sen terveyshoitohenkilökunnan esimiehenä, jolle kuului venerisen tartunnan pesäpaikkain etsiminen ja kaikkien niiden henkilöiden valvominen, joiden voitiin epäillä levittävän näitä tauteja. — Lääkärin avuksi olisi palkattava lääketieteellisesti siivistynyt assistentti, joka samalla palvelisi eristyssairaalassa, sekä tarpeellinen määrä, esimerkiksi kuusi, tarkastusmiestä, tahi -naista sekä siivoojatar.

Yhdistäen ylläesitetyn ehdotti Lautakunta Valtuuston päätettäväksi heti tahi viimeistään tammikuun 1 p:stä 1906 myöntää Vladimirkadun poliklinikan johtajille, tohtoreille Max Björkstenille ja Erik von Willebrandille venerisen osaston järjestämiseksi mainittuun poliklinikkaan 1,500 markkaa sekä sen ylläpitoon vuosittain 4,700 markkaa;

edellyttämällä, että saadaan valtioapua sekä sairaalan rakentamiseen ja sisustukseen että sen vuotuisen ylläpitoon, perustaa noin 50 sairaipaikkaa sisältävä venerinen sairaala naisia varten, sekä ottaa sairaalan palvelukseen lääkäri ja hoitohenkilökuntaa ylläolevan esityksen mukaisesti;

antaa Lautakunnan tehtäväksi sairaalan kustannusarvion ja sääntöehdotuksen laatiminen ja jättäminen Valtuustolle;

edelleen perustaa terveystoimisto veneristen tautien vastustamiseksi ja tämän välittömään yhteyteen venerinen poliklininen asema, ylläehdotettuine lääkäreineen ja henkilökuntineen, sekä myöntää tähän tarkoitukseen aseman huoneuston sisustamiseen arviolta 6,500 markkaa ja sen kalustamiseen y. m. 2,000 markkaa sekä sen vuotuisen ylläpitoon 20,300 markkaa;

hankkia vahvistus erinäisille, Lautakunnan mietinnön oheen liitetuille ehdotuksille veneristen tautien vastustamiseksi perustettavan Terveystoimiston, saman toimiston lääkärin ja assistentin sekä Terveystoimiston johtajan ohjesäännöiksi; sekä

ryhtyä toimenpiteisiin K. Senaatin toukokuun 19 p. 1896 antaman määräyksen ja Siviilitoimituskunnan kesäkuun 19 p. 1896 vahvistaman Helsingin kaupungin prostitueerattujen henkilöiden tarkastuslääkärin ja -polisin ohjesäännön kumoamiseksi.

Asiaa esiteltäissä päätti ¹⁾ Valtuusto hyväksyä mietinnön ponnet tekemällä sen muutoksen toiseen ponteen että siinä ehdotettu sairaala perustettaisiin kumpaankin sukupuoleen kuuluville venerisille potilaille. Lautakunnan ehdotuksen mukaisesti hyväksyttiin seuraavat ohjesäännöt:

Ohjesääntö veneristen tautien vastustamiseksi perustetulle terveystoimistolle.

1 §.

Veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston tehtävänä on panna tarkka huomio veneristen tautien ilmenemiseen ja levenemiseen ynnä niihin seikkoihin, joista ne ovat riippuvia, ryhtyä kaikkiin semmoisiin toimenpiteisiin, jotka ovat omiaan vastustamaan näiden tautien leviämistä, sekä koettaa niin hyvin tehdä mahdolliseksi siveelliseen elämään palaaminen kaikille niille, jotka jo ovat vajonneet ammattimaiseen epäsideellisuuteen, kuin myös estää niiden vajoamista siihen, jotka ilmeisesti antautuvat epäsideelliseen elämään.

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 7.

2 §.

Terveystoimistoon, joka on välittömästi Terveyshoitolautakunnan käskynalainen ja ensimmäisen kaupunginlääkärin ylivalvonnan alaisena, kuuluu laillistettu lääkäri päällikkönä, toimistonjohtaja, lääketieteenoppinut apulainen ja tarpeellinen määrä katsontamiehiä (taikka -naisia), jotka viimeksimainitut Terveyshoitolautakunta ottaa toimeensa.

3 §.

Terveystoimiston tulee toiminnassaan soveltuvin kohdin noudattaa niitä ohjeita, jotka sisältyvät 28 p:nä toukokuuta 1894 kuppatautien vastustamisesta annettuun armolliseen asetukseen ja armolliseen julistukseen samalta päivältä, joka sisältää tarkempia määräyksiä toimenpiteistä sanottuja tauteja vastaan, mutta toimiston toiminta sen erikoiskohdissa on lääkärin järjestettävä.

4 §.

Terveystoimiston välittömässä yhtydessä on veneris-poliklininen asema sellaisen, veneristen tautien levittämistä epäiltyjen henkilöiden sairaskäsittelyä ja terveydellistä tutkimista varten, jotka ovat 4 §:n 4 momentin mukaan armollista julistusta 28 p:ltä toukokuuta 1894, joka sisältää tarkempia määräyksiä toimenpiteistä kuppatauteja vastaan, saatettavat lääkärintutkimuksen alaisiksi.

5 §.

Niin hyvin terveystoimistoa kuin veneris-poliklinista asemaa pidetään avoinna yleisölle kunakin arkipäivänä Terveyshoitolautakunnan, lääkärin ehdotuksesta, määrättävinä aikoina.

6 §.

Terveystoimisto on oikeutettu saamaan polisilta sellaista virkaapua, kuin voimassaolevissa asetuksissa mainitaan.

7 §.

Terveyshoitolautakunta myöntää Terveystoimiston henkilökunnalle virkavapautta ja määrää sijaisen; kuitenkin on johtaja oikeutettu myöntämään katsontamiehille enintään kahden viikon loma-ajan.

Ohjesääntö veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston lääkärille ja apulaiselle.

1 §.

Lääkärin, joka on veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston päällikkö ja jonka tulee olla laillistettu suomalainen lääkäri sekä omata erikoistiedot venerologiassa, valitsevat, Terveyshoitolautakunnan ehdotuksesta, Kaupunginvaltuusmiehet kuuden vuoden ajaksi.

2 §.

Lääkärin tulee tarkoin pitää silmällä kaikkia niitä olosuhteita kaupungissa ja sen ympäristöissä jotka voivat edistää veneristen tautien leviämistä, mikäli mahdollista koettaa estää ja rajoittaa niiden levenemistä sekä aina pitää Terveyslaitoksen tiedossa näiden tautien luonne, leviäminen ja vaihtelut sekä tehdä Terveyslaitokselle ne esitykset, joita asianhaarat ehkä vaativat.

3 §.

Lääkärin toimenä on Terveystoimiston ja poliklinisen aseman ylihoito ja tulee hänen katsoa että se on aina varustettuna ajanmukaisilla ja kelvollisilla tarvekaluilla, koneilla, koneistoilla, lääkeaineilla, sidetarpeilla ja desinfioimisaineilla y. m. sekä valvoa että hänen alaisensa henkilökunta kunnollisesti täyttää velvollisuutensa.

4 §.

Annettujen raporttien ja ilmoituksien nojalla sellaisista henkilöistä, joiden epäillään välittävän veneristen tautien levenemistä, tulee lääkärin tarkan harkintansa mukaan ryhtyä niihin toimenpiteisiin, joita olosuhteet kussakin tapauksessa vaativat.

5 §.

Lääkärin tulee vaarinottaa ystävällisyyttä ja kärsivällisyyttä, soveliaalla tavoin koetta saada niitä henkilöitä, jotka ovat vajonneet epäsiivellisyyteen, miettimään, mitä vaaroja he sen kautta matkaansaattavat sekä itsellensä että yhteiskunnalle, ynnä tehdä kaikki, mitä häneen tulee, helpottaakseen näiden henkilöiden paluuta siivelliseen elämään.

6 §.

Lääkärin asiana on myöskin sillä tarkkuudella kuin tieteen kanta vaatii kunkin arkipäivänä määrättyyn aikaan veneris-poliklinisella asemalla toimittaa tarpeellisia lääkärintutkimuksia ja käsittelyitä.

7 §.

Ne tutkimukset, jotka lääkäri toimittaa, ovat siten järjestettävät ettei häveliäisyyttä loukata, älköönkö siinä siis miehiä ja naisia vietäkö yhteen, älköönkö myös siivellisessä katsannossa langenneita henkilöitä tutkittako samoina aikoina kuin nuoria ja vähemmän turmeltuneita, ja on niinkään suurempia väenkokouksia tutkimustilaisuuksissa aina vältettävä.

8 §.

Jos lääkärintutkimuksessa havaitaan jossakin henkilössä olevan venerinen tauti tahi epäilyttäviä oireita, jotka vaativat sairaanhoitoa, tulee lääkärin, milloin tartunnan levittämisen vaaraan nähden katsotaan tarpeelliseksi, lähettää hänet joko yleiseen sairashuoneeseen taikka myös kaupungin eristyssairashuoneeseen venerisiä sairaita varten.

9 §.

Sellaisen tutkitun henkilön terveydenkantaa, jolla on kupparitauti sen tarttuvassa tilassa, vaan joka ei ehdottomasti tarvitse sairashuonehoitoa, tulee lääkärin

useasti uusimalla tutkimuksia erittäin tarkasti valvoo. Samoin on muiden tutkittujen henkilöiden terveydentilaa, jotka elantosuhteittensa perusteella ovat ilmeisenä vaarana venerisen tartunnan levittämiseen nähden, tutkimuksia uusimalla valvottava.

10 §.

Lääkäri on velvollinen toiminnastansa pitämään päiväkirjaa sekä lähettämään kaupungin Terveyslaitokunnalle raportteja ja muita tiedonantoja niinä aikoina ja sellaisten kaavain mukaan, kuin tämä viranomainen määrää. Niinikään on lääkärin asiana lähettää Lääkintöhallitukselle ja kaupungin polisilaitokselle tarpeelliset tilastolliset ilmoitukset sekä muutoin toimintapiirinsä sisällä olla avullinen viranomaisille, milloin ne sitä vaativat.

11 §.

Lääkäri on, olematta velvollinen itse palkkaamaan sijaistansa, vuosittain oikeutettu saamaan neljän viikon virkaloman sellaisina aikoina, kuin Terveyslaitokunta hyväksyy.

12 §.

Apulainen, jonka Terveyslaitokunta, lääkärin ehdotuksesta, ottaa vähintään yhden vuoden ajaksi, on velvollinen avustamaan lääkäriä ja täyttämään ne tehtävät, jotka lääkäri hänelle uskoo, sekä lääkärin ollessa satunnaisesti estettynä tahi hänen nauttiessansa virkalomaa suorittamaan hänen tehtävänsä.

Ohjesääntö veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston johtajalle.

1 §.

Veneristen tautien vastustamiseksi perustetun terveystoimiston johtajan, jonka tulee olla kaikin puolin hyvin tunnettu sekä luonteeltaan nuhteeton ja siveellinen henkilö, ottaa lääkäriä kuulustettuaan, Terveyslaitokunta määräämättömäksi ajaksi, mutta kuuden kuukauden irtisanomisella.

2 §.

Toimiston johtajan, joka on lähinnä lääkärin käskynalainen ja on Terveystoimiston muun henkilökunnan esimies, tulee yleisesti toimintaansa nähden täyttää lääkärin hänelle antamat määräykset sekä niin hyvin itsensä kuin alaistensa katsontamiesten kautta koetta saada selville ne henkilöt, jotka elantosuhteittensa ja tapojensa perusteella näyttävät olevan ilmeisenä vaarana veneristen tautien levittämiseen nähden, ynnä näistä havainnoistansa päivittäin tehdä selko lääkärille.

3 §.

Toimiston johtajalle kuuluu sen lisäksi yhtenä päätehtävänään niin hyvin vaakaalla ja väsymättömällä uutteruudella koettaa saada ne henkilöt, jotka ovat vajonneet epäsiiveellisyteen, käsittämään mitä siiveellisiä ja terveydellisiä vaaroja he sen kautta matkaansaattavat itsellensä ja muille, kuin myös alati ja uupumatta neuvoilla, ohjeilla ja avunteolla koettaa nostaa ja avustaa kaikkia niitä, jotka mahdollisesti voi-

vat ja tahtovat palata kunnialliseen ja vakavaan elantotapaan, ja käyttäköön hän hyväksensä kaikkea sitä apua, jota viranomaisilta ja yksityisiltä henkilöiltä voi siinä tarkoituksessa saada».

Puheenalaisesta järjestelmänmuutoksesta aiheutuviin menoihin nähden jätettiin Terveyshoitolautakunnalle ratkaistavaksi, milloinkä oli syytä tehdä Valtuustolle esitys varojen myöntämisestä niiden suorittamiseksi, sekä alotteen tekeminen sairaalalle tulevan valtioavun anomiseksi.

Käsitellessään kysymystä, mihinkä toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä niiden haittojen ehkäisemiseksi, joita aiheuttaa höyrypannuista, teollisuuslaitosten ja muista tulisijoista tuleva savu, oli Valtuusto maaliskuun 25 p. 1902 päättänyt ¹⁾ antaa asian toistaiseksi raueta, mutta kehottaa Terveyshoitolautakuntaa edelleenkin kääntämään huomionsa tähän kysymykseen. Tämän johdosta huomautti Terveyshoitolautakunta kirjelmässä Valtuustolle lokakuun 19 p:ltä, mitenkä mainittu epäkohta siitä saakka kun Valtuuston yllämainittu päätös tehtiin, vieläkin oli lisääntynyt, sen kautta että kivihiilien käyttö oli tullut yhä yleisemmäksi. Varman perustan hankkimiseksi vastaisille toimenpiteille oli Lautakunnan käsityksen mukaan kauemman aikaa tutkittava savupiipuista tulevaa savua, jota varten oli Lautakunnan palvelukseen otettava ammattimies 250 markan kuukausipalkkaa vastaan, ja ehdotti Lautakunta että tähän tarkoitukseen otettaisiin 1906 vuoden menoarvioon 3,000 markan suuruinen erä. Esi-
Kysymys savu-
teknikon otta-
misesta kau-
pungin palve-
lukseen.
tyksen lykkäsi ²⁾ Valtuusto vastedes asetettavaan budgettivaliokuntaan.

Sen johdosta että se kuuden vuoden aika, joksi vaivaishoidon sairaalain lääkärinvirka oli täytetty, ennen pitkää oli päättävä, oli Terveyshoitolautakunta kirjelmässä Valtuustolle syyskuun 11 p:ltä muistut-
Vaivaishoidon
sairaalain lää-
kärin virka.
tanut siitä ehdotuksesta puheenalaisen viran muutoksiksi, jonka Lautakunta oli tehnyt ³⁾ Valtuustolle joulukuun 14 p. 1903 lähettämässään, vaivaistalon sairashoitoa koskevassa kirjelmässä; jonka ohessa Lautakunta oli esittänyt Valtuuston päätettäväksi joko että puheenalaista virkaa hoitaisi Lautakunnan ottama sijainen, kunnes Valtuusto lopullisesti käsittelee kysymystä vaivaistalon sairashoito-oloista, tahi myös että virka julistettaisiin haettavaksi sillä ehdolla että vastainen haltija olisi velvollinen alistumaan niihin muutoksiin, joihin Valtuusto puheenalaiseen virkaan nähden ryhtyisi. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ⁴⁾ Valtuusto että virkaa toistaiseksi hoitaisi sijainen.

¹⁾ Katso 1902 v. kert. s. 120. — ²⁾ Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 29. — ³⁾ Katso 1904 v. kert. s. I 82 ja yllä s. 49. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 50.

Ehdotus tarkas-
tuslääkäriinvi-
ran avoimeksi
julistamisen
lykkäämisestä.

Kirjelmässä Valtuustolle maaliskuun 16 p:ltä oli Terveyshoitolautakunta, ilmottaen että tarkastuslääkärintointa oli sen entisen haltijan, W. Saxbäckin joulukuun 25 p. 1904 kuoltua hoidettu siihen määrätyn henkilön avulla, anonut että viran haettavaksijulistamista saataisiin lykätä tuonnemmaksi, koska Lautakunta, joka oli ottanut käsiteltäväkseen kysymystä veneristen tautien vastustamisesta¹⁾, oli päättänyt Valtuustolle tehdä esityksen asiassa ja ehdottaa muun muassa muutoksia tehtäväksi tarkastuslääkäriinvirkaan nähden. Tämän esityksen hyväksyi²⁾ Valtuusto.

Tyttöjen
ammattikoulun
ohjesäännön
muutos.

Kirjelmässä Valtuustolle maaliskuun 22 p:ltä oli Tyttöjen ammattikoulun johtokunta koulun opettajiston esityksestä ehdottanut sellaista muutosta koulun ohjesäännön 3 §:ään, että työvuosi, joka tähän asti oli alkanut elokuun 1 p. sekä päättynyt toukokuun 31 p., määrättäisiin alkamaan elokuun 15 p. ja jatkumaan kesäkuun 15 p:ään. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi³⁾ Valtuusto tämän esityksen.

Määräraha
ylempää työ-
väenopetusta
varten.

Sittekun kunnan järjestämän ylemmän työväenopetuksen toimikunnat olivat Työväenasiain lautakunnalle jättäneet kertomukset⁴⁾ sanotusta opetustoiminnasta lukuvuonna 1904—1905, lähetti Lautakunta Valtuustolle nämä kertomukset ilmottaen, että ne eivät olleet aiheuttaneet mitään huomautusta Lautakunnan puolelta. Toimintavuodelle 1905—1906 olivat mainitut toimikunnat myös laatineet kustannusarvioita ja syyslukukautta varten täydelliset opetusohjelmat, pääasiallisesti saman suunnitelman mukaan kuin ennen, mitkä asiakirjat oli Lautakunnan kirjelmän ohkeen liitetty. Opetuksen kustannusehdotukset oli kumpikin toimikunta laatinut edellyttäen että tarkotukseen myönnetty 12,000 markan vuosimääräraha, josta 6,000 markkaa oli merkittynä vuoden menosääntöön ja ja loput oli myönnetty anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista, jaettaisiin samalla tavoin kuin tähän asti, nimittäin siten että 7,200 markkaa osotettaisiin suomenkieliseen ja 4,800 ruotsinkieliseen opetukseen. Koska kuitenkin viime vuoden kuluessa oli menty määrärahojen yli ja oli osottautunut tarpeelliseksi hankkia lisää huoneustoja puheenalaiselle opetukselle, ehdotti Lautakunta että mainitun 12,000 markan lisäksi myönnettäisiin tarkotukseen 3,750 markan lisämääräraha, jaettavaksi siten että 3,200 markkaa määrättäisiin suomenkieliseen ja

¹⁾ Katso yllä s. 75 j. ss. — ²⁾ Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. s. 17. — ³⁾ S:n s:n 11 p. huhtik. § 15. — ⁴⁾ Katso 1904 v. kert. s. I 72 j. s.s.

lopun ruotsinkieliseen opetukseen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ¹⁾ Valtuusto hyväksyä Lautakunnan ehdotuksen kyseessä olevan määrärahan jakamiseksi ja käyttövaroistaan myöntää pyydetyn lisämäärärahan, jonka ohessa erinäiset asiaa käsiteltäissä tehdyt muistutukset opettajakunnan valintaa vastaan oli merkittävä Valtuuston pöytäkirjaan.

Käsitellessään kysymystä työväenopetuksen järjestämisestä oli Valtuusto m. m. lähetteellä marraskuun 15 p:ltä 1904 Kansakoulujohtokuntaan lausunnon antamista varten lykännyt ²⁾ alempain käsityökoulujen johtokunnan antaman lausunnon erityisten alkeiskurssien järjestämisestä työläisille. Tämän johdosta lausui ³⁾ Kansakoulujohtokunta seuraavaa:

Täydentävä
vuosikurssi
työläisille.

Mitä tulee kysymykseen erityisten työväen-alkeiskurssien järjestämisestä käsityökoulujen yhteyteen oli Kansakoulujohtokunta sitä mieltä että se opetus, jota nyt jo annettiin näissä kouluissa, oli omiaan tyydyttävästi täyttämään sitä täysiikäisten työläisten alkeisopetuksen tarvetta, jota kunnan mahdollisesti oli velvollisuus täyttää. Mutta mitä tulee ehdotettuun osastoon kansakoulukurssin antamista varten oli Kansakoulujohtokunta toista mieltä kuin käsityökoulujen johtokunta. Kansakouluasetuksessa mainitut täydennyskurssit olivat nimittäin, kuten johtokunnan mainitsemista sanotun asetuksen 109 ja 110 §§:stä kävi ilmi, aijutut lapsille, jota vastoin nyt oli kysymys täydennyskurseista täysiikäisille työläisille. Tähän katsoen ja koska muutkin alempain käsityökoulujen johtokunnan tekemät muistutukset ehdotusta vastaan, joka koski puheenalaisten kurssien sijottamista näihin kouluihin, näytti Kansakoulujohtokunnasta vähemmän vakuuttavilta, puolsi se sekä erityisen, täysiikäisille työläisille aijutun osaston perustamista, jossa olisi annettava täydellinen kansakoulukurssi että myös sitä, että tämä järjestettäisiin käsityökoulujen yhteyteen, jonka ohessa Kansakoulujohtokunta kaikin puolin hyväksyi sen opetussuunnitelman, jonka alempain käsityökoulujen johtokunta oli laatinut, sekä ehdotti että aluksi olisi perustettava ainoastaan suomenkielinen osasto.

Asian lykkäsi ⁴⁾ Valtuusto erityisen valiokunnan käsiteltäväksi, johon valittiin kansakoulujentarkastaja, alempain käsityökoulujen johtokunnan puheenjohtaja sekä herra Castrén. — Helmikuun 11 p. antamassaan mietinnössä ⁵⁾ ehdotti valiokunta, pääasiallisesti yhtä mieltä Kansakoulujohtokunnan kanssa:

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 11. — ²⁾ Katso 1904 v. kert. s. I 74 j. s.s. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 46 v. 1904. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 8. — ⁵⁾ Valt. pain. asiak. N:o 9.

että täydentävä vuosikurssi suoritettua kansakoulukurssia vastaavain tietojen antamiseksi järjestettäisiin tulevan syyslukukauden alusta täkäläisten alempain käsityökoulujen yhteyteen, mainittujen koulujen johtokunnan laatiman ohjelman mukaan ja ottamalla huomioon mitä toukokuun 4 p. 1881 annetun arm. julistuksen mukaan vaaditaan, jotta kansakoulukurssin vastaavan opinnäytteen suorittaminen on oikeuttava nauttimaan säädettyä helpotusta asevelvollisuuden suorittamisessa;

että toistaiseksi ainoastaan suomalainen luokka olisi pantava toimeen sekä

että Valtuusto tämän luokan kustannusten suorittamiseksi kuluvana vuonna myöntäisi käyttövaroistaan 700 markan arviomäärärahan.

Tämän valiokunnan ehdotuksen hyväksyi ¹⁾ Valtuusto.

Hyljätty esitys
erotusluokkain
järjestämisestä
kansakouluihin.

Sittekun Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys käsitellessään kysymystä toimenpiteistä pahantapaisten ja vaikeasti kurissa pidettävien kaupungin kansakoulujen oppilaiden parantamiseksi oli lykännyt asian valiokuntaan, joka marraskuun 18 p. 1901 oli antanut mietinnön asiassa, oli mainitun yhdistyksen johtokunta Kansakoulujohtokunalle lähettämässään kirjelmässä helmikuun 3 p:ltä 1902 tehnyt esityksen erityisten luokkain perustamisesta tämänlaatuista kansakouluoppilaita varten. Käsiteltynä useammassa kokouksessa tätä ehdotusta sekä kansakoulujentarkastajan siitä antamia lausuntoja, joista viimeinen oli liitettyä johtokunnan kirjelmään esitti Kansakoulujohtokunta Valtuustolle seuraavaa ²⁾:

Lukuisassa oppilasjoukossa, joka kaupungin kansakouluissa nousee lähes 8,000:teen, oli aina lapsia, jotka huolimatta kaikellaisista keinoista tuottivat opettajalle kurinpitoon nähden mitä suurinta vaikeutta, siten että he välinpitämättömyytensä ja uppiniskaisuutensa kautta vaikuttivat häiritsevästi koulutyöhön eivätkä ottaneet ojennusta mistään koulun rankaisukeinosta. Toinen laji pahantapaisia oppilaita olivat ne, joilta suuremmassa määrin puuttui oikeudentunto. Nämät kansakoulujen poikaoppilaat olivat herättäneet ajatuksen perustaa erityisiä n. k. erotusluokkia, joihin oli otettava sellaisia oppilaita, jotka kaipasivat erityistä valvontaa ja yksilöllistä johtoa. Toisessakin suhteessa oli näistä erotusluokista koitua varsin suurta hyötyä kansakoululle. Huono esimerkki tarttui helposti, ja koulun kieltämätön velvollisuus oli pitää huolta siitä, etteivät sen huostaansa ottamat oppilaat saisi tilaisuutta turmeltua. Tähän

¹⁾ Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. § 13. — ²⁾ Valt. pain.asiak. N:o 45 v. 1904.

katsoen oli Kansakoulujohtokunta pitänyt velvollisuutenaan tehdä Valtuustolle esitys tämänlaatuisten erotusluokkain perustamisesta koetteeksi kansakouluihin, aluksi ainoastaan kahden, jotka olivat aijutut ylempäin kansakoulujen kahden alemman vuosiluokan oppilaille. Oheenliitetyn kustannusarvion mukaan nousivat näiden luokkain menot vähän yli 16,000 markan, johon sisältyi 4,900 markan erä korkeintaan 50 oppilaan ruokkimiseksi 196 lukupäivänä 50 pennin mukaan oppilasta kohti päivässä. Vuoden kuluessa tarvittavasta määrärahasta luokkia varten, joiden oli aloitettava toimintansa tulevan lukuvuoden alusta, pyysi johtokunta vastedes saada jättää seikkaperäiset tiedot.

Esityksen lykkäsi ¹⁾ Valtuusto Kasvatuslautakuntaan, joka lausunnossaan ²⁾, huomauttaen erinäisistä ehdotuksessa olevista puutteista ja muistuttaen siitä että kysymys n. k. suojeluskasvatuksen järjestämisestä oli käsiteltävänä eräässä Hallituksen asettamassa komiteassa, epäsi Kansakoulujohtokunnan ehdotuksen hyväksymistä. Tämän mukaisesti hylkäsi ³⁾ Valtuustokin sen.

Kaupunginvaltuustolle oli Maistraatti kirjessään maaliskuun 11 p:ltä esittänyt lisäpalkkion myöntämistä neuvosmies A. A. F. Lindbergin kuoleman kautta avonaiseksi joutuneen Maistraatin kunnallisneuvosmiehenviran viransijaiselle, suoritettavaksi sellaiseen määrään, että viransijaiselle voitaisiin toistaiseksi maksaa 250 markkaa kuukaudessa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ⁴⁾ Valtuusto suostua Maistraatin esitykseen ja sitä varten myöntää kysymyksenalaisen kunnallisneuvosmiehenviran viransijaiselle lisäpalkkion, laskettuna 1,000 markan mukaan koko vuodelta, ja oli menoero merkittävä Valtuuston käyttövaroihin.

Lisäpalkkio avonaista kunnallisneuvosmiehenvirkaa varten.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ⁵⁾ Valtuusto, että Valtuuston sihteerin palkka siltä ajalta, jonka silloinen viran haltija olisi virassaan, oli suoritettava korotettuna 6,000 markan määränä vuosittain, 1906 vuoden alusta lukien.

Kaupunginvaltuuston sihteerin korotettu palkka.

Toukokuun 9 p:n kokouksessa ilmoitti Valtuuston puheenjohtaja että Valmistusvaliokunta oli käsitellyt kysymystä, eikö Kaupunginvaltuuston pitäisi ryhtyä toimenpiteeseen sen johdosta että, koska viranomaisen laitoman menettelyn johdosta kaupungin kunnallispormestarinvirka oli ollut avonaisena yli kahden vuoden ja Maistraatin kunnallisneuvosmiehenvirka

Kysymys vakanssisäästön maksamisesta kunnallispormestarin- ja kunnallisneuvosmiehenviroista.

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 7. — ²⁾ Valt. pain.asiak. N:o 27. — ³⁾ Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 24. — ⁴⁾ S:n s:n 11 p. huhtik. § 23. — ⁵⁾ S:n s:n 12 p. jouluk. § 49.

yli vuoden, näihin virkoihin kuuluvat palkat, marraskuun 16 p:nä 1892 annetun asetuksen 3 §:n 3 momentin säädöksen mukaan, olivat vakanssisäästönä langenneet ja edelleen lankesivat Siviiliviraston leski- ja orpokassaan; ja oli Valmistusvaliokunta, koska mainittu säädös ilmeisesti edellytti että virkojen täyttäminen tapahtuisi laillisessa järjestyksessä eikä mainittua määräystä sentähden voitu kaupungin vahingoksi ulottaa sellaisiin tapauksiin, jolloin virka yksinomaan jonkun viranomaisen toimenpiteen kautta tarpeettoman kauan pidettiin täyttämättömänä, katsonut olevansa velvollinen ehdottamaan, että Valtuusto päättäisi ilmoittaa Rahatoimikamarille, ettei kysymyksenalaisten virkain vakanssisäästön maksua enää saisi suorittaa. Asian lopullisessa käsittelyssä hyväksyi ¹⁾ Valtuusto tämän esityksen, minkä ohessa päätettiin tehdä valitus Keisarillisen Senaatin Prokuraattorille vaatimuksella, että mainitut virat kohta täytettäisiin ja että hän ryhtyisi toimenpiteisiin korvauksen saamiseksi vakanssisäästönä tarpeettomasti maksetuista varoista niiltä viranomaisilta, jotka olivat olleet syynä virkojen täyttämättä jättämiseen; sitäpaitsi oli Siviiliviraston leski- ja orpokassan johtokunnalle ilmoitettava tästä Valtuuston päätöksestä.

Tämän jälkeen lähetti mainitun rahaston johtokunta Kaupunginvaltuustolle ²⁾ kirjeen syyskuun 21 p:ltä, jossa Johtokunta, joka katsoi 1892 vuoden asetuksen edellämainitun §:n säädöksen ehdottomaksi, ilmoitti aikovansa ryhtyä sen suuntaisiin toimenpiteisiin, että rahasto saisi nauttia koko sen vakanssisäästön, joka sille asetuksenmukaisesti oli tuleva. — Kirje ei aiheuttanut mitään toimepidettä Valtuuston puolelta.

Kansakoulujen
valtioavusta
pidätetty osa
sakkoja varten.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto, esitettäessä kertomusta kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä vuodelta 1904, oli kehoittanut ³⁾ Rahatoimikamaria antamaan selvityksen, mikä oli syynä siihen, ettei kaupunki kansakoulujen 1903 vuoden valtioavun kolmannelta neljänneksestä vielä ollut saanut nostaa 30,000 markan erää, ilmoitti ⁴⁾ Rahatoimikamari seuraavaa:

» — — — — —
— — — — —

Sittenkun läänin Kuvernööri tammikuun 20 p:nä 1902 oli velvoittanut Helsingin kaupunkikunnan 30,000 markan sakon uhalla valitsemaan kaksi kunnan jäsentä ja kolme varajäsentä 1902 vuoden kutsuntalautakunnan täydentämiseksi, mutta kunnan raastuvankokoukseen saapuneet jäsenet

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 4. — ²⁾ S:n s:n lokak. 17 p. § 24. — ³⁾ Katso yllä sivu 69 — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 110 4 p. toukok.

olivat kieltäytyneet vaalin toimituksesta, langetti Kuvernööri kunnan saman vuoden huhtikuun 7 p:nä maksamaan määrätyn 30,000 markan sakon. Sittemmin maaliskuun 14 p:nä 1903 kehotti Kuvernööri täkäläistä Maistraattia perimään mainitun sakon ja seuraavan syyskuun 5 p:nä päätti Maistraatti julistaa Helsingin kaupungille kuuluvan talon tonttineen Vuorimiehenkadun N:o 6:ssa ulosmitatuksi sakon maksamista varten, josta Kuvernöörille myöskin ilmoitettiin.

Saman kuukauden kuluessa eli syyskuun 24 p:nä 1903 lähetti Uudenmaan läänin Kuvernöörin puolesta lääninsihteeri Reinbott kirjeen lääninkonttoriin, jossa Reinbott, ilmoittaen että koska sakkoja ei oltu saatu vapaaehtoisesti, oli ryhdytty toimenpiteisiin sakkomäärän saamiseksi ulosottotoimella, antoi lääninkonttorille määräyksen, että »kaikenkaltainen ulosmaksu, olkoonpa kenelle hyvänsä, kunnan lääninrahastossa säilytetyistä varoista oli keskeytettävä siksi kunnes ulosmittaus oli saatu toimitetuksi»; ja päätti Valtuusto syyskuun 29 p:nä anoa Keis. Senaatin toimenpidettä, että mainittu kiello kohta kumottaisiin ja että viranomaiset saatettaisiin lailliseen edesvastuuseen sen julistamisesta. Jo seuraavana syyskuun 30 p:nä 1903 kumosi lääninkanslia kiellon, mutta määrättiin lääninkonttori samalla lääninsihteeri Reinbottin »mieskohtaisella edesvastuulla» Koulutoimen yllähallituksen käytettäväksi asetetusta 46,000 markan määrärahasta Helsingin kaupungin kansakoulujen ylläpitoa varten vuoden kolmantena neljänneksenä pidättämään 30,000 markkaa yllämainitun sakon suorittamiseksi, sekä ilman muuta siirtämään tämän erän yleisiin varoihin. Tämän johdosta päätti Valtuusto sitä seuraavan lokakuun 20 p:nä anoa Keis. Senaatin toimenpidettä näiden menettelyjen pikaiseksi kumoamiseksi ja että kuvernöörinviraston viranomaiset asetettaisiin tästä virkasyytteeseen. Oheenliitetyn tämän toukokuun 5 p:nä annetun diariotodistuksen mukaan on Kaupunginvaltuuston kirjelmä marraskuun 5 p:nä 1903 jätetty Senaatin Talousosaston Reistraattorinkonttoriin, mutta Senaatti ei ole vielä asiaa ratkaissut.

Myöskin Maistraatin toimenpiteestä syyskuun 5 p:ltä 1903, joka koski kaupungille kuuluvan kiinteistön ryöstöön panoa kysymyksenalaisen sakon suorittamiseksi, oli kaupunki valittanut Keis. Turun Hovioikeuteen, joka kuitenkin päätöksellään maaliskuun 3 p:ltä 1904 julisti ulosoton pysyväksi; ja on Hovioikeuden päätös sittemmin saanut lain voiman. Oheenliitetyt Maistraatista hankitut asiakirjat osoittavat kuitenkin että Maistraatti oli heinäk. 18 p. 1904 tehnyt päätöksen siitä että, koska läänin Kuvernööriltä Maistraattiin saapunut kirje saman kuukauden 7 p:ltä

näytti osoittavan, että 30,000 markan erä kaupungin varoista oli tullut kruunun hyväksi ja merkitty kirjoihin hyvityksenä useinmainitusta sasta, aikaisemmin toimitettu ulosmittaus saisi tarpeettomana raueta.

Tämä Maistraatin toimenpide ei ole voinut laillistuttaa Lääninhallituksen toimenpidettä varain omavaltaisesta käyttämisestä, jotka olivat määrättyt kansakoulujen ylläpitoavuksi. Että kaupunki ei ole saanut nostaa pidätettyjä varoja riippuu yksinomaan siitä, että Keis. Senaatti ei ole vielä ratkaissut Kaupunginvaltuuston yllämainittua vuonna 1903 tekemää vaatimusta Lääninhallituksen lainvastaisten toimenpiteiden pikaisesta kumoamisesta».

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ¹⁾ Valtuusto toistamiseen esittää Keis. Senaatille ne vaatimukset, jotka Valtuusto lokakuun 20 p:nä 1903 lähettämässään kirjeessä oli esittänyt.

Tämän jälkeen saapui Maistraatista kirje heinäkuun 12 p:ltä ynnä läänin Kuvernöörinviraston lähete, joka sisälsi Keis. Senaatin Siviilitoimituskunnan päätöksen toukokuun 30 p:ltä, joka osotti, että Keis. Senaatti oli katsonut oikeaksi, kumoamalla Lääninkanslian antaman yllämainitun kiellon useinmainittujen varain maksamisesta, käskää Lääninkonttoria viipymättä asettamaan mainitun 30,000 markan erän asianomaisten kaupunginviranomaisten käytettäväksi. — Tästä päätti ²⁾ Valtuusto antaa Rahatoimikamarille ilmoituksen.

Määräraha järjestyksen ylläpitoa varten suurlakon aikana.

Marraskuun 1 p:n kokouksessa myönsi Valtuusto ³⁾ käsitellessään kysymystä järjestyksen ylläpitämisestä n. s. suurlakon aikana tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 10,000 markan summan.

Määräraha kaupungin poliisivoiman väliaikaista lisäystä varten.

Samoin osoitti ⁴⁾ Kaupunginvaltuusto marraskuun 21 p:n kokouksessa kaupungin poliisilaitoksen uudestaanjärjestämistä varten asetetun valiokunnan ehdotuksesta poliisikunnan väliaikaista lisäämistä varten 600,000 markkaan asti nousevan summan.

Määräraha eroitettujen venäläisten poliisimiesten poismatkustuksen kustantamiseksi.

V. t. poliisimestarin esityksestä myönsi ⁵⁾ Valtuusto viimeksi mainitussa kokouksessa 12,625 markan summan maksettavaksi etukäteen kaupungin varoista poliisin käytettäväksi tilintekovelvollisuutta vastaan erinäisten poliisin palveluksesta eroitettujen Venäjän alamaisten avustukseksi

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. toukok. § 21. — ²⁾ S:n s:n 19 p. syysk. § 21. — ³⁾ S:n s:n 1. p. marrask. § 1 (katso lähemmin osastossa C. »Poliisihoidon järjestäminen suurlakon aikana».) — ⁴⁾ S:n s:n 21 p. marrask. § 2. (Katso lähemmin osastossa C. »Kaupungin poliisilaitoksen uudestaan-järjestäminen».) — ⁵⁾ S:n s:n 21 p. marrask. § 3.

ja erittäin heidän ynnä perheidensä maasta poismuuttamisen helpoit-
miseksi; kuitenkin olisi poliisi velvollinen katsomaan, että kysymyksen-
alaista avustusta annettaisiin ainoastaan niissä tapauksissa, jolloin oli var-
muutta siitä, että asianomaiset todellakin jättivät maan.

Maistraatin esityksestä myönsi ¹⁾ Valtuusto edelleen 1,651 markan 70
pennin määrärahan erinäisten poliisilaitoksessa palvelevain virkamiesten
palkkaamiseksi kuluneelta marraskuulta sekä määräsi v. t. Poliisi-
mestari C. W. Malmin hyvitykseksi, sanotun kuukauden 15 p:stä saman
kuukauden loppuun, 625 markkaa, joka vastaa kaupungin poliisimesta-
rille vuosirahansäännön mukaan tulevia täysiä palkkaetuja.

Erinäisten
poliisivirka-
miesten palk-
kaaminen mar-
raskuun aikana.

Harkitessa kysymystä kaupungissa yhä enemmän alaa voittavain
veneristen tautien vastustamisesta, oli Terveyslaitakunta kat-
sonut ettei varsin vähäiseksi olisi katsottava toimenpidettä asiallisten tie-
tojen levittämisestä muun muassa kasvavan nuorison keskuuteen siveelli-
sistä ja terveydellisistä vaaroista, jotka johtuvat siveettömästä elämästä.
Keskusteltuaan Kansakoulujohtokunnan kanssa esitti Terveyslaita-
kunta tämän johdosta Valtuustolle, että opetuksen antamiseksi mai-
nitulla alalla kansakoulujen ylimmillä luokilla asetettaisiin Lautakunnan
käytettäväksi 200 markan määräraha. Kaupunginvaltuusmiehet päätti-
vät ²⁾ käyttövaroistaan myöntää pyydetyn erän, mutta oli se Kansakoulu-
johtokunnan käytettävä.

Määräraha
opetusta varten
veneristen lau-
tien vastusta-
miseksi.

Sittenkun erinäiset kaupungin kansakouluissa palvelevat opettajat
ja opettajattaret olivat Kansakoulujohtokunnalle tehneet esityksen
määrärahan hankkimisesta erityisen raittiusopetuksen järjestämistä var-
ten kansakouluihin, jota esitystä kansakoulujentarkastaja oli puoltanut,
esitti Kansakoulujohtokunta Valtuustolle, että seuraavan vuoden kan-
sakoulujen kulunkiarvioon otettaisiin 1,600 markan erä raittiusopetuksen
järjestämistä varten kansakoulujen ylimmillä luokilla. Valmistusvalio-
kunnan ehdotuksesta päättivät ³⁾ Valtuusmiehet kysymyksenalaista tar-
koitusta varten myöntää koetteeksi ensi vuodeksi yllämainitun määrä-
rahaerän sekä kehoittaa Kansakoulujohtokuntaa ennen 1907 vuoden
kulunkiarvion laatimista Valtuustolle jättämään selvityksen siitä, miten
opetus on ollut järjestettynä ja onko se näyttänyt vastaavan sillä tarkoi-
tettua pyrintöä.

Määräraha rait-
tiusopetuksen
järjestämiseksi
kansa-
kouluissa.

¹⁾ Valt. pöytäk. 21 p. jouluk. § 3. — ²⁾ S:n s:n 9 p. toukok. § 24. — ³⁾ S:n
s:n 17 p. lokak. § 28.

Korotettu kor-
vaus Majoitus-
lautakunnan
huoneuston
siivouksesta ja
lämmityksestä.

Uuden kansa-
koulutalon pal-
kintolautakun-
nan palkkio.

Myönnetty
määräraha
Kunnallisneu-
vos C. E. De-
gerholmin
opintomatkaa
varten.

Esitys tulen-
sammutus-
venheen osta-
misesta.

Hyljätty esitys
erinäisten to-
distajapalk-
kioiden mak-
samisesta.

Majoituslautakunnan esityksestä myönsi ¹⁾ Valtuusto Lautakunnalle luvan korottaa Lautakunnan huoneuston siivouksesta ja lämmityksestä menevää korvauserää 7 markasta 10 markkaan kuukaudessa.

Palkkioksi sille palkintolautakunnalle, joka oli asetettu ²⁾ arvostelmaan kaupungin uuden kansakoulutalon kilpapiirustuksia, määräsi ³⁾ Valtuusto käyttövaroistaan 1,350 markan summan.

Käsiteltäessä Terveyslaitokunnan ehdotusta hourinhoitolaitoksen laajentamisesta työ- ja vaivaistalolla oli Valtuusto muun muassa antanut ⁴⁾ Rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä neuvoin Vaivahoito- hallituksen kanssa ja tämän uutta vaivahoitorakennusta varten laati- man suunnitelman mukaan teettää piirustukset ja kustannusarvio sii- hen tarvittavia uutisrakennuksia varten. Tietojen saamiseksi niistä koke- muksista, joita tässä suhteessa oli toisissa maissa saavutettu, oli Vaivais- hoitohallitus tämän jälkeen antanut työ- ja vaivaistalon johtajan, kunnal- lisneuvos C. E. Degerholmin toimeksi tutkia Skandinavian maissa kysy- myksenalaista laatua olevain laitosten suunnittelua ja sisustusta sekä käy- tettäväkseen asetetuista varoista myöntänyt etukäteen tarkoitusta var- ten 800 markan erän. Ilmoituksensa ohella tästä esitti Vaivahoitohalli- tus, että Valtuusto hyväksyisi tämän toimenpiteen sekä anoi että edellä- mainittu erä korvattaisiin Vaivahoitohallitukselle. Kaupunginvaltuus- miehet hyväksyivät esityksen ⁵⁾.

Kaupunginvaltuustolle oli Paltoimikunta esittänyt että kaupungin tarpeeksi ostettaisiin tulensammutusvenhe ja tarkoitukseen myönnettäisiin 125,000 markan summa sekä venheen ylläpito- ja käyttökustannuksiin määrättäisiin vuotuinen 4,200 markan arvioerä. Asia lähetettiin ⁶⁾ Raha- toimikamariin.

Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjeessä oli Kaupunginvis- kaali O. R. F. Albrecht, ilmoittaen että Helsingin kaupungin Raastuvan- oikeus heinäkuun 19 p:nä julistamallaan päätöksellä, poliisikonstaapeleja J. E. Forsgrenia ja K. K. Hiltusta sekä työmies O. W. Hokkasta koskevassa oikeusasiassa, jossa he olivat syytettyinä muun muassa yllytyksestä valtiopetokseen, oli velvoittanut mainitut henkilöt erinäisille, oheen liitettyssä luettelossa mainituille todistajille maksamaan todistajapalkkioina yhteensä 270 markkaa 40 penniä, mainitsemillaan perusteilla esittänyt,

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 36. — ²⁾ Katso yllä sivu 39. — ³⁾ Valt. pöytäk. 17 p. jouluk. § 27. — ⁴⁾ Katso yllä sivu 32. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 45. — ⁶⁾ S:n s:n 12 p. jouluk. § 11.

eikö Valtuusto suostuisi puheenalaisten todistajain hyvitykseksi määrämää maksettavaksi sanottua summaa; esityksen ¹⁾ Valtuusto hylkäsi.

Rahatoimikamarin saatua tietää, että kaupunginviskaali O. R. F. Albrecht heinäkuusta alkain 1904 toimittamistaan tutkimuksista erinäisissä, aikoinaan vireille pannuissa, valtiollista laatua olevissa asioissa oli saanut kärsiä 900 markkaan nousevat kustannukset, oli Kamari siihen nähden, että kaupunginviskaali Albrecht näissä tutkimuksissa ei ollut saanut myötävaikutusta poliisilaitoksen puolelta vaan päinvastoin oli häntä vastustettu ponnistuksissaan totuuden selville saamiseksi, katsonut kohtuulliseksi, että Albrecht mainituissa suhteissa kärsimistään menoista hyvitettäisiin kaupungin varoista; ja oli Kamari sentähden, edellyttämällä että Valtuusto toimenpiteen hyväksyisi, korvaukseksi mainituista selityksistä määrännyt Valtuuston käyttövaroista Kaupunginviskaali Albrechtille maksettavaksi 900 markkaa. Rahatoimikamarin tästä ilmoitettua ²⁾ hyväksyi Valtuusto ³⁾ tämän toimenpiteen.

Korvaus Kaupunginviskaali O. R. F. Albrechtille erinäisistä tutkimuskustannuksista.

Sittenkun »Sairaalanpalveluskunnan ammattiyhdistyksen» puheenjohtaja oli Valtuustolle esittänyt vaatimuksen Marian sairaalan sairaanhoitohenkilökunnan palkkaetujen sekä asunto-olojen parantamisesta, epäsi Terveyslaitoslautakunta, jonka lausuntoa hakemuksesta oli vaadittu, hankittuaan viimeksimainitun sairaalan hallituksen lausunnon ja sen esittämällä syillä sanottuun hakemukseen suostumista; ja hylkäsi ⁴⁾ sen myöskin Valtuusto.

Hyljätty esitys Marian sairaalan sairaanhoitohenkilökunnan palkkion paljennuksesta.

Valmistavan poikain ammattikoulun Johtokunnan esityksestä myönsi ⁵⁾ Valtuusto käyttövaroistaan 458 markan 64 pennin summan käytettäväksi sijaispalkkiona mainitun koulun johtajaa insinööri E. Stråhlmania varten tämän 4 kuukautta kestävä virkavapauden aikana, sekä määräsi että seuraavan vuoden kulunkiarvion oli samaa tarkoitusta varten 8 kuukauden ajaksi otettava yhteensä 917 markan 28 pennin erä. Tämän yhteydessä valtuutti Kaupunginvaltuusto Johtokunnan kohta tekemään työhuoneuston vuokrasopimuksen sanottua koulua varten talossa N:o 4 Hakasalmenkadun varrella kesäkuun 1 p:stä alkain 1906 vuotuista 4,000 markan vuokraa vastaan, jonka ohessa Johtokuntaa kehoitettiin tekemään Valtiolaitokselle esitys yleisistä varoista tulevan avun korottamiseksi 2,000 markasta 4,000 markkaan.

Myönnetty sijaispalkkio Valmistavan poikain ammattikoulun johtajaa varten sekä määräraha työhuoneuston hankkimista varten.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä olivat erinäiset kaupungin yleisissä töissä toimivat työläiset esittäneet, että oli vaikeata tulla

Anomus palkkojen korottamisesta kaupungin töissä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 26. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 219 3 p. elok. — ³⁾ Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 1. — ⁴⁾ S:n s:n 12 p. jouluk. § 35. — ⁵⁾ S:n s:n 28 p. marrask. § 10,

toimeen kalliiden elantokustannusten ja korkeiden vuokrien vallitessa 30 pennin tuntipalkalla. Tämän johdosta ja kun kunnan työläiset olivat huomattavasti palkattuina kuin yksityisillä työnantajilla palvelevat työläiset, olivat hakijat anoneet kymmenen prosentin korotusta heidän tähänastisiin palkkoihinsa sekä 50 ja 100 prosentin palkanlisäystä yliajalta. Raha-toimikamari, jolta asiasta oli vaadittu lausuntoa, oli antanut Kaupungin-insinööriin, Vesijohtosinööriin ja Valaistuslaitoksen toimitusjohtajan toimeksi jättää asiasta yhteinen lausunto Kamariin, jonka jälkeen mainitut virkailijat, antaen tietoja palkkaussuhteista kaupungin töissä, näyttäen etteivät hakijain mainitsema tiedot olleet oikeita, Rakennus- ja Vesijohtokonttorin työläisiin nähden olivat ehdottaneet, että kaikille työläisille, jotka tähänasti olivat saaneet 40 penniä ja sen alle tunnilta, annettaisiin 10 % palkankorotus ja että yliaika- ja sunnuntaityöstä maksettaisiin palkkaa kaikille työläisille, sekä apulaisille että ammattimiehille, 50 % korotuksella, jollei yötyö olisi katsottava varsinaiseksi työksi; jonka ohessa asianomainen konttori olisi valtuutettava käsittelemään yksityiskohtaisia kysymyksiä ammattityöläisten palkkojen korottamisesta. Mitä kaasulaitoksessa palveleviin työläisiin tulee, oli sanotun laitoksen toimitusjohtaja esittänyt, että nyt voimassa oleva sopimus retorttihuoneenlämmittäjään, koneenkäyttäjään ja lyhdynsytyttäjään kanssa olisi säilytettävä; ja samanlaiseksi olisi asianlaita saatava niihinkin nähden kaasutehtaan muista työläisistä, jotka voitiin lukea kuuluviksi ammattityömiesten luokkaan, kuitenkin niin että yliaikatyöstä maksettaisiin 50 %:n korotus ja että vakinaisten sekalaista työtä tekevään työmiesten tuntipalkka olisi korotettava 33 penniksi, 50 % korotuksella yliaikatyöstä. — Lausunnossaan ehdotti¹⁾ Rahatoimikamari, että Kaupunginvaltuusto lausuisi että Valtuusto, jolla ei ollut mitään muistuttamista mainittujen konttoripäällikköjen esittämiä ehdotuksia vastaan työpalkkojen järjestämisestä kunnan yleisissä töissä, antoi Rakennuskonttorin, Vesijohtokonttorin ja Valaistuslaitoksen Hallituksen huoleksi kuten tähänkin asti, ottamalla huomioon kohtuulliset vaatimukset, harkita ja vahvistaa ne palkat, jotka kohtuudella olisivat maksettavat kaupungin työläisille. Valtuusmiehet päättivät²⁾ hyväksyä tämä esityksen.

Kaasulaitoksen
lyhdynsytyttä-
jään palkan-
korotus.

Sittenkun kaupungin kaasulaitoksen lyhdynsytyttäjät olivat Valtuustolle tehneet anomuksen heidän palkkaetujensa parantamisesta 20 %:lla,

1) Rhkn kirj. N:o 283 7 p. jouluk. — 2) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 43.

oli Valtuusto lähetteellä joulukuun 13 p:ltä 1904 kehoittanut Valaistuslaitoksen Hallitusta antamaan hakemuksesta lausunnon. Tämän johdosta esitti Hallitus, että mainittujen työmiesten palkka, joka kaupungin ostaessa kaasulaitoksen, teki 2 markkaa 40 penniä päivältä, korotettiin tammikuun 1 p:stä 1902 nykyään voimassa olevaan eli 2 markkaan 50 penniin. Tämän palkan voi katsoa koko vuotta kohti olevan varsin riittävän, mutta ehdotti Hallitus kuitenkin, kiinnittääkseen kaupungin palvelukseen mahdollisimman pitkäksi ajaksi kelvollisia ja tunnollisia työmiehiä, että mainitut palkat korotettaisiin 10 %:lla eli että palkka niinmuodoin tammikuun 1 p:stä 1905 määrättäisiin 2 markaksi 73 penniksi päivältä. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi¹⁾ Valtuusto ylläolevan esityksen.

Maistraattiin jättämässään kirjelmässä oli Taideteollisuusyhdistyksen toimikunta esittämällä että yhdistyksen keskuskouluun syyslukukaudella pyrkineiden oppilasten suuri luku oli tehnyt välttämättömäksi ylimääräisen piirustussalin vuokraamisen sekä lisäopettajavoimain ottamisen, anonut 964 markan lisäavustusta tästä aiheutuneiden menojen korvaamiseksi. Kaupunginvaltuusto, jolle Maistraatti oli hakemuksen lähettänyt, myönsi²⁾ pyydetyn määrärahan.

Myönnetty
lisämääräraha
Taideteolli-
suusyhdistyk-
sen keskus-
koulua varten.

Marraskuun 29 p:nä 1904 tekemällään päätöksellä oli Valtuusto vaatinut Rahatoimikamarin lausuntoa veistonopettaja O. W. Coranderin Valtuustolle tekemän hakemuksen johdosta, että kaupunki myöntäisi hajan täkäläiselle valtioavulla ylläpitämälle kasvatusopilliselle veistooppilaitokselle sekä vuotuisen 3,500 markan avustuksen kolmeksi vuodeksi eteenpäin tammikuun 1 p:stä alkain 1905 että myös 2,880 markkaa sen puuttuvan osan korvaamiseksi laitoksen tuloissa, joka oli olemassa vuoden 1904 päättyessä. Antamassaan lausunnossa epäsi³⁾ Rahatoimikamari hakemuksen, mutta Valtuusto päätti⁴⁾ määrätä 2,000 markkaa etukäteen maksettavaksi niistä anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista, joita vuoden kuluessa tultaisiin jakamaan, ehdolla, että kysymyksenalaisessa laitoksessa varattaisiin 10 vapaapaikkaa alkeisoppilaitoksissa käyville kaupungista kotosin oleville oppilaille.

Määräraha
veistonopettaja
O. W. Coranderin
veisto-oppilaitosta
varten.

Kaupunginvaltuustolta oli Suomen Yleisen Veistoyhdistyksen johtokunta, joka valtionvaroilla ylläpiti puuveiston ammattikoulua, ja aikoi nyt laajentaa mainitun koulun puuveiston ammattikouluksi, jonka tehtävänä olisi m. m. valmistaa opettajia maan veistokouluja varten ja

Avustusanomus
ajottua
puuveiston
ammatti-
korkeakoulua
varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. 31 p. tammik. § 3. — ²⁾ S:n s:n 28 p. marrask. § 9. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 18 12 p. tammik. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 15.

sitä varten jättänyt Keisarilliseen Senaattiin anomuksen lisätystä 15,500 markan suuruisesta valtioavusta mainittua tarkoitusta varten, tiedustanut, voitaisiinko, jos sanottu valtioapu myönnettäisiin, odottaa myöskin Helsingin kaupungilta avustusta mainitun koulun varsinaista ammattiosastoa varten, ainakin tarvittavasta kouluhuoneustosta, sen lämmityksestä ja valosta aiheutuvain menojen korvaamiseksi. Valtuusto päätti¹⁾ Taide-teollisuusyhdistyksen johtokunnalta pyytää asiassa lausuntoa.

Kalahuuto-
kauppojen jär-
jestäminen.

Käsiteltäessä tehtyä ehdotusta kalahuutokauppojen järjestämisestä oli Valtuusto edellisen vuoden kesäkuun 14 p:nä päättänyt²⁾ että Länsi-Rannan kauppahalliin olisi järjestettävä uusia myymäläosastoja sekä osasto kalahuutokauppojen pitämistä varten, jonka ohessa Rahatoimikamarille oli annettu toimeksi tehdä ehdotus sanottujen huutokauppojen järjestämisestä. Tämän tehtävän johdosta oli Rahatoimikamari ryhtynyt keskusteluihin erinäisten henkilöiden kanssa, jotka oli katsottu kykeneviksi ottamaan huostaansa kysymyksenalaisen huutokauppalaitoksen, mutta nämä keskustelut eivät olleet johtaneet minkäänlaiseen tulokseen. Tohtori O. Nordqvist oli silloin tullut ajatelleeksi, että kalahuutokauppahuoneusto olisi luovutettava suunnitellulle »Saaristolaiskalastajain osuuskunnalle» sekä esitti, että jos kalastajat itse ottaisivat huostaansa huutokauppalaitoksen, niin täten paremmin kuin millään muulla tavoin voitaisiin odottaa keskeytymätöntä kalan tuontia. Tätäkään ehdotusta ei kuitenkaan oltu voitu toteuttaa, jonka tähden Rahatoimikamari oli antanut erään niistä henkilöistä, joiden kanssa se oli keskustellut huutokauppalaitoksen luovuttamisesta, Suomen kalastusyhdistyksen entisen assistentin, kauppias R. W. Snellmanin toimeksi antaa kirjallinen lausunto tohtori Nordqvistin aikaisemmin tekemistä laskelmista huutokauppalaitoksen tuloihin ja menoihin nähden. Oheenliittäen kauppias Snellmanin antaman lausunnon sekä hänen tekemän tarjouksen laitoksen huostaansa ottamisesta esitti³⁾ Rahatoimikamari Valtuustolle:

että Kamari saisi kahden vuoden ajaksi luovuttaa Länsi-Rannan kauppahalliin perustetun kalahuutokauppahuoneuston kauppias Snellmanille, joka Kamarin lähempäin ohjeitten mukaan olisi velvollinen pitämään siellä joka päivä kalahuutokauppoja, jolloin myydystä tavarasta saisi kantaa korkeintaan 5 prosenttia myyntiliinnasta;

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 33. — ²⁾ Katso 1904 v. kert. siv. I 45 ja seur. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 85 6 p. huhtik. (Valt. pain. asiak. N:o 12).

että kauppias Snellmanille mainitulta ajalta paitsi vapaata huuto-kauppahuoneustoa, vettä ja valoa taattaisiin 4,000 markan avustus vuodelta Rahatoimikamarin vuosineljänneksittäin maksettavaksi Valtuuston käyttövaroista, kuitenkin ehdolla, että toisen vuoden määräraha olisi mahdollisesti maksettava takaisin, jos liike tilinpäätöksen mukaan osottaisi sellaista ylijäämää, jonka kauppias Snellman lausunnossaan oli maininnut;

että Rahatoimikamari saisi kauppias Snellmanin kanssa tehdä sopimuksen ja järjestää kirjanpidon tarkastuksen sekä tarpeen mukaan antaa järjestyssääntöjä huutokauppoja varten; sekä

että Kamari aikansa Valtuustolle jättäisi ehdotuksen kalahuuto-kauppojen järjestämisestä mainittujen kahden koevuoden päätyttyä.

Asiata esiteltäessä päätti¹⁾ Valtuusto käskää Rahatoimikamaria kehittämään halullisia henkilöitä jättämään tarjouksensa kalahuutokauppalaitoksen huostaansa ottamisesta sekä sen jälkeen tekemään Valtuustolle lisäesityksen, johon aihetta saattaisi ilmetä.

Sittenkun Rahatoimikamari tämän johdosta kuulutuksella kaupungin sanomalehdissä oli kehoittanut halullisia kykeneviä henkilöitä viimeistään kesäkuun 3 p:nä jättämään tarjouksensa Kamariin, oli näin määrätyn ajan kuluessa kolme uutta tarjousta sisäänjätetty, niissä asetettuine erinäisine ehtoineen. Lähettäen²⁾ nämä Valtuustolle esitti Rahatoimikamari että Valtuusto hyväksyisi Kamarin aikaisemmin esittämän ehdotuksen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti³⁾ Valtuusto suostua tähän Rahatoimikamarin esitykseen.

Kaupunginvaltuustolle oli Terveyshoitolautakunta ilmoittanut että erinäiset Lautakunnalle myönnetyt määrärahat eivät tulisi riittämään vuoden loppuun; niinpä täytyi tarvevarain määrärahan yli käyttää 1,800 markkaa, sekä kotien desinfioimiseen myönnetyn määrärahan yli 900 markkaa, jonka lisäksi Marian sairaalan tuberkelisairaiden poliklinikan ylläpitoon myönnetty määräraha vaati 1,000 markan lisäystä; ja oli Lautakunta anonut näiden lisäeräin myöntämistä. Valtuusto hyväksyi esityksen, ja olivat kysymyksenalaiset määrärahat maksettavat⁴⁾ Valtuuston käyttövaroista.

Terveyshoitolautakunnan esityksestä myönsi⁵⁾ Valtuusto niiden kustannusten peittämiseksi, joita oli vaatinut kaupungissa kesällä vallinneen lavantaudin tukahuttaminen, käyttövaroistaan 12,000 markkaan

Myönnetty lisä-
erä Terveys-
hoitolauta-
kunnan määrä-
rahaan.

Määräraha
lavantaudin
tukahuttami-
seksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 9. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 179 5 p. kesäk. — ³⁾ Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 19. — ⁴⁾ S:n s:n 17 p. lokak. § 3. — ⁵⁾ S:n s:n 17 p. lokak. § 4.

asti nousevan määrärahan, jonka ohessa tämän vuoden määräraha ylimääräisten tarkastusmiesten palkkaamiseksi lisättiin 245 markalla 96 pennillä.

Määräraha sijaisen palkkaamiseksi Marian sairaalan sisätauti-osaston alilääkärille.

Terveyshoitolautakunnan esityksestä myönsi¹⁾ Valtuusto 300 markan määrärahan sijaisen palkkaamiseksi Marian sairaalan sisätautien osaston alilääkärille tämän virkaloman ajaksi.

Määräraha sijaisen palkkaamiseksi tarkastusmies P. Meriläiselle.

Terveyshoitolautakunnan esityksestä myönsi²⁾ Valtuusto terveyspoliisin tarkastusmiehen P. Meriläisen sijaisen palkkaamiseksi kolmen kuukauden ajaksi kaikkiaan 375 markan määrärahan maksettavaksi Valtuuston käyttövaroista.

Määräraha vaivaistalon houriinhoitolaitoksen lisätyä hoitohenkilökuntaa varten.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä myönsi³⁾ Valtuusto yllämainitun 1,520 markan määrärahan kahden miehisen ja kahden naispuolisen hoitajan palkkaamiseksi vaivaistalon houriinhoitolaitokseen.

Määräraha Raastuvanoikeuden kahta ylimääräistä vahtimestaria sekä kaupunginviskaalien virkameinoja varten.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa ja Yhteiselle Raastuvanoikeudelle jätetyssä kirjoituksessa olivat kaupunginviskaalit Adolf Mesterton, O. R. F. Albrecht ja Gustaf Lagerblad, esittäen että heidän työnsä viime aikoina tunnetuista syistä olivat melkoisesti lisääntyneet, anoneet että kullekin heistä asetettaisiin apulaiseksi ylimääräinen vahtimestari kaikkiaan 4,800 markan palkalla sekä myönnettäisiin kaupunginviskaalinvirkoihin kuuluvain menojen korvaamiseksi ja korvaukseksi lisääntyneestä työstä kullekin heistä 700 markan määrä. Lähettäen Valtuustolle tämän hakemuksen ehdotti Yhteinen Raastuvanoikeus että Raastuvanoikeuteen vakinaiselle vuosipalkalle otettujen kaupunginpalvelijain lisäksi otettaisiin ainakin kaksi ylimääräistä vahtimestaria, joiden ensi sijassa tulisi olla kaupunginviskaalien käytettävissä asioissa, joita nämä viran puolesta suorittavat; vahtimestarien palkkio voitaisiin sopivimmin vahvistaa 1,800 markaksi vuodessa. Kaupunginviskaalien tarvevarainanomukseen nähden ehdotti Yhteinen Raastuvanoikeus että kullekin heistä myönnettäisiin vuotuinen 500 markan erä käytettäväksi selontekovelvollisuutta vastaan. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti⁴⁾ Valtuusto suostua kahden ylimääräisen vahtimestarin ottamiseen Raastuvanoikeuteen syyskuun 1 p:stä alkain vuoden loppuun saakka sekä määrätä tätä tarkoitusta varten Valtuuston käyttövaroista 1,200 markan erän sekä kaupunginviskaalien virkatehtäviin kuuluvien menojen korvaamiseksi samana aikana myöntää mainituista varoista 500 markkaa.

1) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 5. — 2) S:n s:n 11 p. huhtik. § 16. — 3) Katso yllä sivu 49. Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 23. — 4) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 8

Maistraattiin lähettämässään ja tämän edelleen Rahatoimikamariin jättämässä kirjeessä kesäkuun 23 p:ltä oli kaupungin poliisimestari, huomauttaen että osa poliisin säilytyshuoneista pidätettyjä henkilöitä varten oli varsin puutteellisessa kunnossa, esittänyt että asiantuntevat henkilöt tarkastaisivat säilytyshuoneet ja havaitut puutteellisuudet sitten autettaisiin. Tämän johdosta oli Rahatoimikamari määrännyt pidettäväksi mainittujen säilytyshuoneiden tarkastuksen, jolloin tarkastusmiehet olivat havainneet, ettei korjauksia voitu välttää; työn kustannukset oli Rakennuskonttori laskenut 1,200 markaksi. Kun myöskin Rahatoimikamari asiata lopullisesti käsitellessään oli katsonut kysymyksenalaisia töitä ei voitavan lykätä, oli Kamari antanut Rakennuskonttorin toimeksi suorittaa ne tehdyn kustannusarvion mukaan. Pyytäen Valtuustolta näin tehdyn toimenpiteen hyväksymistä esitti¹⁾ Rahatoimikamari että mainitun menon saisi viedä Valtuuston käytettäväksi asetettujen arvaamattomien menojen määrärahaan. Valtuusto hyväksyi²⁾ esityksen.

Poliisivahtikonttorien säilytyshuoneiden korjaus.

Rahatoimikamarille oli Töölön kansakoulurakennuksen toimikunta, esittäen että sanotun rakennuksen kustannusarviossa ei ollut mitään erää keinoitekoisen valaistuksen asettamista varten siihen, ilmoittanut että, koska muut työt olivat tästä riippuvia, toimikunta oli valaistuslaitoksen toimitusjohtajalta hankkinut ehdotuksen koulun valaisemiseksi auerlampuilla, nousten kustannukset tästä 5,325 markkaan, minkä ehdotuksen toimikunta oli myöskin hyväksynyt. Oheenliittäen sanotun kustannusarvion esitti³⁾ Rahatoimikamari Valtuustolle työtä kohta suoritettavaksi, jonka kustannus olisi ensi vuoden kulunkiarvioon otettava yllämainittuun määrään. Esityksen Valtuusto hyväksyi⁴⁾.

Kaasuvalaistuksen asettaminen Töölön kansakoulurakennukseen.

Sittenkun Kansakoulujentarkastaja oli Kansakoulujohtokunnassa nostanut kysymyksen paikanvälitystoimiston järjestämisestä ulospäässeille kansakouluoppilaille, esitti johtokunta, lähettäen mainitun ehdotuksen, että tulevan vuoden kulunkiarvioon otettaisiin tarkoitusta varten 1,200 markan määräraha, josta toinen puoli menisi palkkioksi toimistossa palvelevalle opettajalle ja opettajattarelle ja toinen puoli asetettaisiin tilin-tekovelvollisuutta vastaan toimiston huostaan käytettäväksi sen menojen korvaamiseksi. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta suostui⁵⁾ Valtuusto esitykseen pyydetyn määrärahan ottamisesta kansakoulujen kulunkiarvioon yhdeksi vuodeksi eteenpäin.

Määräraha ulospäässeiden kansakouluoppilaiden paikanvälitystoimistoa varten.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 195 6 p. heinäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 54. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 241 28 p. syysk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 13. — ⁵⁾ S:n s:n 17 p. lokak. § 29.

Esitys kodin
perustamisesta
äpärälapsia
varten.

Kaupunginvaltuuston kansliaan jätetyssä kirjelmässä oli Töölön työväenyhdistys mainitsemillaan syillä tehnyt esityksen kunnan hoitolaitoksen perustamisesta äpärälapsia varten, jonka ehdotuksen Valtuusto lähetti¹⁾ Vaivashoitohallitukseen. Lausuntoa ei annettu vuoden kuluessa.

Selonteko Suo-
men Naisyhdis-
tyksen kesä-
siirtoloista työ-
läisnaisia
varten.

Sittenkun Työväenasiainlautakunta oli Valtuustolle lähettänyt Suomen Naisyhdistyksen Johtokunnan jättämän selonteon sen kesäsiirtoloista työläisnaisia varten kesällä 1905 sekä ilmoituksen, ettei sanotun selonteon oltu havaittu antavan aihetta muuhun muistutukseen kuin että tarkoitukseen myönnetystä määrärahasta säästynyt 246 markan 50 pennin ylijäämä olisi ollut suoritettava takaisin kaupunginkassaan, päätti²⁾ Valtuusto jättää tämän selonteon Rahatoimikamariin sekä mainitusta ylijäämästä ilmoittaa vastedes anniskelu- ja vähittäismyyntiyhtiöiden voittovarain jakamista varten asetettavalle valiokunnalle.

»Sokeain
ystävään»
anomus saada
nauttia F. J.
von Beckerin
rahaston korot.

Kaupunginvaltuustolle oli »Sokeain ystävät»-niminen yhdistys tehnyt anomuksen saada nauttia yhdistyksen sokeita lapsia varten perustaman esikoulun hyväksi käytettävissä olevan vuotuiskoron edesmenneen professori F. J. von Beckerin ja hänen vaimonsa lahjoittamasta rahastosta kasvatusta ja opetuslaitoksen perustamiseksi ja ylläpitämiseksi sokeita varten. Rahatoimikamarin epäävän lausunnon³⁾ mukaan hylkäsi⁴⁾ Valtuusto hakemuksen.

Määräraha-
anomus »häviä-
vän Helsingin»
kuvaamiseen.

Kaupunginvaltuustolle jätetyssä kirjelmässä olivat valtioarkistonhoitaja Reinh. Hausen ja professori Gustaf Nyström esittäneet ryhdyttäväksi sopiviin toimenpiteisiin »häviävän Helsingin» muiston säilyttämiseksi kuvaamisen kautta, ja olivat ehdotuksentekijät sitä varten ajatelleet, että asetettaisiin pysyväinen lautakunta, jonka tehtävänä olisi tällaisten kuvien aikaansaaminen ja että lautakunnan käytettäväksi myönnettäisiin vuodeksi 1906 arviolta 800 markan määräraha. Valtuusto lähetti⁵⁾ asian Rahatoimikamariin.

Monumentaa-
lisen veisto-
teoksen tilaa-
minen.

Suomen Taideyhdistyksen johtokunnan tekemän esityksen johdosta taideteoksen tilaamisesta kuvanveistäjä Ville Vallgreniltä, mikä teos oli tarkoitettu asetettavaksi ulkoilmaan, oli Rahatoimikamari kirjelmässään lokakuun 20 p:ltä 1904 esittänyt⁶⁾ Valtuustolle että Kamari saisi toimeksi, sittenkun oli saatu tieto, paljonko vuoden 1904 anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista voitaisiin tarkoitukseen varata,

1) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 9. — 2) S:n s:n 12 p. jouluk. § 34. — 3) Rhkn kirj. N:o 297 21 p. jouluk. — 4) Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 10. — 5) S:n s:n 18 p. jouluk. § 17. — 6) Katso 1904 vuoden kert. s. I 86.

tehdä Valtuustolle ehdotuksen asiassa. Sitten oli sanottujen voittovarain jakamisedotusta laatimaan asetettu valiokunta mietinnössään¹⁾ m. m. ehdottanut että useinmainituista voittovaroista 25,000 markan suuruinen erä jo aikaisemmin varatun 12,456 markan 66 pennin lisäksi tarkoitukseen varattaisiin. Käsiteltäessä kysymystä voittovarain jakamisesta päätti²⁾ Valtuusto, alentamalla erän 20,000 markaksi, antaa Valmistusvaliokunnan toimeksi tehdä Valtuustolle ehdotuksen näiden määrärahain käyttämisestä. Tämän tehtävän johdosta ehdotti Valmistusvaliokunta, että Rahatoimikamari, asiantuntevilla henkilöillä täydennettynä, saisi Valtuustolle jättää ehdotuksen ei ainoastaan itse taideteoksesta vaan myöskin sen paikasta. Tämän ehdotuksen Valtuusto hyväksyi³⁾. Tämän jälkeen antoi Rahatoimikari pyydetyn lausunnon⁴⁾, jossa Kamari, joka asiantuntijoina oli käyttänyt professori J. J. Tikkasta, taiteilija Eero Järnefeltiä ja arkkitehti Eeliel Saarista, oheenliittäen valokuvan herra Vallgrenin tekemästä suihkukaivon luonnoksesta, esitti, että herra Vallgrenilta kohta tilattaisiin pronssinen, noin 5 metrin korkuinen monumentaalinen suihkukaivo sanotun luonnoksen osoittaman aiheen mukaan asetettavaksi johonkin pääkaupungin istutukseen; että taideteokselle, Helsinkiin kuletettuna, määrättäisiin 40,000 markan hinta; että tällöin kuitenkin olisi edellytettävä että kuvanveistäjä Vallgren, ennen lopullisen luonnoksen laatimista, saapuisi Helsinkiin antaakseen, neuvoteltuaan ensin käytettyjen asiantuntijain kanssa, lausuntonsa taideteoksen soveliaimmasta paikasta, jonka jälkeen Rahatoimikamari saisi tehdä tästä ehdotuksen Valtuustolle; ja että Rahatoimikamari, sittenkun taiteilija oli laatinut lopullisen luonnoksen, saisi laadituttaa ja Valtuustolle jättää ehdotuksen suihkukaivoa ympäröiväksi alemmaksi altaaksi, jonka kaupunki kustantaisi. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi⁵⁾.

Marraskuun 7 p:n kokouksessa ilmoitti Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja että sitte kun laillinen järjestys oli palautettu maahan, Valmistusvaliokunta oli katsonut Valtuuston kunnianasiaksi saattaa täytäntöön Valtuuston huhtikuun 1 p:n 1903 kokouksessa tekemän päätöksen⁶⁾ 7,000 markan vuotuisen eläkkeen myöntämisestä kaupungin laittomasti eroitetulle kunnallispormestari Elias Öhmanille, viime mainitusta päivästä lukien,

Kunnallispormestari Elias Öhmanin eläke.

¹⁾ Valt pain. asiak. N:o 18. — ²⁾ Valt. pöytäk. 30 p. toukok. § 2. — ³⁾ S:n s:n 6 p. kesäk. § 16. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 250 12 p. lokak. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 17 p. lokak. § 32. — ⁶⁾ Katso 1903 vuoden kert. s. I 113.

jonka täytäntöönpanon läänin Kuvernööri oli aikaisemmin estänyt. Esi-
tyksen Valtuusto hyväksyi¹⁾.

Palkkaumaksu
lakkoajalta.

Valtuuston marraskuun 3 p:n²⁾ kokouksessa esitettiin kaupungin palve-
luksessa olevain työläisten jättämä kirjelmä, jossa vaadittiin täyden pal-
kan maksamista työläisille parhaillaan kestäväen valtiollisen lakon aikana,
ja päätti Valtuusto Valmistusvaliokunnan puoltavan lausunnon nojalla
hyväksyä tämän anomuksen, kuitenkin niin, että palkka maksettaisiin
marraskuun 4 päivään, mutta jos lakkoa edelleen jatkettaisiin, palkanmaksu
saisi riippua Valtuuston erityisestä harkinnasta.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta suostui Valtuusto edelleen mar-
raskuun 7 p:n³⁾ kokouksessa Rakennuskonttorin esitykseen siitä että niille-
kin kaupungin työmiehille, jotka eivät olleet tilaisuudessa edellisenä päi-
vänä, yleisen lakon päättämispäivänä saapumaan työhön, maksettaisiin
täysi palkka.

Samoin suostui⁴⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin esitykseen siitä, että
Töölön kansakoulurakennuksella työskenteleville työläisille maksettaisiin
palkka lokakuun 31 p:stä marraskuun 6 p:ään, kuitenkin ehdolla että ura-
koitsija, rakennusmestari J. Johansson ottaisi 25 %:lla osaa palkkasum-
maan, ja että ainoastaan niille työmiehille annettaisiin palkka, jotka eivät ol-
leet kantaneet hyvitystä lakkoviikosta valtiolaitoksen määräämistä varoista.

Sitävästoin hylkäsi⁵⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin ehdotuksesta työ-
mies Kristian Wehniäisen tekemän anomuksen palkansaamisesta edellä-
mainitulta ajalta.

Vapautus yli-
makuupäivä-
maksun suorit-
tamisesta.

Rahatoimikamarin esityksestä oikeutti⁶⁾ Valtuusto Kamarin ly-
hentämään Suomen Maanviljelijäin kulutusyhdistys Laborille merkityn
ylimakuupäivämaksun kaupungin tavaravarikossa olleilta tavaroilta teh-
den kaikkiaan 69 markkaa, jonka ohessa Kamari valtuutettiin tällaisissa
tapauksissa, jolloin tavarahan poishankkimisen viipyminen ei riippunut tava-
ranomistajasta, harkinnan mukaan myöntämään vapautusta kysymyksen-
alaisen maksun suorittamisesta.

Hyljättyjä esi-
tyksiä hätäapu-
töiden järjestä-
misestä.

Kahdessa Valtuustolle jätetyssä kirjelmässä olivat erinäiset ulko-
työläiset sekä työttömäin asettama komitea anoneet hätäaputöiden jär-
jestämistä 50 pennin minimituntipalkalla, jolloin olisi myöskin naisille

1) Valt. pöytäk. 7 p. marrask. § 2. — 2) S:n s:n 3 p. marrask. § 2. — 3) S:n s:n
7 p. marrask. § 2. — 4) Rhkn kirj. N:o 270 23 p. marrask.; Valt. pöytäk. 28 p.
marrask. § 30. — 5) Rhkn kirj. N:o 5 4 p tammik. 1906; Valt. pöytäk. 16 p. tam-
mik. 1906 § 15. — 6) Rhkn kirj. N:o 291 14 p. jouluk.; Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 14.

valmistettava sopivata työtä. Rahatoimikamarin hylkäävän lausunnon¹⁾ mukaan päätti²⁾ Valtuusto, etteivät esitykset aiheuttaisi mitään toimenpidettä.

Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjeessä oli lakkautetun Suomen Kaartinpataljoonan komentaja, översti N. Mexmontan tehnyt kysymyksen, olisiko Helsingin kaupunki halukas ottamaan lahjana Kansankirjastolle tai jollekin toiselle yleishyödylliselle laitokselle Kaartinpataljoonan upseeri- ja sotilaskirjaston. Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen lausunnon mukaan päätti³⁾ Valtuusto, lausumalla Valtuuston kiitollisuuden tehdyistä tarjouksesta, selittää ettei Valtuusto voinut ottaa sitä vastaan.

Hyljätty tarjous Kaartinpataljoonan kirjaston vastaanottamisesta.

Päätöksellä marraskuun 27 p:ltä 1894 myönsi Valtuusto kaupungille kuuluvan ravintolapaviljongin »Kappelin» vuokraajalle, ravintoloitsija Josef Wolontis'elle sopimuksessa määrätyn vuokra-ajan pidennystä »kymmeneksi vuodeksi eli siis toukokuun 1 p:ään 1915», muuten entisillä ehdoilla, paitsi että vuokraaja on velvollinen vuokra-ajan kymmenenä viimeisenä vuotena suorittamaan vuotuista vuokramaksua kerta kaikkiaan 12,500 markkaa, jonka vuoksi korotettua vuokramaksua olisi suoritettava toukokuun 1 p:stä 1905 alkain. Koska kuitenkin alkuperäinen vuokra-aika sopimuksen mukaan tulisi päättymään vasta joulukuun 1 p:nä 1905 ja Valtuuston mainittuun päätökseen sisältyvä ajanmääräys riippui erehdyksestä, pitäisi vuokraoikeuden sanotun pidennyksen jälkeen oikeastaan päättyä joulukuun 1 p:nä 1915, jonka tähden Rahatoimikamari antoi Rahatoimikonttorille määräyksen ryhtyä kantamaan korotettua vuosivuokraa oikaistun aikamääräyksen mukaan eli joulukuun 1 p:stä 1905. Ilmoittaen tästä toimenpiteestä pyysi⁴⁾ Rahatoimikamari Valtuustolta sen hyväksymistä; minkä Valtuusto myöskin myönsi⁵⁾.

Esplanaattikappelin korotetun vuokran velkomisaika.

Maistraatista oli saapunut kirje maaliskuun 14 p:ltä ynnä Lääninhallituksen lähete, jossa Lääninhallitus niiden kahden erityisen joulukuun 30 p:nä 1904 päivätyin hakemuksen johdosta korotetun valtioavun myöntämisestä kaupungin kansakoulujen ylläpitoon sekä avustuksen myöntämisestä yleisistä varoista kaupungin katuvalaistuksen kustantamiseksi, jotka Valtuusto oli lähettänyt Maistraattiin lähetettäväksi edelleen asianomaiseen paikkaan, oli kehoittanut Maistraattia pyytämään Valtuustolta »niiden

Lausunto Lääninhallitukseen selvityksellä Valtuuston kahden valtioapuhakemuksen johdosta.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 275 30 p. marrask. sekä N:o 284 7 p. jouluk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 40. — ³⁾ S:n s:n 12 p. jouluk. § 37. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 80 16 p. maalisk. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. § 27.

vuosien meno- ja tulosääntöä, joina valtio oli myöntänyt määrärahoja». — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti¹⁾ Valtuusto ilmoittaa Kuvernöörille että koska tätä vuotta varten vahvistettu Helsingin kaupungin kulunkiarvio oli oheenliitetty Valtuuston kansakoulujen korotettua apua koskevaan hakemukseen, Valtuusto ei voinut luulla muuta kuin että Keis. Senaatti kysymyksenalaisia asioita käsitellessään ei tarvinnut lisäselvitystä, sekä anoa että hakemusasikirjat pitemmittä mutkitta lähettäisiin Keis. Senaattiin.

Parmaan-
mittaritaksan
muuttaminen.

Maistraatille oli Satamakonttori kaupungin parmaajain anomuksesta, sekä ilmoittaen että erilaisia laskutapoja oli parmaajamaksun suorittamisessa käytetty, esittänyt sellaisen muutoksen aikaansaamista voimassa olevaan liikennetaksaan että mainittu maksu, jota taksan mukaan olisi suoritettava 32 penniä syleltä eli 4 kuutiometriltä halkoja, jotka mittaan pinoamalla mitataan kaupungin laitureilla tai halkojenmyyntipaikoilla, vahvistettaisiin 30 penniksi syleltä yli $\frac{1}{2}$ metrin pituisista haloista sekä 20 penniksi syleltä halkoja, jotka ovat $\frac{1}{2}$ metrin pituisia, tai lyhemmiltä haloilta, jota taksaa olisi seurattava halkoja mitatessa muillakin kuin kaupungin osoittamilla myyntipaikoilla. Vaadittuaan Rahatoimikamarin lausunnon²⁾ lähetti Maistraatti, joka oli hyväksynyt esityksen, asian Valtuustoon, joka myöskin suostuen ehdotukseen päätti³⁾ Keis. Senaatilta anoa sen vahvistusta.

Siviilitoimituskunnan kirjeen mukaan toukokuun 15 p:ltä, josta Maistraatti ilmoitti Valtuustolle kirjeellään kesäkuun 26 p:ltä, oli Keis. Senaatti tämän jälkeen ensimmäinnä päivänä asiata esiteltäessä vahvistanut seuraavan muutetun sananmuodon kaupungin voimassa olevan liikennetaksan V kohdalle:

»Parmaanmittausmaksuna suoritetaan 30 penniä jokaiselta halkosyleltä, jonka kaupungin parmaaja mittaan pinoamalla mittaa; jos halot ovat $\frac{1}{2}$ metrin pituisia tai sen alle, on tämä maksu 20 penniä syleltä ja lankeaa lyhentämätönnä sille parmaajalle, joka mittauksen on toimittanut». Tästä kysymyksenalaisen taksan muutoksesta päätti⁴⁾ Valtuusto ilmoittaa Rahatoimikamarille ja Satamakonttorille.

Kaupungin
kuorma-ajurien
nutta taksaa
koskeva lau-
sunto.

Sittenkun Maistraatti kirjeessään elokuun 8 p:ltä 1903 oli anonut Valtuuston lausuntoa täkäläisen Ajuriyhdistyksen Maistraattiin jättämästä ehdotuksesta kaupungin kuormaajurien uudeksi taksaksi, oli Valtuusto

1) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 33. — 2) Rhkn kirj. N:o 22 12 p. tammik. — 3) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 4. — 4) S:n s:n 19 p. syysk. § 3.

syyskuun 8 p:nä samana vuonna tekemällään päätöksellä lähettänyt kysymyksen asiakirjat Rahatoimikamariin, jota oli kehoitettu antamaan lausuntonsa ehdotuksesta.

Koska Ajuriyhdistys mainitun ehdotuksen yhteydessä oli tehnyt pyynnön kuormaaajurien vapauttamisesta heille palojärjestyksen mukaan kuuluvasta velvollisuudesta pitää huolta vedenkuleuksesta tulipalojen sattuessa, katsoi Rahatoimikamari oikeaksi hankkia asian tästä puolesta Palotoimikunnan lausunnon, joka tämän johdosta toukokuun 13 p:nä 1904 lähettämässään kirjeessä ilmoitti että toimikunta, koska kaupungin kaduissa vielä pitkillä matkoilla oli niin pienikokoisia vesijohtoputkia että paine vesijohtoverkossa näillä paikoin oli hyvin huono ja tämän johdosta saattaisi tapahtua, ettei tulipalojen niillä paikoin sattuessa olisi vettä riittävästi saatavissa ilman ajurien vedenkulestusta sammutustarpeeksi, katsoi kysymyksenalaista rasitusta ei voitavan vielä tällä haavaa ajureilta poistaa. Palotoimikunta on kuitenkin jo Valtuustolle tehnyt esityksen vesijohtoverkon varustamisesta suurempikokoisilla putkilla.

Ajuriyhdistyksen ehdottamiin muutoksiin nähden itse kyytipalkkataksan jätti Rahatoimikamari silloiselle jäsenelleen översti Gordie'lle, joka virantoimituksessaan kaupungin poliisimestarina oli saavuttanut kokemusta taksan määräysten soveltamisesta, toimeksi ehdotusta lähemmin tarkastettuaan antaa siitä lausunto Kamarille. Sittenkun översti Gordie oli Kamariin jättänyt kirjallisen lausuntonsa ynnä laatimansa uuden ehdotuksen, lähetti¹⁾ Kamari sen Kaupunginvaltuustolle esittäen että Valtuusto Maistraattiin annettavassa lausunnossaan puoltaisi kaupungin ajurien uuden taksan vahvistamista pääasiallisesti översti Gordien laatiman ehdotuksen mukaan, jonka ohessa Kamari ilmoitti että se Palotoimikunnan esittämillä syillä hylkäsi ajurien vapauttamisen vedenkuleuksesta tulipalojen sattuessa. Valtuuston lausunto annettiin²⁾ Rahatoimikamarin lausunnon mukaan.

Työmies K. Sysmelin, joka kaupungin sepelkivityössä tammikuun 17 p:nä oli saanut ruumiinvamman, oli Kaupunginvaltuustolle jättämässään kirjelmässä anonut lainsäätämää korvausta tästä. Rahatoimikamari, jolle hakemus oli lähetty, myönsi, Kamarille annetun valtuutuksen nojalla ratkaista tällaisia kysymyksiä sekä hankittuaan Rakennuskonttorin

Korvaus kaupungin töissä saadusta ruumiinvammasta.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 67 9 p. marrask. (Valt. pain. asiak. N:o 10. — ²⁾ Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. § 1. —

selvityksen asiassa, hakijalle 86 markan 40 pennin vuotuisen vahingonkorvauksen huhtikuun 1 p:stä lukien 1905, josta Kamari ilmoitti¹⁾ Valtuustolle.²⁾

Kysymys
poliisilaitoksen
kaluston kor-
vauksesta.

Rahatoimikamarille oli Rahatoimikonttori ilmoittanut että kaupungin poliisilaitoksen kalusto vuoden 1902 tilinpäätöksessä oli otettu kaupungin tulona, jonka kirjoihin merkitty arvo teki yhteensä 27,874 markkaa 46 penniä, johon myöskin sisältyi Hermanninkaupungin poliisiaseman kaluston arvo 466 markkaa 75 penniä, mutta että 1903 vuoden inventaarioluettelo oli jätetty ainoastaan viimeksimainitulta poliisiasemalta, osoittaen siellä 128 markan 25 pennin inventaarioarvon lisäystä, ja että poliisilaitoksen kalusto oli sentähden 1903 vuoden tilinpäätöksessä, ottaen huomioon ainoastaan äsken mainitun lisäyksen, merkitty 28,002 markan 71 pennin arvoiseksi. Koska kuitenkin Helsingin poliisilaitos vuonna 1903 tästä laitoksesta annettujen asetusten mukaan oli muutettu valtionlaitokseksi ja viimeksimainittuna vuonna poliisilaitosta varten annetun menosäännön mukaan kaupunki ei ollut velvollinen hankkimaan tai ylläpitämään kalustoja poliisin virkahuoneustoihin sekä koska poliisin aikaan käyttämien kalustojen tarkastus oli kokonaan otettu pois kaupunginviranomaisilta, oli Konttori pitänyt oikeimpana ettei näiden kalustojen arvo enää sisältyisi kaupungin kirjanpitoon. Konttori oli sentähden esittänyt, eikä kaupungin pitäisi hankkia valtiolaitokselta korvausta poliisilaitoksen nyt käyttämistä, kaupungille kuuluvista kalustoista, joka vastaisi niiden yllämainittua kirjanpitoarvoa.

Rahatoimikamari, joka katsoi tämän esityksen huomiota ansaitsevaksi, kuitenkin niin että se erä, joka oli merkitty Hermanninkaupungin poliisiaseman kalustoa varten, mikä asema ei sisältenyt Helsingin kaupungin poliisilaitoksen kulunkiarvioon, olisi poliisin kalustojen arvon ilmoituksesta poisjätettävä, joten korvattava erä tulisi tekemään 27,408 markkaa 71 penniä, jätti³⁾ esityksen Valtuuston harkittavaksi. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti⁴⁾ Valtuusto panna asian nyt pöydälle sekä antaa sen vasta Valiokunnan määräyksestä esityttää itselleen.

Viaporin
kansakoulun
lakkautta-
minen.

Kaupunginvaltuuston kehoittamana⁵⁾ Kansakoulujenjohtokuntaa kuultuaan antaa lausunnon Viaporin komentajan tekemästä tiedustelusta, eikä kaupunki tahtoisi rakennuttaa omaa taloa sikäläiselle ruotsalais-suomalaiselle kansakoululle, jonka entinen huoneusto tulisi poiskorjat-

¹⁾ Rhkn pöytäk. 4 p. toukok. § 40. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9 p. toukok. § 22. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 304 29 p. jouluk. 1904. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 13.

— ⁵⁾ Katso 1904 vuoden kert.s. I. 119 ja seur. —

tavaksi, sekä sen jälkeen kuin Kamari oli Maistraatin kirjeen ohella loka-kuun 11 p:ltä saanut vastaanottaa samoin Kuvernöörinviraston kautta saapuneen uuden kirjeen mainitulta komentajalta, sisältäen samanlaisen tiedustelun kuin aikaisempikin, sekä tiedonannon, että paikka mainittua koulua varten voitaisiin linnoituksessa luovuttaa ilman korvausta, esitti¹⁾ Rahatoimikamari antamassaan lausunnossa mainitsemillaan syillä ja Kansakoulujohtokunnan puoltolauseella: että Kaupunginvaltuusto päättäisi, hylkäämällä Wiaporin komentajan edellämainitun esityksen, seuraavan syyslukukauden alusta lakkauttaa useinmainitun koulun; että Kansakoulujohtokunta saisi toimeksi, antaakseen Helsingin kaupunkikuntaan kuuluvan Wiaporissa ja läheisillä saarilla asuvan ruotsalais-suomalaisen väestön lapsille tilaisuuden käydä kaupungin kansakouluissa, tulevan syyslukukauden alusta järjestää näille lapsille matkan ilmaiseksi edes ja takaisin kaupungin ja saarten välillä; että Kansakoulujohtokunta valtuutettaisiin tätä järjestelyä varten vuoden kuluessa tarvittavan 360 markan suuruisen kustannuserän korvaamiseksi käyttämään sen kansakoulukulunkiarvion säästön, joka syntyisi mainitun koulun lakkauttamisesta; sekä

että samaa tarkoitusta varten tulevan vuoden kulunkiarvioon kansakoulujen menosääntöön otettaisiin 1,500 markan määräraha.

Tämän Rahatoimikamarin esityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾.

Työväenasiainlautakunnan esityksestä myönsi³⁾ Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 300 markan määrärahan erään mietinnön painattamista varten, joka koski yksityisten paikanvälitystoimistojen toimintaa Helsingissä sekä lainlaadintaa tällä alalla eri maissa, jonka mietinnön oli laatinut Lautakunnan asettama komitea, mihin kuuluivat Lautakunnan sihteeri, Kunnan työnvälitystoimiston edustaja sekä edustaja kustakin seuraavasta yhdistyksestä: Helsingin Työväenyhdistys, Ruotsalainen Työväenyhdistys ja Suomen Naisyhdistys.

Sittekun Kaupunginvaltuusto käsitellessään nostettua kysymystä ambulanssivaunun ostamisesta haavoittuneiden ja sairaiden henkilöiden kuletusta varten oli Terveyshoitolautakuntaan lähettänyt⁴⁾ tämän yhteydessä tehdyn esityksen kaksien rullapaarien hankkimisesta, jotka olisivat sijoitettavat Kallion ja Kampin paloasemille käytettäviksi samallaista tarkoitusta varten kuin mainittu ambulanssivaunu, oli Lautakunta

Määräraha yksityistä paikanvälitystä koskevan komiteamietinnön painattamiseksi.

Rullapaarit haavoittuneiden ja sairasten kuletusta varten.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 63 2 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 15 maalisk. § 25. —

³⁾ S:n s:n 11 p. huhtik. § 20. — ⁴⁾ Katso 1904 vuoden kert. sivu I. 77.

marraskuun 28 p:nä 1904 antamassaan lausunnossa esitetyillä syillä puoltanut ehdotusta, kuitenkin niin että toiset parit olisivat sijoitettavat Korkeavuorenkadun Keskuspaloasemalle ja hoidettavat kohtuullista korvausta vastaan tilapäisesti lomalle lasketun miehistön avulla. Toisten Kallion asemalle sijoitettavien parien hoitamista varten olisi otettava vanhempi palokonstaapeli vuotuisella 820 markan palkalla. Parien kustannukset Lautakunta laski 1,200 markaksi. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi¹⁾ ja olivat kustannukset näistä tältä vuodelta suoritettavat Valtuuston käyttövaroista.

Hyljätty anomus koskeva pörssihuuto-kauppaprovisioonia.

Maistraatille osoittamassaan kirjelmässä oli pörssikaupanvälittäjä A. Grönberg esittämillään syillä anonut sen suuntaista toimenpidettä että hän kokonaan vapautettaisiin kaupungille suorittamasta 1904 vuoden kulunkiarvioon otettua kaupungille tulevaa pörssiprovisionin osuutta, joka oli laskettu 600 markaksi. Valtuusto, jonka käsiteltäväksi Maistraatti oli hakemuksen lähettänyt, päätti²⁾, hylkäämällä hakijan sen yli ulottaman vaatimuksen, että hänen pitäisi tehdä selkoa sanotusta osuudesta ainoastaan heinäkuun 7 p:ään 1904 ulottuvalta ajalta, jolloin Keisarillinen Senaatti oli vahvistanut muutoksen³⁾ pörssihuutokauppojen ohjesäännön 11 §:ään.

Laina Helsingin Työkoti- ja Yömajayhdistykselle.

Kaupunginvaltuustolle jättämässään kirjelmässä oli Helsingin Työkoti- ja Yömajayhdistyksen johtokunta esittänyt että yhdistyksen vahvistettujen sääntöjen 2 §:n mukaan sen toimintana oli ollut »ylläpitää työkotia, tarkoituksella valmistaa tilapäistä työnansiota ja asuinpaikkaa työttömille, yömajaa kodittomille, kansanhöyrykeittiötä ja vieraskotia tai raittushotellia vähävaraisille matkustajille». Kuitenkin oli kokemus osoittanut, että työkodin ylläpitäminen varsinaisessa tarkoituksessa oli mahdoton ja höyrykeittiökin oli vuosittain antanut suuria tappioita; asiain näin ollen ja koska oli osoittautunut että yhdistyksen ylläpitämissä makuusaleissa kävijäin luku oli vahvasti lisääntymässä, oli yhdistys viimeisessä vuosikokouksessaan huhtikuun 26 p:nä päättänyt tehdä Keis. Senaattiin anomuksen sen sääntöjen sellaiseksi muutokseksi, ettei yhdistys olisi velvolinen ylläpitämään höyrykeittiötä, jotavastoin makuusaleja olisi laajennettava. Tämän yhteydessä oli yhdistyksen nimeksi otettava »Helsingin Vieraskoti- ja Yömaja-Yhdistys.» Siltä varalta että tämä hake-

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. tammik. § 9. — ²⁾ S:n s:n 17 p. tammik. § 6. — ³⁾ Katso 1904 vuoden kert. sivu I. 90, 91. —

mus tulisi vahvistetuksi, oli johtokunta tiedustanut Valtuustolta, kohtaisiko mikään este kaupungin puolelta laitoksen kiinteistöön kohta valtiolainain jälkeen kiinnitettyjen lainain edelleen pysymistä vastaan, jos sääntöjen ehdotettu muutos ja yhdistyksen toiminnan rajoittaminen saataisiin aikaan. Vaadituksi lausunnoksi ilmoitti¹⁾ Rahatoimikamari, että yhdistykselle oli vuosina 1892—1895 vähittäismyynti- ja anniske-luosakeyhtiöiden voittovaroista annettu kaikkiaan 45,000 markkaa korot-tomina lainoina Pursimiehenkadun N:o 10:ssä olevan yhdistyksen kiin-teistön kiinnitystä vastaan, lähinnä 200,000 markan suuruisen valtio-lainan kiinnityksen jälkeen ja takaisinmaksuvelvollisuudella ainoastaan siinä tapauksessa, että yhdistys tulisi lakkauttamaan toimintansa ja sen kiinteistöä käytettäisiin toiseen tarkoitukseen. Koska kuitenkin se muu-tettu toiminta, johon yhdistys aikoi ryhtyä, näytti tulevan kaupungille varsin hyödylliseksi, puolsi Rahatoimikamari hakemuksen hyväksymistä. — Valmistusvaliokunnan esityksestä hyväksyi²⁾ sen myöskin Val-tuusto.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä oli Valtuusto marraskuun 29 p:nä 1904 päätänyt³⁾ pidentää niiden maksamattomain hätäapulainain takaisinmaksu-kauden, jotka vuonna 1903 olivat kaupungin varoista annetut Helsingin kaupunkikuntaan kuuluvain työläisten perheenhuoltajille, heinäkuun 1 p:ään 1905. Sitte kun näin pidennetty takaisinmaksukausi oli loppuunkulu-nut, ilmoitti Vaivaishoitohallitus Valtuustolle, että puheenalaisista lainoista vuoden kuluessa oli seitsemän lainanottajaa maksanut takaisin 127 mark-kaa, joista kolme oli täysin suorittanut velkansa. Lainoista, tehden alun pitäen kaikkiaan 26,844 markkaa, oli takaisinmaksettu yhteensä ainoas-taan 2,719 markkaa, maksamatonna oli niinmuodoin 24,125 markkaa. Samalla lausui Vaivaishoitohallitus mielipiteenään, ettei minkään muun-laisen maksamattomain lainain poiston pitäisi saada tulla kyseeseen kuin sen, jonka saattoi aiheuttaa lainanottajan tapahtunut kuolema tai sattu-nut parantumaton tauti tai myöskin Vaivaishoitohallituksen ryhtyminen asianomaisten perheiden elättämiseen. Valmistusvaliokunnan esityksestä päätti⁴⁾ Valtuusto valtuuttaa Vaivaishoitohallituksen poistamaan kysy-myksenalaisista lainoista sellaiset, joita todellisen hädän vuoksi maksu-velvollinen ei voinut suorittaa sekä kehoittaa Hallitusta taivuttamaan

Maksamatt
hätäapula

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 149 25 p. toukok. — ²⁾ Valt. pöytäk. 30 p. toukok. § 8. —

³⁾ Katso 1904 vuoden kert. sivu I. 90. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 46.

muut velalliset maksamaan lainansa, ynnä ennen vuoden 1906 loppua antamaan Valtuustolle tiedon asian kulusta; samalla valtuutettiin Hallitus erinäisissä tapauksissa, harkintansa mukaan, olevat olot huomioonottaen, myöntämään maksuajan pidennystä aina kolmeksi vuodeksi.

Tuulaakimak-
sun suuruuden
määrääminen.

Maistraatista oli saapunut kirje joulukuun 18 p:ltä ynnä Lääninhallituksen lähete, jossa vaadittiin Valtuuston ehdotusta sen tullierän prosenttiluvun määräämiseksi, johon tuulaakimaksua Helsingin kaupungissa saisi kantaa tammikuun 1 p:stä 1906. Valmistusvaliokunnan esityksen mukaan päätti¹⁾ Valtuusto ehdottaa, että kysymyksenalainen maksu, kuten tähänkin asti oli ollut asianlaita, vahvistettaisiin kahdeksi prosentiksi tullierältä.

Selonteko
M. C. Olande-
rin rahastosta
raajarikkoisten
avustamisyh-
distykselle
myönnetystä
määrärahasta.

Raajarikkoisten avustamisyhdistys, jolle Valtuuston päätöksen mukaan syyskuun 29 p:ltä 1903 oli Maria Charlotta Olanderin rahastosta toistaiseksi vuoden 1904 alusta lukien annettu²⁾ vuotuinen 4,000 markan suuruinen määräraha, oli Rahatoimikamarille jättänyt selonteon mainitun määrärahan käyttämisestä vuonna 1904 ja hyväksyi³⁾ Valtuusto, jolle Kamari oli sen lähettänyt, tämän selonteon.

Kivenhakkaaja
K. V. Bergmanin
testamentti.

Sittenkun Rahatoimikamarille oli ilmoitettu että edesmennyt kivenhakkaaja K. W. Bergman testamentillaan huhtikuun 2 p:ltä 1901 oli määrännyt että osa hänen peruistaan jätettäisiin Helsingin kaupungin viranomaisille »hoidettavaksi siksi kunnes rahasto yleisen lastenhuoneen perustamiseksi Helsinkiin tai sen lähistölle» saataisiin aikaan, jolloin varat olisivat siihen siirrettävät, esitti⁴⁾ Kamari Valtuustolle, oheenliittäen jäljennöksen mainitusta testamentista, Kamarin valtuuttamista valvomaan sitä ja vastaanottamaan lahjoituksen, joka olisi hoidettava kaupungille lahjoitettujen rahastojen yhteydessä, jolloin korko vuosittain olisi pantava pääomaan. Esityksen Valtuusto hyväksyi.⁵⁾

Kauppias J. G.
Wilckmanin
lahjoitus »Sör-
näisten köyhäin
lasten kasva-
tuskoululle».

Sittenkun Rahatoimikamari oli Valtuustolle ilmoittanut edesmenneen kauppias J. G. Wilckmanin elokuun 20 p:nä 1900 tekemästä kirjallisesta testamentista, jossa tämä oli määrännyt että puolet hänen peruistaan lankeaisi Helsingin Ukkokodille ja toinen puoli »Sörnäisten köyhäin lasten kasvatuskoululle» oli Valtuusto päätöksellään kesäkuun 14 p:ltä antanut⁶⁾ Rahatoimikamarin toimeksi valvoa kaupungin puolesta kysymyksenalaista testamenttia ja toimitetun pesänselvityksen jälkeen jättää Valtuustolle lähempi ehdotus lahjoituksen käyttämisestä viimeksi mainittua tarkoitusta varten.

1) Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 5. — 2) Katso 1903 vuod. kert. s. I. 105. —

3) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 16. — 4) Rhkn kirj. N:o 282 7 p. jouluk. — 5) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 46. — 6) Katso 1904 vuod. kert. s. I 94.

Sittekun testamenttia oli valvottu ja testamentintekijän jälkeenjäämä äiti ja ainoa perillinen leskirouva Gustava Wilckman oli sen hyväksynyt, olivat pesänselvittäjät kaupunginrahastoon suorittaneet jällelläolevat perut, jotka nousivat yhteensä Smk. 30,130: 33. Testamentin määräyksen mukaan oli näistä varoista kertyvä korko maksettava leskirouva Wilckmanille tämän eläissä, josta syystä lahjoitus vasta hänen kuoltuaan voitiin mainittuun tarkotukseen käyttää — Lahjoituksen vastaiseen käyttöön nähden Sörnäisten koulun hyväksi oli Rahatoimikamari hankkinut lausunnon Kansakoulujohtokunnalta, joka esittämillään perusteilla oli puoltanut ehdotusta, että vuotuiset korot käytettäisiin ruuan ja poikkeustapauksissa täyshoidon hankkimiseksi muutamille Vallilan kansakoulun varattomimmille oppilaille sekä että varain hallinto uskottaisiin erään mainitun koulun opettajain ja opettajatarten varta vasten valitseman toimikunnan huoleksi, johon olisi kuuluva viisi henkilöä ja joihin koulun johtaja ja johtajatar kuuluisivat itseoikeutettuina jäseninä. Kunkin lukuvuoden lopussa oli tämän toimikunnan tehtävä tili Kansakoulujohtokunnalle. Tätä ehdotusta ¹⁾ puolsi Rahatoimikamarin ja hyväksyi sen Valtuustokin.²⁾

Sittenkun Rahatoimikamari Valtuuston päätöksen nojalla lokakuun 26 p:ltä 1886 »nuhteettoman palvelusväen palkitsemiseksi» kaupungille lahjoitetun rahaston korkojen käyttämisestä oli kuulutuksella kehottanut näiden avustusten halullisia hakijoita lähettämään Rahatoimikonttoriin hakemuksensa ja näitä hakemuksia oli määrääjän kuluessa saapunut 43, lähetti ³⁾ Rahatoimikamari ne Valtuustolle, ilmoittaen samalla että sanotun rahaston vuoden kuluessa juossut korko nousi 600 markkaan; ja päätti ⁴⁾ Valtuusto, asian valmistamista varten asetetun erityisen valiokunnan ehdotuksesta antaa kysymyksenalaisen rahaston käytettävistä varoista panna 50 markkaa säästöpankkikirjaan seuraaville palvelijattarille: Amanda Katarina Anttila, Gustava Charlotta Ekholm, Wilhelmina Eriks, Aurora Amalia Hagman, Katarina Gustava Hiitolin, Miina Huovilainen, Emilia Charlotta Johansson, Ulrika Katarina Kavén, Eva Pettinen, Karolina Paulina Tamminen ja Amanda Gustava Åberg, sekä entiselle tarkk'ampujalle Johan Malmille, josta Rahatoimikamarin oli kuulutettava säästöpankkikirjojen sekä jätettyjen todistusten ja mainetodistusten ulosottamista varten.

Nuhteettoman
palvelusväen
palkitseminen.

Anniskelu- ja Vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovarojen kaupungille tulevaa osaa vuodelta 1904 oli kaupungin rahastoon suoritettu edelli-

Anniskelu- ja
Vähittäis-
myyntiosake-
yhtiöiden
voittovarojen
jako.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 49 9 p. helmik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 19. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 160 9 p. marrask. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 18.

sen yhtiön puolesta Smk 146,198: 46 ja jälkimäisen puolesta Smk 57,920: 91 eli siis yhteensä Smk 204,119: 37. Näistä varoista oli aikaisemmin myönnetty 2,500 markkaa Kansankirjaston lukusalin freskoseinämaalausta varten; 1,500 markkaa ruotsalaisten kansanopistokurssien ylläpitämistä varten lukuvuonna 1904—1905; samoin 1,500 markkaa »Arbetets Vänner»-nimiselle yhdistykselle sen kansanvalistustoimintaa varten samana lukuvuonna ¹⁾ sekä 2,000 markkaa avustuksena veistonopettaja O. W. Coranderin kasvatusopillisen veisto-oppilaitoksen ylläpitämiseksi ²⁾. Sittenkun Anniskeluosakeyhtiön laitosten ylläpitämiseksi Korkeasaarella ja Seura-saaralla annettu 35,000 markan ³⁾ määräraha sekä yllämainitut Valtuuston aikaisemmin käyttämät erät olivat vähennetyt, oli järeillä 161,619 markkaa 37 penniä Valtuuston käytettävänä.

Pääasiallisesti asian valmistamista varten asetetun valiokunnan ehdotuksen mukaisesti myönsi Valtuusto: ⁴⁾

a) neideille Betty Alander'ille ja Hanna Rothman'ille 8,000 markkaa kansanlastentarhan ylläpitämiseksi Sörnäisissä lukuvuonna 1905—1906;

b) neiti Anni Rundström'ille 6,500 markkaa Sepänkadun kansanlastentarhan ylläpitämiseksi samana aikana;

c) neiti Lydia Wendell'ille 6,000 markkaa Töölön kansanlastetarhaa varten samana lukuvuonna;

d) neiti Thyra Gahmberg'ille 6,000 markkaa Eerikinkadun kansanlastentarhan ylläpitämiseksi myöskin tulevana lukuvuonna;

e) neideille Bertha Bäckman'ille ja Lilli Winter'ille 6,000 markkaa Kallion kansanlastentarhaa varten myöskin lukuvuodeksi 1905—1906;

f) neideille Therese Wuorenhimolle ja Siiri Haloselle 6,000 markkaa heidän huostaansa joutunutta Hermannin suomenkielistä kansanlastentarhaa varten samaksi lukuvuodeksi;

g) neideille Maria Åberg'ille ja Mildrid Brotherus'elle 4,300 markkaa Hermanin ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten, samoin mainituksi lukuvuodeksi;

h) Helsingin kaupungin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle 10,000 markkaa kansakoululasten kesäsiirtoloita varten;

i) työläisnaisten kesäsiirtolain toimikunnalle 2,000 markkaa;

¹⁾ Katso 1904 vuoden kert. sivu I. 87, 89. — ²⁾ Katso edeltä sivu 97. — ³⁾ S:n sivu 64. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 5. Valt. pain. asiak. N:o 18. Valt. pöytäk. 30 p. toukok. § 2. —

- j) köyhäin lasten työhuoneiden toimikunnalle 7,000 markkaa näiden laitosten ylläpitämistä varten vuonna 1905;
- k) lastenhoitoyhdistykselle 10,000 markkaa;
- l) »Maitopirasan»-nimellä aloitettua yritystä varten 5,000 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;
- m) vanhain naisten työkodin toimikunnalle 3,500 markkaa;
- n) Rouvasväenyhdistykselle 2,000 markkaa sen lastenkodin ylläpidon avustukseksi;
- o) yhdistykselle Hyväntekeväisyyden järjestämiseksi 2,000 markkaa työnjakamisen kustantamiseksi naiduille naisille;
- p) Helsingin palvelijataryhdistykselle 3,500 markkaa sen palvelijatar-kodin ylläpitämiseksi;
- q) yhdistykselle »Risatautisten lasten sanatorio» 1,000 markkaa eh-dolla että neljä paikkaa luovutetaan maksuttomasti tämän kaupungin sairaille, jotka Vaivaishoitohallitus ehdottaa;
- r) Martta-yhdistyksen ompeluseuralle 1,000 markkaa sen kodin yllä-pitämiseksi tehdastyöläisnaisille;
- s) naisasialiitto Unionille ja Martta-yhdistykselle yhteisesti 1,000 mark-kaa käytännöllisten ruuanlaittokurssien kustantamiseksi työväenluokan naisille;
- t) »Sokeain ystäville» 1,500 markkaa;
- u) Helsingin kuuromykkäyhdistykselle 500 markkaa sen opetuskurs-sien kustantamiseksi kuuromykille;
- v) Suomen Terveystenhoitoyhdistykselle 2,000 markkaa esitelmäsar-jojen kustantamiseksi venerisistä taudeista;
- x) Uudenmaan eläinsuojelusyhdistykselle 500 markkaa avustuksena sen eläinsuojeluskonttorin ylläpitämiseksi;
- y) Helsingin käsityökoululle 1,000 markkaa avustuksena koulun yllä-pitämiseksi;
- z) Helsingin uimaseuralle 1,500 markkaa sen tarkoituksen edistämi-seksi;
- å) Helsingin torvisoittokunnalle 2,500 markkaa;
- ä) Helsingin filharmoniselle seuralle 4,000 markkaa lisäavustuksena täksi vuodeksi;
- ö) ulkoilmaan sijoitettavaa monumentaalista veistokuvateosta var-ten 20,000 markkaa;

aa) neiti Agda Blom'ille 500 markkaa hänen veistokoulunsa ylläpitämiseksi, velvollisuudella ottaa kouluun 5 tästä kaupungista kotosin olevaa vapaaoppilasta;

bb) Helsingin Työväenyhdistykselle 1,000 markkaa sen kirjastoa ja lukusalia varten;

cc) Töölön Työväenyhdistykselle 500 markkaa samaan tarkoitukseen;

dd) Arbetets Vänner-nimiselle yhdistykselle 1,500 markkaa kielenopetuskurssien kustantamiseksi;

ee) saman yhdistyksen läntiselle haaraosastolle 600 markkaa sen yleistä toimintaa varten;

ff) samalle 2,000 markkaa kesätoiminnan järjestämiseksi työväestön lapsille;

gg) »Arbetets Vänner i Sörnäs»-nimiselle yhdistykselle 600 markkaa samaa tarkoitusta varten;

hh) Suomen naisyhdistykselle 500 markkaa ruotsin- ja suomenkielisiä alkeiskursseja varten työläisnaisille;

ii) seminaarinjohtaja K. Werkolle 2,500 markkaa täksi vuodeksi harjoituskoulun ylläpitoa varten hänen pikkukouluseminaarissaan tässä kaupungissa;

jj) Helsingin ruotsalaisten kansanopistokurssien johtajille 1,500 markkaa näiden kurssien ylläpitämiseksi lukuvuonna 1905—1906;

kk) Aktiebolaget Folkhemmet-nimiselle osakeyhtiölle 400 markkaa huoneustojen maksuttomasta luovuttamisesta Hermannin Kansankodissa vaikuttaville yhdistyksille;

ll) Hermannin nuorisoseuralle 400 markkaa sen toiminnan edistämiseksi;

mm) raittiusyhdistys Balderille 2,000 markkaa sen raittiustoimintaa varten;

nn) saman yhdistyksen Sörnäisten haaraosastolle 500 markkaa;

oo) raittiusyhdistys Kilvelle 1,000 markkaa;

pp) raittiusyhdistys Wäinölälle 1,000 markkaa;

qq) raittiusyhdistys Rauhalle 500 markkaa;

rr) raittiusyhdistys Toimelalle 500 markkaa;

ss) Helsingin Toivonliittojen yhteistoimikunnalle 500 markkaa;

tt) Uudenmaan raittiuspiirille 500 markkaa;

uu) työväenopetuksen kustantamiseksi vuonna 1906 siihen tarvittavat 12,000 markkaa; sekä

vv) raittiusyhdistys Koitolle 5,000 markkaa yhdistyksen toiminnan edistämiseksi;

Voittovarojen jäännös 1,819 markkaa 37 penniä varattiin, vasta lähemmin määrättävällä tavalla käytettäväksi työväestön puutarhasiirtoloita varten.

Ne määräraha-anomukset, joita olivat jättäneet Suomen Naisyhdistys palvelijatarkotia varten, naisasianliitto Unioni sen työnjakamista varten sekä Helsingin työväenyhdistyksen naisosasto, jätettiin huomioonottamatta.

Edelleen päätti Valtuusto:

että niitä yhdistyksiä, seuroja ja yksityisiä henkilöitä, joille oli jaettu avustusta voittovaroista, kehoitettaisiin vuoden loputtua antamaan lyhyet kertomukset toiminnastaan, erittäinkin myönnettyjen varojen käyttämisestä, ja saisivat sen tehdä:

lastetarhain johtajattaret ja Helsingin käsityökoulu Kasvatuslautakunnalle;

Helsingin työväenyhdistys, Töölön työväenyhdistys, »Arbetets vänner» haaraosastoineen, Suomen naisyhdistys, naisasianliitto Unioni ja Marttayhdistys, Martan ompeluseura, työläisnaisten kesäsiirtolain toimikunta, Aktiebolaget Folkhemmet ja Hermannin nuorisoseura, Uudenmaan eläinsuojelusyhdistys sekä raittiusyhdistykset Balder ja sen haaraosasto, Kilpi, Wäinölä, Rauha, Toimela, Koitto, Toivonliittojen yhteistoimikunta ja Uudenmaan Raittiuspiiri Työväenasiainlautakunnalle;

Helsingin kuuromykkäyhdistys, Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys, seminaarinjohtaja Werkko, ruotsalaisten kansanopistokurssien johtajat, Helsingin uimaseura ja neiti Blom Kansakoulujohtokunnalle;

Suomen Terveystenhoitoyhdistys ja »Risatautisten lasten Sanatorio» Terveyshoitolautakunnalle; sekä

yhdistys Sokeain ystävät, Rouvasväenyhdistys, köyhäin lasten työhuoneiden toimikunta, lastenhoitoyhdistys, Palvelijataryhdistys ja yhdistys hyväntekeväisyyden järjestämiseksi Vaivaishoitohallitukselle;

ja oli näiden lautakuntain valvottava asianomaisten yhdistysten ja laitosten toimintaa sekä lähetettävä yllämainitut kertomukset oman lausuntonsa ohella Valtuustolle.

Lopuksi sai Valmistusvaliokunta tehtäväkseen jättää Valtuustolle ehdotuksen niiden määrärahojen käyttämisestä, jotka nyt sekä aikaisemmin olivat myönnettyt monumentaalista veistokuvateosta varten.¹⁾

¹⁾ Katso yllä s. 103.

Korotettu avustuksen entiselle vahtimestarille F. M. Lindqvistille.

Valtuustolta oli entinen tätä nykyä lakkautetun täkäläisen realikoulun vahtimestari F. M. Lindqvist esittämillään syillä anonut 150 markan suuruista lisäystä siihen 300 markan vuotuisen avustukseen, jota hän vuodesta 1896 alkain oli nauttinut ¹⁾. Asiasta vaaditussa lausunnossa puolsi ²⁾ Rahatoimikamari hakemuksen hyväksymistä siten että kysymyksenalainen lisäävustus annettaisiin kesäkuun 1 p:stä lukien 1905 ja hyväksyi sen myöskin Valtuusto ³⁾ siten, että tarvittava erä oli merkittävä Valtuuston käyttövaroihin.

Elinkautisavustus entiselle siivojattarelle Karolina Charlotta Sundmarkille.

Kansakoulujohtokunnan esityksestä ja Rahatoimikamarin lausunnon ⁴⁾ mukaan myönsi ⁵⁾ Valtuusto kansakoulujen yhteyteen perustetun, kehityksessään myöhästyneiden lasten opetuslaitoksen entiselle siivoojattarelle Karolina Charlotta Sundmark'ille vuotuisen 300 markan elinkautisavustuksen kuukausittain maksettavaksi kesäkuun 1 p:stä lukien 1905; ja oli tätä vuotta varten tarvittava erä maksettava Valtuuston käyttövaroista.

Avustus satamakirjurin-leskelle E. K. Hjeltille.

Maistraattiin jättämässään, Valtuustolle osoitetussa kirjelmässä oli Satamakonttorin kirjanpitäjän J. G. M. Hjeltin leski Elise Karolina Hjelt anonut vuotuista avustusta. Sittenkun Kaupunginvaltuusto, jonne hakemus oli lähetetty, oli lykännyt sen Rahatoimikamariin, esitti ⁶⁾ Kamari antamassaan lausunnossa että hakijalle myönnettäisiin vuotuinen 300 markan avustus elokuun 1 p:stä lukien 1905 maksettavaksi niin kauan kuin hän on leskenä. Valtuusto päätti ⁷⁾ suostua tähän esitykseen siten että avustus kuluvalta vuodelta oli maksettava Valtuuston käyttövaroista ja sen jälkeen otettava kaupungin kulunkiarvioon.

Avustus katujenpuhtaana-pidonpäällismiehen Jakob Nyholmin leskelle ja lapsille.

Sittenkun leski Maria Nyholm Valtuustolle osoittamassaan kirjelmässä oli anonut miehensä, rakennusmestari Jakob Nyholmin jälkeen, joka oli ollut 23 vuotta kaupungin palveluksessa, ja viimeksi katujenpuhtaana-pidonpäällismiehenä sekä lokakuun 5 p:nä 1904 kuollut, vuotuista avustusta itselleen ja kahdelle alaikäiselle lapselleen, myönsi ⁸⁾ Valtuusto, pääasiallisesti Rahatoimikamarin hakemuksesta antaman lausunnon ⁹⁾ mukaan leski Nyholmille vuotuisen 300 markan avustuksen vuoden 1905 alusta lukien, kuitenkin niin että avustus vähenisi 75 markalla

¹⁾ Katso 1896 vuoden kert. siv. 62. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 153 2 p. kesäk. — ³⁾ Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 11. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 154 2 p. kesäk. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 12. — ⁶⁾ Rhkn kirj. N:o 255 26 p. lokak. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 15. — ⁸⁾ S:n s:n 9 p. toukok. § 19. — ⁹⁾ Rhkn kirj. N:o 106 27 p. huhtik.

sen mukaan kuin hakijan lapset pääsisivät laillisen ikään tai tytär sitä ennen menisi avioon; ja oli kuluva vuotta varten tarvittava 300 markan erä merkittävä Valtuuston käyttövaroihin.

Sedmigradskyn pikkulastenkoulujen ja Marian turvakodin Johtokunnan esityksestä sekä Rahatoimikamarin siitä antaman puoltavan lausunnon ¹⁾ mukaan myönsi ²⁾ Valtuusto sanotun turvakodin opettajattarelle neiti Maria Hertzille vuotuisen 1,000 markan elinkautiseläkkeen syyskuun 1 p:stä lukien 1905, ja oli tätä vuotta kohti tuleva eläkkeen määrä merkittävä Valtuuston käyttövaroihin.

Myönnetty elinkautiseläke opettajatar M. Hertzille.

Palotoimikunnan esityksestä ja Rahatoimikamarin puoltavan lausunnon ³⁾ mukaan myönsi ⁴⁾ Valtuusto kaupungin palolaitoksen entisen järjestysmiehen Jakob Rönningin leskelle Karolina Wilhelmina Rönningille vuotuisen 200 markan elinkautiseläkkeen helmikuun 1 p:stä 1905 lukien.

Elinkautiseläke järjestysmiehen leskelle Karolina Wilhelmina Rönningille.

Edellisessä esitetyn lisäksi myönsi Valtuusto vuoden kuluessa seuraavat satunnaiset määrärahat ja avustukset, nimittäin:

Kasvatuslautakunnan sihteerille 700 markkaa ⁵⁾ opintomatkaa varten Skandinavian maihin;

Matka-avustus Kasvatuslautakunnan sihteerille.

protokollasihteeri E. Furuhjelmin vaimolle ⁶⁾ 1,200 markan avustuksen;

Avustus protokollasihteeri E. Furuhjelmin vaimolle.

leski Ulrika Gustava Brandtin jälkeenjääneille lapsille edesmenneen sairaus- ja haudausavuksi 150 markan lahjapalkkion ⁷⁾;

Haudausapu leski U. G. Brandtin lapsille.

ylläpito-avustukseksi Kaupunginlähetyksen kustantamille työlaitoksille varattomia naisia sekä työttömiä miehiä ja nuorukaisia varten, edelliselle 4,000 markkaa sekä jälkimäiselle 1,500 markkaa ⁸⁾;

Avustus työlaitoksille naisia ja miehiä sekä nuorukaisia varten.

Hermannin kansanlastentarhalle 1,200 markan ⁹⁾ lisäavustuksen maksettavaksi etukäteen kaupunginkassasta ja sittemmin korvattavaksi aniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden tämän vuoden voittovaroista; sekä

Lisämääräraha Hermannin kansanlastentarhalle.

»Uudenmaan raittiuspiirin» johtokunnalle 3,000 markan ¹⁰⁾ määrärahan raittiustyön edistämiseksi, joka samoin oli kaupunginkassasta maksettava ja vastedes korvattava yllämainituista voittovaroista.

Määräraha Uudenmaan raittiuspiirille.

Se meno- ja tuloarvio vuodelle 1906, jonka Valtuusto vahvisti ¹¹⁾, osoitti verratessa lähinnä edellisen vuoden kulunkiarvioon seuraavat loppusummat:

Meno- ja tuloarvio vuodelle 1906.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 63 2 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 24. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 281 7 p. jouluk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 45. — ⁵⁾ S:n s:n 9 p. toukok. § 27. — ⁶⁾ S:n s:n 9 p. toukok. § 28. — ⁷⁾ S:n s:n 17 p. tammik. § 17. — ⁸⁾ S:n s:n 19 p. syysk. § 49. — ⁹⁾ S:n s:n 28 p. marrask. § 23. — ¹⁰⁾ S:n s:n 28 p. marrask. § 28. — ¹¹⁾ Rhkn kirj. N:o 258 26 p. lokak. (Valt. pain. asiak. N:o 26), Valt. pain. asiak. N:ot 29, 33 ja 35, sekä Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 1.

<i>Menot:</i>		1906	1905
I. Kaupungin velat	<i>Smk.</i>	1,023,587: 50	1,029,942: 50
II. Kaupungin virastot	»	240,303: 33	227,520: —
III. Kunnallishallinto	»	290,390: —	277,285: —
IV. Katu- ja laiturivalaistus	»	250,089: 30	239,576: —
V. Palolaitos	»	137,635: —	118,230: —
VI. Poliisilaitos	»	251,999: 28	245,414: 28
VII. Terveys- ja sairashoito	»	419,395: 50	379,123: —
VIII. Vaivaishoito	»	394,240: —	340,200: —
IX. Opetuslaitos	»	1,210,609: 78	1,088,799: —
X. Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset	»	285,125: 21	246,823: 08
XI. Vesijohto	»	362,150: —	406,500: —
XII. Kauppahallit	»	14,900: —	14,900: —
Kaupungin maatilukset	»	—	7,400: —
XIII. Yleiset työt	»	1,359,938: 14	1,537,950: —
XIV. Eläkkeet	»	22,290: 67	13,690: 67
XV. Sekalaiset menot	»	322,095: 60	177,793: 20
Yhteensä <i>Smk.</i>		6,584,749: 31	6,351,146: 73

<i>Tulot:</i>		1906	1906
Laskettu käytettävä säästö	<i>Smk.</i>	650,000: —	750,00: —
I. Korot	»	410,500: —	389,000: —
II. Tonttilunastukset	»	250,000: —	200,000: —
III. Tulot kaupungin kiinteistöistä	»	423,200: —	428,600: —
IV. Tonttiverot	»	3,000: —	2,800: —
V. Tuloa tuottavat oikeudet	»	988,900: —	954,800: —
VI. Sekalaiset tulot	»	470,553: —	351,123: 12
VII. Valtioavut	»	270,188: —	253,054: 66
VIII. Vesijohto	»	624,850: —	582,850: —
IX. Valaistuslaitos	»	89,500: —	170,200: —
X. Lainat	»	167,000: —	356,050: —
XI. Taksoitus	»	2,237,058: 31	1,912,668: 95
Yhteensä <i>Smk.</i>		6,584,749: 31	6,351,146: 73

Vuosien 1905 ja 1906 meno- ja tuloarvioiden eroavaisuuksien selitykseksi esitettäköön tässä yllämainitun lisäksi ¹⁾, ensin menoihin nähden seuraavaa:

Sittenkun 1905 vuoden menosäännössä ensinnä merkitty Viertotie-obligatsioonilaina oli vuoden kuluessa täydelleen suoritettu, jäi se pois seuraavan vuoden kulunkiarviosta; muiden obligatsioonilainain kuoletukset merkittiin täysin yhtäpitävästi vahvistettujen kuoletussuunnitelmien ja lainasopimusten määräysten kanssa. Lisäksi merkittiin arvioerä »mahdollinen kurssitappio arvotuista, kaupunginrahastossa olevista obligatio-neista», jotka kuuluvat 1876 vuoden vesijohtolainaan, korotetuksi 900 markaksi ensistä 500 markkaa vastaan, siihen nähden että kaupungin ylikurssiin lunastamat obligatsioonit voisivat tulla arvotuiksi ja joutuisivat kirjoista poistettaviksi ainoastaan nimellisarvolla. Uusia talonkilehtiä varten sanottuun 1876 vuoden lainaan merkittiin arviolta 500 markkaa. Koska 1902 vuoden lainaa varten 1,500 markaksi otettu määräraha »provisioneiksi, kurssierotuksiksi y. m.» oli havaittu riittämättömäksi, korotettiin se 3,000 markaksi.

Kaupungin
velat.

Pääluokka II »Kaupungin virastot» osoittaa 1905 vuoden kulunkiarvioon verraten Smk 12,783: 33 menojen lisäyksen, ja jakantui tämä lisäys yksityisten alaosastojen kesken seuraavalla tavalla: »Maistraatti»-otsakkeen alle tuli oikeusneuvosmiehen palkankorotus kymmenen vuoden palveluksesta vuoden 2 kuudaudelle Smk 83: 33; Raastuvanoikeuden vuosi-rahansääntöön tuli 8,400 markan lisäys, joka riippui pääasiallisesti Valtuuston ennenmainitusta päätöksestä lokakuun 17 p:ltä, mikä koski Raastuvanoikeuden neljännen osaston ottamista varsinaiseen menosääntöön, josta aiheutui vanhempain oikeusneuvosmiesten luvun lisääminen kahdella ja nuorempain neuvosmiesten yhdellä, sekä rikosasiain pöytäkirjan notarioiden yhdellä, 3,000 markan palkalla. — Otsake »Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelusmiehet» sisältää palkankorotuksen viiden vuoden palveluksesta yhdelle kaupunginpalvelijalle, jonka ohessa kaksi ylimääräistä kaupunginpalvelijaa, jotka ovat palvelleet neljännessä osastossa, on otettu vakinaiseen menosääntöön. — Ulosotto-toimen menosääntö sisältää palkankorotuksen kahdelle ulosottoapulaiselle, toisen 10 vuoden ja toisen 5 vuoden palveluksesta, jonka ohessa toisen kaupunginvoudin esityksestä on lisäksi otettu yksi ulosottoapulainen lisään-

Kaupungin
virastot.

¹⁾ Katso edellä siv. 65 ja seur.

tyneesen työhön nähden verojen kannossa, mikä on aiheutunut Guntähden, Meilansin ja Grejuksen tilojen kaupunkiin yhdistämisestä; lisäksi otsakkeen alla tekee Smk 1,833: 33.

Kunnallis-
hallinto.

III:ssa pääluokassa »Kunnallishallinto» huomataan seuraavat muutokset: Valtuuston päätöksen mukaan joulukuun 12 p:ltä on Valtuuston kanslia-nimisen otsakkeen alla Valtuuston sihteerin palkka merkitty 6,000 markaksi entistä 3,600 markkaa vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa. — Rahatoimikamarin kulunkiarvio sisältää 200 markan korotuksen vahtimestarin palkkaan, jonka ohessa tämän otsakkeen alle on merkitty 2,000 markan arviomääräraha arvaamattomia menoja varten. — Rahatoimikonttorissa tulee nuoremmalle kaupunginkirjanpitäjälle korotus kymmenen vuoden palveluksesta koko vuodelta yhdeksän kuukauden sijaan tämän vuoden kulunkiarviossa. Edelleen on määrärahaa viikkotilitysten toimittamiseksi työmailla lisätty 1,200 markasta 1,800 markkaan, mikä lisäksi tulee toisen nuoremman kaupunginkirjanpitäjän palkkioksi. Määrärahat apulaisten palkkaamiseksi ja verolippujen kantamista varten ovat koroitettut vastaavasti 800 ja 200 markalla. Myöskin tarverahojen määräraha, joka oli osoittautunut riittämättömäksi, sittenkun tilinpäätöksen yhteenvedoa oli alettu julaista myöskin saksan- ja ranskan kielillä, koroitettiin 500 markalla 4,500 markaksi. — Liikennekonttorin vuosirahansääntö osoittaa 780 markan lisäyksen, kun nimittäin kirjanpitäjälle on myönnetty 600 markan mieskohtainen palkanlisäys sekä Konttorin rahastonhoitajalle tulee maaliskuun 1 p:stä 180 markan palkankorotus kymmenen vuoden palveluksesta. — Satamakonttorin menoissa ovat satamakapteenin ja satamakonttorinkirjanpitäjän ylöskantoprosentit merkityt lasketun, tulopuolelle otetun satamaveronkannon mukaan. Satamakonttorin kirjanpitäjän palkankorotus viiden vuoden palveluksesta on kuolemantapauksen vuoksi jäänyt pois, jotavastoin Sörnäisten satamakonstaapelin palkka on korotettu 800 markasta 100 markalla. Satamakapteenin esityksestä otettiin 4,000 markan määräraha moottorivenheen ostamista varten Satamakonttorin käytettäväksi; höyrypurennvuokraksi ja moottorivenheen käyttökustannuksiksi on merkitty yhteinen 500 markan arviomääräraha. Lisäys kuluvan vuoden kulunkiarviosta tekee koko otsaketta kohti 3,850 markkaa. — Rakennuskonttorin ja Puutarhalautakunnan vuosirahansääntöt esiintyvät muuttumattomina. — Otsakkeen »Erityiset lautakunnat» alla on 400 markan korotettu palkkio Holhouslautakunnan sihteerille sekä 1,200 markasta 1,500 markkaan korotetut palkkiot Kunnan työnvälitys-

toimiston molemmille apulaisille. Muiden lautakuntain vuosirahansäännöt ovat muuttumattomina.

Palolaitoksen menosääntöä (pääluokka V) on lisätty 19,405 markalla. Tämän on aiheuttanut pääasiallisesti Palotoimikunnan ehdottama, Raha-toimikamarin hylkäämä, mutta Maistraatin puoltama vakinaisen palokunnan alipäällystölle ja miehistölle tulevan palkan lisäys, sekä lisäys muonapidon määrärahaan. Mainitusta ehdotuksesta aiheutunut korotus tekee kaikkiaan 17,222 markkaa. Palotallin määrärahaa on kohonneen heinäinhintaan nähden lisätty 570 markalla sekä valaistuksen määrärahaa 300 markalla. Kalusto-niminen otsake sisältää 700 markan määrärahan hevosen ostamista varten, 4,500 markkaa, jolla oli hankittava 400 metriä kumilla liimattua pumpulilettoa y. m. sekä 500 markkaa sekalaisia palotelegrafiverkon tarpeita varten.

Palolaitos.

Se raha-avustus, jolla kunta voimassa olevain asetusten mukaan on velvollinen ottamaan osaa poliisin ylläpitoon, on niinkuin tämänkin vuoden kulunkiarviossa 198,034 markkaa 28 penniä. Virkahouneustot-nimisen otsakkeen alla on 4:n poliisiaseman vuokramaksu korotettu 385 markalla 1,885 markaksi, jonka ohessa Guntähden tilan kaupunkiin yhdistämisestä 1906 vuoden alusta uusi poliisiasema Hermanninkaupunkia varten on katsottu välttämättömäksi ja 1,000 markan arviomääräraha sentähden otettu huoneuston vuokraamista varten mainitulle asemalle. Määrärahaa polttopuita varten on korotettu 200 markalla. Sekalaisia-nimisen otsikon alla on uutena eränä yllämainitun 4:n poliisiaseman uuden huoneuston sisustamista varten 5,000 markkaa. Lisäys koko pääluokkaa kohti tekee 6,585 markkaa.

Poliisilaitos.

Terveys- ja sairashoidon menosääntö nousee 419,395 markkaan 50 penniin 379,123 markkaa vastaan kuluva vuoden kulunkiarviossa. Muutokset eri otsakkeiden alla ovat seuraavat: Terveyshoitolautakunta-nimisen otsikon alla huomataan sihteerin palkka korotettuna 2,000 markan eränä 1,600 markkaa vastaan, minkä ohessa Lautakunnan tarverahat ovat koroitettut 5,000 markasta 6,800 markaksi. Lääkäri- ja sairaanhoito-henkilökunnan menoissa otettiin ensimmäisen kaupunginlääkärin palkka, viran hoitajalle 10 vuoden palveluksesta tulevaan palkkionkorotukseen nähden, 12,000 markaksi. Lääkäripäivystystä varten sunnuntaisin on otettu 500 markkaa 240 markan asemesta, koska viimeainittu määräraha on osoittautunut riittämättömäksi. — Marian sairaalan menosääntö osoittaa erinäisiä muutoksia eri osastoissa. Niinpä on ei-epideemisten

Terveys- ja
sairashoito.

tautien osastoon otettu Valtuuston lokakuun 17 p:nä hyväksymä 300 markan erä sijaisen palkkaamiseksi alilääkärille hänen virkalomansa ajaksi, sekä ylimääräisen amanuenssin palkkaamiseksi arviolta 9 kuukauden ajaksi 900 markkaa. Kulkutautien osasto sisältää kuudennen siivoojattaren 180 markan palkalla. Kaluston kunnossapitoerää sisätautis-kirurgisella osastolla on korotettu 1,000 markalla liinavaraston täydentämiseksi. Talousosaston menosäännössä on 4 palvelijattaren palkkaerää korotettu 720 markasta 864 markkaan, koska mainittujen palvelijatarten kuukausipalkkaa on lisätty 15 markasta 18 markkaan. Henkilökunnan lisäys yllämainitulla ylimääräisellä amanuenssilla sekä siivoojattarilla on aiheuttanut määrärahan korotuksen henkilökunnan ruuasta 401 markalla 50 pennillä. Valtuuston ennenmainitun päätöksen mukaan toukokuun 9 p:ltä ovat Grejuksen keuhkotautisairaalan menot merkityt kaikkiaan 32,000 markaksi. Poliklinikat-nimisen otsikon alla on Kallion lastenpoliklinikan määräraha korotettu 2,500 markasta 3,300 markkaan, sekä poliklinisen silmäosaston määräraha 1,800 markasta 2,500 markkaan. Lisäksi on Terveyshoitolautakunnan esityksestä Hermannikaupungin lapsenpäästölaitoksen määräraha korotettu 3,500 markasta 1905 vuoden kulunkiarviossa 8,000 markaksi, joka jakantuu ylläpitokustannusten, lääkärinpalkkion, sisustustöiden y. m. kesken. — Marian sairaalan tuberkuloosipoliklinikan määrärahaa on samoin korotettu 2,000 markalla 10,000 markaksi. — Terveyspoliisi-niminen osasto sisältää neljännen tarkastusmiehen palkan 2,000 markkaa, kolmen jo ennestään olevan lisäksi, sekä viimeainittujen virkailijain matkakustannuksiksi 500 markkaa, jonka ohessa arviomääräraha kotien desinfioimiseen on korotettu 1,000 markalla 3,000 markaksi. — Tarkastustoimiston menosäännössä ei ole tapahtunut mitään muutoksia. — Laboratorion terveydellisiä tutkimuksia varten menosääntöön on otettu uusi 1,500 markan erä näytteenottajan palkaksi.

Vaivaishoito.

VIII pääluokka »Vaivaishoito» osoittaa 54,040 markan lisäyksen. Eri otsikkojen alla huomataan seuraavaa: Vaivaishoitohallituksen menosääntö sisältää erän »palkkio tarkastusmiehille ja vakinaisille asiamiehille maaseudulla» vähentyneenä 6,000 markaksi 7,700 markkaa vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa. — Menot »Vaivaistalosta ja sen yhteydessä olevista laitoksista» nousevat yhteensä 172,640 markkaan 141,600 markkaa vastaan kuluvan vuoden menosäännössä, ja on tämä melkoinen lisäys pääasiallisesti riippuva vaivaistalon sairaalan laajentamisesta kahdella uudella paviljongilla. Vaivaistaloon on tullut lisäksi erinäisiä sairaanhoitajattaria

lisättyjen sairas-sijojen takia, minkä ohessa määrärahat vaatetukseen, ruokaan, lääkkeisiin, kalustoon, polttopuihin ja valaistukseen sekä sekalaisiin menoihin ovat lisääntyneet kaikkiaan 14,800 markalla. Vaivaistalon korjauskustannukset ovat otetut 3,300 markaksi 4,400 markkaa vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa. — Koska työlaitoksen tarveaineiden määräraha on osoittautunut riittämättömäksi, on se korotettu 5,000 markasta 6,000 markaksi, minkä ohessa uutteruusrahojen määräraha on myöskin korotettu 200 markalla; korjauskustannukset ovat otetut 1,400 markaksi. — Vaivaistalon houruinhoitolaitoksen menosääntö sisältää lisäksi kolmen mies- ja yhtä monen naishoitajan palkan vastaavasti 720 markkaa ja 600 markkaa kullekin. Uuden houruinhoito-paviljongin perustaminen on lisäksi tehnyt välttämättömäksi arviomäärärahan lisäyksen vaatetuksesta, ruuasta, lääkkeitä, kalustosta, polttopuista ja valaistuksesta sekä sekalaisista kustannuksista yhteensä 8,100 markalla. Korjaustyöt ovat merkityt 3,500 markaksi 500 markkaa vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa. — Otsikko »Apurahoja ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten» sisältää kaupunkiin ja maaseudulle hoidettavaksi annettuja varten 55,000 markan arviomäärärahan 70,000 markkaa vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa, mutta eroitus 15,000 markkaa on viety mielenvikaisten henkilöiden hoitokustannuserään, joka vieläkin lisääntyen on otettu 40,000 markaksi 22,000 markkaa vastaan. — Kaupungin laajentamisen vuoksi Guntähden y. m. tiloilla, ovat määrarahat sairas-hoitoa, suoranaisia apurahoja sekä lääkkeitä varten lisätyt vastaavasti 2,000, 15,000 ja 3,000 markalla. — Otsikko »Sekalaisia menoja» on kasvanut 4,000 markasta 1,700 markalla.

IX pääluokassa »Opetuslaitos» huomataan seuraavaa: Merikoulun määräraha on otettu muuttamattomana 3,600 markan suuruisena. Osastossa »käsityöläiskoulut» huomataan määrarahassa korkeampia käsityöläiskouluja varten 4,292 markan lisäys, aiheutuneena varsin tuntuvasti lisääntyneestä oppilasluvusta, joka on tehnyt välttämättömäksi myöskin opettajavoimien lisäyksen. Samoin on alempien käsityöläiskoulujen määrärahaa lisätty 3,076 markalla. Näitä määrarahakysymyksiä käsiteltäessä päätti Valtuusto hyväksyä Kulunkiarviovaliokunnan ehdotuksen erityisen valiokunnan asettamisesta käsittelemään kysymystä korkeamman käsityöläiskoulun mahdollisesta eroittamisesta keskuskoulusta taideteollisuutta varten. — Valmistavan poikain ammattikoulun menosääntö sisältää 4,000 markan suuruisen vuokraeran 2,000 markkaa vastaan tämän vuoden ku-

Opetuslaitos.

lunkiarviossa, minkä ohessa huomataan Valtuuston myöntämä 917 markan 28 pennin sijaispalkkio 8 kuukaudelta. Vuoden 1906 alussa kaikilla luokilla toimintansa aloittava tyttöjen ammattikoulu osoittaa 43,528 markan 66 pennin suuruisen menosäännön, johon sisältyy 1,100 markalla lisätty määräraha sekalaisia menoja varten sekä 3,875 markan 66 pennin lisämääräraha sisustusta varten tämän vuoden kulunkiarvioon otetun 5,000 markan suuruisen määrärahan lisäksi. — Määrärahat kauppaopistoja varten ovat otetut muuttumattomina erinä, vastaavasti 9,000 ja 6,000 markkaa.

Kansakoulujen menosääntöä, joka päättyy 890,118 markan 50 pennin kokonaissummaan, on korotettu kaikkiaan 91,161 markalla. Tästä tulee palkkojen osalle 33,870 markkaa, ja huomattava on tässä, että joukko opettajia ja opettajattaria tulee nauttimaan palkankorotusta, että 2 uutta opettaja- ja 9 opettajatarpaikkaa on lisääntyneen oppilasluvun vuoksi tullut lisää, että erinäisten apulaisopettajien ottaminen on katsottu tarpeelliseksi; lisäksi huomataan ennen mainittu 1,600 markan määräraha erityistä raittiusopetusta varten sekä palkankorotuksia koulujen vahtimestareille. »Muiden kustannusten» osalle tulee 57,291 markan lisäys ja ovat mainittavimmat korotukset siinä seuraavat: kanslia- ja kouluhuoneustojen vuokriin 5,000 markkaa, määrärahat opetustarpeita, käsitöiden ja koulukeitteiden tarveaineita sekä uusia kouluhuonekaluja ja vanhojen korjausta varten vastaavasti 2,000: —, 2,000: — ja 1,000 markalla; määrärahaa vaatetusapua varten on lisätty 6,000 markalla. Koulutalojen ja huoneustojen kunnossapidon ja korjauksen määräraha on otettu 30,903 markaksi 50 penniksi 24,000 markkaa vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa. — Valtuuston päätöksen mukaan on otettu 1,200 markan määräraha kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitystä varten, sekä 1,500 markkaa Viaporissa asuvain lasten käyttämiseksi kaupungin kansakouluissa. — Huonekalujen hankkimiseksi Töölön uuteen kansakoulutaloon on otettu 24,400 markan erä. Tämän lisäksi havaitaan pienempiä lisäyksiä erinäisissä muissa meno-erissä.

Tylsämielisten lasten kasvatulaitoksen määräraha on muuttumaton, 4,500 markkaa, jota vastoin pahantapaisten lasten turvakodit osoittavat yhteensä 14,999 markan 17 pennin lisäyksen, joka aiheutuu siitä, että melkein kaikkien jo olevain laitosten määrärahat ovat lisääntyneet, ja että Kasvatustalokunnan esityksestä on tullut lisää kaksi uutta, nimittäin yksi Sammattiin ja yksi Sipoosen yhteensä 8,585 markan määrärahalla sekä kolmas, tytöille aijottu, 5,365 markan 84 pennin erällä, johon sisältyy ylläpito

vuoden viitenä kuukautena. Määräraha yksityisten hoidettaviksi annetuista on sitävastoin vähentynyt 10,000 markasta 6,000 markkaan. — Otsikko »Kansakirjastot ja lukusalit» osoittaa 5,670 markan lisäyksen, ja on se aiheutunut pääkirjaston ylimääräisen amanuenssintoimen muodostamisesta vakinaiseksi toiseksi amanuenssinviraksi; että yhden siivoojattaren palkkaa on lisätty ja että Sörnäisten haaraosastoon on otettu lisäksi ylimääräinen amanuenssi. Edelleen sisältää menosääntö satunnaisen määrärahan kirjahyllyjen, huonekalujen y. m. hankkimiseksi, sekä erän ylimääräisten apulaisten kustantamiseksi kirjastoa aukipidettäessä kesän aikana kuusi päivää viikossa kolmen päivän asemesta. — Otsikon alla »Muut kansanvalistustarkotukset» havaitaan teaterien ja Helsingin Filharmonisen seuran määrärahat muuttumattomina erinä, jota vastoin Helsingin Torvisoittokunnan määrärahaa on korotettu 2,000 markalla 8,000 markasta. Kunnan järjestämän työväenopetuksen määräraha, joka tämän vuoden kulunkiarviossa on otettu 6,000 markaksi, on nyt jäänyt pois, koska tarkoitukseen on anniskeluyhtiöiden voittovaroista varattu tarpeellinen määrä.

X pääluokassa »Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset» huomataan, että menot kyydinpidosta ovat uuden urakkasopimuksen nojalla vähentyneet 1,950 markasta 1,800 markaksi. Majoituskustannukset ovat Majoituslautakunnan ehdotuksen mukaan otetut 275,270 markaksi 25 penniksi 236,818 markkaa 12 penniä vastaan tämän vuoden menoarviossa. — Majoituslautakunnan menosääntö on muuttumaton.

Kaupungille
kuuluvat
yleiset rasi-
tukset.

XI pääluokan »Vesijohdon» menosääntö sisältää paitsi aikaisemmin mainittuja menoja vesijohdon laajentamisesta ja ylläpidosta y. m. »Halinto ja käyttö»-nimisen otsikon alla ainoastaan pienempiä korotuksia; niinpä on vesijohtokonttorin huoneuston vuokra otettu 2,500 markaksi 2,000 markkaa vastaan ja työmestarille on myönnetty mieskohtaista palkanlisäystä 200 markkaa.

Vesijohto.

XII pääluokassa »Kauppahallit» ei ilmene mitään poikkeusta 1905 vuoden kulunkiarviosta.

Kauppahallit.

Sittenkun Gumtähden, Meilansin ja Grejuksen tilat 1906 vuoden alusta ovat yhdistetyt kaupunkiin, on kulunkiarviosta jätetty pois edellisten vuosien menosäännöissä oleva pääluokka »Kaupungin maatilat» ja mainittujen tilojen kustannukset ovat merkityt pääluokkaan »Sekalaisia menoja».

Eläkkeet.

Eläkkeennauttijoista ovat entinen vanginvartija Jakob Stark, entinen palolaitoksen järjestysmies I. Rönneberg ja entinen vaivaishoidon kait-sijanainen Emilia Grönstrand kuolleet, jonka tähden heille pannut eläkkeet yhteensä 880 markkaa ovat jääneet pois. Entisen realikoulunvahtimestari F. M. Lindqvistin eläke on Valtuuston päätöksen mukaan kesäkuun 6 p:ltä lisätty 150 markalla. Edelleen huomataan vuoden kuluessa myönnetyt eläkkeet: opettajatar M. Hertzille 1,000 markkaa; rakennusmestarinleski A. M. Nyholmille lapsineen 300 markkaa; siivoojatar K. C. Sundmarkille 300 markkaa; satamakonttorinkirjanpitäjänleskelle K. Hjeltille samoin 300 markkaa; entiselle kunnallispormestari E. Öhmanille 7,000 markkaa, järjestysmiehenleski K. V. Rönnebergille 200 markkaa, sekä siivoojatar H. K. Lindgrenille 230 markkaa. Pääluokan loppusumma tekee 22,290 markkaa 67 penniä.

Sekalaiset menot.

XV pääluokassa »Sekalaiset menot» huomataan lisäätulleet määrärahat 3,000 markkaa savun tarkastuksesta Terveystalotautakunnan käytettäväksi, sekä kustannukset Gumbtähdestä, Meilansista, ja Grejuksesta 7,000 markkaa, jonka ohessa erä vahingonkorvauksesta ruumiinvamman saaneille työmiehille on otettu 345 markaksi 60 penniksi 43 markkaa 20 penniä vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa. Arvaamattomiin menoihin Valtuuston määräyksen mukaan on otettu 200,000 markkaa 70,000 markkaa vastaan.

Tulot.

Kulunkiarvion tulopuoleen nähden esitettäköön tässä seuraavaa:

Edellisen vuoden käytettävänä oleva säästö on merkitty 650,000 markaksi eli 100,000 markkaa pienemmäksi kuin lähinnä edellisenä vuotena.

Korot.

I tulo-otsikon »Korot» alla on erä »korot Viertotie-obligatsioneista jäänyt pois, koska tämä obligatsioonilaina on täydelleen suoritettu. — Lähipitäen tämän vuoden olosuhteiden mukaan on korko tonttilunastuksista otettu arviolta 160,000 markaksi, eli 20 markkaa suuremmaksi kuin tämän vuoden kulunkiarviossa. — Korko lahjoitusrahastoista, joiden korot lankeavat kaupungille, on todellisten olojen pohjalla alennettu 13,500 markaksi, jota vastoin korkoerä valaistuslaitoksen ennakkomaksuista on mainitun laitoksen Hallituksen ehdotuksen mukaan korotettu 6,000 markasta 12,000 markkaan.

Tonttilunastukset.

Laskettuna tulona tonttien lunastuksesta on otettu 250,000 markkaa eli 50,000 markkaa enemmän kuin edellisessä kulunkiarviossa.

Kaupungin kiinteä omaisuus.

III tulo-otsikon alla »Kaupungin kiinteä omaisuus» on tuloerä »vuokria rakennuksista ja tiloista» Gumbtähden y. m. tilojen kaupunkiin yhdistä-

misen johdosta korotettu 163,000 markasta tämän vuoden kulunkiarviossa 188,400 markaksi. Vuokra huoneustoista Sofiankadun N:ossa 3 ja samoin Vuorimiehenkadun N:ossa 6 on vähentynyt vastaavilla 200: — ja 100 markalla sekä Kalavedenmaksut 100 markalla. Sitävastoin on tuloerää »satunnaiset sekä paikkain vuokrat» voitu koroittaa 20,000 markasta 25,000 markkaan. — Yllä viitattujen seikkain vuoksi on otsakkeen »Kaupungin maatilat» alla ainoastaan vuokra Reimarsin tilasta muuttumatonna 150 markan eränä.

Tuloerää pääotsakkeella IV Tonttiverot on korotettu tosiolojen perusteella 200 markalla 3,000 markaksi. Tonttiverot.

Liikennekonttorissa toimitettujen laskujen mukaan ovat pääotsikolla V Tuloatuottavat oikeudet erät »tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrättyiltä tavaroilta» ja »liikennemaksut» koroitetut vastaavilla 10,000: — ja 20,000 markalla eli 220,000: — ja 490,000 markaksi, jota vastoin erä »tuulaaki Helsinkiin meritse tulevilta, sisämaan kaupunkeihin määrättyiltä tavaroilta» esiintyy muuttumattomana 8,000 markan eränä. — Satamakonttorin ehdotuksesta on erää »satamamaksut» lisätty 3,000 markalla ja sisältyy niinmuodoin 208,000 markkana. — Samoin ovat erät »silta-maksut» sekä »ulkomaalaisten maksut ruokatavarain myynnistä aluksesta» korotetut vastaavilla 1,000: — ja 2,000 markalla, jotavastoin »punnitsemismaksut» ovat alennetut 100 markalla. Koko pääotsikon lisäys tekee niinmuodoin 34,100 markkaa. Tuloa tuottavat oikeudet.

Terveyshoitolautakunnan ehdotuksen mukaan on tuloerää desin-fisioimisesta kodeissa korotettu 200 markalla. Samoin on laskettu tulo vaivaistalon työlaitoksesta otettu 1,000 markkaa korkeammaksi kuin edellisessä kulunkiarviossa. Tulot kirjalainoista ovat Kansankirjaston Hallituksen ehdotuksesta korotetut 500 markalla ja Työnvälitystoimiston tulot 25 markalla. Tämän pääotsikon alle on lisäksi merkitty valtiolaitoksen 75,000 markan suuruinen avustus tasoitustöitä ja viemärijohtoja varten museotontin viereisillä kaduilla Fjälldalissa, 700 markan suuruinen apumaksu Kirurgisen sairaalan tontilla olevain istutusten kunnossapitoon, sekä Majoituslautakunnan laskema 269,264 markan suuruinen korvaus kruunulta majoituskustannuksista. Koko pääotsikon kokonaissumma tekee 470,553 markkaa 351,123 markkaa 12 penniä vastaan edellisessä kulunkiarviossa. Sekalaiset tulot

Keisarillisen Senaatin lisättyä kansakoulujen valtioavustusta 19,000 markalla, on mainittu erä kulunkiarviossa merkitty 203,000 markaksi. Valtioavut.

- Apumaksu valmistavalle poikain ammattikoululle on otettu 17,650 markaksi 19,516 markkaa 66 penniä vastaan tämän vuoden kulunkiarviossa
- Vesijohto. Tulot vesijohdosta ovat lisääntyneet, vesimaksut 40,000 markalla ja vesimittarivuokrat 2,000 markalla. Muut erät ovat muuttumattomina
- Valaistuslaitos. Kaasutehtaan käytettävänä oleva voitto on merkitty 89,500 markaksi 170,200 markkaa vastaan lähinnä edellisenä vuotena.
- Lainat. Sen perustuksella mitä aikaisemmin on vahvistettu 1902 vuoden obligatsioonilainan käyttämisestä on otsikolla »Lainat» otettu tulona kaikki XI meno-otsikon alla lasketut kustannukset vesijohtoverkon laajennuksesta ja vesimittarien ostamisesta.
- Taksoitus. Vahvistetun meno- ja tuloarvioehdotuksen nojalla päätti Valtuusto vahvistaa sen määrän, joka vuonna 1906 oli kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoitettava, 2,237,058 markaksi 31 penniksi eli 324,389 markkaa 36 penniä suuremmaksi kuin vuonna 1905.

c) Erinäisiä muita Valtuuston käsittelemiä asioita.

- Maistraatin toiminnan lakkaaminen. Sittenkun Maistraatin puheenjohtaja kirjeessään tammikuun 7 p:ltä oli Valtuustolle ilmoittanut että Maistraatin kaikki määrättyt jäsenet satuneesta syystä olivat eronneet viroistaan, jonka tähden ja kun yritykset korvata heitä toisilla sopivilla henkilöillä eivät olleet johtaneet mihinkään tulokseen, Maistraatti saman kuukauden 2 p:stä alkain oli lakannut toimimasta, päätti¹⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan lausua valittelunsa siitä, että läänin Kuvernööri toimenpiteittensä kautta oli saattanut Maistraatin siihen asemaan, että sen jäsenet olivat katsoneet olevan syytä luopua viroistaan, joten kaupunki nyt oli laillista hallitusta vailla, sekä valtuutti Rahatoimikamarin ynnä muut hallitukset ja lautakunnat toistaiseksi toimittamaan 1905 vuoden vahvistettuun kulunkiarvioon otettujen palkkain ja määrärahain maksamisia.
- Valtuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaali. Tammikuun 10 p:nä toimitetussa vaalissa valitsi²⁾ Valtuusto vuodeksi puheenjohtajakseen pankinjohtaja Alfred Norrménin sekä varapuheenjohtajakseen lääketieteen tohtori O. Heikelin. Tämän jälkeen saapui Maistraatin kautta läänin virkaatekevän Kuvernöörin kirje kesäkuun 3 p:ltä, jossa Kuvernööri ilmoitti Maistraatille, ettei hän ollut tahtonut vahvistaa

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. tammik. § 1. — ²⁾ S:n s:n 10 p. tammik. §§ 1 ja 2.

mainittua vaalia. Valmistusvaliokunnan lausunnon mukaan katsoi¹⁾ Valtuusto että, koska kysymyksenalainen vaali oli tapahtunut laillisessa järjestyksessä, virkaatekevä Kuvernöörin kirje ei aiheuttanut mitään toimenpidettä.

Sittenkun tammikuun 24 ja 25 p:nä kaupungissa oli tapahtunut vähäisempiä rauhattomuuksia, jotka poliisi oli hillinnyt, oli Valtuuston Valmistusvaliokunta käsitellyt kysymystä, aiheuttaisivatko mainitut levottomuudet ja poliisin niissä esiintyminen mitään toimenpidettä Valtuuston puolelta, ja oli valiokunta katsonut että kaupungin poliisi mainituissa tilaisuuksissa oli suuressa määrin osoittanut kykenemättömyyttään järjestyksen ylläpitämisessä sekä tarpeellisen maltin ja kohtuuden vaarinottamisessa, ja ehdotti valiokunta sentähden että Valtuusto Keisarilliseen Senaattiin lähetettävässä kirjeessä esittäisi:

Toimenpide
tammikuun 24
ja 25 p:n katu-
rauhattomuuk-
sien johdosta.

että Valtuusto, joka mitä vilpittömimmin valitti että toimeenpannut kansanmielenosoitukset olivat johtaneet vallattomuuksiin, jotka olivat aiheuttaneet kotirauhan häiriöitä ja yksityisen omaisuuden vahingoittamista, katsoi että poliisivalta oli osoittanut arveluttavaa kykenemättömyyttä vallattomuuden hyvällä tukahuttamisessa, mutta sittemmin ryhtynyt toimenpiteisiin, jotka törkeytensä kautta olivat olleet omiaan enemmän kiihoittamaan kuin rauhoittamaan kansanjoukkoa, jonka tähden Valtuusto anoi Keisarilliselta Senaatilta sen suuntaista toimenpidettä, että osittain ne poliisikunnan niin korkeammat kuin alemmatkin virkailijat, jotka olivat osoittautuneet kykenemättömiksi tyydyttävällä tavalla hoitamaan tointansa, korvattaisiin toisilla, kelvollisilla henkilöillä, jotka voisivat saavuttaa yleisön luottamuksen, osittain annettaisiin poliisikunnalle määräyksiä sopivamman menettelyn vaarinottamisesta tarpeettomia väentungoksia hajoittaessa kaupungissa. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi²⁾, mutta samalla Valtuusto päätti Keisarilliselle Senaatille lähetettävässä kirjeessä lisäksi huomauttaa:

että suureksi, jollei pääasiallisimmaksi osaksi poliisikuntaan kuuluvain henkilöiden puuttuva maan kielten tunteminen oleellisesti teki mainitun kunnan kykenemättömäksi järjestystä ylläpitämään täällä ja tarpeen tullen rauhallisesti hajoittamaan väentungoksia;

että poliisin nykyisessä kokoonpanossa eivät komisariot, ylikonstaapelit eivätkä konstaapelitkaan vastanneet sitä vaatimusta joka

1) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 58. — 2) S:n s:n 31 p. tammik. § 13.

heille asetettiin Helsingin kaupungin poliisilaitosta varten joulukuun 15 p:nä 1897 annetun Keisarillisen asetuksen 25 §:ssä, eli että mainittujen virkailijain tulee »kunkin vartiopiirissään tarkoin tuntea väestön»;

että poliisin harjoittama raaka menettely tammikuun 25 p:n rauhattomuuksia ehkäistessä ei tehnyt mitään poikkeusta sen lähipitäen samallaisesta tavallisesta nykyisestä menettelytavasta, jota varsinkin on ollut tapana sovelluttaa henkilöihin nähden, joita on teljetty poliisikamariin, jossa tuon tuostakin on tapahtunut, että poliisi ilman minkäänlaista syytä on rääkännyt henkilöitä; sekä

että se seikka, että poliisi tammikuun 25 p:n katurauhattomuuksissa ilmeisesti ahdisti useita pakenevia henkilöitä, selvästi osoitti että poliisin käyttämä valta oli mennyt sille kuuluvan toimivallan yli epäjärjestyksiä ehkäistessään.

Tervehdyspuhe
herra Homénille.

Valtuuston helmikuun 22 p:n kokoukseen oli saapunut valtuusmies, professori Th. Homén, joka viime kesästä pitäin oli ollut Keisarikuntaan maanpakoon karkoitettuna, ja lausui Valtuuston puheenjohtaja tämän johdosta hänelle muutamia tervehdyssanoja¹⁾.

Adressi Kenraalikuvernöörille kaupungin poliisikunnan päällystössä koskevassa kysymyksessä.

Valtuustolle oli Valmistusvaliokunta, siihen nähden että kaupungin poliisikunta sen silloisen päällikön johdolla oli useita kertoja tehnyt itsensä syypääksi katurauhattomuuksien järjestämiseen, jotka olivat aiheuttaneet yksityisen omaisuuden vahingoittamista sekä muita törkeitä oikeudenloukkauksia, esittänyt että Valtuusto lähetystön kautta kääntyisi maan Kenraalikuvernöörin puoleen pyynnöllä että kaupungin poliisilaitoksen päälliköiksi nimitettäisiin kelpollisia, kansalaisten luottamusta nauttivia henkilöitä. Hyväksyen tämän esityksen valitsi²⁾ Valtuusto lähetystön jäseniksi puheenjohtajan herra Norrménin, varapuheenjohtajan herra Heikelin sekä herra Törngrenin, jonka ohessa päätettiin että mainittu Kenraalikuvernöörille jätettävä esitys tehtäisiin kirjallisesti, ja sai se seuraavan sananmuodon:

»Teidän Ylhäisyytenne. Helsingin kaupungin Valtuusmiehet ovat antaneet meidän tehtäväksemme esiintuoda Teidän Ylhäisyydellenne ne syvät huolet, joita pääkaupungin poliisilaitoksen nykyinen tila herättää Valtuustossa.

Kun poliisi edellisen kunnioitetun päällikkönsä, eversti Gordien johdolla oli kaikinpuolin tyydyttävällä ja kiitettävällä tavalla täyttänyt yhtä

¹⁾ Valt. pöytäk. 22 p. helmik. § 1. — ²⁾ Sen sam 9 p. toukok. § 1.

arkaluontoisen kuin vaikean tehtävänsä rikollisten tekojen estämisessä ja selville saamisessa sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä, on poliisi nykyisen johdon vallitessa kadottanut kaiken kunnioituksen sekä joutunut yleisön pilkan ja halveksumisen esineeksi. Poliisia syytetään törkeästä mielivallasta, raa'an väkivallan käyttämisestä silloin kun tämä ei millään tavalla ole ollut asianhaaran vaatima, sekä siitä että se käyttää vähemmän tunnollisesti poliisin ylläpitämiseksi myönnettyjä varoja, kykenemättömyydestä ehkäisemään ja saamaan selville mitä vaarallisinta laatua olevia rikoksia, ja mikä pöyristyttävintä, sitä syytetään katurauhottomuuksien järjestämisestä ja täytäntöönpanosta, jotka ovat muodostuneet arveluttaviksi vallattomuuksiksi ja oikeudenloukkauksiksi yksityisiä kohtaan. Nämä syytökset ovat todistetut lukuisten tosiasianojalla, joiden vakavaa ja paljastavaa luonnetta ei voida kieltää.

Kerta toisensa jälkeen ovat Kaupunginvaltuusmiehet katsoneet olevan syytä kääntyä Keisarillisen Senaatin puoleen huomauttamalla yllämainituista arveluttavista epäkohdista, mutta ilman näkyvää tulosta. Sitävastoin on kaikenmoisia palkinnoita runsain määrin jaettu poliisille, kehoittaen täten sitä kulkemaan samaa tietä kuin tähänkin asti. Että yleisötäten on katsonut entistä enemmän tulleen loukatuksi oikeudentunnossaan, on itsestään selvää.

Tila ei suinkaan ole käynyt siedettävämmäksi, sittenkun poliisin johto, vaikkakin väliaikaisesti, on uskottu henkilölle, jonka ominaisuudet ja edellinen toiminta saattavat hänet yleisön silmissä täydellisesti arvottomaksi edustamaan järjestysvaltaa.

Helsingin kaupunki avustaa melkoisella erällä poliisin ylläpitoa. Kaupungilla on oikeus vaatia että sen varoja käytetään kaupungin hyödyksi eikä sen ilmeiseksi vahingoksi.

Vakuutettuina siitä, että ainoa tehoisa keino parannuksen aikaansaamiseksi nykyiseen surulliseen tilaan, on pääkaupungin poliisikunnan päällikkyuden uskominen kelvolliselle ja yleisön kunnioitusta nauttivalle henkilölle, joka vapaasti saa ehdottaa hänen luottamustaan nauttivat avustajansa, rohkenevat Kaupunginvaltuusmiehet kääntyä Teidän Ylhäisyytenne puoleen, jolle kuuluu pääkaupungin poliisimestarin virastaan eroittaminen ja nimittäminen, pyynnöllä että Teidän Ylhäisyytenne tahtoisi hyväntahtoisesti käyttää valtaansa niin, että tämä tärkeä kysymys ratkaistaisiin tavalla, joka voi tyydyttää yhteiskunnan oikeutettuja vaatimuksia».

Kesäkuun 6 p:n kokouksessa¹⁾ ilmoitti Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja että Kenraalikuvernööri adressin luettua oli luvannut lähetystölle ottaa huomioon siinä esitetyt toivomukset ja näkökohdat sekä koettavansa nimittää pääkaupungille uuden poliisimestarin, mikä ei kuitenkaan ollut muka varsin helppoa, koska kaikki ne pätevät henkilöt, joiden puoleen Kenraalikuvernööri oli kääntynyt tiedustelulla tässä suhteessa, olivat antaneet kieltävän vastauksen. — Tämä selonteko oli otettava Kaupunginvaltuuston pöytäkirjaan.

Ehdotus läänin
kuvernöörin
virkaa koske-
vasta alamai-
sesta adressista.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle oli Sipoon kunnan kuntakokouksesta saapunut kirje, jossa, huomauttamalla sitä epätyytyttävää tapaa, jolla läänin hallitusta vuosien kuluessa oli hoidettu, mikä seikka ensi sijassa riippui siitä, ettei läänin kuvernöörinviran hoitajana ollut kotimainen kelvollinen mies, tehtiin se ehdotus, että läänin kunnat Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen osoitetussa alamaaisessa adressissa anoisivat suomalaisen miehen nimittämistä mainittuun virkaan. Tätä kirjettä Kaupunginvaltuustolle esitellessä²⁾ Valtuusto antaa Valmistusvaliokunnan toimeksi lähemmin valmistaa asiaa ja antaa siitä ehdotuksen Valtuustolle.

Kysymys lait-
tomain olojen
poistamisesta.

Lokakuun 30 p:n kokouksessa ilmoitti puheenjohtaja, että kun työväestö samana päivänä Rautatientorilla pitämässään kokouksessa muutoksen saamiseksi parempaan päin maassa vallitseviin valtiollisiin oloihin oli julistanut yleisen lakon ja tämä lakko epäilemättä tulisi hyvin tuntuvasti vaikuttamaan pääkaupungin elämään, koska se koski sellaisiakin välttämättömiä tarpeita, joita tyydytti sähkö- ja kaasuväläistus sekä vesijohto, niin oli Valtuusto kokoonkutsuttu harkitsemaan niitä toimenpiteitä, joihin kaupungin puolelta olisi ryhdyttävä lakon aiheuttamaan asemaan nähden sekä mahdollisten epäjärjestysten ehkäisemiseksi että ensi sijassa niiden valtiollista laatua olevain epäkohtain poistamiseksi, jotka olivat olleet lakon aiheuttajina. Edelleen ilmoitettiin että kaupungin kaikki anniskelu- ja vähittäismyyntipaikat olivat kaupungin kunnallispormestarin toimesta tulleet toistaiseksi suljetuiksi. Seikkaperäisen keskustelun jälkeen valtiollisesta asemasta päättivät³⁾ Valtuusmiehet lausua tyytyväisyytensä Maistraatin mainittujen anniskelu- ja vähittäismyyntipaikkain sulkemista koskevasta toimenpiteestä, mutta olla toistaiseksi mitään lausumatta lakon laajuudesta. Koska keskustelun kuluessa oli tehty ehdotus, että yleisesti välttämättömiksi katsottujen valtiopäiväin kokoonkutsumisvaatimuksen

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. 1 § — ²⁾ S:n s:n 17 p. lokak. § 25. — ³⁾ S:n s:n 30 p. lokak. § 1.

yhteydessä lausuttaisiin myöskin, minkälaisen uudistusten toteuttamista varten tämä kutsumus olisi annettava, päätti Valtuusto valtiollisiin oloihin katsoen ja toivossa saada muutosta parempaan päin näissä oloissa ilmaista myötätuntoisuutensa alkanutta lakkoa kohtaan sekä lausua että välttämättömänä edellytyksenä laillisuuden pikaiseksi palauttamiseksi kaikilla aloilla olisi se, että maan hallituksen nykyisten jäsenten sijaan nimitettäisiin miehiä, jotka nauttivat maan täydellistä luottamusta ja että valtiopäivät viipymättä kokoonkutsuttaisiin.

Kaupunginvaltuuston seuraavassa kokouksessa marraskuun 1 p:nä ilmoitti puheenjohtaja, esittäen ne suuret muutokset yleisessä tilassa, jotka sitten Valtuuston viime kokouksen olivat tapahtuneet, kun muun muassa maan hallituksen jäsenet kansalaisten tarmokkaiden vaatimusten johdosta olivat jättäneet erohakemuksensa, että näiden tapausten yhteydessä myöskin kaupungin poliisilaitos oli lakannut toimimasta, mutta että kansalaiset olivat kuitenkin pitäneet huolta, että uusi järjestysvalta oli astunut sen sijaan, ja että kaupungin entinen poliisimestari, eversti Ivar Gordie, oli ottanut muodostaakseen ylioppilaista, polyteknikoista ja järjestyneistä työmiehistä erityisen kunnan järjestyksen ylläpitämiseksi. Mutta koska voimassa olevan kunnallisasetuksen mukaan kunnan itsensä tulee pitää huolta järjestysasioistaan, oli Valtuuston otettava tämä asia käsiteltäväkseen. Puheenjohtaja ehdotti senvuoksi asian siten järjestettäväksi että översti Gordie väliaikaisesti määrättäisiin kaupungin järjestysvallan päälliköksi, ja että hänelle annettaisiin vapaus valita apulaisensa. — Tämän yhteydessä esitettiin työväen Keskuslakkokomitean Valtuustolle lähettämä kirjelmä, missä ilmoitettiin että komitea oli antanut alikapteeni Johan Kockin toimeksi kaupungin järjestyksen ylläpitämisen, ja lausuttiin että Valtuuston velvollisuus oli pikimmiten tätä tarkotusta varten antaa komitean käytettäväksi tarpeelliset varat. Översti Gordien, joka oli kokouksessa läsnä, tehtyä selkoa asemasta sekä selitettyä, että koska työväki ei näyttänyt haluavan häntä järjestysvallan päälliköksi, hän ei yksin voinut astua puheenalaiseen toimeen, päätti 1) Valtuusto asettaa viisijäsenisen komitean, jolle annettiin tehtäväksi koettaa saada aikaan niiden järjestöjen yhtenliittymistä, jotka oli perustettu mainitun kahden suojeluskunnan ylläpitämiseksi, sekä ryhtyä niihin toimenpiteisiin, jotka katsottiin tarpeen järjestyksen säilyttämiseksi, ja valittiin komitean jäseniksi Valtuuston puheen-

Järjestyksen
ylläpitämisen
”suurlakon”
aikana.

1) Valt. pöytäk. maarask. 1 p. § 1.

johtaja, herra Norrmén, herrat Öhman ja Perttilä sekä översti Gordie ja alikapteeni Kock. Lopuksi päätettiin osottaa Valtuuston käyttövaroista 10,000 markkaan asti nouseva summa sen järjestön käytettäväksi, joka mahdollisesti oli syntyvä komitean neuvotteluista.

Täten asetettu komitea julkaisi tämän jälkeen yleisölle näin kuuluvan kehotuksen:

»Kansalaiset. Päivän tapahtumain johdosta ilmoitetaan yleisölle, että kaupungin viranomaiset ovat ottaneet vastatakseen järjestyksen ylläpitämisestä kaupungissa, ja kehoitetaan yleisöä mitä hartaimmin:

antamaan tässä kaupungin hallitukselle apuansa;

kansankokousten välttämiseksi pysyttelemään kotonaan, paitsi milloin tarve vaatii;

välttämään pelkoa herättävään huhujen levittämistä;

välttämään kaikenlaatuksia epäjärjestyksiä sekä

osottamaan täyttä luottamusta kaupungin järjestysmiehille, jotka kantavat osittain valkosia, osittain punasia siteitä käsivarressa.»

Edelleen ryhtyi komitea keskusteluihin lakkokomitean kanssa järjestyksen ylläpitämisestä, josta lakkokomitea oli selittänyt täydelleen vastaavansa; ja olikin tähän asti mallikelpoista järjestystä ylläpidetty. Koska lakkokomitea ei kuitenkaan suostunut siihen, että alikapteeni Kock eroaisi järjestysvallan johdosta, tehtiin sellaisen sopimus, että kapteeni Kock edelleen jäisi päälliköksi, mutta että komitean jäsenet, eversti Gordie, sekä herrat Norrmén ja Öhman tarkastaisivat ja hyväksyisivät kaikki suoritettavat maksut. Näin sovitun asiain järjestelyn hyväksyi¹⁾ Valtuusto marraskuun 2 p:n a. p. kokouksessa.

Saman päivän i. p. kokouksessa lausui puheenjohtaja yleiseen tilaan nähden, ettei siinä ollut tapahtunut mitään muuta muutosta kuin että eräät lakkolaisryhmät olivat ottaneet huostaansa kaupungin sähkölennätinkonttorin ja että kenraalikuvernööri Obolenski oli jyrkästi vaatinut sen pikaista palauttamista asianomaisten haltuun. Erinäisten valtuusmiesten huomautettua, miten lakkolaiset olivat tehneet itsensä syypäiksi muuhunkin vallattomuuteen kun näet oli vaikeutettu elintarpeiden myyntiä, estetty matkustavaisia, myöskin ulkomaalaisia, kaupungista pois matkustamasta, ehkäisty tiedonantojen kaikkinaisen painattaminen muulta kuin työläistaholta y. m., ilmoitettiin Valtuustolle, että alikapteeni Kockin työtoverit olivat tehneet sen pyynnön että hän, ollen täydellisesti sopimaton

¹⁾ Valt. pöytäk. 2 p. marrask. a. p. § 1.

johtamaan järjestysvaltaa, poistettaisiin ja hänen sijaansa otettaisiin översti Gordie. Kokouksen vähäksi aikaa lykättyä, jotta edellämainittu komitea ja kunnallispuormestari voisivat poliisikamarissa ottaa selkoa sikäläisistä oloista, antoi Valtuusto översti Gordien toimeksi ottaa käsiinsä järjestysvallan johdon, mutta sittenkun tämä esittämillään syillä oli hyljännyt tämän tehtävän, päätti¹⁾ Valtuusto antaa järjestyskysymystä varten aikaisemmin asetetulle, herrain Janssonin ja Alkusen täydentämälle komitealle toimeksi koettaa saada aikaan sopimus työläisten lakkokomitean kanssa kysymyksenalaisessa asiassa.

Marraskuun 3 p:n kokouksessa ilmoitettiin²⁾ Valtuustolle järjestysvallan johtoa koskevasta kysymyksestä, että komitea oli keskustellut työläisten lakkokomitean kanssa, saavuttamatta kuitenkaan tällöin mitään käytännöllistä tulosta, koska lakkokomitea oli itsepintaisesti väittänyt että alikapteeni Kock nautti poliisin ainoana päällikkönä täyttä luottamusta. Valtuuston erinäisten jäsenten huomioitten johdosta, että, vaikka lakon alussa työläisten puolelta oli selitetty, ettei tultaisi harjoittamaan minkäänlaista ruokatavarain kaupan rajoittamista, järjestysvalta ei ollut ainoastaan määrännyt, että mainittua kauppaa saisi harjoittaa vain k:lo 8—11 a. p., vaan myöskin tänä aikana erinäisillä paikoin häirinnyt puheenalaista kauppaa, päätti Valtuusto järjestyskomiteansa kautta vaatia lakkokomitealta näiden epäkohtain korjaamista sekä enempään tällaisten tekojen estämistä.

Valtuuston kokouksessa marraskuun 4 p:nä a. p. esitti puheenjohtaja, että ulkonaista järjestystä tosin oli edelleen ylläpidetty, mutta että osa lakkolaisista oli alkanut ajaa lakon alkuperäiselle tarkoituserälle vieraita pyyteitä, jopa yhteiskuntaakumoavaakin laatua olevia tarkoituseriä, ja että alikapteeni Kockin johtama järjestysvalta oli silminnähtävästi liittynyt yhteiskuntaakumovaan ainekseen, mikä ilmeni painoksena levitetystä kehoituksesta »kansalaisille Helsingissä», joita kehoitettiin maanpäivänä kokoontumaan valitsemaan maalle väliaikaisen hallituksen. Tämän johdosta päätti³⁾ Valtuusto nimenomaan lausua paheksumisensa kumouksellisesta suunnasta, joka tätä nykyä oli ilmennyt lakkoliikkeessä, sekä antaa Valmistusvaliokunnan toimeksi, översti Gordien täydentämänä, ryhtyä Maistraatin kanssa yksissä neuvoihin toimenpiteisiin kaupungin järjestyksen ylläpitämiseksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. 2 p. marrask. i. p. § 1. — ²⁾ S:n s:n 3 p. marrask. a. p. § 1. — ³⁾ S:n s:n 4 p. marrask. a. p. § 1.

Samana päivänä iltapäivällä pidetyssä kokouksessa ilmoitti puheenjohtaja että aamupäivällä asetettu komitea oli yksissä neuvoin Maistraatin kanssa pitänyt huolta uuden järjestön muodostamisesta järjestyksen ylläpitämiseksi, mikä järjestö oli valmis alkamaan toimintansa, niin pian kuin nykyinen lakkaisi toimimasta; ja päätti¹⁾ Valtuusto antaa mainitun komitean toimeksi käsitellä edelleen kysymystä järjestyksen ylläpitämisestä kaupungissa.

Sittenkin antoi²⁾ puheenjohtaja marraskuun 6 p:n kokouksessa lähempiä tietoja siitä järjestöstä, joka oli tarkoitettu ottamaan kaupungin poliisihoidon huostaansa. Valmistusvaliokunta oli nimittäin ryhtynyt keskusteluihin kapteeni Gösta Theslöfin kanssa, joka oli ottanut järjestääksensä kaupungin vakinaisen poliisin, ja Maistraatti oli jo antanut hänelle määräyksen toimimaan kaupungin poliisimestarina. Toimenpiteisiin oli myöskin jo ryhdytty miehistön hankkimiseksi uuteen poliisikuntaan. Poliisin vastainen järjestäminen tulisi riippumaan niistä määräyksistä, joita Valtuuston erittäin asettama³⁾ komitea tulisi laatimaan, mutta toistaiseksi täytyisi vanhoja määräyksiä pääasiassa noudattaa.

Marraskuun 7 p:n kokouksessa klo 11 a. p. ilmoitettiin että lakon lopettamisen vuoksi alikapteeni Kockin johtama järjestysvalta tulisi samana päivänä klo 12 päivällä lopettamaan toimintansa sekä jättämään poliisikamarin poliisimestarinviran sen varsinaiselle hoitajalle, överstiluutnantti M. af Enehjelmille, jonka jälkeen tämä kohta eroaisi sekä jättäisi vuorostaan poliisilaitoksen kaupungin Maistraatille. Järjestyksen ylläpidon tulisi tämän jälkeen ottamaan huostaansa kapteeni G. Theslöfin järjestämä poliisivalta. — Luvan saatuaan saapui tämän jälkeen kolmimiehinen lähetystö, joka työväen puolesta lausui tyytymättömyytensä siitä tavasta, millä kapteeni Theslöfin johdosta oleva joukko oli esiintynyt edellisenä päivänä taapahtuneessa katumellakassa.

Sittenkin kapteeni Theslöfiltä oli vaadittu selitys mainitusta tapahtumasta, jossa hän, ensin kerrottuaan tapahtuman kulun, sanoutui irti hänelle annetusta tehtävästä, päätti⁴⁾ Valtuusto jättää Maistraatin toimeksi, herrojen Perttilän, Homénin ja Lundqvistin täydentämänä, toistaiseksi ottaa huostaansa poliisilaitoksen.

Näin täydennetyn Maistraatin toimenpiteistä annettiin⁵⁾ marraskuun 14 p:n kokouksessa seuraava kertomus:

1) Valt. pöytäk. 4 p. marrask. i. p. § 1. — 2) S:n s:n 6 p. marrask. § 1. — 3) Katso alempana sivu 141. — 4) Valt. pöytäk. 7 p. marrask. § 4. — 5) S:n s:n 14 p. marrask. § 5.

Kohta tehtävän saatuaan olivat Maistraatin jäsenet sekä yllämainitut henkilöt lähteneet poliisikamariin sekä saaneet siellä aikaan sellaisen sopimuksen alikapteeni Kockin ja lakkokomitean kanssa että Maistraatti ottaisi hallintoonsa poliisilaitoksen, mikä myöskin kohta sen jälkeen tapahtui. Sittenkun kunnallispormestari kaupungin puolesta oli lausunut kapteeni Kockille ja hänen johtamalleen joukolle tunnustuksen järjestyksen ylläpitämisestä lakkoaikana, oli översti Ivar Gordien ja ratsumestari Carl Wilhelm Malmin avulla ryhdytty kohta järjestämään poliisikuntaa, jota tarkoitusta varten jo oli sovittu kelvollisten henkilöiden kanssa tärkeimpään poliisitoimien hoitamisesta sekä otettu palvelukseen useampaan sataan henkeen nouseva miehistö. Koska kuitenkin oli saapunut tieto, että Kenraalikuvernööri oli selittänyt voivansa hyväksyä poliisimestariksi vain työläisten luottamusta nauttivan henkilön, sekä överstiluutnantti af Enehjelm oli ilmoittanut, että hän Kenraalikuvernöörin käskystä taas oli ryhtynyt toimeensa poliisimestarina, ei Maistraatti voinut tehdä muuta kuin esittää överstiluutnantti af Enehjelmille, ettei poliisin palvelukseen saisi ottaa muita kuin maan molempia kotimaisia kieliä taitavia henkilöitä, ja että kolme kelvottominta poliisikomisariota oli kohta viroistaan erotettava sekä heidän sijaansa valittava komitean ehdottamat henkilöt, ja oli överstiluutnantti af Enehjelm suostunut tähän.

Valmistusvaliokunnan esityksestä antoi Valtuusto tämän kertomuksen johdosta seuraavan lausunnon:

»Kaupunginvaltuusmiehet, jotka pitävät överstiluutnantti af Enehjelmiä sen sortohallituksen kätyrinä, joka viime ajan valtaavan kansanliikkeen kautta on saanut yksimielisen tuomionsa, eivät voi panna luottamusta herra af Enehjelmiin kaupungin järjestysvallan päällikkönä ja vaativat sentähden häntä viipymättä eroamaan toimestaan».

Samalla annettiin Valmistusvaliokunnan toimeksi edelleen jatkaa keskusteluja usein mainitun toimen jälleentäyttämisestä.

Herra Frenekellin marraskuun 1 p:n kokouksessa tekemän ehdotuksen johdosta, että vallitsevasta yleisestä lakosta huolimatta julkaistaisiin lyhyitä tietoja päivän tapahtumista omassa maassa ja Keisarikunnassa, päätti¹⁾ Valtuusto kieltäytyä antamasta mitään lausuntoa asiassa.

Marraskuun 3 p:n kokouksessa i. p. ehdotettiin, että Valtuusto ottaisi harkittavakseen, eikä Valtuuston pitäisi jotain tehdä saattaakseen työ-

Ehdotus uutisten julkaisemisesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 1 p. marrask. § 4.

läisille tunnetuksi tiedonantoja tapausten kulusta Venäjällä, koska oli osoittautunut että väliaikainen järjestysvalta oli poistanut siinä tarkoituksessa levitettyjä tiedonantoja, jotka olivat lähteneet toiselta kuin lakkomitean taholta. Sittenkun oli tehty ilmoitus että alikapteeni Kock jo oli nimenomaan levittämänsä kiertokirjeiden kautta ilmoittanut että allekirjoituksella varustettuja tiedonantoja ei saisi repiä, päätti¹⁾ Valtuusto, ettei tehty ehdotus antaisi aihetta mihinkään toimenpiteeseen.

Tiedonanto Armollisesta julistuskirjasta sekä valtiopäivä-kutsumuksesta.

Kun Kaupunginvaltuusto marraskuun 4 p:nä klo 6 i. p. kokoontui, ilmoitti²⁾ puheenjohtaja että luotsipäällikkö, kenraalimajuri N. Sjöman kaksi tuntia aikaisemmin oli saapunut kaupunkiin »Eläköön» luotsilaivalla sekä tuonut mukanaan Pietarista kauan odotetun Armollisen julistuskirjan laillisten olojen maahan palauttamisesta sekä valtiopäiväin kokoonkutsumisesta, ja että julistuskirja, mikäli kerrottiin, sisälsi hyväksymisen kysymyksessä tehtyihin esityksiin. Sittemmin, marraskuun 5 p:n kokouksessa klo 11 a. p. luki³⁾ puheenjohtaja, ilmoittaen ettei asianomaista julkaisemista vielä oltu toimitettu, Hänen Keisarillisen Majesteettinsa Armollisen julistuskirjan laillisen järjestyksen maahan palauttamista koskevista toimenpiteistä, sekä Hänen Majesteettinsa Keisarin ja Suuriruhtinaan Armollisen kirjeen ja Kaskyn Suomen Säädyle ylimääräisten Valtiopäiväin avaamisesta Helsingin kaupungissa joulukuun 7/20 p:nä 1905.

Julistus lakon lopettamisesta.

Viimemainitussa kokouksessa ilmoitettiin⁴⁾ Valtuustolle edelleen, että Valmistusvaliokunta sekä kaupungin Maistraatti olivat laatineet lakon lopettamista koskevan julistuksen, joka oli tarkoitettu painettavaksi ja levitettäväksi, mutta että lakkokomitea oli estänyt sen painattamisen. Tämä julistus, joka nyt luettiin ja jonka Valtuusto hyväksyi, oli näin kuuluva:

»Kansalaiset. Kansamme hartaat toivomukset ovat täytetyt. Armollisen manifestin kautta on laillinen järjestys palautettu ja valtiopäivät kokoonkutsuttu. Sen levottomuuden syyt, joka näinä päivinä on järkyttänyt koko maata, ovat poistetut. Palatkoon sentähden jokainen työhönsä ja tavallisiin toimiinsa tietoisena että valtiopäivät laillisessa järjestyksessä ratkaisevat ne kysymykset, joista kansamme onni ja rauhallinen kehittyminen edelleen riippuu.

Helsingissä marraskuun 5 p:nä 1905.

Helsingin kaupungin Maistraatti ja Valtuusmiehet.»

1) Valt. pöytäk. 3 p. marrask. i. p. § 3. — 2) S:n s:n 4 p. marrask. i. p. § 1. — 3) S:n s:n 5 p. marrask. a. p. § 1. — 4) S:n s:n § 2.

Edelleen päätettiin¹⁾ mainitussa kokouksessa, sittenkun sen suuren mielihiteenilmaisun, johon koko yhteiskunta oli ottanut osaa, päätarkoituksella oli saavutettu, ottaa Valtuuston pöytäkirjaan tunnustuksen lausunto kaikille niille kansalaisille, jotka olivat vaikuttaneet isänmaallisen tarkoituksen saavuttamiseksi, jonka ohessa tyydytyksellä merkittiin, että viimeksikuluneina päivinä rauha ja järjestys yleensä olivat ylläpidetyt. Tämä päätös oli Valmistusvaliokunnan toimesta saatettava asianomaisten ja yleisön tiedoksi.

Valmistusvaliokunnan esityksestä päätti²⁾ Valtuusto marraskuun 3 p:n kokouksessa siihen nähden, että kaupungin poliisilaitos perustui nykyään kumottuun n. s. diktatuuriasetukseen huhtikuun 2 p:ltä 1903, asettaa komitean laatimaan asiasta ehdotusta uudeksi asetukseksi, joka oli nojautuva siihen periaatteen, että poliisiin tulee olla kunnallisen laitoksen, ja valittiin tämän komitean jäseniksi Valtuuston varapuheenjohtaja, herra Heikel, kunnallispormestari J. von Haartman, herra Öhman, oikeusneuvosmies A. V. Lindberg, herrat Perttilä ja Jansson sekä översti I. Gordie.

Näin asetettu valiokunta teki tämän jälkeen Valtuustolle esityksen³⁾ poliisikunnan väliaikaisesta lisäämisestä ja esitettiin tämän ehdotuksen tueksi seuraavaa:

Varsinaisen tehtävänsä ohella oli valiokunta katsonut olevan aihetta ottaa harkittavakseen kysymystä, olisiko ja missä määrin kohta ryhdyttävä väliaikaisiin toimenpiteisiin järjestyksen ja turvallisuuden suojaamiseksi maan pääkaupungissa.

Se poliisivoima, jonka Helsingin kaupungin poliisilaitosta varten voimassa oleva menosääntö maaliskuun 26 p:ltä 1903 edellytti, nimittäin 9 komisariota, 21 ylikonstaapelia, ja 320 konstaapelia, oli epäilemättä aivan riittävä, kaupungin varsinkin viime aikaisesta suuresta laajentumisesta huolimatta, säännöllisissä oloissa vastaamaan tarvetta pitkäksi aikaa eteenpäin. Itsestään selvänä edellytyksenä oli tähän kuitenkin, että poliisi oli luotettava ja edesvastuunalaisesta tehtävästään täysin tietoisien päällikön johdettavana ja että poliisikunnan alipäällystö ja miehistö otettiin yksinomaan silmällä pitäen kelvollisuutta ja sopivaisuutta poliisimiehen toimeen eikä, kuten lähinnä edellisinä vuosina oli ollut melkein sääntönä, henkilöitä, jotka eivät taitaneet maan kieliä, eivätkä tunteneet sen tapoja. Mutta vaikkapa pääkaupungin poliisikunta muodostettaisiinkin näiden

¹⁾ Valt. pöytäk. 5 p. marrask. § 4. — ²⁾ S:n s:n 3 p. marrask. § 3. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 28.

Lausunto kansalaisille ja järjestysvallalle.

Komitea poliisilaitoksen uudestaanjärjestämistä varten.

Poliisikunnan väliaikaisen lisääminen.

periaattieden mukaan, voitaisiin toiselta puolen tuskin kieltää, ettei tämä poliisivoima olisi kyllin tepsivä ylläpitämään järjestystä ja turvallisuutta valtiollisen levottomuuden aikana, sellaisena kuin nykyinen, jolloin kiihtymys ja mikä pahempi, sortovallan aiheuttama lain halveksiminen, olvallannut mielet. Viimeisimmän ajan merkilliset tapahtumat sekä kohaukset viimeisten valtiopäiväin lopulla, jolloin tuhannet ihmiset suuria äänisellä mielipiteenilmaisulla koettivat harjoittaa pakkoa ja häiritä Säätyjen keskusteluja, osoittivat riittävästi, etteivät nämä epäilyt olleet aiheelltomia ja liioiteltuja.

Tähän nähden ja koska mitään kotimaista sotaväkeä ei nyt enää ollut käytettävissä järjestyksen ylläpitämiseksi eikä minkäänlaisten olojen vallitessa pitäisi tulla kysymyksenäkään maahan sijoitetuilta venäläisiltä joukoilta avun anomisen tähän tarkoitukseen, ja koska lisäksi ne kansallisyhtymät, joita mahdollisesti oli perustettu vakavassa tarkoituksessa auttamaan järjestyksen ja turvallisuuden suojaamista, eivät olleet elävissä yhteydessä laillisesti vastuunalaisen, varsinaisen poliisivoiman kanssa, mikä oli välttämättömänä ehtona jotta näiden yhtymäin toiminta ei, päivän mielipiteen vaikutuksesta, poikkeaisi varsinaisesta tarkoituksestaan, niin näytti Helsingin kunta hyvissä ajoin tehtyjen väliaikaisten toimenpiteiden kautta paikallisen poliisin täydentämiseksi olevan velvollinen pitämään huolta, että epäjärjestykset ja väkivaltaisuuudet, joita ei voitais sallia lainalaisessa yhteiskunnassa, estettäisiin ja tarmokkaasti tukahutettai siin.

Tällainen pääkaupungin poliisin väliaikainen täydentäminen oli yhteiskunnan puolelta velvollisuuden täyttämistä sen lainkuuliaisia ja rauhallisia jäseniä kohtaan sekä samoin Helsingin kaupungin puolelta niitä tuhlansia maan muista osista olevia kansallaisia ja kaupungissa käyviä ulkomallaisia, sekä ennenkaikkea Suomen kansan edustajia kohtaan, joiden häiriytymättömän asiain käsittelyvapauden turvaamisen pitäisi olla kunniansiana Helsingin kaupunkikunnalle.

Kysymyksenalaisen väliaikaisen järjestelmän toimeenpanon aikaan nähden ehdotti valiokunta että poliisireservi olisi viipymättä asetettava ja pidettävä palveluksessa seuraavan vuoden kesäkuun 1 päivään, jolloin palautuminen säännöllisiin oloihin luultavasti olisi mahdollinen.

Poliisireservin, jonka lukumäärä olisi määrättävä 700 mieheksi, järjestämisestä koskevat yksityiskohdat voitaisiin soveliaasti jättää erityisellä laiden henkilön ynnä lisäksi poliisimestarin muodostamalle toimikunnalle

Koko voiman etunenään oli asetettava päällikkö, jonka luonnollisesti tuli olla kaupungin poliisimestarin käskynalaisena. Sekä päällystö että miehistö olisi ensi sijassa otettava henkilöistä, jotka aikaisemmin olivat palvelleet lakkautetussa Suomen sotaväessä. Monesta syystä pitäisi reservimiehistöä pitää kasarmeissa sekä hankkia tätä varten sopivia huoneustoja mahdollisesti jossakin kruunun käyttövapaista rakennuksista.

Poliisireservin kustannukset oli valiokunta laskenut 600,000 markaksi, jolloin valtiolaitoksen, yleiseen, nyt kysymyksessä olevaan hyötyyn katsoen, pitäisi korvata tämä kustannus kaupungille joko kokonaisuudessaan tai ainakin otta siihen osaa melkoisella osuudella.

Valiokunta ehdotti sentähden, että Valtuusto päättäisi:

että, säilyttämällä toistaiseksi nykyinen varsinainen poliisivoima voimassa olevan menosäännön mukaan, järjestysvallan vahvistamiseksi pääkaupunkiin kohta muodostettaisiin väliaikainen 700 miehen poliisirervi ynnä päällystö sekä ylläpidettäisiin kesäkuun 1 päivään 1906;

että järjestysvallan sanotusta väliaikaisesta vahvistamisesta koituvain kustannusten korvaamiseksi osoitettaisiin 600,000 markkaan asti nouseva erä;

että Valtuuston valitsemalle viiden henkilön muodostamalla toimikunnalle annettaisiin toimeksi yksissä neuvoin kaupungin poliisimestarin kanssa ryhtyä viipymättä tarpeellisiin toimenpiteisiin poliisireservin kokoonpanoon, jakoon, majoittamiseen, varustamiseen sekä järjestämiseen nähdessä; sekä

että yllämainittu toimikunta valtuutettaisiin tarpeen mukaan ja tilin-tekovelvollisuutta vastaan määräämään yllämainitusta määrärahasta maksettavaksi tarpeelliset summat.

Edelleen ehdotti valiokunta että Valtuusto:

aikanansa tekisi maan hallitukselle esityksen siitä, että valtiolaitos korvaisi kunnalle ainakin suurimmalta osaltaan yllämainitut menot.

Tämän valiokunnan esityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾, jonka jälkeen valiokunnan ehdottaman järjestämistoimikunnan jäseniksi valittiin herrat Öhman ja Lundqvist, kirjailija Eero Erkko, översti G. Gadolin ja alikapteeni O. Tudeer.

Sittenkun Valtuuston edellämainitun poliisireservin asettamista koskevan päätöksen johdosta, marraskuun 26 p:nä Senaatintorilla oli pidetty työ-

Vastalause poliisireservin asettamista vastaan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 21 p. marrask. § 2.

väestön vastalausekokous tätä päätöstä vastaan sekä kolmimiehinen lähetystö kokouksen puolesta Valtuuston puheenjohtajalle esittänyt vaatimuksen päätöksen peruuttamisesta, otettiin¹⁾ kysymys Valtuustossa käsiteltäväksi, joka seikkaperäisen keskustelun jälkeen päätti, että tämä saisi olla Valtuuston vastauksena esilläolevaan kysymykseen.

Vastalause harjoitettua oman tunnonpakkoa vastaan.

Sittenkun Valtuuston kokouksessa marraskuun 14 p:nä käsiteltäessä kysymystä kaupungin poliisihoidon järjestämisestä, useat puhujat olivat lausuneet moitteensa siitä tavasta, jolla valtuusmies, filosofiantohtori W. Wallin oli koettanut vaikuttaa poliisikunnan uuden päällikön vaaliin, ollen kaupungin järjestyneen raittiusväen pitämässä kokouksessa pantu vastalause herra Wallinin osaksi näin tullutta kohtelua vastaan, josta Valtuustolle eräässä kokouksen valtuuttamain henkilöiden kautta jätetyssä kirjeessä oli ilmoitettu. Asia merkittiin tiedoksi²⁾.

Esitys Suomen sorrosta vapauttamisen muiston ikuistuttamisesta.

Helsingin kaupungin Valtuustolle osoitetussa marraskuun 6 p:nä päätetyssä kirjeessä esittivät erinäiset henkilöt, miten viimeksi kuluneet päivät vaativat muistoon ikuistuttamista tuleviksi ajoiksi. Pääkaupungissa oli historiallisilla tapauksilla ollut keskipisteensä, täältä oli liike levinnyt yli koko maan ja tänne olivat kansan katseet olleet kääntyneet. Oli sen tähden näyttänyt luonnolliselta että Helsingin kaupunkikunta rientäisi pystyttämään jonkun pysyvän muistomerkin Suomen vapauttamisen sorrosta, jota pääkaupunki oli saanut lähinnä tuntea. Sitä varten olivat ehdotuksentekijät ajatelleet jonkun laitoksen perustamista, joka välittömästi voisi auttaa niitä pääkaupungin väestön joukkoja, jotka niin mahtavasti olivat edistäneet maan valtiollisen elämän muutosta. Semmoiseksi tarjoutuivat kunnan ylläpitämät laitokset kansakouluoppilaiden ilmaisten ruokkimista varten; ja ehdotettiin kirjeessä sentähden että Valtuustotarpeellisen selvityksen hankittuaan, ryhtyisi välittömään toimenpiteeseen tässä tarkoituksessa. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan asetettiin³⁾ asian lisävalmistusta varten kuusijäseninen valiokunta.

Kaupungin vaalipiirien muuttaminen.

Maistraatista saapuneen kirjeen sekä siinä mainitun kaupungin vaalipiirien muutosta koskevan ehdotuksen johdosta antoi Valtuusto sen lausunnon⁴⁾, ettei sillä ollut mainittua ehdotusta vastaan mitään muistuttamista.

Komitean mietintö maan jakamisesta hallinnollisessa, oikeudellisessa ja kirkkollisessa suhteessa.

Maistraatin kautta oli Lääninhallitus vaatinut Kaupunginvaltuustolta lausuntoa siitä mietinnöstä, jonka maan hallinnollisessa, oikeudellisessa

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 2. — ²⁾ S:n s:n § 31. — ³⁾ S:n s:n 28 p. marrask. § 4. — ⁴⁾ S:n s:n 17 p. tammik. § 2.

sessä ja kirkollisessa alemmassa jaossa esiintyvien epäsäännöllisyyksien poistamista varten asetettu komitea oli laatinut. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti¹⁾ Valtuusto lausunnossaan ilmoittaa, että koska ainoa Helsingin kaupunkia koskeva komitean tekemä esitys, nimitäin se, jossa puhuttiin Gumtähden, Meilansin, Kottbyn ja Greijuksen tilain siirtämisestä Helsinginpitäjältä kaupungille, jo oli toteutettu²⁾, ei Valtuustolla enää ollut aihetta ilmaista mieltään kysymyksessä olevasta mietinnöstä.

Sittenkun Lääninhallitus Maistraatin kautta oli vaatinut Valtuuston lausuntoa Maistraatin esityksen johdosta, joka koski muutettuja rankaisumääräyksiä kaupungin voimassa olevan poliisijärjestyksen säädösten rikkomisesta, päätti³⁾ Valtuusto puoltaa kysymyksenalaisen esityksen hyväksymistä.

Käsitellessään Yhteisen Raastuvanoikeuden esitystä Raastuvanoikeuden neljännen osaston ottamisesta vakinaiseen vuosisääntöön oli Valtuusto kokouksessaan lokakuun 17 p:nä periaatteessa hyväksynyt⁴⁾ tämän esityksen sekä päättänyt kehoittaa Yhteistä Raastuvanoikeutta tekemään ehdotuksen muutoksiksi ja lisäyksiksi, jotka tämän johdosta olivat tehtävät Keis. Senaatin kirjeissä helmikuun 7 p:ltä 1881 ja lokakuun 1 p:ltä 1887 oleviin Raastuvanoikeuden kokoonpanoa ja toimintaa koskeviin määräyksiin. Tämän johdosta teki Yhteinen Raastuvanoikeus kirjeessään marraskuun 22 p:ltä täydellisen uudestaanlaaditun ehdotuksen⁵⁾ mainituiksi säädöksiksi. Samana päivänä päivätyssä toisessa kirjeessä esitti Yhteinen Raastuvanoikeus, miten Keis. Senaatin edellämainittu päätös toukokuun 29 p:ltä 1905 Gumtähden y. m. tilojen yhdistämisestä kaupunkiin hallinnollisessa, kirkollisessa ja oikeudellisessa suhteessa tulisi edelleen lisäämään Raastuvanoikeuden työtä, josta olisi seurauksena lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous-, pesänkirjoitus- ja perinnönjako-asiain käsittelyn myöhästyminen, jotka asiat voimassa olevan työjärjestyksen mukaan kuuluivat Raastuvanoikeuden ensimmäiselle osastolle. Tämän epäkohdan poistamiseksi ehdotti Yhteinen Raastuvanoikeus sellaista järjestelyä, että konkurssi-, pesäero- ja perinnönluovutusasiat sekä konkurssirikosasiat jaettaisiin arpomalla Raastuvanoikeuden muiden osastojen kesken ja että poliisi-asioita käsittelee yksinomaan Yhteisen Raastuvanoikeuden esityksestä Hovioikeuden määräämä oikeusneuvosmies ynnä kaksi Oikeuden jäsentä,

¹⁾ Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 23. — ²⁾ Katso yllä sivu 2 ja seur. — ³⁾ Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 4. — ⁴⁾ Katso yllä sivu 71. — ⁵⁾ Valt. pain. asiak. N:o 31.

joiden myöskin tuli pitää pöytäkirjaa. Ehdotetun osaston kulunkiarvio oli laskettu 12,400 markaksi vuodessa.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan päätti¹⁾ Valtuusto puoltaa Yhteisen Raastuvanoikeuden laatiman säädösehdotuksen hyväksymistä Helsingin kaupungin Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta neljällä vakinaisella osastolla, jotavastoin Valtuusto poliisiasioita varten ehdotettuun osastoon nähden katsoi että, ennen tarpeellisen kokemuksen saavuttamista siitä vaikutuksesta, minkä yllämainittu uusien alueiden kaupunkiin yhdistäminen tulisi tässä suhteessa vaikuttamaan, aihetta ei ollut ryhtyä tällaisen osastoon perustamiseen. Samalla päätti Valtuusto kehoittaa Yhteistä Raastuvanoikeutta yllämainittujen säädösten vahvistamishakemuksen yhteydessä vaatimaan, että oikeusneuvosmiehet Edvard Loo ja Gustaf Björkman, jotka ilman laillista tutkimusta ja tuomiota olivat tulleet eroitetuiksi oikeusneuvosmiehenviroistaan, ilman muuta saisivat ne takaisin sekä ottaisivat saman virka-aseman, jonka he virka-aikansa nojalla Raastuvanoikeuden muihin neuvosmiehiin nähden olisivat saaneet, jos heidän virantoimituksensa ei olisi tullut mainitun toimenpiteen kautta keskeytetyksi.

Palojärjestyksen 4 ja 6 §§:n muutettu sananmuoto.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto käsitellessään nostettua kysymystä marraskuun 17 p:nä 1882 annetun ja voimassa olevan palojärjestyksen 4 ja 6 §§:n muutetusta sananmuodosta oli lähettänyt²⁾ asian Rahatoimikamariin, puolsi Kamari antamassaan lausunnossa³⁾, että mainitun muutosehdotuksen vahvistaminen hankittaisiin asianomaisessa järjestyksessä. Valtuuston tämän jälkeen Keis. Senaatilta anottua tämän ehdotuksen vahvistamista saapui Maistraatista kesäkuun 26 p:n kirjeessä ilmoitus siitä, että Keis. Senaatti toukokuun 15 p:nä asiata esiteltäessä oli vahvistanut sen; ja saivat näin muutetut §§ seuraavan sananmuodon:

„§ 4.

Mom. 1

4) tilata Rahatoimikamarilta etukäteen tarpeen vaatiessa palolaitosta varten määrättyjä varoja, tarkastaa ja hyväksyä saapuneet palkkalistat ja laskut palolaitoksen menoista, tarkastuksen tehtyä lähettää Rahatoimikamariin palomestarin antamat selonteot hänelle uskottujen rahavarain hoidosta;

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. § 4. — ²⁾ Katso 1904 vuoden kert. sivu I. 119. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 5.

§ 6.

Mom. I

7) nostaa Rahatoimikonttorista Palotoimikunnan tilaamat rahaetunaksut, toimittaa palolaitoksen maksut ja antaa niistä kuukausittain elonteko Palotoimikunnalle;

8) antaa vuosittain ennen helmikuun loppua Palotoimikunnalle kirjallinen selonteko palokomennuskunnan toiminnasta viimeksi kuluneena vuonna; sekä

9) muuten noudattaa tämän palojärjestyksen määräyksiä».

Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ ilmoittaa tästä Rahatoimikamarille ja Palotoimikunnalle.

Sittenkun Valtuusto, hyväksyen Terveyslaitokunnan tekemän ehdotuksen Lautakunnan ohjesäännön 4 ja 5 §§:n muutokseksi, oli läänin Kuvernööri²⁾ sen vahvistusta, saapui Maistraatista kirje elokuun 14 p:ltä ilmoituksella siitä, että v. t. Kuvernööri oli vahvistanut mainitun ehdotuksen.

Vahvistettu muutos Terveyslaitokunnan ohjesääntöön.

Käsitellessään valiokunnanmietintöä N:o 19 vuodelta 1904, joka koski teknillisen yhdistyksen esitystä muutetuista säädöksistä kaupungin rakennusasiain käsittelyyn nähden oli Valtuusto asian valmistamista varten asetettuun valiokuntaan palauttanut³⁾ kysymyksen lähemmän selvityksen saamiseksi siitä millä tavoin ehdotetun rakennuslautakunnan toimivaltaa olisi rajoitettava, varsinkin rakennusasioissa syntyviin oikeudellista laatua oleviin kysymyksiin nähden. Antamassaan lausunnossa esitti valiokunta mielipiteenään⁴⁾, että rakennuslautakuntaa asetettaessa tarkastamaan kaupungin rakennustointa sen toiminta-alasta voitaisiin erottaa ja Maistraatille jättää seuraavat kaupungin rakennusjärjestyksessä mainitut asiat, nimittäin:

Kysymys rakennuslautakunnan asettamisesta.

Kaupunginasemakaavan säilyttäminen siihen kuuluvine asiakirjoineen sekä kaupungin tonttikirjan toisen kappaleen tallettaminen;

kysymykset katujen ylläpidosta;

kysymykset tonttien ympäri laitettavista aitauksista sekä niistä syntyvät riitaisuudet;

määräysten antaminen tulenvaaran välttämiseksi erinäisiä ammatteja harjoitettaessa;

väärin tai luvatta rakennettujen rakennusten purettavaksi määrääminen;

1) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. § 2. — 2) Katso yllä sivu 75. — 3) Katso 1904 vuoden kert. s. I. 114. — 4) Valt. pain. asiak. N:o 14.

luvan antaminen tarveaineiden kasaamiseen rakennushanketta varten sekä kadun tai yleisen paikan käyttämiseen;

rakennusjärjestyksen 104 ja 106 §:ssä olevain järjestyssäännösten soveltaminen, siihen luettuna rappiutilassa olevan talon purettavaksi määrääminen, jota ei voida laittaa kuntoon;

talojen puhtaanapitotointa koskevan tarkastuksen hoitaminen;

rakennusjärjestyksen rikkomisesta sakkoihin tuomitseminen, sakkojen vahvistaminen määräysten täyttämistä varten sekä määräysten täytännönpano niskoittelevan kustannuksella; sekä

vuotuisten katutarkastusten määrääminen ja toimenpiteisiin ryhtyminen tällaisissa tarkastuksissa tehtyjen muistutusten johdosta.

Esiteltäessä tätä sekä asiasta aikaisemmin annettua mietintöä päätti¹⁾ Valtuusto:

anoa Keis. Senaatilta Armollista esitystä voimassa olevan lain sellaiseksi muutokseksi, että rakennusasiain käsittelyä varten sallittaisiin joko asettaa rakennuslautakunta tai ryhtyä Maistraatin kokoonpanon muutokseen sillä tavalla kuin oli ehdotettu valiokunnan edelliseen mietintöön liitetyn vastalauseen ensimmäisessä ponnassa, jonka ohessa alamainen lausunto Turun Kaupunginvaltuuston esityksestä asiassa olisi tämän mukaan annettava.

Tämän yhteydessä päätti Valtuusto, siihen nähden, ettei kaupungin voimassa oleva rakennusjärjestys näyttänyt vastaavan nykyaikaisia oloja, asettaa erityisen valiokunnan sanotun rakennusjärjestyksen tarkastusta varten.

Valiokunnan ehdotuksen toinen ponsi hyljättiin.

Terveyshoitojärjestys
Fredriksbergin
Hagan ja Oulunkylän
huvi-alueita varten.

Maistraatin kautta oli Lääninhallitus vaatinut Kaupunginvaltuuston lausuntoa Helsinginpitäjän kunnan anomuksen johdosta, että sanotun kunnan laatima terveyshoitojärjestys Fredriksbergin, Hagan ja Oulunkylän huvila-alueita varten alistettaisiin Keis. Senaatin tarkastettavaksi ja vahvistettavaksi. Tämän ohella oli Valtuustolle ilmoitettu, että Helsingin kaupungin Terveyshoitolautakunta vaaditussa lausunnossa sanotusta esityksestä, mainiten ettei puheenalaista kysymystä ollut ratkaistu sillä tavoin kuin kesäkuun 15 p:nä 1898 annetun, maaseudulla olevain taajaväikisten yhteiskuntain järjestämistä erinäisissä tapauksissa koskevan Keis. asetuksen 3 ja 4 §§:ssä, säädetään, oli lausunut sen toivomuksen, että terveyshoito mainituilla, Helsingin kaupunkiin rajoittuvilla huvila-alueilla jär-

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. toukok § 5.

jestettäisiin ajanmukaisella tavalla, ja että sittenkun asiassa oli menetelty edelleen kuten yllämainitun asetuksen 5 §:ssä mainitaan, hyväksytty ehdotus siihen kuuluvine asemapiirroksineen y. m. jätettäisiin yksityiskohtaista tarkastusta varten Helsingin kaupungin viranomaisille, jonka oikeutta ja etuja mainitun ehdotuksen määräykset saattoivat koskea. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti¹⁾ Valtuusto kuten Terveyshoitolautakuntakin antaa lausuntonsa siihen suuntaan että erinäiset terveyshoitoa Fredriksbergin, Hagan ja Oulunkylän huvila-alueilla koskevat määräykset näyttivät olevan tarpeen vaatimia.

Sittenkun Valtuusto edellisen vuoden lokakuun 26 p:n kokouksessa oli päättänyt²⁾ alistaa Koulutoimen Ylihallituksen ratkaistavaksi kysymyksen, oliko Kansakoulujohtokunta menetellyt oikeuden mukaisesti, kun johtokunta sitä edellisen syyskuun 9 p:nä toimittamassaan vaalissa oli kansakoulujentaloudenhoitajaksi valinnut johtokuntaan kuulumattoman henkilön, oli Ylihallitus asiata tammikuun 5 p:nä 1905 esiteltäessä katsonut hyväksi kumota sekä mainitun vaalin, koska se oli toukokuun 11 p:nä 1866 annetun ja voimassa olevan koululain 15 §:n säädöstä vastaan, että myös johtokunnan edellämainitun kuukauden 10 p:nä toimittaman asessori N. B. Grotenfeltin vaalin mainittuun toimeen, koska Kansakoulujohtokunta ei ollut oikeutettu toimittamaan uutta vaalia, ennenkuin edellinen vaali, josta oli valitettu, oli tullut laillisessa järjestyksessä kumotuksi. Saatuaan tästä tiedon lähetti³⁾ Valtuusto Ylihallituksen kirjeen Kansakoulujohtokunnalle kirjeen lähemmin sisältämässä tarkoituksessa. Tämän jälkeen ilmoitti Kansakoulujohtokunta Valtuustolle kirjeessä maaliskuun 13 p:ltä, että johtokunnan puheenjohtaja ynnä kaksi sen jäsentä sekä filosofianmaisteri G. Dreijer olivat tehneet valituksen Keis. Senaattiin muun muassa Ylihallituksen yllämainitusta päätöksestä tammikuun 5 p:ltä sekä esitti, että asiain näin ollen kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan uuden vaalin toimittaminen saisi jäädä silleen, kunnes äskenmainitut valitukset olivat tulleet ratkaistuiksi. Asiata esiteltäessä päätti⁴⁾ Valtuusto ilmoittaa Kansakoulujohtokunnalle että sen tuli noudattaa, mitä laillisessa järjestyksessä oli tullut tai vasta saattoi tulla asiassa säädetyksi.

Valtuustolle esiteltäessä Valtuuston diarioon vietyjen, joulukuun 31 p:nä 1904 ratkaisemattomain asiain luetteloa⁵⁾, tehtiin⁶⁾ siinä tarkoituksessa,

Kaupungin
kansakoulujen
taloudenhoita-
jan toimi.

1) Valt. pöytäk. 10 p. lokak. § 6. — 2) Katso 1904 vuoden kert. siv. I. 68 ja seur. — 3) Valt. pöytäk. 31 p. tammik. § 4. — 4) S:n s:n 11 p. huhtik. § 18. — 5) Valt. pain. asiak. N:o 1 v. 1905. — 6) Valt. pöytäk. 31 p. tammik. § 1.

Ehdotus toimenpiteistä asioiden käsittelyn jouduttamiseksi valiokunnissa.

että saataisiin asiain käsittely Valtuuston valiokunnissa joudutetuksi, ehdotus, että Valtuusto päättäisi, että jokaista valiokuntaa jo asetettaessa kehoitettaisiin kohta ilmoittamaan Valtuustolle valiokunnan puheenjohtajan vaalista sekä ajasta, jonka kuluessa valiokunta arvelisi voivansa antaa lausunnon asiasta, ja että luettelot ratkaisemattomista asioista vasta käsiteltäisiin Valtuustossa puolivuositain. Valmistusvaliokunnan esityksestä hylkäsi¹⁾ Valtuusto tehdyn ehdotuksen.

Torien ja kaup-
pahallien
myyntiaikojen
muutos.

Kaupunginvaltuustolle oli jätetty kirjelmä, jossa erinäisten kaupungin siirtomaa- ja ruokatavarakauppiaiden puolesta esitettiin pyyntö että kauppaa kaupungin vuokraamalla toripaikoilla ja kaupungin kauppahalleissa saisi tehdä ainoastaan k:lo 8:aan i. p. ja että seuraavalla kerralla kauppahallipuoteja vuokratessa tehtäisiin sellainen muutos, että kaupantekoniissä olisi lopetettava k:lo 7 i. p.; Valtuusto lykkäsi²⁾ asian Rahatoimikamariin. Antamassaan lausunnossa³⁾ esitti Kamari, että läänin Kuvernöörin yksissä neuvoin Maistraatin kanssa kesäkuun 11 p:nä 1898 vahvistaman lisäyksen kautta maaliskuun 29 p:nä 1878 annetun poliisijärjestyksen 35 §:ään, joka koskee kaupungin torikauppaa, on määrätty, että kaupantekoa ei saa aloittaa k:lo 5:ttä aikaisemmin aamulla huhtikuun 1 p:stä loka-kuun 1 p:ään ja k:lo 6:sta aamulla vuoden muina aikoina sekä että kaupanteon aina tulee olla päätetyn, Kauppa- ja Rantatorilla k:lo 12 päivällä ja kaiken muun kaupan viimeistään k:lo 9 i. p. ja että Rahatoimikamarin kauppahalleille antamain järjestyssääntöjen mukaan kaupanteko lakkaa niissä k:lo 8 i. p., jonkätähden Kamari esitti, että Valtuusto hylkäisi anomuksen kauppahallien kaupanteon lopettamisesta jo k:lo 7 i. p., mutta kehoittaisi Kamaria, vakinaisia paikkoja vuokratessa kaupungin toreilta, joissa kaupaa saa tehdä iltapäivilläkin, määräämään, että sanotun torikaupan tulee lakata ympäri vuoden k:lo 8 i. p. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi⁴⁾ Valtuusto tämän esityksen.

Sittemmin pyysi Maistraatti kirjeessään elokuun 21 p:ltä Valtuuston lausuntoa erinäisten torikauppiaiden hakemuksen johdosta, joka koski määräyksen antamista siitä, että kaikkalainen torikaupanteko olisi lakkautettava k:lo 8 i. p. Rahatoimikamari, jonka lausunto⁵⁾ asiasta hankittiin, esitti, toistamalla ne tiedonannot torikaupan järjestämisestä, jotka sen aikaisemmassa kirjeessä toukokuun 25 p:ltä olivat annetut, että Valtuusto

1) Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 28. — 2) S:n s:n 23 p. toukok. § 31. —

3) Rhkn kirj. N:o 148 25 p. toukok. — 4) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. § 9. —

5) Rhkn kirj. N:o 243 28 p. syysk.

Maistraatille puoltaisi sellaista yllämainitun lisäyksen muutettua sananmuotoa poliisissäännön 35 §:ään, että kaupungin torikauppa aina on lopetettava Kauppa- ja Rantatoreilla k:lo 12 päivällä, sekä kaikki muu torikauppa viimeistään k:lo 8 i. p.

Sittenkun Terveyslaitoslautakuntakin joka myöskin oli käsitellyt kysymystä, oli Kaupunginvaltuustolle esittänyt sellaisen muutoksen tekemistä poliisijärjestyksen yllämainitun 35 §:än lisäykseen, että torikauppa ei saisi alkaa k:lo 7 aikaisemmin aamulla marraskuusta—helmikuuhun eikä k:lo 6 aikaisemmin vuoden muina aikoina ja että Valtuusto niille kaupungin toreille, joilla ruokatavarain kauppaa suurenlaisessa määrässä harjoitetaan, antaisi järjestää niin tehokkaan keinotekoisen valaistuksen, että ruokatarvarain tarkastaminen pimeänä vuoden aikana suotavassa määrin tehtäisiin mahdolliseksi, päätti¹⁾ Valtuusto anoa Maistraatilta sensuuntaisen muutoksen hankkimista voimassa olevan poliisijärjestyksen 35 §:ään, että torikaupan niinhyvin alkamis- kuin lopettamisaika määrättäisiin tehtyjen ehdotusten mukaan sekä paremman valaistuksen aikaansaamista kaupungin kauppatoreille koskevaan kysymykseen nähden lykätä asian Valaistuslaitoksen hallitukselle.

Sittenkun Työväenasiainlautakunnassa oli nostettu kysymys toimenpiteistä työriitain rauhalliseksi sovittamiseksi ja Lautakunnan sihteeri oli tehnyt asiasta selostuksen, oli tämä esitys painatettu, ruotsiksi vihkona 2, nidos IV Suomen Taloudellisen Seuran esitelmiä ja keskusteluja, sekä suomeksi Helsingin Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen myöntämällä suomentamis- ja painatusavulla N:o:na 23 kustannusosakeyhtiö Otavan julkaisemasta »Yhteiskunnallisia kysymyksiä» nimisestä sarjasta. Kirjeessään Kaupunginvaltuustolle esitti Lautakunta, oheenliittäen edellämainitun selostuksen, että Kaupunginvaltuusto tekisi Keis. Senaattiin anomuksen valtiopäiväesityksen hankkimisesta, joka sisältäisi ehdotuksen säädöksi työriitain sovittamisesta ja ratkaisemisesta, mikäli mahdollista täydellisen uuden elinkeinolakiehdotuksen yhteydessä. Valtuusto jätti²⁾ asian erityisen viisijäsenisen valiokunnan valmisteltavaksi.

Kirjeessä Työväenasiainlautakunnalle toukokuun 19 p:ltä 1904 oli kaupungin Työnvälitystoimiston johtokunta esittänyt toimenpiteiden tarpeellisuuden erinäisten epäkohtain korjaamiseksi yksityisten työnvälitystoimistojen toiminnassa, jonka johdosta Lautakunta, hankittuaan lausun-

Kysymys sovinnoista ja välitystuomioista työriidoissa.

Yksityisen työnvälityksen järjestäminen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 28 p. marrask. § 6. — ²⁾ S:n s:n 23 p. toukok. § 23.

toja eri työläisjärjestöiltä, asetti erityisen komitean kysymyksen käsitte-
lyä varten lautakunnan sihteerin johdolla. Sittenkun tämä komitea oli
antanut lausuntonsa, päätti Lautakunta kirjeillä kehoittaa paikkakunnan
työläisjärjestöjä koettamaan vaikuttaa siihen suuntaan, että kunnan ja
yhdistysten johtamaa työnvälitystä käytettäisiin mahdollisimman paljon
ja että väärinkäytön esiintyessä yksityisten työnvälitystoimistojen puo-
lelta olisi se saatettava asianomaisessa virastossa syytteeseen. Katsoen
tämän lisäksi tarpeelliseksi että lainsäädännönkin avulla ryhdyttäisiin asiaan
esitti Lautakunta, oheenliittäen mainitun mietinnön, Kaupunginvaltuus-
tolle, eikö Valtuusto tahtoisi tehdä Keis. Senaattiin anomusta yksityistä
työnvälitystä koskevan asetusehdotuksen laatimisesta komiteamietin-
nössä mainittujen perusteiden mukaan kuin myöskin valtiopäiväesityksen
hankkimisesta, joka koskisi säätylain sellaista muutosta, mikä tarvittai-
siin hallinnollisen asetuksen antamiseksi. — Valtuusto päätti¹⁾ lykätä asian
samaa valiokuntaan, joka oli asetettu edellisen asian valmistamista varten.

Lokaveden
puhdistusko-
keita.

Kysymyksen nostettua Töölönlahteen juoksevan likaviemärivereden
puhdistamisesta ja sitte kun Terveyslaitoslautakunta kirjelmän ohella helmi-
kuun 23 p:ltä oli lähettänyt Rahatoimikamarille ehdotuksen²⁾ vedenpuh-
distamiskokeiden tekemisestä eri menettelytapojen mukaan sekä anonut
että 1,600 markan määräraha hankittaisiin tarkoitusta varten, oli profes-
sori A. Palmberg jättänyt Rahatoimikamarille lähemmän selonteon keksi-
mästään likaviemärivereden puhdistamistavasta, jonka mukaan kokeita
myöskin oli tehtävä.

Sittenkun Terveyslaitoslautakunnalle tämän jälkeen oli annettu tilai-
suus tutustua professori Palmbergin selontekoon sekä Lautakunta, oheen-
liittäen asiasta lausunnon, Rahatoimikamarille lähettämässään kirjeessä
toukokuun 25 p:ltä oli toistanut aikaisemmin tekemänsä anomuksen,
lähetti Rahatoimikamari tässä kysymyksessä³⁾ syntyneet asiakirjat Valtuus-
tolle sekä esitti:

että 1,600 markan määräraha asetettaisiin Terveyslaitoslautakunnan
käytettäväksi likaviemärivereden puhdistamiskokeita varten, jotka varat
olisivat maksettavat Valtuuston määräyksen mukaan tämän vuoden meno-
sääntöön otetusta arvaamattomain tarpeiden määrärahasta.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan suostui⁴⁾ Valtuusto edellä-
mainitussa kirjelmässä tehtyyn esitykseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 24. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 11. — ³⁾ Rhkn
kirj. N:o 158 2 p. kesäk. (Valt. pain. asiak. N:o 20). — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 6 p. kesäk. § 18.

Eräs »Helsingin järjestyneen raittiusväen» Kaupunginvaltuustolle tekemä esitys yleisen koeäänestyksen toimeenpanemisesta pääkaupungissa siitä, oliko täällä kesäkuun 1 p:n jälkeen 1906 sallittava anniskella ja vähittäismyydä väkijuomia, lähetettiin¹⁾ väkijuomakaupan järjestämisestä mainitun ajankohdan jälkeen käsittelemään asetettavaan valiokuntaan.

Ehdotus väkijuomakauppaa koskevan yleisen koeäänestyksen toimeenpanosta.

Kaupunginvaltuusmiehen, tehtailija K. V. Bergmanin kuoleman johdosta lausui²⁾ Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja lokakuun 10 p:n kokouksessa hänestä muutamia muistosanoja.

Puhe herra Bergmanin muistolle.

Kaupunginvaltuustolle jätetyssä kirjelmässä oli erinäisten työttömien henkilöiden pitämässä kokouksessa marraskuun 25 p:nä asetettu komitea, esittäen kaupungin korkeat elinkustannukset, vaatinut että kunnan pitäisi järjestää töitä 50 pennin alimmalla tuntipalkalla täysikäiselle miehelle ja naiselle sekä 30 pennin nuoremmille henkilöille, vapauttaen itsensä, jolleivät heidän vaatimuksensa tulisi hyväksytyiksi, »kaikista epäjärjestyksistä, joita työttömyys tulisi aiheuttamaan». Asia lykättiin³⁾ Rahatoimikamariin.

Vaatimuksia hätäaputöiden järjestämisestä.

Käsiteltäessä kysymystä kaupungin väkijuomakaupan järjestämisestä kesäkuun 1 p:stä 1904—kesäkuun 1 p:ään 1906 oli Valtuusto maaliskuun 29 p:nä 1904 päättänyt⁴⁾ m. m., että kesäkuun 1 p:stä 1905 alkain kaikkien sekä kotimaisten että ulkomaisten väkijuomain yksinomainen vähittäismyynti- ja anniskelu-oikeus myönnettäisiin yhdelle ainoalle yhtiölle, jolloin liikkeen harjoittaminen ei tarkoittaisi omaa voittoa, vaan juoppouden vastustamista, ollen yhtiö oikeutettu määrättyä yhtiölle suoritettavaa maksua vastaan hotellin, ravintolan tai konditorian omistajalle luovuttamaan osan saamistaan anniskelu-oikeuksista sekä samoin yksityisille kauppiaille luovuttamaan ulkomaisten väkijuomatavarain vähittäismyyntioikeuksia; jonka ohessa Valtuusto oli myöntänyt sellaisen yksinomaisen väkijuomain anniskelu- ja vähittäismyyntioikeuden Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle. Tästä Valtuuston päätöksestä, jonka Maistraatti oli hyväksynyt, olivat useimmat kaupungin anniskelu- ja vähittäismyyntioikeuksien omistajat tehneet laillisessa järjestyksessä valituksen. Kaupunginvaltuustolle maaliskuun 4 p:nä lähettämässään kirjelmässä ilmoitti Maistraatti että kun tuskin kolmea kuukautta oli jäljellä kesäkuun 1 p:ään, jolloin kaupungin väkijuomakauppaa koskevan uuden järjestyksen piti astua voimaan, mutta Kuvernööri ei ollut antanut mitään päätöstä kysymyksen-

Väkijuomakaupan järjestäminen kesäkuun 1 päivän jälkeen 1905.

1) Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 9. — 2) S:n s:n 10 p. lokak. § 1. — 3) S:n s:n 28 p. marrask. § 3. — 4) Katso 1904 vuoden kert. sivu I, 126 ja ss.

alaisiin valituksiin eikä siis myöskään Maistraatti ollut voinut antaa Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle ilmoitusta kaupunginviranomaisten yhtiölle myöntämästä oikeudesta, oli Maistraatti tehnyt valituksen Keis. Senaatin prokuraattorille Kuvernöörin laiminlyömisestä mainitussa kohden. Mainitun kirjelmän oheen oli liitetty oikeaksi-todistettu jäljennös läänin Kuvernöörin Maistraatille lähettämästä kirjeestä huhtikuun 20 p:ltä, jossa Kuvernööri toimenpiteitä valtiollisen järjestyksen ja yleisen rauhan ylläpitämiseksi Suomessa koskevan armollisen asetuksen 5 §:n c) kohdan nojalla käski että Valtuuston väkijuomakaupan järjestämistä koskevan päätöksen täytäntöönpano ehkäistäisiin. Tämän kirjeen yhteydessä esitettiin Maistraatin kirje maaliskuun 14 p:ltä ynnä Kuvernöörinviraston saman kuukauden 11 p:nä antamaa kaksi eri päätöstä, joiden kautta Kuvernöörinvirasto yllämainittujen Kuvernöörille tehtyjen Kaupunginvaltuuston päätöstä koskevain valitusten johdosta esitetyillä syillä oli sen kumonnut sekä velvoittanut Valtuuston ottamaan uudestaan käsiteltäväksi kysymyksen väkijuomakaupan järjestämisestä kesäkuun 1 p:n 1905 ja kesäkuun 1 p:n 1906 välisenä aikana sekä tekemään siitä päätöksensä lain mukaan. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti¹⁾ Valtuusto tehdä valituksen Keis. Senaatin Talousosastoon Kuvernöörinviraston edellä mainitusta kahdesta päätöksestä sekä samalla, koska ei näyttänyt todennäköiseltä, että valitukset tulisivat ratkaistuiksi siinä ajassa, mikä oli jäljellä väkijuomakaupan uuden järjestelmän toimeenpanoon, eikä kysymystä voitu jättää avonaiseksi, tehdä Maistraattiin esityksen toimenpiteisiin ryhtymisestä Valtuuston ja Maistraatin asiasta tekemäin yhtäläisten päätösten täytäntöön saattamiseksi.

Tämän jälkeen ehdotti Maistraatti kirjeessä huhtikuun 5 p:ltä, huomauttamalla, mikä sekasorto siitä syntyisi väkijuomakauppaan, jos lopullista päätöstä asiasta ei ehdittäisi mainitun ajan kuluessa, eli ennen kesäkuun 1 p:ää 1905, antaa, että Valtuusto, muuttamalla asiasta maaliskuun 15 p:nä tekemänsä päätöksen, ottaisi uudestaan käsiteltäväkseen kysymyksen väkijuomakaupan järjestämisestä sekä päättäisi tällöin luopua valituksista kuin myöskin, mikäli mahdollista järjestyksen ja selvyys saavuttamiseksi puheenalaisessa kaupassa, minkä Lääninhallitus toimenpiteittensä kautta oli arveluttavassa määrässä horjuttanut, määräisi että yksityisiä oikeuksia kuten ennenkin annettaisiin mainituksi ajanjaksoksi,

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. maalisk. § 4.

jolloin Valtuusto voisi, jos katsottiin tarpeelliseksi sen väkijuomakauppaa koskevan muutetun menettelyn valmistamiseksi, jonka Valtuusto aikaisemmalla päätöksellään oli tarkoittanut vastaisuudessa kaupungissa toteutettavaksi, jo nyt lausua, että Valtuusto nykyisessä kokoonpanossaan katsoi väkijuomamonopolin myyntikautena 1906—1908 olevan olosuhteiden vaatiman. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti¹⁾ Valtuusto pysyä edellämainitussa maaliskuun 15 p:nä tekemässään päätöksessä, valituksen nostamisesta Kuvernöörinviraston päätöksestä, sekä hyväksyi valiokunnan laatiman valituskirjelmäehdotuksen. — Viimemainitussa kokouksessa esitettiin²⁾ myöskin Maistraatin kirje maaliskuun 18 p:ltä ynnä Kuvernöörin päätös Osakeyhtiö J. H. Wickelin y. m. tekemästä valituksesta useinmainitussa asiassa, mutta Valtuusto katsoi, viimeksi tekemäänsä päätökseen nähden, Kuvernöörin sanotun päätöksen ei antavan aiheutta mihinkään toimenpiteeseen.

Sittenkun kaikki väkijuomakauppiaat olivat jättäneet Maistraattiin yhteisen kirjallisen anomuksen siitä, että heidät oikeutettaisiin toistaiseksi myöskin kesäkuun 1 p:n jälkeen samoissa paikoissa kuin siihenkin asti vähittäin myymään väkijuomia, siksi kunnes asiasta laillisessa järjestyksessä toisin määrättäisiin, jätti Maistraatti Valtuustolle lähettämässään kirjeessä toukokuun 29 p:ltä, ilmoittaen samalla, että Maistraatti ei ollut katsonut voivansa ryhtyä toimeenpanemaan Valtuuston päätöstä maaliskuun 29 p:ltä 1904, Valtuuston harkittavaksi, oliko mainitun hakemuksen johdosta väkijuomakauppakysymyksen erikoiseen tilaan nähden ryhdyttävä mihinkään toimenpiteeseen, jonka ohessa Maistraatti esitti, että jos Valtuusto puolestaan katsoisi olevan syytä tehdyn esityksen hyväksymiseen, samallinen oikeus olisi myöskin myönnettävä niille, jotka laillisessa järjestyksessä olivat saaneet väkijuomien anniskeluoikeuden kesäkuun 1 p:ään 1905. Tämän johdosta päätti³⁾ Kaupunginvaltuusto lähettää Maistraattiin vastauskirjeen, jossa Valtuusto, pysyen periaatteellisesti käsityksessään, että Maistraatti oli ollut esteetön panemaan täytäntöön kaupunginviranomaisten useinmainitun yksimielisen päätöksen, selitti kuitenkin, niiden selkkausten välttämiseksi, jotka saattoivat syntyä sen johdosta että Maistraatti oli vältellyt useinmainittua täytäntöönpanotoimenpidettä, mikäli siitä riippui, suostuvansa siihen, että vähittäiskauppa-

¹⁾ Valt. pöytäk. 18 p. huhtik. § 1. — ²⁾ S:n s:n § 2. — ³⁾ S:n s:n. 30 p. toukok. § 1.

ja anniskelu-oikeuksien silloiset haltijat, jotka laillisessa järjestyksessä olivat hankkineet itselleen tällaiset oikeudet kesäkuun 1 p:ään 1905, saivat jatkaa liikettään mainitun päivän jälkeen siksi kunnes toinen järjestys liikkeen harjoittamisesta voisi tulla laillisessa järjestyksessä vahvistetuksi.

Paloviinan ja
väkiviinan pal-
jottaismyynti-
oikeudet.

Asianomaisen valiokunnan ehdotuksesta puolsi¹⁾ Valtuusto paloviinan ja väkiviinan paljottaiskauppaoikeuksien myöntämistä kauppiaille N. A. Turdenille, Fridolf Ekbergille ja A. Nikiforoffille.

Väkijuomain
vähittäis-
myyntioikeus-
sien siirto.

Väkijuomainmyyntioikeutta koskevain hakemusten johdosta puolsi Valtuusto asianomaisen valiokunnan ehdotuksesta »Aktiebolaget Richard Rudolph Osakeyhtiön»²⁾ anomuksen hyväksymistä saada itselleen siirretyksi toiminimi Richard Rudolphin väkijuomain vähittäiskauppaoikeuden; konttoristi Gustaf Engströmin³⁾ samallaisen anomuksen hyväksymistä kauppias Alexander Nikiforoffille myönnettyyn oikeuteen nähden sekä toiminimi N. A. Turdénin⁴⁾ anomusta, joka koski kauppias N. A. Turdénin samallaista oikeutta.

Väkijuomain
anniskelu-
oikeudet.

Edelleen käsiteltiin »Klippans Restaurationsaktiebolag» nimisen ravintolaosakeyhtiön anomusta saada »Luodon» ravintolaliikkeessä anniskella väkijuomia, ja antoi⁵⁾ Valtuusto tällöin puoltavan lausunnon. Samallinen lausunto annettiin myöskin ravintoloitsija O. W. Carlssonin⁶⁾ anomuksesta saada itselleen siirretyksi ravintoloitsija J. Wolontis'elle myönnetyn väkijuomain anniskelu-oikeuden »Kappelissa» ja ravintoloitsija E. Kurosen⁷⁾ hakemuksen johdosta ravintoloitsija J. A. Claessonin oikeuteen nähden anniskella edellä mainittuja juomia talossa N:o 4 Bulevardinkadun varrella.— Sitävastoin epäsi⁸⁾ Valtuusto suostumuksen ravintoloitsijatar Karolina Adolfin Petterssonin hakemukseen saada anniskella m. m. väkijuomia sirkushuoneustossa Siltasaarenkadun 4:ssä.

Viinien ja
muiden miedompain juo-
vutusjuomain
vähittäis-
myynti.

Viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kauppaa koskevista asioista käsiteltiin vuoden kuluessa kolme tällaista kauppaoikeutta koskevaa hakemusta sekä 9 sanottujen oikeuksien siirtoa koskevaa anomusta ja antoi Kaupunginvaltuusto tällöin lausuntonsa asianomaisen valiokunnan ehdotusten mukaan.

Mallasjuomain
vähittäis-
myynti-
oikeudet.

Kaupunginvaltuuston päätöksellä marraskuun 29 p:ltä 1904, johon Maistraatti oli yhtynyt, oli mallasjuomain kauppaan nähden kesäkuun 1 p:stä 1905 samaan päivään 1907 määrätty⁹⁾ seuraavasti:

¹⁾ Valt. pöytäk. 23 p. toukok. § 33, 19 p. syysk. §§ 29 ja 30. — ²⁾ S:n s:n 15 p. maalisk. § 32. — ³⁾ S:n s:n 12 p. jouluk. § 25. — ⁴⁾ S:n s:n § 26. — ⁵⁾ S:n s:n 22 p. helmik. § 2. — ⁶⁾ S:n s:n 22 p. helmik. § 23. — ⁷⁾ S:n s:n § 24. — ⁸⁾ S:n s:n 19 p. syysk. § 31. — ⁹⁾ Katso 1904 vuoden kert. sivu I. 134.

Mallasjuomain myyntioikeuksien luku saisi nousta korkeintaan 100:aan, kaupungin panimoille kuuluvat oikeudet siihen luettuina:

Mallasjuomain myyntiä ei saisi harjoittaa:

a) kuudennessa, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymmenennessä, yhdennessä- ja kahdennessatoista kaupunginosassa;

b) ensimmäisen kaupunginosan sillä alueella, jota lännessä ja etelässä rajoittavat Unionin- ja Elisabetinkadut, mutta kyllä näiden katujen varilla;

c) neljännen ja viidennen kaupunginosan sillä alueella, joka sijaitsee länteen ja pohjoiseen siitä murtoviivasta, jonka muodostavat Albertin-katu, Eerikinkatu ja Fredrikinkatu Kampinkadulle, mutta kyllä sanottujen katujen kysymyksenalaisilla osilla;

d) seitsemännessä kaupunginosassa lukuunottamatta taloja Kasarminkadun varrella sekä Vuorimiehenkadulla Kasarminkadun ja Saunakadun välillä; sekä

e) kaupungin asemakaavaan vielä kuulumattomilla alueilla.

Sittenkun Valtuusto oli saanut vastaanottaa 131 jätettyä hakemusta mallasjuomain myyntioikeuksien myöntämisestä kesäkuun 1 p:n 1905 ja s. p. 1907 väliseksi ajaksi sekä poliisimestarin lausunnon hakemuksista, antoi Valtuusto tällaisten asiain valmistamista varten asetetulle valiokunnalle toimeksi laatia Valtuustolle lausunnon asiassa.

Lausunnossaan¹⁾ esitti valiokunta että se harkitessaan kysymyksenalaisia hakemuksia, jolloin polisimestarin lausunnosta oli ollut varsin vähän hyötyä, oli katsonut niille henkilöille, jotka tähän asti olivat omistaneet ja moitteettomasti käyttäneet heille myönnettyjä kysymyksenalaista laatua olevia oikeuksia, yleensä pitävän antaa etusija ennen niitä, joilla sellaisia ei ole ollut. Edelleen ilmoitti valiokunta, että Kansakoulujohtokunta Maistraattiin jättämässään, asiakirjojen oheen liitetystä kirjeessä, ilmoittaen että Kaupunginvaltuusto ja Maistraatti olivat olleet yhtä mieltä siitä, ettei väki- eikä mallasjuomain vähittäiskauppaa saisi harjoittaa m. m. koulun välittömässä läheisyydessä, oli anonut toimenpidettä tällaisten ravintolain poistamiseksi kansakoulujen läheisyydestä; mutta koska Valtuuston tarkoitettu päätös ei koskenut mallasjuomain vähittäismyyntiä, ei valiokunta ollut katsonut voivansa tällä haavaa kiinnittää huomiota mainittuun vaatimukseen.

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 13.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan antoi¹⁾ Valtuusto sitten hakemuksiin nähden puoltavan tahi hylkäävän lausuntonsa.

Muita mallasjuomain kauppaa koskevia asioita.

Muista mallasjuomain kauppaa koskevista asioista käsitteli Valtuusto vuoden kuluessa kahta mainittujen juomain myyntioikeutta koskevaa hakemusta, 9:ää näiden oikeuksien siirtoa koskevaa hakemusta sekä kahta mallasjuomain anniskelu-oikeutta koskevaa hakemusta vahvistetun alueen ulkopuolella, jolloin hakemuksista annettiin lausunnot ylipäänsä asianomaisen valiokunnan ehdotusten mukaan. Edelleen annettiin yhdessä tapauksessa pyydetty selitys tehdyn valituksen johdosta, joka koski mallasjuomainmyyntioikeuden kieltoa.

Juovutusjuomain anniskelu- ja vähittäismyyntiajan rajoittaminen.

Erinäisissä Kaupunginvaltuustolle jätetyissä kirjelmissä olivat useat kaupungissa vaikuttavat raittius- y. m. yhdistykset ja työläisjärjestöt mainitsemillaan syillä esittäneet vaatimuksen siitä, että juovutusjuomain vähittäismyynti- ja anniskeluaikaa rajoitettaisiin, jolloin muutamat yhdistykset olivat esittäneet sen vaatimuksen että kaiken juovutusjuomakaupan tulisi lakata k:lo 6 i. p. perjantaisin, toiset taas että toisen ja kolmannen luokan ravintolat sekä väkijuoma, viini- ja olutkaupat olisivat lauantaisin suljettavat k:lo 12 päivällä ja että näitä aikoja olisiseurattava muuhinkin juhlapäiviin nähden. Tämän yhteydessä oli Suomen Panimoteollisuusyhdistys jättänyt kirjeen, jossa yhdistys esitti että juovutusjuomakauppaa varten ehdotettuja aikarajoituksia ei ulotettaisi mallasjuomakauppaan; lisäksi oli Maistraatin kautta vaadittu Kaupunginvaltuuston lausuntoa virkaatekeväen polisimestarin esityksestä toimenpiteisiin ryhtymisestä samallaisessa tarkoituksessa, kuin yllämainituissa kirjeissä oli esitetty.

Pääasiallisesti Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaan päätti²⁾ Valtuusto:

anoa Maistraatilta sellaisen muutoksen aikaansaamista Kuvernöörin päätöksellä huhtikuun 13 p:ltä 1898 vahvistettuihin määräyksiin, jotka koskevat paloviinan ja muiden väkijuomain sekä viinien ynnä muiden miedompain juovutusjuomain anniskeluaikaa kuin myös hotellien, konditoriaien, ravintolain ja anniskelupaikkain mallasjuomain anniskeluaikaa, että kaikkalainen anniskelu toisen ja kolmannen luokan ravintoloissa kiellettäisiin sunnuntai- ja juhlapäivien edellisinä päivinä k:lo 12:stä päivällä klo 9:ään aamulla seuraavana arkipäivänä;

¹⁾ Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. § 29 sekä 18 p. huhtik. § 3. — ²⁾ S:n s:n 10 p. lokak. § 8.

koska voimassaolevat asetukset eivät myöntäneet samallaista rajoittamisoikeutta vähittäismyyntiin kuin anniskeluun nähden, lausua ainoastaan sen toivomuksen että ne henkilöt ja yhtiöt, joille väki- ja mallasjuomain vähittäiskauppaoikeus oli myönnetty, sulkisivat sunnuntai- ja juhlapäiväin edellisinä päivinä liikkeensä k:lo 12 päivällä, joka kehoitus olisi kirjelmillä ilmoitettava myöskin Helsingin Anniskeluosakeyhtiön ja Helsingin Vähittäismyyntiosakeyhtiön johtokunnille; sekä

vastaukseksi Maistraatin edellämainittuun kirjeeseen ilmoittaa, että Valtuusto oli päättänyt tehdä asiasta erityisen esityksen.

Sittenmin saapui¹⁾ Maistraatin kirjellä joulukuun 6 p:ltä ilmoitus siitä, että Kuvernöörinvirasto päätöksellään marraskuun 25 p:ltä oli vahvistanut seuraavan muutetun sananmuodon Kuvernöörin huhtikuun 13 p:nä 1898 antaman päätöksen 3 ja 4 momentille, nimittäin:

Toisen ja kolmannen luokan ravintolain muutetut anniskeluajat.

»että kaikkalainen anniskelu on kielletty toisen ja kolmannen luokan ravintoloissa sunnuntain ja juhlapäivän edellisestä päivästä k:lo 12:sta päivällä seuraavaan arkipäivään k:lo 9:ään aamulla, markkinain aikana sekä päivänä ennen ja jälkeen markkinoita.»

Sittenkun Valtuusto kokouksessaan lokakuun 30 p:nä oli hyväksynyt²⁾ Maistraatin toimenpiteen kaupungin kaikkien anniskelu- ja vähittäismyyntipaikkain toistaiseksi sulkemisesta silloisten sekavain olojen ja alkaneen yleisen lakon vuoksi, oli tätä kieltoa koko lakkoajan noudatettu. Valtuuston kokouksessa marraskuun 14 p:nä esitettiin suurenpuoleinen määrä saapuneita kirjelmiä, joissa erinäisten raittius-, ammatti- ja muiden yhdistysten sekä kansalaiskokousten puolesta tehtiin kaupunginviranomaisille kehoitus, että yleisössä edelleen vallitsevaan rauhattomaan mielialaan nähden mainittua juovutusjuomakaupan kieltoa edelleenkin pidettäisiin voimassa. Sittenkun kokoukselle oli lisäksi jätetty muutamia kirjelmiä samassa tarkoituksessa, päätti³⁾ Valtuusto Maistraatin kautta tehdä Lääninhallitukseen esityksen siitä, että paloviinan ja muiden samanveroisten väkijuomain vähittäiskauppa ja anniskelu kiellettäisiin, siksi kunnes Keis. Senaatti oli ratkaissut Valtuuston edellämainitun valituksen monopolikysymyksessä, jonka ohessa päätettiin tehdä esitys kaikkien niiden vähittäismyynti- ja anniskelupaikkain välittömästä sulkemisesta, joiden omistajille oli myönnetty oikeudet lainvastaisessa järjestyksessä.

Juovutusjuomakaupan väliaikainen kielto.

¹⁾ Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. § 3. — ²⁾ Katso yllä sivu 134. — ³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. marrask. § 4.

Sittemmin vaati Lääninhallitus Maistraatin kautta Valtuuston lausuntoa »Yhdistyneen työ- ja raittiusväen raittiuskomitean» tekemän esityksen johdosta, joka koski juovutusjuomain vähittäiskaupan ja anniskelun kieltoa seuraaviin valtiopäiviin asti. Valtuusto päätti¹⁾ hyljätä tämän esityksen, koska sillä ei ollut tukea voimassa olevassa laissa.

Säätytalon ja
Ritarihuoneen
anniskelulupa.

Säätytalon taloudenhoitajan hakemuksen johdosta saada lupa ravintoloitsija John Carlstedtille harjoittaa valtiopäivän aikana Säätytalolla ravintolaliikkeen yhteydessä väkijuomain anniskelua päätti Valtuusto ilmoittaa²⁾ Maistraatille, ettei Valtuustolla ollut hakemusta vastaan mitään muistuttamista. Samallaisen lausunnon antoi³⁾ Valtuusto Ritarihuoneen kamreerin hakemuksen johdosta saada anniskella väkijuomia Ritarihuoneella.

»Perustuslaillisen klubin»
anniskelu-
oikeus.

Puoltava lausunto annettiin⁴⁾ myöskin »Perustuslaillisen klubin» hakemuksen johdosta saada yksityisiä seuroja koskevain määräysten mukaan anniskella väkijuomia PohjoisRannan N:ossa 4, ravintoloitsija John Carlstedt johtajana.

Lausuntoja
kunnallistakso-
tusta koskevista
asioissa.
Kunnallisvero-
jen palautus.

Kahdessa tapauksessa⁵⁾ antoi Valtuusto vaaditun lausunnon läänin Kuvernöörille kunnallistaksotusta vastaan tehtyjen valitusten johdosta, jonka ohessa Valtuusto yhdessä tapauksessa päätti⁶⁾ käyttövaroistaan paltuttaa suoritettuja kunnallisveroja, 1,920 markkaa 60 penniä.

Lausunto joh-
tajan ottami-
sesta Suomen
huutokauppa-
laitokseen.

Maistraatin anottua Kaupunginvaltuuston lausuntoa Osakeyhtiö Suomen huutokauppalaitoksen anomuksen johdosta saada yhtiön huutokauppaliikeen johtajaksi ottaa vahtimestari K. A. Markelinin, päätti⁷⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin lausunnon mukaisesti evätä mainitun anomuksen.

Samoin kos-
keva anomusta
saada harjottaa
huutokaupan
toimittajan
ammattia.

Sitä vastoin puolsi⁸⁾ Valtuusto Rahatoimikamarin lausunnon mukaisesti suostumusta kamreerin leski Anna Liliuksen Maistraattiin jättämään anomukseen saada harjottaa huutokaupantoimittajan ammattia.

Elinkeino- ja
kansalais-
oikeusanomuk-
sia sekä ano-
muksia päästä
Suomen kansa-
laisoikeuksista.

33 tapauksessa puolsi⁹⁾ ja 8 tapauksessa epäsi¹⁰⁾ Valtuusto luvan myöntämistä ulkomaalaisille kaupan tai muun elinkeinon harjoittamiseen.

1) Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. § 15. — 2) S:n s:n § 29. — 3) S:n s:n § 30. — 4) S:n s:n 29 p. jouluk. § 13. — 5) S:n s:n 18 p. huhtik. § 11, 17 p. lokak. § 14. — 6) S:n s:n 17 p. lokak. § 15. — 7) S:n s:n § 16. — 8) S:n s:n 12 p. jouluk. § 44. — 9) S:n s:n 31 p. tammik. § 9; 22 p. helmik. §§ 6, 7, 8, 25; 15 p. maalisk. §§ 8, 10, 34, 35; 11 p. huhtik. §§ 6, 7, 8; 18 p. huhtik. § 19; 9 p. toukok. § 6; 23 p. toukok. §§ 7, 8, 9, 11, 12; 19 p. syysk. §§ 7, 9, 10, 11, 12, 13; 10 p. lokak. § 3; 17 p. lokak. § 23; 28 p. marrask. § 12; 12 p. jouluk. § 8, 9, 10, 14, 23. — 10) S:n s:n 15 p. maalisk. §§ 7, 9; 11 p. huhtik. § 5; 23 p. toukok. § 10; 19 p. syysk. §§ 8, 14, 15.

Puoltava lausunto annettiin edelleen 11 kansalaisoikeuden anomuksesta¹⁾ ja 4 anomuksesta päästä vapaaksi Suomen kansalaisoikeuksista²⁾. Yhdestä³⁾ kansalaisoikeuden anomuksesta ei Valtuusto katsonut voivansa antaa lausuntoa.

Maistraatin kirjelmällä toukokuun 8 p:ltä, jota seurasi Lääninhallituksen lähete samassa asiassa, oli Valtuustolta vaadittu lausuntoa sen johdosta että Lääkintöhallitus oli tehnyt esityksen yhdenmutoista aptee-kin perustamisesta, joka oli sijotettava kaupungin kaakkoisosaan; Valtuusto päätti⁴⁾ Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta puoltaa puheenalaisen aptee-kin perustamista sekä ehdottaa, Terveyslaitokunnan asiassa antaman lausunnon mukaisesti, että sen alueen rajoiksi, johon uusi aptee-kin olisi sijotettava, määrättäisiin lännessä Kapteeninkatu ja pohjoisessa Vuorimiehenkatu, viimeksimainitun kadun pohjoispuoli luettuna alueeseen.

Uuden aptee-kin perustaminen kaupunkiin.

Lääninhallituksen Maistraatin kautta tulleen lähetteen johdosta, sisältäen aptee-kin Gustaf Evert Wallinin anomuksen luvan myöntämisestä rohdoskaupan harjoittamiseen päätti⁵⁾ Valtuusto, kuultuaan Terveyslaitokuntaa, ilmoittaa, ettei se tuntenut mitään, joka voisi aiheuttaa anomuksen hylkäämisen.

Rohdoskauppa-oikeudet.

Samallaisen lausunnon antoi⁶⁾ Valtuusto Lääninhallituksen lähetteen johdosta, joka koski kauppias E. Campbellin, »Emil Björkellin Teknillisen Tehtaan» toiminimen haltijana tekemän anomuksen johdosta saada harjoittaa vähemmän myrkyllisten värien ja väriaineiden kauppaa.

Oikeus vähemmän myrkyllisten värien ja väriaineiden kaupan harjoittamiseen.

Lääninhallituksen Valtuustolle Maistraatin kautta saapuneilla lähet- teillä oli Valtuustolta vaadittu lausunto ravintoloitsija C. V. Sundellin ja ravintoloitsijatar A. A. Roligin anomuksista saada asettaa biljardeja, edellinen P. Esplanadikadun N:o 37, jälkimäinen Nikolainkadun N:o 7; Valtuusto päätti⁷⁾ lausua ettei sillä ollut mitään tiedossaan, joka voisi aiheut- taan anomusten hylkäämisen.

Biljaardinpito-oikeudet.

Vuoden valtuusmiehinä olivat: pankinjohtaja A. Norrmén (puheenjoh- taja), lääketieteenjohtaja O. Heikel (varapuheenjohtaja), asianajaja F. Jansson, pankinjohtaja L. von Pfaler, professori Hj. von Bonsdorff, sena- tori K. F. Ignatius, kauppias V. Rydman, insinööri A. Engström, tehtailija

Vuoden valtuusmiehet.

¹⁾ Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. § 4; 23 p. toukok. §§ 13, 14, 15; 6 p. kesäk. § 9; 19 p. syysk. §§ 4, 5, 6; 10 p. lokak. § 4; 12 p. jouluk. §§ 21, 22. — ²⁾ S:n s:n 22 p. helmik. § 5; 19 p. syysk. §§ 16, 17, 18. — ³⁾ S:n s:n 28 p. marrask. § 11. — ⁴⁾ S:n s:n 9 p. toukok. § 25. — ⁵⁾ S:n s:n 18 p. huhtik. § 4. — ⁶⁾ S:n s:n 11 p. huhtik. § 9. — ⁷⁾ S:n s:n 19 p. syysk. §§ 19 ja 20.

K. V. Bergman (kuollut vuoden kuluessa), professori F. Gustafsson, insinööri G. Zitting, kauppias Julius Tallberg, professori C. E. Holmberg, konsuli K. Stockmann, lääketieteentohtori A. af Forselles, kauppias A. Palmroos, maalari A. Ingman, dosentti K. Grotenfelt, puuseppä J. E. Perttilä, filosofiantohtori S. Ingman, yliinsinööri Th. Tallqvist (osan vuotta), rehtori V. T. Rosenqvist, pankinjohtaja A. Renqvist, professori H. Holsti, kauppias Hj. Schildt esittelijäsihteeri F. Stjernvall (osan vuotta), professori E. N. Setälä, pormestari E. Öhman, dosentti M. E. Oker-Blom, faktori J. A. Kosk, satulaseppä J. H. Alkunen, filosofiantohtori W. Wallin, rakennusmestari A. N. Nyberg, insinööri K. Söderman, professori Th. Hömén, filosofianmaisteri J. Cygnæus, turkkuri A. Lundqvist, merenkuluntarkastaja Th. Hjelt, professori G. Nyström, kauppias A. F. Lindberg, filosofianmaisteri A. R. Frenckell, oikeusneuvosmies Arvid Nyberg, senaattori A. Ramsay, varatuomari E. Castrén, arkkitehti H. Neovius, lääketieteentohtori A. Törngren, toimitusjohtaja W. A. Lavonius, filosofianmaisteri M. Pesonen sekä professori K. R. Wahlfors (herra Tallqvistin sijasta).

Kaupungin-
valtuuston
kokoukset,
pöytäkirjat ja
kirjeet.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden kuluessa 31 kertaa, niistä kerran lisätyin luvuin. Pykäläin luku Valtuuston pöytäkirjassa oli 522 ja kirjeiden luku, jotka Valtuuston puolesta lähetettiin, nousi 459.